

רודולף שטיינר

זיכרון קוסמי

פרהיסטוריה של האדמה והאדם

[הוצאת בדולח](#) מקדישה, ללא תמורה, את התרגום לעברית של ספר זה לקהל קוראות וקוראי ספרות אנתרופוסופית על מדע הרוח מייסודו של רודולף שטיינר.

אפשר להעבירו הלאה, ללא תמורה.

פניות באימייל לכתובת bdolah.books@gmail.com

קובץ זה אינו למכירה ו/או למסחר בכל דרך שהיא.

"שלושת השלבים הראשונים [סטורן, שמש, ירח] שתיארנו היו שלבי תודעה; השלב הרביעי [אדמה] אינו רק תודעה, אלא גם תודעה-עצמית..."

...המושגים של מצב התודעה הנוכחי מעורפלים וחיוורים בהשוואה לאובייקטים הצבעוניים והמהדהדים של העולם החיצוני. לכן, האדם מדבר על מושגים כמשהו ש'אינו ממשי'. 'מחשבה גרידא' – מושווית לאובייקט או לישות שהינם 'ממשיים' מפני שהם יכולים להיקלט באמצעות החושים. אך, מושגים ומחשבות נושאים בתוכם את הפוטנציאל להיעשות שוב ממשיים ודמויי-תמונה."

מתוך: זיכרון קוסמי, GA-11, פרק 13 האדמה ועתידה.

– רודולף שטיינר –

COSMIC MEMORY

By Rudolf Steiner

GA-11

1904

תרגום מאנגלית ועריכה: מוריס איטח

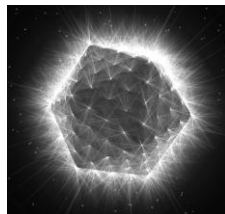
מהדורה ראשונה 2022

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר מידע, לשדר או לקלוט בכל דרך או בכל אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני או אחר – כל חלק שהוא מהחומר שבספר זה. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב מהמו"ל.

© כל הזכויות למהדורה העברית שמורות 2022 לבדולח הוצאה לאור

ת.ד. 558 פתח-תקווה 4910402

email: bdolah.books@gmail.com

תוכן עניינים

- [פרק 1. התרבות המודרנית בראי מדע הרוח \(1904\)](#)
- [פרק 2. מתוך הכרוניקה האקאשית \(הקדמה\)](#)
- [פרק 3. האבות-הקדמונים האטלנטיים שלנו](#)
- [פרק 4. המעבר מגזע-המקור הרביעי לחמישי](#)
- [פרק 5. הגזע הלמורי](#)
- [פרק 6. החלוקה למינים](#)
- [פרק 7. התקופות האחרונות לפני החלוקה למינים](#)
- [פרק 8. התקופה ההיפרבוראית והתקופה הפולרית](#)
- [פרק 9. ראשית האדמה הנוכחית – יציאת השמש](#)
- [פרק 10. יציאת הירח](#)
- [פרק 11. נקודות-מבט נחוצות](#)
- [פרק 12. על מקור האדמה](#)
- [פרק 13. האדמה ועתידה](#)
- [פרק 14. חיי סטורן](#)
- [פרק 15. חיי שמש](#)
- [פרק 16. החיים על הירח](#)
- [פרק 17. חיי האדמה](#)
- [פרק 18. האדם הארבע-איברי של האדמה](#)
- [פרק 19. תשובות לשאלות](#)
- [פרק 20. דעות קדומות העולות מתוך המדע האמור \(1904\)](#)

התרבות המודרנית בראי מדע הרוח (1904)

מי שמתבונן במהלך ההתפתחות המדעית בעשורים האחרונים אינו יכול לפקפק בכך שמהפכה גדולה נמצאת בהכנה. כיום, כאשר מדען מדבר על מה שמכונה חידות הוויית-הקיום, הדברים נשמעים שונים למדי מכפי שהם נשמעו לפני זמן לא רב.

בערך באמצע המאה התשע-עשרה, אחדות מן הרוחות הנועזות ביותר ראו במטריאליזם המדעי את האמונה האפשרית היחידה עבור מי שבקי בתוצאות המחקר האחרונות באותם ימים. האמירה הפשוטה באותם זמנים נעשתה מפורסמת: "המחשבות מתייחסות למוח כפי שהמרה מתייחסת לכבד." דברים אלה נאמרו על-ידי קרל ווגט שביצירתו *אמונה עיוורת ומדע עיוור* ובכתביו האחרים, טען שהכול מיושן ולא גרם לפעילות הרוחית ולחיי-הנפש לנבוע מן המנגנון של מערכת העצבים והמוח, באותו אופן שבו פיסיקאי מסביר שתנועת הידיים נובעת ממנגנון של שעון. זו הייתה התקופה שבה הספר *כוח וחומר* מאת לודוויג בוכנר הפך לסוג של אוונגליון בקרב חוגים רחבים של משכילים. אפשר בהחלט לומר שרוחות מצוינות בעלות חשיבה עצמאית הגיעו להכרות כאלה כתוצאה מן הרושם רב-העוצמה שעשו ההצלחות של המדע באותם זמנים. זמן קצר לפני כן, המיקרוסקופ הציג את הסינתזה של ישויות חיות מתוך החלקים הקטנים ביותר שלהן, תאים. הגיאולוגיה, מדע עיצוב האדמה, הגיעה לנקודה שבה היא מסבירה את התפתחות כוכבי-הלכת במונחים של אותם חוקים שעדיין קיימים כיום. הדרוויניזם הבטיח להסביר את מקור האדם בדרך טבעית לגמרי והחל את מהלכו המנצח בעולם המשכיל באופן מבושר טובות שעבור רבים נראה שהוא נפטר מכל 'אמונה עתיקה'. לפני זמן קצר, כל זה השתנה. נכון שעדיין אפשר למצוא מזדנבים לאחור הדבקים בדעות כאלה בין בני-אדם כמו לדנבורג בועידת המדענים בשנת 1903, אשר מכריזים על האוונגליון המטריאליסטי; אך, מולם ניצבים אחרים אשר הגיעו לדרך שונה למדי של דיבור על-ידי חשיבה בשלה יותר על שאלות מדעיות. בדיוק הופיעה יצירה שכותרתה *מדע ותפיסת-עולם*. המחבר שלה הוא מקס ורוורן, פיסיולוג מן האסכולה של הקל. ביצירה זו, אפשר לקרוא את הדברים הבאים:

"אכן, גם אם היינו מחזיקים בידעיה המושלמת ביותר על המאורעות הפיסיולוגיים בתאים ובסיבים של קליפת המוח שעמה קשורים מאורעות נפשיים, גם אם היינו מסתכלים במנגנון המוח כפי שאנו מסתכלים במנגנון של שעון, לעולם לא היינו מוצאים דבר מלבד אטומים בתנועה. אין ישות אנושית שהייתה יכולה לראות או לקלוט בדרך אחרת מאשר על-ידי החושים כיצד תחושות ואידיאות מופיעות במנגנון זה. התוצאות שהתפיסה המטריאליסטית השיגה בניסיונה לעקוב אחר תהליכים מנטליים עד לתנועות האטומים, מציגות את יעילותה בצורה ברורה מאוד. כל עוד התפיסה המטריאליסטית

התקיימה, היא לא נתנה הסבר לתחושה הפשוטה ביותר על-פי תנועות של אטומים. כך היה בעבר וכך יהיה בעתיד. כיצד יכול היה להתקבל על הדעת שדברים שאינם ברי-תפיסה על-ידי החושים, כמו תהליכים נפשיים, יוכלו בכלל להיות מוסברים על-ידי התפצלותם גרידא של גופים גדולים לחלקים הקטנים ביותר שלהם? ככלות הכול, האטום הוא עדיין גוף, ותנועה של אטומים לא תהיה מסוגלת אי-פעם לגשר על התהום הפעורה בין העולם החומרי והעולם הנפשי. כמה פורה הייתה ההשקפה המטריאליסטית כהנחת עבודה מדעית, כמה פורה היא תישאר בלי ספק במובן זה בעתיד – אני מצביע רק על ההצלחות של הכימיה המבנית – חסרת-תועלת כפי שהיא כבסיס לתפיסת-עולם. כאן היא מתגלה צרה מדי. המטריאליזם הפילוסופי סיים למלא את תפקידו ההיסטורי. ניסיונו לגבש תפיסת-עולם מדעית נכשל לעד."

כך, בתחילת המאה העשרים, מדבר מדען על התפיסה שבערך אמצע המאה התשע-עשרה הוכרזה כאוונגליון חדש, נדרשה על-ידי התקדמויות המדע.

אלה במיוחד שנות החמישים, השישים והשבעים של המאה התשע-עשרה שאפשר לכנות שנות הגאות של המטריאליזם. ההסבר של תופעות מנטליות ורוחיות על בסיסם של תהליכים מכניים טהורים, השפיע השפעה מרתקת באמת באותם זמנים. המטריאליסטים היו יכולים לומר לעצמם שהם השיגו ניצחון על חסידיהם של תפיסת-עולם רוחית. אלה שלא התחילו מלימודים מדעיים הצטרפו לשורותיהם. בעוד בוכנר, ווגט, מולסקוט ואחרים עדיין התבססו על הנחות-יסוד מדעיות טהורות. ביצירתו *אמונה ישנה ואמונה חדשה* (1872), דייזדריך פרידריך שטראוס ניסה לבנות בסיס לאמונה חדשה מתוך האידיאות התיאולוגיות והפילוסופיות שלו. עשורים ספורים קודם לכן, הוא כבר גילה מעורבות בחיים האינטלקטואליים עם יצירתו *חיי של ישוע*, באופן כזה אשר גרם לסנסציה. נראה שהוא היה מצויד בתרבות התיאולוגית-פילוסופית המלאה של תקופתו. עתה, הוא אמר בצורה נועזת שההסבר המטריאליסטי של תופעות היקום, כולל האדם, היה צריך ליצור בסיס לאוונגליון חדש, להבנה מוסרית חדשה ולעיצוב מוסרי חדש של הוויית-היקום. נראה שירידת האדם מאבות-קדמונים חייתיים טהורים עמדה להיות דוגמה חדשה ובעיניהם של פילוסופים מדעיים, כל דבקות במקור רוחי-נפשי של הגזע שלנו הסתכם באמונה תפלה מיושנת מתוך תקופת הילדות של האנושות, שבה לא היה עוד צורך לעסוק.

ההיסטוריונים של התרבות באו לעזרתם של אלה אשר בנו על המדע החדש. ההרגלים והרעיונות של שבטים פראיים היו למושא של מחקר. שרידיהן של תרבויות פרימיטיביות נחפרים מתוך האדמה כמו עצמות של בעלי-חיים פרהיסטוריים וחותמם של צמחים מתים היו צריכים להעיד על העובדה שעם הופעתו הראשונה על האדמה, האדם נבדל רק מעט מבעלי-החיים המפותחים יותר, ומבחינה מנטלית ורוחית הוא התעלה אל מעמדו הרם הנוכחי מרמה של חייתיות טהורה ופשוטה. הופיע הזמן שבו כל דבר במבנה

מטריאליסטי זה נראה נכון. בסוג של כפייה שאידיאות התקופה הפעילו עליהם, שבני-האדם חשבו כאשר מטריאליסט נאמן כתב:

"מחקר מדעי שקדני הביא אותי אל הנקודה שבה הנני מקבל הכול בשקט, סובל את הבלתי-נמנע בסבלנות ובעבור היתר עוזר בעבודה של הפחתה הדרגתית של מצוקת המין האנושי. על הניחומים המוזרים שרוח מאמינה מחפשת בניסוחים מופלאים, אני יכול לוותר בקלות רבה היות שהדמיון שלי קולט את הגירוי היפה ביותר מתוך ספרות ואמנות. כאשר אני עוקב אחר העלילה של דרמה גדולה או אחר ההנחיה של מדענים, כדי לערוך מסע אל כוכבים אחרים, טיול בנופים פרהיסטוריים; כאשר אני מעריץ את תפארתו של הטבע על פסגות ההרים או מכבד את האמנות של אדם בקולות ובצבעים; האם אין לי מספיק מן הרוממות? האם עדיין זקוק אני למשהו הסותר את תבונתי? הפחד מן המוות, המייסר רבים מן הדתיים, אינו מוכר לי כלל. אני יודע שלא אמשיך להתקיים עוד לאחר שגופי ירקוב יותר מאשר חייתי לפני לידתי. עבורי, הייסורים של אתרי-הטיהור ושל גיהנום אינם קיימים. אני חוזר אל הממלכה העצומה של הטבע, אשר חובקת את כל ילדיה באהבה. חיי לא היו לשווא. עשיתי שימוש טוב בכוח אשר היה ברשותי. אני עוזב את האדמה באמונה חזקה שהכול יהיה טוב ויפה יותר."¹

בני-אדם רבים שעדיין כפופים לאידיאות הכפייתיות אשר פעלו על נציגים של תפיסת-העולם המטריאליסטית בתקופה אשר הוזכרה לעיל, חושבים גם כיום באופן זה.

ברם, אלה אשר ניסו להחזיק את עצמם במרומי החשיבה המדעית הגיעו לאידיאות שונות. המענה הראשון למטריאליזם המדעי ניתן על-ידי מדען בולט בוועידת המדענים בלייפציג (1876), נעשה מפורסם. באותה תקופה, דו בואה-ריימונד נשא את נאומו *Ignorabimus*. הוא ניסה להדגים שמטריאליזם מדעי זה, בעצם, לא היה יכול לעשות דבר מלבד לאמת את תנועות החלקיקים החומרניים ביותר, והוא דרש להסתפק בזה. אך, באותו זמן, הוא הדגיש שבעשותו זאת הוא אינו תורם דבר להסברם של תהליכים מנטליים ורוחניים. אדם יכול לאמץ כל גישה שרק ירצה כלפי טענות אלה של דו בואה-ריימונד, אך הדברים הבאים ברורים: הם מייצגים דחייה של הפירוש המטריאליסטי של העולם. הם הראו כיצד כמדען, אפשר לאבד אמון בפירוש זה.

על-ידי כך, הפירוש המטריאליסטי של העולם נכנס לשלב שבו הכריז שהוא צנוע, ככל שהדבר נוגע לחיי-הנפש. הוא הודה ב'בורות' שלו (אגנוסטיות). נכון שהוא הכריז על כוונתו להישאר 'מדעי' ולא להיעזר במקורות אחרים של ידיעה, אבל, מצד שני, הוא לא רצה להתעלות באמצעים שלה אל תפיסת-עולם עילאית

¹ מתוך על האמונה בידיעה. מהלך מאלף של התפתחות המתואר באופן אמיתי ובצורה נאמנה לחיים מאת קונו פריידנק.

יותר. בזמנים האחרונים, ראול פרנסקה, מדען, הראה בצורה מקיפה את אי-ההתאמה של תוצאות מדעיות לתפיסת-עולם עילאית יותר. זוהי משימה שנרצה להתייחס אליה שוב בהזדמנות אחרת.

עתה, התרבו העובדות אשר הראו את אי-האפשרות של הניסיון לבנות מדע של הנפש על בסיסן של תופעות חומריות. על המדע נכפה לחקור תופעות 'חריגות' מסוימות של חיי-הנפש כמו היפנוטיזם, השאה, סהרוריות. היה ברור שאל מול התופעות הללו, השקפה מטריאליסטית כלל לא תתאים לאדם חושב באמת. העובדות שאליהן האדם התוודע לא היו חדשות. הן היו תופעות שכבר נחקרו בזמנים מוקדמים יותר עד לתחילת המאה התשע-עשרה, אך הונחו בצד בתקופת המבול המטריאליסטי כלא-נוחות.

לזה התווסף דבר אחר. נעשה ברור יותר ויותר כמה חלש הבסיס שהמדענים בנו, אפילו ככל שהדבר נגע להסבריהם על מקור המינים של בעלי-החיים וכתוצאה מכך על מקור האדם. לזמן מה, האידיאות של 'הסתגלות' ו'המאבק לקיום' היוו מקור משיכה בהסבר על מקור המינים. האדם למד להבין שבמעקב אחריהם, הוא עקב אחר חזיונות-שווא. הוקמה אסכולה תחת הנהגתו של וייסמן אשר התכחש לכך שמאפיינים שאורגניזם **רכש** על-ידי הסתגלות לסביבה, היו יכולים לעבור בתורשה ובדרך זו הייתה יכולה להתרחש **טרנספורמציה** של אורגניזמים. לכן, הוא ייחס הכול ל'מאבק לקיום' ודיבר על 'יכולת אינסופית של ברירה טבעית'. בניגוד מוחלט להשקפה זו הוצגה ההשקפה על-ידי אלה, שבהסתמכם על עובדות ודאיות, הכריזו שדובר על 'מאבק לקיום' במקרים שבהם הוא אפילו לא היה קיים. הם רצו להראות שבלתי-אפשרי להסביר דבר באמצעותו. הם דיברו על 'יכולת אינסופית של ברירה טבעית'. יתר על כן, בשנים האחרונות דה-בריס היה מסוגל להראות בצורה ניסיונית שהשתנותו של מחזור אחד של חיים למחזור אחר, יכולה להתרחש **בקפיצות**, מוטציה. עם זה, מה שדרוויניסטים התייחסו אליו כאובייקט של אמונה, כלומר שצורות של בעלי-חיים וצמחים משתנות רק בהדרגה, התערער. יותר ויותר, הקרקע שעליה אדם בנה במשך עשרות שנים פשוט נשמטה מתחת לרגליו; כך, רולף שמת בגיל צעיר בשנת 1884, הכריז בספרו *שאלות ביולוגיות עם ניסיון לפתח אתיקה הגיונית*:

"רק על-ידי הכנסת אי-ניתנות לסיפוק שהעיקרון הדרוויניסטי של המאבק לחיים נעשה מקובל. כי, רק אז שיש לנו הסבר לעובדה שבכל מקום שבו הוא יכול, יצור רוכש יותר ממה שהוא צריך כדי לשמור על **סטאטוס קוו**, שהוא מפריז היכן שההזדמנות לכך ניתנת... בעוד שעבור הדרוויניסטים אין מאבק לקיום בכל מקום שבו קיומו של יצור אינו מאוים, עבורי המאבק קיים בכל מקום. הוא בעיקר מאבק לחיים, מאבק להתגברות החיים, לא מאבק לקיום."

הדבר רק טבעי שלאור העובדות הללו, הנבונים מתוודים: "היקום המטריאליסטי של החשיבה אינו מתאים לבנייתה של תפיסת-עולם. אם נתבסס עליו, לא נוכל לומר דבר כלשהו על תופעות מנטליות ורוחיות." כיום, ישנם כבר מדענים רבים השואפים לבנות לעצמם מבנה של העולם, בהתבסס על אידיאות שונות למדי. צריך רק להיזכר ביצירתו של הבוטניקאי ריינקה, *העולם כמעשה*. ברם, מתברר שמדענים

כאלה לא אומנו עם פטור מעונש בחושבם על אידיאות מטריאליסטיות טהורות. מה שהם מבטאים מתוך נקודת-המבט האידיאליסטית החדשה שלהם, יכול לספקם לזמן מה, אך לא את אלה המתבוננים עמוק יותר בחידות העולם. מדענים כאלה אינם יכולים להביא את עצמם לגשת אל אותן שיטות הנובעות מהתבוננות ממשית של התודעה והנפש. יש להם פחד גדול מאוד מ'מיסטיקה' או 'גנוסטיקה' או 'תיאוסופיה'. הדבר בא לידי ביטוי בבירור, למשל, ביצירתו של ורוורן אשר צוטטה לעיל. הוא אומר:

"במדע יש תסיסה. דברים שנראו ברורים ושקופים לכול, נעשו מעורפלים כיום. סמלים ואידיאות אשר נבחנו במשך זמן רב שבהם כל אחד עסק בכל שלב בלי היסוס לפני זמן לא רב, החלו להתערער והם נצפים בחשש. נראה שמושגים יסודיים, כמו אלה של חומר, התערערו, והקרקע היציבה ביותר מתחת רגליו של המדען, התחילה לרעוד. שאלות מסוימות ניצבו במוצקות של סלע, שאלות שעד כה כל הניסיונות והמאמצים של המדע לפתרון, היו לשווא. לאורה של ידיעה זו, מי שמדוכא, משליך את עצמו בהכנעה אל תוך זרועותיה של המיסטיקה, שתמיד הייתה המחסה האחרון, כאשר האינטלקט המיוסר לא היה יכול לראות איזשהו מוצא. האדם החושי מחפש אחר סמלים וניסיונות חדשים כדי לבנות בסיסים חדשים שעליהם יוכל להמשיך לבנות."

אפשר לראות שכתוצאה מהרגלי ההמשגה שלו, ההוגה המדעי בימינו לא נמצא בעמדה לחשוב על 'מיסטיקה' בצורה שונה מאשר לרמוז על בלבול ואי-בהירות אינטלקטואליים. לאיזה מושגים של חיי-הנפש הוגה כזה אינו מגיע! בסוף היצירה אשר הוזכרה לעיל, אנו קוראים:

"האדם הפרהיסטורי יצר את האידיאה של הפרדת הגוף והנפש עם הופעתו של המוות. הנפש נפרדה מן הגוף וניהלה קיום עצמאי. היא לא מצאה מנוחה והיא חזרה כרוח-רפאים אלא אם כן היא הוחרמה על-ידי טקסי קבורה. האדם נבהל מפחד ואמונות תפלות. שרידיהן של האידיאות הללו ירדו אל הזמנים שלנו. הפחד מן המוות, כלומר ממה שנועד לבוא אחר-כך, נפוץ בימינו. כמה שונה כל זה מופיע מנקודת-המבט של הפסיכומניזם! היות שהתנסויות נפשיות של האינדיבידואל מתרחשות רק אם קיימים קשרים סדירים מסוימים, הן פוסקות כאשר ישנה הפרעה כלשהי בקשרים הללו, כפי שקורה אינספור פעמים במהלך היום. עם השינויים הגופניים במוות, קשרים אלה פוסקים לחלוטין. כך, שום תחושה ושום מושג, שום מחשבה ושום רגש של האינדיבידואל יכולים להמשיך ולהתקיים. הנפש האינדיבידואלית מתה. אף-על-פי-כן, התחושות, המחשבות והרגשות ממשיכים לחיות. הם חיים מעבר לאינדיבידואל החולף באינדיבידואלים אחרים, בכל מקום שבו אותם מצבים מורכבים קיימים. הם מועברים מאינדיבידואל לאינדיבידואל, מדור לדור, מעם לעם. הם אורגים במכונת האריגה הנצחית של הנפש. הם פועלים על ההיסטוריה של הרוח האנושית. כך, כולנו ממשיכים להתקיים לאחר המוות כחוליות בשרשרת העצומה של ההתפתחות הרוחית."

אבל, האם זה משהו שונה מהמשכיות הקיום של הגל באחרים אותו גרם, בעוד שהוא עצמו נעלם?
האם אדם באמת ממשיך להתקיים כאשר הוא עושה זאת רק בתוצאות שלו? האם אין לאדם המשכיות קיום
כזו במשותף עם כל התופעות, אפילו אלה בעלות טבע פיסי? אדם יכול לראות שתפיסת-העולם
המטריאליסטית הייתה צריכה לערער את יסודותיה שלה. עם זאת, היא אינה יכולה להניח יסודות חדשים.
רק הבנה אמיתית של מיסטיקה, תיאוסופיה וגנוסטיקה, תאפשר לעשות זאת. הכימאי אוסטרוולד דיבר לפני
שנים ספורות בועידת המדענים בלובק על 'התגברות על המטריאליזם' ולשם כך ייסד כתב-עת אשר עסק
בפילוסופיה של הטבע. המדע ערוך לקליטת הפירות של תפיסת-עולם עילאית יותר. התנגדות כלשהי לא
תועיל; היא תצטרך לקחת בחשבון את צורכי הנפש האנושית הכמהה.

מתוך הכרוניקה האקאשית

(הקדמה)

באמצעות ההיסטוריה הרגילה, האדם יכול ללמוד רק חלק קטן ממה שהאנושות חוותה בפרהיסטוריה. מסמכים היסטוריים שפכו אור על אלפי שנים בלבד. מה שארכיאולוגיה, פליאונטולוגיה וגיאולוגיה יכולות ללמד אותנו, מוגבל מאוד. יתר על כן, כל מה שמתבסס על הוכחה חיצונית אינו מהימן. מספיק להתייחס לדרך שבה תמונה של מאורע או עם, לא כל-כך רחוקים מאתנו, השתנתה כאשר התגלתה הוכחה היסטורית חדשה. הוא צריך רק להשוות בין התיאורים של אותו דבר עצמו כפי שהם נמסרים על-ידי היסטוריונים שונים, כדי להיווכח במהרה על איזו קרקע לא בטוחה הוא ניצב בנושאים הללו. כל דבר המשתיך לעולם החיצוני של החושים כפוף לזמן. נוסף על כך, הזמן הורס את מה שנבע מן הזמן. מצד שני, ההיסטוריה החיצונית תלויה במה שנשמר בזמן. איש אינו יכול לומר שהחיוני ביותר נשמר, אם הוא מרוצה מההוכחה החיצונית.

כל דבר אשר מתהווה בזמן, מקורו בנצחי. אך, הנצחי אינו נגיש לתפיסה חושית. אף-על-פי-כן, הדרכים לתפיסת הנצחי פתוחות בפני האדם. הוא יכול לפתח כוחות הרדומים בו כך שיוכל לזהות את הנצחי. בסדרת המאמרים ידיעת העולמות העילאיים והדרכים לרכישתה,² המופיעים בכתב-העת הזה, ישנה התייחסות לפיתוח זה. המאמרים הנוכחיים האלה יראו שגם ברמה גבוהה מסוימת של כוח ההכרה שלו, האדם יכול לחזור אל תוך המקורות הנצחיים של הדברים אשר נעלמים עם הזמן. אדם מרחיב את כוח ההכרה שלו בדרך הזאת, אם הוא אינו מוגבל עוד להוכחה חיצונית אשר עוסקת בידיעת העבר. אז, הוא יוכל לראות במאורעות את מה שאינו נתון לתפיסה חושית, אותו חלק שהזמן אינו יכול להרוס. מן ההיסטוריה החולפת הוא חודר אל תוך ההיסטוריה הנצחית. זוהי עובדה שהיסטוריה זו נכתבה על-ידי דמויות אחרות מאלה באשר כתבו את ההיסטוריה הרגילה. בגנוסטיקה ובתיאוסופיה היא מכונה **הכרוניקה האקאשית**. רק תפיסה עמומה של כרוניקה זו יכולה להימסר בשפתנו. כי, שפתנו תואמת לעולם החושים. מה שמתואר על-ידי שפתנו מקבל בבת-אחת את אופיו של עולם-חושים זה. למי שלא עבר התקדשות, שעדיין אינו יכול להשתכנע בדבר ממשותו של עולם רוחי נפרד על-ידי התנסותו שלו, המתקדש נראה בקלות כחווה חזיונות, אם לא גרוע מזה.

² GA-10, הוצאת בדולח.

מי שרכש את היכולת לקלוט בעולם הרוח מתוודע למאורעות עבר באופיים הנצחי. הם אינם ניצבים לפניו כמו העדות המתה של ההיסטוריה, אלא מופיעים בחיים מלאים. במובן מסוים, מה שקרה, מתרחש שוב לפניו.

אלה אשר התקדשו לקריאתו של כתב חי כזה, יכולים להסתכל לאחור בעבר רחוק הרבה יותר מאשר מוצג על-ידי ההיסטוריה החיצונית; ועל בסיסה של תפיסה רוחית בלתי-אמצעית, הם יכולים גם לתאר באופן מהימן הרבה יותר את הדברים שההיסטוריה הרגילה מתארת. כדי להימנע מאי-הבנה אפשרית, יש לומר שתפיסה רוחית אינה חפה מטעויות. תפיסה זו יכולה לשגות, יכולה לראות באופן לא-מדויק, מוטעה. בתחום זה, איש אינו חף מטעות, לא חשוב כמה גבוהה הרמה שאליה הגיע. לכן, אדם אינו צריך למחות כאשר מסרים הנובעים ממקורות רוחיים כאלה, לא תמיד תואמים לגמרי. אך, מהימנות ההתבוננות גדולה הרבה יותר כאן מאשר בעולם החיצוני של החושים. מה שמתקדשים שונים יכולים לספר על ההיסטוריה והפרהיסטוריה יהיה בהתאמה **יסודית**. היסטוריה ופרהיסטוריה כאלה קיימות למעשה בכל בתי-הספר של המיסטריות. כאן, במשך אלפי שנים, ההתאמה הייתה שלמה כל-כך שהתאימות הקיימת בין היסטוריונים חיצוניים ביחס למאה בודדת של שנים, אינה ברט-השוואה עמה. **ביסודו של דבר**, המתקדשים מתארים את אותם דברים, בכל הזמנים ובכל המקומות.

לאחר הקדמה זו, יימסרו פרקים ספורים מתוך הכרוניקה האקאשית. תחילה, יתוארו אותם מאורעות אשר התרחשו כאשר היבשה המכונה **אטלנטיה** עדיין הייתה קיימת, בין אמריקה ואירופה. חלק זה של פני-שטח האדמה שלנו היה פעם יבשה. כיום, הוא מהווה את קרקעיתו של האוקיינוס האטלנטי. אפלטון מספר על השריד האחרון של יבשה זו, האי פוסידון, אשר נמצא מערבית לאירופה ולאפריקה. בספר הסיפור של אטלנטיס ולמוריה האבודה מאת וו. סקוט-אליוט, הקורא יכול לגלות שקרקעית האוקיינוס האטלנטי הייתה פעם יבשה, שבמשך כמיליון שנה הייתה זירת התרבות שלבטח הייתה שונה למדי מאלה המודרניות, ואת העובדה שהשרידים האחרונים של יבשה זו שקעו באלף העשירי לפני-הספירה. בספר זה, הכוונה היא לתת מידע אשר ישלים את אשר נאמר על-ידי סקוט-אליוט. בעוד שהוא מתאר יותר את המאורעות החיצוניים בקרב האבות-הקדמונים האטלנטיים שלנו, כאן המטרה היא לציין פרטים ספורים על האופי הרוחי שלהם והטבע הפנימי של המצבים שבהם הם חיו. לכן, הקורא מוכרח לחזור לאחור בדמיונו לתקופה הנמצאת כמעט עשרת אלפים שנה מאחורינו, ואשר ארכה אלפים רבים של שנים. ברם, מה שמתואר כאן לא התרחש רק ביבשה המכוסה עתה במימיו של האוקיינוס האטלנטי, אלא גם באזורים הסמוכים של מה שמהווים כיום אסיה, אפריקה, אירופה ואמריקה. מה שהתרחש באזורים אלה מאוחר יותר, התפתח מתרבויות מוקדמות אלה.

כיום, אני עדיין מחויב לשתוק ביחס למקורות המידע אשר נמסר כאן. מי שבכלל יודע משהו על אודות מקורות כאלה, יבין מדוע זה צריך להיות כך. אבל, יכולים להתרחש מאורעות אשר יאפשרו לשבור

את השתיקה הזאת במהרה. כמה מן הידיעה הנסתרת בתוך התנועה התיאוסופית יוכל להימסר בהדרגה,
תלוי לגמרי בגישתם של בני-דורנו.
עתה, יבוא הראשון מבין הכתבים אשר יימסרו כאן.

האבות-הקדמונים האטלנטיים שלנו

האבות-הקדמונים האטלנטיים שלנו היו שונים מהאדם בימינו יותר ממה שהיה יכול לדמיין לעצמו מי שידיעתו מוגבלת לגמרי לעולם החושים. הבדל זה השתרע לא רק עד להופעה החיצונית, אלא עד לכשרים הרוחניים. הידיעה והאמנויות הטכניות שלהם, אכן התרבות שלהם בכללותה היו שונות ממה שאנו יכולים לראות כיום. אם נחזור לאחור אל התקופות הראשונות של האנושות האטלנטית, נגלה כושר מנטלי שונה למדי מזה שלנו. תבונה הגיונית, הכוח לשילוב אריתמטי, שעליהם מתבסס כל מה שמוצר כיום, היו חסרים לחלוטין בקרב בני-האדם האטלנטיים הראשונים. לעומת זאת, היה להם זיכרון מפותח מאוד. זיכרון זה היה אחד מכשריהם המנטליים הבולטים ביותר. למשל, האדם האטלנטי לא ביצע חישובים כפי שאנו עושים אותם, על-ידי לימוד כללים מסוימים שאותם יישם לאחר מכן. 'לוח כפל' היה משהו לא-ידוע לחלוטין בזמנים האטלנטיים. איש לא הטביע באינטלקט שלו ששלוש פעמים ארבע הם שתיים-עשרה. במקרה שבו היה עליו לבצע חישוב כזה, הוא הסתדר מפני שנזכר במצבים זהים או דומים. הוא זכר מה היה בהזדמנויות קודמות. צריך רק להבין שבכל פעם שכושר חדש מתפתח באורגניזם, כושר ישן מאבד מכוחו ומחוזקו. האדם כיום עולה על האדם האטלנטי בתבונתו ההגיונית, ביכולת שלו לשלב. לעומת זאת, הזיכרון נשחק. בימינו, האדם חושב במושגים; האדם האטלנטי חשב בתמונות. כאשר תמונה עלתה בנפשו, הוא נזכר בתמונות רבות דומות שהוא כבר חווה. הוא הכוין את כוח השיפוט שלו בהתאם. זוהי הסיבה לכך שבאותו זמן החינוך כולו היה שונה ממה שהוא הפך להיות מאוחר יותר. הוא לא היה אמור לספק לילד כללים לחידוד תבונתו. תחת זאת, החיים הוצגו בפניו בתמונות חיות, כך שמאוחר יותר הוא היה יכול להיזכר כמה שרק התאפשר כאשר היה עליו לפעול בתנאים מסוימים. לאחר שהילד גדל ויצא לחיים, עבור כל דבר שהיה עליו לעשות, הוא היה יכול להיזכר במשהו דומה אשר הוצג בפניו במהלך רכישת השכלתו וחינוכו. הוא היה יכול להסתדר בדרך הטובה ביותר כאשר המצב החדש היה זהה לזה שהוא כבר ראה. בתנאים חדשים לחלוטין, האדם האטלנטי היה צריך להסתמך על ניסויים, בעוד שבהיבט זה הרבה נחסך מן האדם המודרני מעצם העובדה שהוא היה מצויד בכללים. הוא היה יכול ליישם בקלות באותם מצבים שהיו חדשים עבורו. מערכת החינוך האטלנטית נתנה אחידות לחיים בכללותם. במשך תקופות ארוכות הדברים נעשו שוב ושוב באותה דרך. הזיכרון המדויק לא אפשר לדבר כלשהו להתפתח, גם אם היה קרוב במידת-מה למהירות ההתקדמות של ימינו. האדם עשה תמיד את אשר 'ראה' קודם. האדם לא המציא דברים; הוא זכר. הוא לא היה סמכות אשר למד הרבה, אלא דווקא התנסה רבות ולכן היה יכול לזכור

הרבה. בתקופה האטלנטית היה בלתי-אפשרי למישהו שיחליט בנושא חשוב לפני שהגיע לגיל מסוים. הוא היה יכול לבטוח רק באדם שהיה יכול להסתכל לאחור עם ניסיון רב.

מה שנאמר כאן לא היה נכון ביחס למתקדשים ולבתי-הספר שלהם. כי, **הם** היו בשלב מתקדם של התפתחות בתקופתם. כדי להתקבל לבתי-ספר כאלה, הגורם המכריע לא היה גיל, אלא אם המועמד רכש, בהתגשמויותיו הקודמות, את הכשרים לקליטת חכמה עילאית יותר. הביטחון שהיה למתקדשים ולנציגיהם במהלך התקופה האטלנטית, לא היה מבוסס על כמה עשירה הייתה התנסותם האישית, אלא דווקא על כמה **עתיקה** הייתה חכמתם. במקרה של המתקדש, לאישיות לא הייתה עוד חשיבות. הוא היה לגמרי בשירות החכמה הנצחית. לכן, התכונות האופייניות של תקופה מסוימת אינן חלות עליו.

בעוד שהכוזח לחשוב באופן הגיוני היה חסר לבני-האדם האטלנטיים (במיוחד למוקדמים ביותר), בזיכרונם המפותח מאוד הם החזיקו במשהו שהעניק אופי מיוחד לכל דבר שהם עשו. אך, עם הטבע של כוזח אנושי אחד, אחרים תמיד מחוברים. הזיכרון קרוב לבסיס הטבעי העמוק של האדם יותר מאשר התבונה, ובהקשר עמה, פותחו כוחות אחרים שעדיין היו קרובים יותר לאלה של ישויות טבעיות נחותות מאשר כוחות אנושיים מודרניים. כך, בני-האדם האטלנטיים יכלו לשלוט במה שמכונה **כוח-החיים**. כיום, אדם מפיק אנרגיית חום מפחם ומבצע בו טרנספורמציה לכדי כוח מניע עבור אמצעי התחבורה שלנו. בני-האדם האטלנטיים ידעו כיצד להביא את האנרגיה הנבטית של אורגניזמים לשירות הטכנולוגיה שלהם. אפשר ליצור אידיאה על כך מן הדברים הבאים. חישבו על גרעין של דגן. בו טמונה אנרגיה. אנרגיה זו גורמת לגבעול לנבוט מתוך הגרעין. הטבע יכול לעורר את האנרגיה הזאת הטמונה בזרע. האדם המודרני אינו יכול לעשות זאת לפי שיקול דעתו. הוא מוכרח לטמון את הזרע באדמה ולהשאיר את ההתעוררות לכוחות הטבע. האדם האטלנטי היה יכול לעשות משהו אחר. הוא ידע כיצד אפשר לשנות את האנרגיה של ערמת דגנים לכדי כוח טכני, בדיוק כפי שהאדם המודרני יכול לשנות את אנרגיית החום של ערמת פחם לכוח כזה. בתקופה האטלנטית, צמחים טופחו לא רק לשימוש כמצרכי מזון, אלא גם כדי להפוך את האנרגיות הטמונות בהם נגישות למסחר ולתעשייה. כפי שיש לנו מנגנונים להפיכת האנרגיה הטמונה בפחם לאנרגיה של תנועה בקטרים שלנו, כך לבני-האדם האטלנטיים היו מנגנונים שבהם הם קברו, כביכול, זרעים של צמחים, ובהם כוח-החיים עבר טרנספורמציה לכדי כוח לשימוש טכני. כלי-הרכב של בני-האדם האטלנטיים, אשר ריחפו בגובה נמוך מעל לאדמה, ריחפו בגובה נמוך מזה של רכסי ההרים של התקופה האטלנטית, והיו להם מנגנוני היגוי שבעזרתם הם יכלו להתרומם מעל לרכסי הרים אלה.

מוכרחים לדמיין שבחלוף הזמן, כל התנאים על האדמה שלנו השתנו מאוד. כיום, הרכבים אשר הוזכרו לעיל, של בני-האדם האטלנטיים, היו לגמרי חסרי-תועלת. התועלת שלהם הייתה תלויה בעובדה שאז מעטפת האוויר אשר עטפה את האדמה הייתה **דחוסה הרבה יותר** מאשר כיום. אם לאורן של אמונות מדעיות עכשוויות אדם יכול לדמיין לעצמו בקלות דחיסות אוויר גדולה יותר כזו, דבר זה אינו צריך

להעסיק אותנו כאן. מעצם טבעם, המדע והחשיבה הלוגית לעולם לא יוכלו להחליט מה אפשרי ומה בלתי-אפשרי. תפקודם היחיד הוא להסביר את מה שאומת על-ידי התנסות והתבוננות. דחיסות האוויר אשר הוזכרה לעיל ודאית להתנסות הרוחית כפי שיכולה להיות כל עובדה בימינו אשר נמסרת על-ידי החושים.

ברם, ודאית במידה שווה היא העובדה, אולי אפילו באותם זמנים, שהמים על האדמה כולה היו **דלילים הרבה יותר** מאשר כיום. בשל דלילות זו, המים יכלו להיות מוכוונים על-ידי האנרגיה הנבטית שבני-האדם האטלנטיים השתמשו בה עבור שירותים טכניים שכיום הינם בלתי-אפשריים. כתוצאה מהדחיסות המוגברת של המים, נעשה בלתי-אפשרי להניעם ולכוונם כך שיהיה ברור מספיק שתרבות התקופה האטלנטית הייתה שונה באופן קיצוני מן התרבות שלנו. יובן גם שהטבע הפיסי של אדם אטלנטי היה שונה למדי מזה של אדם מודרני. אדם אטלנטי הכניס לתוכו מים אשר עמדו לרשות כוח-החיים הטבוע בגופו שלו באופן שונה למדי מזה שאפשרי בגוף הפיסי בימינו. היה זה בשל כך שהאדם האטלנטי היה יכול להפעיל באופן מודע את כוחותיו הפיסיים בדרך שונה לגמרי מן האדם בן דורנו. היה לו, כביכול, את האמצעי להגביר את הכוחות הפיסיים שבתוכו כאשר הוא נזקק להם עבור מה שעשה. כדי שלאדם בן דורנו יהיה מושג מדויק על בני-האדם האטלנטיים, הוא מוכרח לדעת שהאידיאות שלהם על עייפות והתרוקנות של כוחות היו שונות למדי מאלה של האדם בתקופתנו.

ליישוב אטלנטי – כפי שמוכרח להתברר מכל מה שתיארנו – היה אופי שלא דמה בשום דרך לזה של עיר מודרנית. בניגוד אליה, ביישוב כזה הכול היה עדיין בברית עם הטבע. **תמונה** דומה במעורפל בלבד נמסרת אם ייאמר שבתקופות האטלנטיות הראשונות – עד לאמצע תת-הגזע השלישי בערך – יישוב דמה לגן שבו הבתים נבנו מעצים עם ענפים השזורים בצורה אומנותית. מה שהידיים האנושיות יצרו באותו זמן, נבע מן הטבע. והאדם עצמו חש לגמרי קשור לטבע. לפיכך, גם החוש החברתי שלו היה שונה למדי מזה כיום. ככלות הכול, הטבע משותף לכלל בני-האדם. מה שהאדם האטלנטי בנה על בסיס הטבע, הוא התייחס אליו **כרכוש משותף** בדיוק כפי שאדם בן-דורנו חושב שזה אך טבעי שיתייחס למה שכושר ההמצאה והאינטליגנציה שלו יצרו עבורו כרכושו הפרטי.

מי שבקי באידיאה שבני-האדם האטלנטיים היו מצוידים בכוחות רוחיים ופיסיים כאלה אשר תוארו לעיל, יבין גם שבזמנים מוקדמים יותר, המין האנושי הציג תמונה אשר מזכירה לו רק פריטים מסוימים של מה שהוא רגיל לראות כיום. לא רק בני-אדם, אלא גם הטבע המקיף השתנה במהלך הזמן במידה עצומה. צורות של צמחים ובעלי-חיים השתנו. הטבע הארצי כולו היה כפוף לטרנספורמציות. כאשר אזורים מיושבים של האדמה נהרסו, קמו אחרים. האבות-הקדמונים של בני-האדם האטלנטיים חיו באזור שנעלם, שחלקו העיקרי נמצא דרומית לאסיה של זמננו. בכתבים תיאוסופיים הם מכונים למורים. לאחר שהם עברו שלבים שונים של התפתחות, רובם התדרדרו. הם היו לבני-אדם שהתפתחותם עוכבה, שצאצאיהם עדיין

מאכלסים חלקים מסוימים של האדמה כיום והם ידועים כשבטים פראיים. רק חלק קטן מן האנושות הלמורית היה מסוגל לקדם את התפתחותו. מן החלק הזה שבני-האדם האטלנטיים יצאו.

מאוחר יותר משהו דומה התרחש שוב. רובה הגדול של האוכלוסייה האטלנטית התדרדר ומתוך חלק קטן ירדו אלה המכונים אריאנים, אשר מרכיבים את האנושות המתורבתת של ימינו. על-פי המינוחים של מדע הרוח, בני-האדם הלמורים, האטלנטים והאריאנים הם **גזעי-מקור** של המין האנושי. אם אדם ידמה לעצמו ששני גזעי-מקור כאלה קדמו ללמורים ושניים אחרים יופיעו בעתיד אחרי האריאנים, אז הוא יקבל בסך-הכול **שבעה** גזעי-מקור כאלה. גזע-מקור כזה תמיד יוצא מגזע-מקור אחר באופן אשר צוין ביחס ללמורים, לאטלנטים ולאריאנים. לכל גזע-מקור יש מאפיינים פסיים ומנטליים שונים למדי מאלה של גזע-המקור שקדם לו. למשל, בעוד שבני-האדם האטלנטיים פיתחו במיוחד זיכרון וכל דבר הקשור אליו, בתקופה הנוכחית זוהי משימתם של האריאנים לפתח את כושר החשיבה וכל אשר משתייך לו.

בכל גזע-מקור יש לעבור שלבים שונים. תמיד ישנם שבעה שלבים כאלה. בתחילתה של תקופה המזוהה עם גזע-מקור, מאפייניה העיקריים נמצאים במצב של נעורים; לאט הם מגיעים לבשלות ולבסוף דועכים. כך, האוכלוסייה של גזע-מקור מחולקת לשבעה תתי-גזע. אבל, אין לחשוב שתת-גזע אחד נעלם מיד עם התפתחותו של אחד חדש. כל אחד מהם יכול להתקיים במשך זמן רב בעוד שאחרים מתפתחים לצדו. כך, תמיד ישנן אוכלוסיות המציגות שלבים שונים של התפתחות כאשר הן חיות אלה לצד אלה על-פני האדמה.

תת-הגזע הראשון של האטלנטים התפתח מחלק מתקדם מאוד של הלמורים אשר היו בעלי פוטנציאל אבולוציוני גבוה. כושר הזיכרון הופיע רק בניצניו בקרב הלמורים ולאחר מכן רק בתקופה האחרונה של התפתחותם. אדם צריך לדמיין לעצמו שבעוד אדם למורי היה יכול ליצור אידיאות על מה שחווה, הרי שהוא לא היה יכול לשמור על האידיאות הללו. הוא מיד שכח את מה שהוא דימה לעצמו. אף-על-פי-כן, שהוא חי בתרבות מסוימת, שהיו לו כלים, בנה מבנים וכן הלאה – את כל זאת הוא חב לא לכוחותיו **שלו**, אלא לכוח מנטלי בתוכו שהיה **אינסטינקטיבי**. ברם, אין לחשוב שהוא קשור לאינסטינקט של בעלי-החיים בימינו, אלא לאינסטינקט מסוג שונה.

כתבים תיאוסופיים מכנים את תת-הגזע הראשון של האטלנטים, תת-הגזע של הרמואהלים (Rmoahals). הזיכרון של גזע זה הופנה בעיקר אל רשמי-חושיים. לצבעים שהעין ראתה, לקולות שהאוזן שמעה, היו השפעות-לוואי ארוכות בנפש. הדבר בא לידי ביטוי בעובדה שהרמואהלים פיתחו **רגשות** שאבותיהם-הקדמונים הלמורים עדיין לא ידעו. למשל, החיבור למה שנחוה בעבר מהווה חלק מן הרגשות הללו.

להתפתחות הזיכרון הייתה קשורה זו של **השפה**. כל עוד האדם לא שמר על מה שהיה בעבר, לא היה יכול להתקיים מסר של מה שנחוה באמצעות השפה. היות שבתקופה הלמורית האחרונה, הופיעו הניצנים

הראשונים של הזיכרון, באותו זמן התאפשר לכושר למתן שמות למה שנראה ונשמע, להתחיל את פעילותו. רק בני-אדם בעלי כושר היזכרות יכולים להשתמש בשם אשר ניתן למשהו. לכן, התקופה האטלנטית היא זו שבה השפה התפתחה. עם השפה, נוסד קשר בין הנפש האנושית והדברים שמחוץ לאדם. הוא הפיק מילת-דיבור בתוכו ומילת-דיבור זו השתייכה לאובייקטים של העולם החיצוני. קשר חדש נוצר גם בין בני-אדם על-ידי מסרים בתיווכה של השפה. נכון שכל זה התקיים בצורה בוסרית בקרב הרמואהלים, אך אף-על-פי-כן, זה בידל אותם עמוקות מאבותיהם-הקדמונים הלמורים.

כוחות-הנפש של בני-אדם אטלנטיים ראשונים אלה עדיין החזיקו משהו מכוחות הטבע. בני-אדם אלה היו קשורים קשר הדוק יותר עם ישויות הטבע אשר הקיפו אותם מאשר עם אלה שבאו אחריהם. כוחות-הנפש שלהם היו קשורים יותר לכוחות הטבע מאשר אלה של האדם המודרני. כך, למילת-הדיבור שהם הפיקו היה משהו מכוח הטבע. הם לא רק נתנו שמות לדברים, אלא במילים שלהם פעל **כוח** על דברים וכן על בני-אדם אחרים. למילה של הרמואהלים הייתה לא רק **משמעות**, היה לה גם **כוח**. הכוח המאגי של מילים היווה משהו שהיה אמיתי יותר עבור אותם בני-אדם ממה שהוא מהווה עבור בני-האדם כיום. כאשר אדם רמואהלי ביטא מילה, מילה זו פיתחה כוח הזהה לזה של האובייקט שאותו ציין. בשל כך, מילים באותם זמנים היו מרפאות; הן היו יכולות לקדם את צמיחתם של צמחים, לרסן את התנהגותם של בעלי-חיים ולבצע פעולות דומות נוספות. כל זה, כוחו הלך ופחת בהדרגה בקרב תתי-הגזע המאוחרים יותר של בני-האדם האטלנטיים. אפשר לומר שהמלאות המקורית של הכוח אבדה בהדרגה. בני-האדם הרמואהלים חשו את השפע הזה של כוח כתשורה של טבע רב-עוצמה ולקשר שלהם לאחרון היה אופי דתי. עבורם, השפה הייתה משהו מקודש במיוחד. השימוש לרעה בקולות מסוימים, אשר החזיקו בכוח חשוב, היה בלתי-אפשרי. כל אדם חש ששימוש כזה לרעה יגרום לו נזק עצום. המאגיה הטובה של מילים כאלה הייתה משתנה להיפוך שלה; מה שהיה מביא ברכה אם נעשה בו שימוש נכון, היה גורם הרס למחבר אילו נעשה בו שימוש בצורה נפשעת. בסוג של תום-לב, הרמואהלים ייחסו את כוחם לא כל-כך לעצמם כמו **לטבע האלוהי** אשר פעל בתוכם.

זה השתנה בתת-הגזע השני, בני-האדם המכונים טלווטליים. בני-האדם של הגזע הזה החלו לחוש את ערכם האישי. שאפתנות, תכונה שלא הייתה מוכרת לרמואהלים, הורגשה בקרבם. במובן מסוים, **הזיכרון** הועבר לתפיסה של חיים משותפים. מי שהיה יכול להסתכל לאחור במעשים מסוימים, דרש מבני-אדם הכרה בהם. הוא דרש שיצירותיו תישמרנה **בזיכרון**. בהתבסס על זיכרון זה של מעשים, בני-אדם אשר התאגדו יחד כקבוצה, בחרו באחד מהם כמנהיג. התפתח סוג של דירוג מלכותי. הכרה זו נשמרה אפילו מעבר למוות. **הזיכרון**, **ההיזכרות** של האבות-הקדמונים או של אלה אשר רכשו סגולה, התפתח. מזה, הופיע בקרב שבטים ספורים סוג של הערכה עמוקה למת, **פולחן של אבות-קדמונים**. פולחן זה נמשך עד לזמנים מאוחרים הרבה יותר והוא לבש צורות מגוונות ביותר. בקרב הרמואהלים, אדם זכה להערכה רק

במידה שבה היה יכול להשליט כבוד ברגע מסוים באמצעות כוחותיו. אם אחד מהם רצה הכרה במה שעשה בימים קודמים, היה עליו להציג עם מעשים חדשים שהוא עדיין החזיק בכוח ישן זה. היה עליו להיזכר ביצירות הישנות באמצעות חדשות. מה שנעשה לא זכה להערכה לכשעצמו. רק תת-הגזע השני התייחס למאפיין האישי של אדם עד לנקודה שבה הוא לקח בחשבון את חייו שעברו בהערכת מאפיין זה.

תוצאה נוספת של הזיכרון עבור החיים המשותפים של האדם הייתה העובדה שנוצרו קבוצות של בני-אדם אשר הוחזקו יחד על-ידי **ההיזכרות** במעשים משותפים. קודם לכן, יצירת קבוצות הייתה תלויה לגמרי בכוחות-טבע, במוצא משותף. האדם לא הוסיף דבר באמצעות שכלו למה שהטבע עשה ממנו. עתה, אישיות רבת-עוצמה גייסה בני-אדם ספורים למשימה משותפת, והזיכרון של פעולה משותפת זו יצר קבוצה חברתית.

סוג זה של חיים חברתיים משותפים נעשו משותפים לגמרי רק בקרב תת-הגזע השלישי, הטולטקים. לכן, היו אלה בני-האדם של גזע זה אשר גילו מהי מדינה. ההנהגה, השלטון של הקהילות הללו עברו מדור לדור. עתה, האב העביר לבן את אשר התקיים קודם לכן רק בזיכרון של בני-דורו. מעשי האבות-הקדמונים **לא היו אמורים להישכח** על-ידי השושלת כולה. מה שאב-קדמון עשה זכה להערכת צאצאיו. ברם, בעצם יש להבין שבאותם זמנים לבני-האדם היה הכוח למסור את תשורתיהם לצאצאיהם. החינוך, ככלות הכול, תוכנן כך שיעצב את החיים באמצעות תמונות חיות. בסיס היעילות של חינוך זה היה בכוח האישי אשר נבע מן המחנך. הוא לא חידד את כוח החשיבה, אך למעשה, פיתח את אותן תשורות שהיו מסוג אינסטינקטיבי יותר. באמצעות מערכת כזו של חינוך, הכשרים של האב הועברו בדרך-כלל לבן.

בתנאים כאלה, **ההתנסות האישית** קיבלה יותר ויותר חשיבות בקרב תת-הגזע השלישי. כאשר קבוצה אחת של בני-אדם נפרדה מאחרת לשם ייסודה של קהילה חדשה, היא נשאה עמה את ההיזכרות של אשר היא חוותה בזירה הישנה. אך באותו זמן, היה משהו בהיזכרות זו שהקבוצה לא מצאה שהתאים לה, שבו היא לא הרגישה בנוח. לכן, היא ניסתה משהו חדש. כך, התנאים שופרו עם כל אחת מההקמות החדשות הללו. היה זה אך טבעי שמה שהיה טוב יותר, היה מודל לחיקוי. אלו הן העובדות אשר מסבירות את התפתחותן של אותן קהילות משגשגות בתקופת תת-הגזע השלישי, המתואר בספרות התיאוסופית. ההתנסויות האישיות אשר נרכשו, קיבלו תמיכה מאלה אשר עברו התקדשות של החוקים הנצחיים של התפתחות רוחית. שליטים רבי-עוצמה בעצמם עברו התקדשות, כך שליכולת האישית תהיה תמיכה מלאה. באמצעות יכולתו האישית, האדם הכין את עצמו לאט לקראת התקדשות. ראשית, היה עליו לפתח את כוחותיו מלמטה כדי שההארה מלמעלה תוכל להימסר לו. בדרך זו, נולדו המלכים והמנהיגים, אשר עברו התקדשות, של בני-האדם האטלנטיים. בידיהם היה כוח עצום והם זכו להערצה רבה.

אבל, בעובדה זו טמונה גם הסיבה להתדרדרות ולהתנוונות. פיתוח הזיכרון הוביל אל הכוח הבולט של **אישיות**. האדם רצה **שייחשב למשהו** באמצעות כוחו. ככל שהכוח הלך והתעצם, כך הוא רצה יותר

להשתמש בו לטובתו שלו. השאפתנות אשר התפתחה הפכה לאנוכיות בולטת. כך, בכוחות הללו הופיע השימוש לרעה. אם אדם יתייחס ליכולות בני-האדם האטלנטיים אשר נובעות משליטתם בכוח-החיים, הוא יבין שלשימוש זה לרעה היו, באופן בלתי-נמנע, השלכות כבירות. כוח גדול על הטבע היה יכול לעמוד לרשות האנוכיות האישית.

זה הוגשם במלוא המידה על-ידי תת-הגזע הרביעי, הטוראנים הקדמונים. החברים בגזע זה, אשר חונכו תחת שליטתם של הכוחות אשר הוזכרו לעיל, השתמשו בהם לעתים קרובות כדי לספק את משאלותיהם ותשוקותיהם. אך, כאשר משתמשים בהם באופן הזה, הכוחות האלה הורסים זה את זה בהשפעותיהם ההדדיות. הדבר הוא כאילו שהרגליים נועדו לשאת את האדם קדימה בעקשנות, בעוד שהטורסו שלו רצה ללכת אחורה.

השפעה הרסנית כזו הייתה יכולה להיעצר רק על-ידי פיתוחו של כושר עילאי יותר באדם. זה היה כושר החשיבה. לחשיבה הלוגית הייתה השפעה מרסנת על משאלות אנוכיות אישיות. את מקורה של החשיבה הלוגית יש לחפש בתת-הגזע החמישי, השמים הקדמונים. בני-אדם החלו להרחיק אל מעבר להיזכרות גרידא של העבר ולהשוות בין התנסויות שונות. כושר השיפוט התפתח. משאלות ותשוקות ווסתו בהתאמה עם כושר זה של שיפוט. האדם החל לחשב, לשלב. הוא למד לפעול עם מחשבות. אם קודם לכן האדם התמסר לכל תשוקה, הרי שעתה הוא קודם שאל אם החשיבה יכולה לאשר את התשוקה הזאת. בעוד שבני-האדם מתת-הגזע הרביעי נחפזו בפראות לספק את תשוקותיהם, אלה מתת-הגזע החמישי החלו לשמוע קול פנימי. קול פנימי זה בדק את התשוקות, אף על פי שהוא אינו יכול לסלק את דרישותיה של האישיות האנוכית.

כך, תת-הגזע החמישי העביר את דחפי הפעולה אל פנימיותה של הישות האנושית. האדם רוצה להגיע להבנה בתוך עצמו ביחס למה שהוא מוכרח או לא מוכרח לעשות. אך מה שנרכש כך באופן פנימי, ביחס לכושר החשיבה, אבד ביחס לשליטתם של כוחות-טבע חיצוניים. עם חשיבה משלבת זו אשר הוזכרה לעיל, אדם היה יכול לשלוט רק בכוחות של עולם המינרלים, לא בכוח-החיים. לכן, תת-הגזע החמישי פיתח את החשיבה על חשבון השליטה בכוח-החיים. אך, רק על-ידי כך שהוא הפיק את הנבט של המשך התפתחות המין האנושי. אישיות חדשה, אהבה-עצמית, אפילו אנוכיות מוחלטת, היו יכולות לצמוח בחופשיות; כי, החשיבה לבדה הפועלת כולה בפנימיות ואינה יכולה עוד לשלוט ישירות בטבע, אינה מסוגלת להשפיע השפעות הרסניות כאלה כמו הכוחות הקודמים שנעשה בהם שימוש לרעה. מתוך תת-גזע חמישי זה, נבחרו המוכשרים יותר, אשר שרדו את ההתדרדרות של גזע-המקור הרביעי ויצרו את נבט גזע-המקור החמישי, הגזע האריאני, ששליחותו היא פיתוח מוחלט של כושר החשיבה.

בני-האדם של תת-הגזע השישי, האכדים, פיתחו את כושר החשיבה יותר מאשר תת-הגזע החמישי. הם היו שונים מאלה שכוננו שְׁמִים קדמוניים בכך שהם הפעילו את הכושר הזה במובן מקיף יותר מאשר הראשונים.

נאמר שבעוד שההתפתחות של כושר החשיבה מנעה שתהיינה לדרישותיה של האישיות האנוכית אותן השפעות הרסניות כמו בקרב הגזעים המוקדמים יותר, הרי שדרישות אלה לא סולקו על ידה. בהתחלה, השְׁמִים הקדמונים ארגנו את הנסיבות האישיות שלהם כפי שכושר חשיבתם הכוין אותם. האינטליגנציה תפסה את מקומן של משאלות ותשוקות. תנאי החיים השתנו. אם גזעים קודמים נטו לקבל כמנהיג מי שמעשיו הטביעו עצמם עמוק בזיכרונם או מי שהיה יכול להסתכל לאחור בחיים של זיכרונות עשירים, תפקיד זה הוענק עתה לאדם האינטליגנטי. אם בעבר מה שחי בזיכרון ברור היה מכריע, עתה האדם התייחס למה שהיה משכנע ביותר לחשיבה כדבר הטוב ביותר. תחת השפעתו של הזיכרון, האדם בעבר דבק בדבר עד שראה בו משהו לקוי, ובאותו מקרה היה זה טבעי למדי שמי שהיה בעמדה לתקן צורך, היה יכול להמציא המצאה. אבל, כתוצאה של כושר החשיבה, התפתחה חיבה להמצאות ולשינויים. כל אחד רצה להפעיל את מה שהאינטליגנציה שלו הציעה לו. לכן, מצבים סוערים החלו להשפיע על תת-הגזע החמישי, ובתת-הגזע השישי הם הובילו לרגש של הצורך להביא את החשיבה העקשנית של האינדיבידואל אל תחת חסותם של חוקים כלליים. הפאר של הקהילות של תת-הגזע השלישי היה מבוסס על העובדה שזיכרונות משותפים יצרו סדר והרמוניה. בתת-הגזע השישי, סדר זה היה צריך להיווצר על-ידי חוקים אשר נשקלו היטב. כך הדבר בתת-גזע שישי זה שאדם מוכרח לחפש אחר מקורן של תקנות של צדק וחוק.

במהלך תת-הגזע השלישי, היפרדות של קבוצת בני-אדם התרחשה רק כאשר הם, כביכול, הוצאו בכוח מתוך הקהילה שלהם, מפני שהם לא חשו בנוח במצבים אשר שלטו כתוצאה של זיכרון. בתת-הגזע השישי, זה היה שונה במידה ניכרת. כושר החישוב של החשיבה שאף אל החדש לכשעצמו; הוא דרבן בני-אדם להצטרף ליוזמות ולמשימות. לכן, האכדים היו עם נמרץ בעלי נטייה להתיישבות. המסחר במיוחד, הוא שהזין את הכשרים הגדלים של חשיבה ושיפוט.

בקרב תת-הגזע השביעי, המונגולים, כושר החשיבה גם היה מפותח. אך, מאפיינים של תת-הגזע המוקדמים יותר, במיוחד הרביעי, נשארו בתוכם במידה גדולה הרבה יותר מאשר בתת-הגזע החמישי והשישי. הם נשארו נאמנים לרגש כלפי הזיכרון. וכך, הם הגיעו להכרה שהישן ביותר הוא גם ההגיוני ביותר ויכול להתגונן בדרך הטובה ביותר מפני כושר החשיבה. נכון שהם גם איבדו את השליטה על כוחות-החיים, אך מה שהתפתח בהם ככושר חשיבה גם החזיק במשהו מן העוצמה הטבעית של כוח-חיים זה. אכן, הם איבדו את הכוח אשר שלט בחיים, אך הם מעולם לא איבדו את האמונה הישירה והתמימה בו. כוח זה הפך לאל שלהם, שמטעמו הם עשו כל מה שהחשיבו כנכון. כך, הם מופיעים בפני העמים השכנים

כאילו נשלטו על-ידי כוח נסתר זה, והם נכנעו לו באמונה עיוורת. צאצאיהם באסיה ובחלקים מסוימים באירופה הפגינו והמשיכו להפגין הרבה מן התכונה הזאת.

כושר החשיבה אשר הושתל בבני-האדם היה יכול להשיג את מלוא ערכו ביחס להתפתחות האנושית כאשר הוא קיבל דחף חדש בגזע-המקור החמישי. ככלות הכול, גזע-המקור הרביעי היה יכול רק להעמיד את הכושר הזה לשירות מה שהוא התחנך באמצעות תשורת הזיכרון. רק גזע-המקור החמישי הגיע לתנאי חיים שהכלי ההולם עבורם הוא היכולת לחשוב.

המעבר מגזע-המקור הרביעי לחמישי

בפרק זה נלמד על מעבר גזע-המקור הרביעי, האטלנטי, אל גזע-המקור החמישי, האריאני, אליו משתייך המין האנושי המודרני והמתורבת. יבין זאת כיאות מי שיכול להשתקע באידיאה של **התפתחות** במובנה ובמשמעותה המלאים. כל דבר שהאדם קולט סביבו נמצא בתהליך של התפתחות. במובן זה, השימוש ב**מחשבה**, שהינו אופייני לבני-האדם של גזע-המקור החמישי שלנו, היה צריך להתפתח תחילה. גזע-מקור זה במיוחד הוא אשר מביא את כושר החשיבה, לאט ובהדרגה, לבשלות. בחשיבתו, האדם מחליט החלטה מסוימת ואז הוא מוציא אותה אל הפועל כתוצאה של חשיבתו שלו. יכולת זו הייתה רק בהכנה בקרב בני-האדם האטלנטיים. אלה לא היו המחשבות שלהם, אלא המחשבות אשר זרמו לתוכם ממהויות מסוג עילאי יותר, אשר השפיעו על רצונם. כך, אפשר לומר שרצונם הוכווון מבחוץ.

מי שמתוודע למחשבה של התפתחות זו של הישות האנושית ולומד להודות בכך שהאדם – כאדם ארצי – היה ישות מסוג שונה למדי בפרהיסטוריה, יהיה גם מסוגל להתעלות אל התפיסה של מהויות שונות לחלוטין, עליהן מדובר כאן. ההתפתחות העומדת להיות מתוארת, דרשה תקופות זמן ארוכות במידה עצומה.

*

מה שנאמר קודם לכן על אודות גזע-המקור הרביעי, בני-האדם האטלנטיים, מתייחס לחלק הארי של המין האנושי. אך, הם הלכו בעקבות מנהיגים שיכולותיהם התנשאו הרבה מעבר ליכולותיהם. החכמה אשר הייתה ברשות המנהיגים הללו והכוחות שהיו כפופים לפקודתם, בלתי-אפשרי היה לרוכשם באיזשהו חינוך ארצי. הם נמסרו להם על-ידי ישויות עילאיות אשר לא השתייכו ישירות לאדמה. לכן, היה זה טבעי שהרוב הארי של בני-האדם חשו שמנהיגיהם הם ישויות מסוג עילאי, 'שליחים' של האלים. כי, מה שהמנהיגים האלה ידעו והיו יכולים לעשות, לא היה נגיש לאיברי החושים האנושיים ולתבונה האנושית. הם היו **נערצים** כ'שליחים אלוהיים', ובני-האדם קיבלו את פקודותיהם, את צויהם, וכן את הוראותיהם. עם ישויות מסוג זה שהמין האנושי הונחה במדעים, באומנויות ובהכנת כלים. 'שליחים אלוהיים' כאלה, או שהכוונו את הקהילות עצמן או שהנחו בני-אדם אשר התקדמו במידה מספקת באומנות השלטון. על מנהיגים אלה נאמר שהם 'החליפו מסרים עם האלים' והם עברו התקדשות על-ידי האלים עצמם אל תוך החוקים שעל-פיהם המין האנושי היה צריך להתפתח. זה היה נכון. באתרים שעליהם בני-האדם הממוצעים לא ידעו דבר, התקדשות זו, התקשרות זו עם האלים, התרחשה הלכה למעשה. אתרים אלה של התקדשות כונו **מקדשי המיסטריות**. מהם הגזע האנושי קיבל הכוונה.

לכן, מה שהתרחש במקדשי המיסטריות, לא היה מובן לבני-האדם. באותה מידה מועטה הבינו בני-האדם את כוונותיהם של מנהיגיהם הדגולים. ככלות הכול, בני-האדם יכלו לתפוס עם חושיהם רק את אשר קרה ישירות על-פני האדמה ולא את מה שהתגלה מעולמות עילאיים למען רווחת האדמה. לכן, התורות של המנהיגים היו צריכות להיות מבוטאות בצורה שונה מזו של מסרים על אודות מאורעות ארציים. השפה שבה האלים דיברו עם שליחיהם במיסטריות לא הייתה ארצית וגם הצורות שבהן אלים אלה התגלו לא היו ארציות. הרוחות העילאיות הופיעו בפני שליחיהם 'בענני אש' כדי לומר להם כיצד עליהם להוביל את בני-האדם. רק האדם יכול להופיע בצורה אנושית; מהויות שיכולותיהן מתנשאות מעל לאנושי, מוכרחות להתגלות בצורות שאין למצוא על-פני האדמה.

היות שהם עצמם היו המושלמים ביותר בקרב אחיהם האנושיים, 'השליחים האלוהיים' יכלו לקלוט את ההתגלויות הללו. בשלבים מוקדמים יותר, הם כבר עברו את מה שרוב בני-האדם היו צריכים עוד לחוות. הם השתייכו לבני-אדם אחרים רק בהיבט מסוים. הם יכלו לקבל צורה אנושית. אך, תכונותיהם הרוחיות-מנטליות היו מסוג על-אנושי. כך, הם היו ישויות בנות-כלאיים אלוהיות-אנושיות. אפשר לתאר אותן גם כרוחות עילאיות אשר קיבלו גופים אנושיים כדי לסייע למין האנושי להתקדם בנתיבם הארצי. המשכן האמיתי של הישויות הללו לא היה על האדמה.

ישויות אלוהיות-אנושיות אלה הובילו את בני-האדם, בלי להיות מסוגלות ליידע אותם על העקרונות שלפיהם הן הכוינו אותם. כי, עד לתת-הגזע החמישי של בני-האדם האטלנטיים, השמים הקדמונים, לבני-האדם לא היו שום יכולות להבנת העקרונות הללו. כושר החשיבה אשר התפתח בתת-גזע זה, היה כושר כזה. אבל, הוא התפתח לאט ובהדרגה. אפילו תתי-הגזע האחרונים של בני-האדם האטלנטיים יכלו להבין מעט מאוד מהעקרונות של מנהיגיהם האלוהיים. הם החלו, בהתחלה בצורה לא-מושלמת למדי, לחוש **תחושה מוקדמת** של עקרונות כאלה. לכן, מחשבותיהם והחוקים אשר הזכרנו בקרב המוסדות השלטוניים, דווקא שוערו ולא עברו תהליך ברור של חשיבה.

המנהיג המרכזי של תת-הגזע האטלנטי החמישי הכין אותם בהדרגה כך שבזמנים מאוחרים יותר, לאחר התנוונות דרך-החיים האטלנטית, הם יכלו להתחיל חיים חדשים שהיו אמורים להיות מוכוונים בכללותם באמצעות כושר החשיבה.

יש להבין שבסוף התקופה האטלנטית, התקיימו שלוש קבוצות של ישויות דמויות-אדם:

(1) 'השליחים האלוהיים' אשר הוזכרו לעיל, שבהתפתחותם הקדימו מאוד את הרוב הארי של האנושות ולימדו על חכמה אלוהית ועל מעשים אלוהיים אשר הושלמו.

(2) רוב בני-האדם, שבהם כושר החשיבה היה במצב עמום, למרות שהיו להם יכולות טבעיות שבני-האדם המודרניים איבדו.

(3) קבוצה קטנה של אלה אשר פיתחו את כושר החשיבה. בעוד שהם איבדו בהדרגה את היכולות הטבעיות של בני-האדם האטלנטיים דרך תהליך זה, הרי שהם התקדמו אל השלב שבו הם יכלו לתפוס את העקרונות של 'השליחים האלוהיים' עם מחשבותיהם.

על הקבוצה השנייה של ישויות אנוש נגזר להיכחד בהדרגה. ברם, הקבוצה השלישית הייתה יכולה לקבל הדרכה מישות מן הסוג הראשון כדי שתכווין את עצמה כמו ידיה.

מקבוצה שלישית זו, המנהיג המרכזי המוזכר לעיל, שהספרות האוקולטית מכנה **מנו**, בחר את המוכשר ביותר כדי לגרום לאנושות חדשה לצאת ממנה. המוכשרים ביותר האלה התקיימו בתת-הגזע החמישי. הכושר של תת-הגזע השישי והשביעי כבר התדרדר במובן מסוים ולא התאים עוד להתפתחות נוספת.

את התכונות הטובות ביותר היה צריך עוד לפתח. זה בוצע על-ידי המנהיג על-ידי כך שבודדו את הנבחרים באתר מסוים על האדמה – באסיה הקטנה – היכן שהם השתחררו מכל השפעה של אלה אשר נשאו מאחור או של אלה אשר התדרדרו.

המשימה שהמנהיג כפה על עצמו הייתה להביא את חסידיו אל הנקודה שבה, בתוך נפשם, עם כושר חשיבתם, הם יכלו לתפוס את העקרונות שעל-פיהם הם הוכוונו עד כה בדרך אשר הורגשה במעומעם, אך לא זוהתה בבירור על ידם. בני-האדם היו אמורים לזהות את הכוחות האלוהיים שבעקבותיהם הלכו באופן לא-מודע. עד כה, האלים הובילו את בני-האדם דרך שליחיהם; עתה, בני-האדם היו אמורים **לדעת** את המהויות האלוהיות הללו. הם היו אמורים ללמוד להתייחס **לעצמם** כאיברי ביצוע של ההשגחה האלוהית.

כך, הקבוצה המבודדת עמדה בפני החלטה חשובה. המנהיג האלוהי שכן בקרבם בצורה אנושית. משליחים אלוהיים כאלה, בני-אדם קיבלו בעבר הוראות ופקודות ביחס למה שהם היו אמורים לעשות או לא לעשות. ישויות אנוש למדו את המדעים אשר עסקו במה שהם יכלו לקלוט דרך החושים. בני-האדם חשו במעומעם בשליטה אלוהית בעולם, חשו בה בפעולותיהם, אבל הם לא ידעו עליה דבר באופן ברור.

עתה, המנהיג שלהם דיבר בפניהם בדרך חדשה לחלוטין. הוא לימד אותם שכוחות בלתי-נראים הכוונו את אשר התייצב מולם באופן גלוי והם עצמם היו משרתים של כוחות בלתי-נראים אלה, שהיה עליהם להגמיש את החוקים של כוחות בלתי-נראים אלה עם מחשבותיהם. בני-האדם שמעו על האלוהי העל-טבעי. הם שמעו שהרוחי הבלתי-נראה היה הבורא והמגן של הפיסי הגלוי. עד כה, הם נשאו את עיניהם אל שליחיהם האלוהיים הגלויים, אל המתקדשים העל-אנושיים, ודרך האחרונים נמסר מה יש לעשות ומה אין לעשות. אך עתה, הם נחשבו ראויים לכך שהשליח האלוהי ידבר בפניהם על האלים עצמם. רבות-עוצמה היו המילים אשר הוטבעו שוב ושוב בחסידיו: "עד כה, ראיתם את אלה אשר הובילו אתכם, אך ישנם מנהיגים נעלים יותר שאותם אינכם רואים. למנהיגים האלה שאותם כפופים. עליכם לבצע את פקודות האל שאותו אינכם רואים; ועליכם לציית למי שאין ביכולתכם ליצור לעצמכם תמונה שלו." כך

יצאו הדיברות מפיו של המנהיג הגדול אשר מצווים על הערצת אל, שלו לא יכולה לדמות שום תמונה חושית גלויה ולכן לא הייתה אמורה להיווצר תמונה כזאת. על דיבר יסודי גדול זה של גזע-המקור האנושי החמישי, הדיבר הידוע אשר בא אחריו הינו הד: **לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְאֲשֶׁר בְּאָרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּיָּם בְּמַיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ.**³

המנהיג המרכזי, מנו, הסתייע בשליחים אלוהיים אחרים אשר הוציאו אל הפועל את כוונותיו עבור תחומים מיוחדים של החיים ופעלו על פיתוחו של גזע חדש. כי, היה מדובר בארגון החיים בכללותם על-פי התפיסה החדשה של הנהלה אלוהית של העולם. בכל מקום, המחשבות של בני-האדם היו אמורות להיות מכוונות מן הגלוי אל הבלתי-נראה. החיים מוגדרים על-ידי כוחות הטבע. מהלך החיים האנושיים תלוי ביום ובלילה, בחורף ובקיץ, באור-שמש ובגשם. כיצד קשורים מאורעות גלויים בעלי-השפעה אלה לכוחות האלוהיים הבלתי-נראים וכיצד אמור היה האדם להתנהג כדי לארגן את חייו בהתאמה עם כוחות בלתי-נראים אלה, הוצג בפניו. הידיעה והעבודה בכללותן היו צריכות להימשך במובן זה. במסלולם של הכוכבים ובמזג-האוויר, האדם היה אמור לראות את הצווים האלוהיים, את נביעתה של החכמה האלוהית. אסטרונומיה ומטרולוגיה נלמדו על-פי הרעיון הזה. האדם היה צריך לארגן את עבודתו, את חייו המוסריים בדרך כזו שיהיו בהתאמה עם החוקים החכמים של האלוהי. החיים אורגנו על-פי **צווים אלוהיים**, בדיוק כפי שמחשבות אלוהיות נחקרו במסלולם של הכוכבים ובשינויי מזג-האוויר. האדם היה אמור להביא את עבודותיו להרמוניה עם החלוקות של האלים על-ידי **מעשים של הקרבה**.

כוונתו של מנו הייתה לכוון **הכול** בחיים האנושיים כלפי העולמות העילאיים. הפעילויות האנושיות כולן, המוסדות כולם, היו אמורים לשאת אופי דתי. על-ידי כך, מנו רצה ליזום את המשימה הממשית אשר הוטלה על גזע-המקור החמישי. גזע זה היה צריך ללמוד להכווין את עצמו בעזרת מחשבותיו. אך, הגדרה-עצמית כזאת תוכל להוביל לטוב רק אם האדם יעמיד את עצמו לשירותם של כוחות עילאיים. על האדם להשתמש בכושר חשיבתו, אך כושר זה של חשיבה צריך להיטהר על-ידי התמסרות לאלוהי.

אדם יכול להבין לגמרי את מה שקרה באותו זמן, אם הוא יודע שפיתוחו של כושר החשיבה, החל מתת-הגזע החמישי של בני-האדם האטלנטיים, היה כרוך במשהו אחר. מאזור מסוים, בני-אדם רכשו ידיעה ואומנויות, אשר לא היו קשורות ישירות למה שמנו המוזכר לעיל היה צריך להתייחס אליו כמשימתו האמיתית. ידיעה זו והאומנויות היו בהתחלה חסרות אופי דתי. הן הגיעו אל האדם בדרך כזו שהוא לא היה יכול לחשוב על דבר כלשהו מלבד להציבן לשירות התועלת האישית, לשירות צרכיו האישיים... לידיעה כזאת משתייכת למשל זו של השימוש באש בפעילויות האנושיות. בתקופה האטלנטית הראשונה, האדם לא השתמש באש מאז שכוח-החיים היה ברשותו. אך, בחלוף הזמן, הוא היה פחות ופחות בעמדה להשתמש

³ שמות, פרק כ', פסוק 4.

בכוח זה ולפיכך היה עליו ללמוד להכין כלים ומכשירים, מאובייקטים המכונים דוממים. למטרה זו, הוא השתמש באש. תנאים דומים שררו ביחס לכוחות-טבע אחרים. כך, האדם למד להשתמש בכוחות-טבע כאלה בלי להיות מודע למקורם האלוהי. כך זה נועד להיות. על האדם לא **נכפה** משהו כדי לתאר את הדברים הללו אשר הגישו את כושר החשיבה שלו לסדר האלוהי של העולם. תחת זאת, היה עליו לעשות זאת מרצונו, במחשבותיו. כוונתו של מנו הייתה להביא בני-אדם לנקודה שבה, באופן עצמאי ומתוך צורך פנימי, הם הביאו דברים כאלה לקשר עם הסדר העילאי יותר של העולם. בני-האדם יכלו **לבחור** אם רצו להשתמש או בתובנה שאותה השיגו באופן טהור ברוחה של תועלת אישית או בטקס דתי של עולם עילאי יותר.

אם קודם לכן האדם נאלץ להתייחס לעצמו כחוליה מקשרת בשלטון האלוהי של העולם, שדרכה למשל, השליטה על כוח-החיים ניתנה לו בלי שהיה עליו להשתמש בכושר החשיבה, הרי שעתה הוא היה יכול להפעיל את כוחות-הטבע בלי להכווין את מחשבותיו אל האלוהי.

לא כל בני-האדם שמנו כינס סביבו קיבלו את אותה החלטה, אלא רק אחדים מהם. מבני-אדם ספורים אלה שמנו היה יכול באמת לעצב את הנבט של הגזע החדש. הוא נסוג עמם כדי לפתח אותם הלאה, בעוד שהאחרים התערבבו עם יתר המין האנושי. מתוך קבוצה זו של בני-אדם ספורים, שבסופו של דבר התרכזו סביב מנו, ירד כל מה שעד היום יוצר את הנבטים האמיתיים של התקדמותו של גזע-המקור החמישי. זוהי גם הסיבה לכך ששני מאפיינים עוברים לאורך ההתפתחות כולה של גזע-מקור חמישי זה. אחד מן המאפיינים הללו ייחודי לאותם בני-אדם אשר מומרצים על-ידי אידיאות עילאיות יותר, אשר רואים את עצמם כילדיו של כוח אוניברסלי אלוהי; השני משתייך לאלה אשר מעמידים הכול לשירותן של תועלות אישיות, לשירות האנוכיות.

הקבוצה הקטנה של החסידים נשארה מרוכזת סביב מנו עד אשר הייתה מחוזקת במידה מספקת כדי לפעול ברוח החדשה ועד שחבריה יכלו לצאת ולהביא את הרוח החדשה הזאת ליתר המין האנושי, אשר נותר מן הגזעים המוקדמים יותר. טבעי שרוח חדשה זו קיבלה אופי שונה בקרב העמים השונים, שעל-פיו הם עצמם התפתחו בתחומים שונים. המאפיינים הישנים הנותרים התערבבו עם מה ששליחיו של מנו נשאו אל החלקים השונים של העולם. כך, התהווה גיוון של תרבויות ומבנים חברתיים.

האישיות המוכשרת ביותר מן החוג שמסביב למנו נבחרו לעבור התקדשות הדרגתית וישירה אל תוך חכמה אלוהית זו, כך שיוכלו להיות מורים של האחרים. כך, סוג חדש של מתקדשים התווסף לשליחים האלוהיים העתיקים. הוא היה מורכב מאלה אשר פיתחו את כושר חשיבתם באופן ארצי, בדיוק כפי שבני-אדם אחרים עשו זאת. השליחים האלוהיים המוקדמים יותר – כולל מנו – לא עשו זאת. התפתחותם השתייכה לעולמות העילאיים. הם הכניסו את חכמתם העילאית אל תוך התנאים הארציים. מה שהם העניקו למין האנושי היה 'תשורה מלמעלה'. לפני אמצע התקופה האטלנטית, בני-האדם לא הגיעו לנקודה שבה הם יכלו **לתפוס**, באמצעות כוחותיהם, את מה שהצווים האלוהיים היוו. עתה – בזמן אשר צוין – הם היו

אמורים להגיע לנקודה הזאת. חשיבה ארצית הייתה צריכה לרומם את עצמה אל מושג האלוהות. המתקדשים האנושיים התאחדו עם האלוהות. זה מייצג מהפכה חשובה בהתפתחותו של הגזע האנושי. לבני-האדם האטלנטיים הראשונים עדיין לא הייתה אפשרות בחירה ביחס לכך אם יתייחסו למנהיגיהם כשליחים אלוהיים או לא. כי מה שהאחרונים הגשימו, כפה את עצמו כמעשה של עולמות עילאיים יותר. הוא נשא את חותמו של מקור אלוהי. כך, שליחי התקופה האטלנטית היו מהויות אשר עברו היטהרות על-ידי כוחן שלהן, בהיותן מוקפות על-ידי הפאר שכוח זה העניק להן. מנקודת-מבט חיצונית, המתקדשים האנושיים מזמנים מאוחרים יותר הם בני-אדם בקרב בני-אדם. אבל, הם נשארים בקשר עם העולמות העילאיים, וההתגלויות והגילויים של השליחים האלוהיים מגיעים אליהם. רק באופן חריג, כאשר כורח עילאי מופיע, שהם משתמשים בכוחות מסוימים אשר מוענקים להם מלמעלה. אז, הם מגשימים מעשים שבני-האדם אינם יכולים להסביר באמצעות החוקים שהם מכירים ולכן הם מתייחסים אליהם, בצדק, כניסים.

אך, בכל זה, הכוונה העילאית היא להעמיד את המין האנושי על רגליו, כדי שיפתח לגמרי את כושר חשיבתו. כיום, המתקדשים האנושיים הם המתווכים בין בני-האדם והכוחות העילאיים ורק התקדשות יכולה לעשות אדם מסוגל לתקשר עם השליחים האלוהיים.

המתקדשים האנושיים, המורים המקודשים, היו למנהיגים של יתר המין האנושי בתחילת גזע-המקור החמישי. המלכים-כוהנים הגדולים הפרהיסטוריים, שבהיסטוריה לא מדברים עליהם, אלא דווקא בעולם האגדות, משתייכים למתקדשים אלה. השליחים האלוהיים העילאיים נסוגו יותר ויותר מן האדמה והשאירו את ההנהגה למתקדשים אנושיים אלה, שבהם הם תמכו במילים ובמעשים. אלמלא זה היה כך, האדם לא היה מגיע לעולם לשימוש חופשי בכושר חשיבה זה. העולם נמצא תחת ההכוונה האלוהית, אך לא נכפה על האדם לקבל זאת; עליו להיווכח בכך ולהבין זאת באמצעות חשיבה חופשית. כאשר הוא יגיע לנקודה הזאת, המתקדשים יחשפו בפניו, בהדרגה, את סודותיהם. אך, זה לא יכול לקרות בבת אחת. ההתפתחות כולה של גזע-המקור החמישי הינה נתיב אטי אל מטרה זו. בהתחלה, מנו בעצמו הוביל את חסידיו כמו ילדים. לאחר מכן, ההנהגה הועברה בהדרגה למתקדשים אנושיים. כיום, ההתקדמות עדיין כרוכה בתערובת של פעולה וחשיבה מודעות ולא-מודעות של בני-האדם. רק בסוף גזע-המקור החמישי, כאשר לאורך תתי-הגזע השישי והשביעי מספר גדול במידה מספקת של בני-אדם יהיו מסוגלים לרכוש ידיעה, שגדול המתקדשים יהיה מסוגל להתגלות בפניהם בצורה גלויה. אז, מתקדש אנושי זה יהיה מסוגל לקבל את ההנהגה הראשית כפי שמנו עשה בסוף גזע-המקור הרביעי. כך, חינוך גזע-המקור החמישי כרוך בכך שחלק גדול יותר של האנושות יהיה מסוגל לעקוב באופן חופשי אחר מנו אנושי כפי שהגזע הנבטי של גזע-מקור חמישי זה עקב אחר הנבט האלוהי.

הגזע הלמורי

בפרק זה יוצג קטע מהכרוניקה האקאשית המתייחס לתקופה פרהיסטורית רחוקה מאוד בהתפתחות המין האנושי. תקופה זו באה לפני התקופה אשר תוארה לעיל. כאן אנו עוסקים בגזע-המקור האנושי השלישי, עליו נאמר בספרים תיאוסופיים שהוא שכן ביבשת למוריה. על-פי הספרים הללו, יבשת זו הייתה ממוקמת בדרום-אסיה והיא השתרעה, בקירוב, מסרי-לנקה עד מדגסקר. מה שהיום מהווה את דרום-אסיה וחלקים מאפריקה, גם השתייך לה.

בעוד שננקטה כל זהירות אפשרית בפענוח הכרוניקה האקאשית, יש להדגיש שבשום מקום לא נטען שלמסרים הללו יש אופי דוגמטי. אם בהתחלה, קריאת דברים ומאורעות שהינם כה רחוקים מן ההווה אינה קלה, הרי שתרגום של מה שנראה ופוענח לשפת ימינו, מציב מכשולים שכמעט אין להתגבר עליהם. תאריכים יימסרו מאוחר יותר. הם יובנו טוב יותר לאחר שנדון בתקופה הלמורית כולה וכן בתקופה של גזע-המקור החמישי שלנו עד ההווה.

הדברים אשר נמסרים כאן מפתיעים אפילו עבור האוקולטיסט הקורא אותם בפעם הראשונה – אף על פי שהמילה 'מפתיעים' אינה מדויקת כל-כך. לכן, עליו למסרם רק לאחר בחינה קפדנית ביותר.

לגזע-המקור האטלנטי, הרביעי, קדם זה המכונה למורי. במהלך התפתחותו, מאורעות בעלי-חשיבות גדולה מאוד התרחשו ביחס לאדמה ולבני-האדם. ברם, כאן ייאמר לראשונה משהו על אופיו של גזע-מקור זה לאחר המאורעות הללו, ורק אז נדון באחרונים. באופן כללי, הזיכרון עדיין לא התפתח בקרב הגזע הזה. בעוד שלבני-האדם היו יכולות להיות אידיאות על דברים ומאורעות, אידיאות אלה לא נשארו בזיכרון. לכן, לא הייתה להם שפה במובן האמיתי. תחת זאת, מה שהם יכלו לבטא היו קולות טבעיים אשר הביעו את התחושות, ההנאה, השמחה, הכאב וכן הלאה שלהם, אך לא ציינו אובייקטים חיצוניים.

אך, לאידיאות שלהם הייתה עוצמה שונה למדי מזו של האידיאות של בני-האדם המאוחרים יותר. באמצעות עוצמה זו, הם פעלו על סביבתם. בני-אדם אחרים, בעלי-חיים, צמחים ואפילו אובייקטים דוממים יכלו לחוש את הפעולה הזאת ויכלו להיות מושפעים אך ורק מאידיאות. כך, האדם הלמורי היה יכול לתקשר עם בני-אדם אחרים בלי להזדקק לשפה. תקשורת זו הייתה מורכבת מסוג של 'קריאת מחשבות'. האדם הלמורי הפיק את העוצמה של האידיאות שלו ישירות מן האובייקטים אשר הקיפו אותו. היא זרמה אליו מתוך האנרגיה של צמיחת צמחים, מתוך כוח-החיים של בעלי-חיים. באופן זה הוא הבין צמחים ובעלי-חיים בפעולתם ובחיהם הפנימיים. הוא אף הבין את הכוחות הפיסיים והכימיים של אובייקטים

דוממים באותה דרך. כאשר הוא בנה משהו, הוא לא חישב בהתחלה את גבול העומס של גזע-עץ, את משקלה של אבן; הוא היה יכול לראות כמה גזע-העץ יכול לשאת, היכן האבן, לנוכח משקלה וגובהה, יכולה להתאים והיכן לא. כך, האדם הלמורי בנה בלי ידע הנדסי, על בסיס כושר הדמיון שלו אשר פעל עם הוודאות של סוג של אינסטינקט. יתר על כן, הוא שלט בגופו במידה רבה. כאשר הדבר היה נחוץ, הוא היה יכול להגביר את כוח זרועו על-ידי מאמץ פשוט של הרצון. למשל, הוא היה יכול להרים משאות עצומים רק על-ידי הפעלת רצונו. אם, מאוחר יותר, האדם האטלנטי נעזר בשליטתו בכוח-החיים, הרי שהאדם הלמורי נעזר בשליטתו ברצון. הוא היה – אין לפרש את הביטוי באופן מוטעה – מכשף מלידה בכל התחומים של פעילויות אנושיות נחותות.

מטרתם של בני-האדם הלמורים הייתה פיתוחם של הרצון ושל כושר הדמיון. חינוך הילדים הוכוון כולו לזה. הבנים התחזקו באופן חזק ביותר. היה עליהם ללמוד להתנסות במצבים מסוכנים, להתגבר על כאב, להגשים מעשים נועזים. אלה שלא היו יכולים לשאת עינויים, שלא היו יכולים לעמוד במצבים מסוכנים, לא התייחסו אליהם כחברים מועילים של המין האנושי. הם נעזבו להישמד במצבים הללו. מה שהכרוניקה האקאשית מציגה ביחס לגידול זה של ילדים, עולה על כל דבר מודרני שאדם יכול לדמיין לעצמו בדמיונותיו הנועזים ביותר. לשאת חום, אפילו אש חורכת, ניקוב הגוף באובייקטים חדים, היו הליכים נפוצים למדי.

גידול בנות היה שונה. בעוד שגם ילדה התחזקה, הרי שכל דבר אחר אשר פיתח דמיון חזק, הוכוון לעברה. למשל, היא הייתה חשופה לסופה כדי לחוש בשקט את יופייה הנורא; היה עליה להיות עדה לקרבות של הגברים ללא חת, מלאה רק ברגש של הערכה לעוצמה ולכוח שהיא ראתה לפניה. על-ידי כך, נטיות לחלימה ולדמיון התפתחו בילדה והם היו רבי-ערך. היות שזיכרון מאיזשהו סוג לא היה קיים, נטיות אלה לא היו יכולות להתנוון. התפיסות הנדונות של חלום או דמיון נמשכו רק כל עוד הייתה סיבה חיצונית תואמת. כך, היה להן בסיס ממשי בדברים חיצוניים. הן לא הלכו לאיבוד במעמקים תהומיים. אלה היו, אם אפשר להתבטא כך, הדמיון והחלימה של הטבע אשר הוכנסו אל תוך נפשה של הנקבה.

לבני-האדם הלמורים לא היו מגורים במובן שלנו, מלבד בזמניהם המאוחרים ביותר. הם חיו היכן שהטבע נתן להם את האפשרות לעשות זאת. המערות שהם השתמשו בהן הוחלפו והורחבו בה במידה שהדבר היה נחוץ. מאוחר יותר, הם בנו בעצמם מערות כאלה ובאותו זמן הם פיתחו כישרון גדול לבניית מבנים כאלה. ברם, אין לחשוב שהם לא בנו גם מבנים אמנותיים יותר. אך, אלה לא שימשו למגורים. בזמנים המוקדמים ביותר, הם נוצרו מן הרצון לתת לדברים של הטבע צורה של מעשה ידי אדם. גבעות עוצבו מחדש בדרך כזו שהצורה סיפקה לאדם שמחה והנאה. אבנים חוברו יחד לאותה מטרה או כדי להשתמש בהן בפעילויות מסוימות. האתרים שבהם הילדים חוזקו, היו מוקפים בקירות מן הסוג הזה.

לקראת סופה של תקופה זו, המבנים אשר שימשו לטיפוח 'חכמה ואמנות אלוהיות' הפכו להיות יותר ויותר מפוארים ומקושטים. המוסדות האלה היו שונים בכל היבט ממה שהמקדשים הפכו להיות מאוחר יותר, כי באותו זמן הם היו מוסדות חינוך ומדע. מי שנמצא מתאים התקדש כאן אל תוך המדע של החוקים האוניברסליים ואל תוך הטיפול בהם. אם האדם הלמורי היה מכשף מלידה, הכישרון שלו התפתח כאן לכדי אמנות ותבונה. יכלו להתקבל רק אלה אשר רכשו, באמצעות כל סוגי המשמעת, את היכולת לשלוט בעצמם בהיקף הרחב ביותר. עבור כל האחרים, מה שהתרחש במוסדות הללו היה סוד עמוק ביותר. כאן האדם למד לדעת את כוחות-הטבע ולשלוט בהם על-ידי התבוננות בהם. אבל, הלימוד היה כזה שבאדם כוחות-הטבע השתנו לכדי כוחות-רצון. על-ידי כך, הוא עצמו היה יכול לבצע את מה שהטבע הגשים. מה שהמין האנושי הגשים מאוחר יותר על-ידי חשיבה, חישוב, היה לו באותו זמן אופי של פעילות אינסטינקטיבית. אך כאן, אל לו לאדם להשתמש במילה 'אינסטינקט' באותו מובן שבו הוא רגיל להחילו על עולם בעלי-החיים. כי, הפעילויות של האנושות הלמורית התנשאו הרבה מעל כל מה שעולם בעלי-החיים יכול להפיק באמצעות אינסטינקט. הן אפילו ניצבו הרבה מעל למה שהמין האנושי רכש מאז בדרך של אמנויות ומדעים באמצעות זיכרון, תבונה ודמיון. אם מישו היה אמור להשתמש בביטוי עבור המוסדות הללו אשר היה מקדם את הבנתם, הוא היה יכול לכנותם 'מועצות של כוח-רצון ושל כוח של ראייה רוחית של הדמיון'.

מהם עלו בני-האדם שבכל היבט והיבט נעשו לשליטיהם של אחרים. כיום, קשה למסור במילים תפיסה אמיתית של כל התנאים הללו. כי, כל דבר על האדמה השתנה מאז אותם זמנים. הטבע עצמו והחיים האנושיים בכללותם היו שונים ולכן העבודה האנושית והקשרים בין בני-האדם היו שונים במידה רבה ממה שנהוג כיום.

האוויר היה סמיך יותר אפילו מאשר בזמנים האטלנטיים המאוחרים יותר; המים – דלילים הרבה יותר. ומה שמהווה את הקרום הקשה של אדמתנו כיום, עדיין לא היה קשה כפי שהוא נעשה מאוחר יותר. עולם הצמחים ועולם בעלי-החיים התפתחו רק עד לאמפיבים, לציפורים וליונקים הנחותים יותר, ועד לגידולים של צמחים הדומים לעצי הדקל שלנו ולעצים דומים. ברם, כל הצורות היו שונות מאלה כיום. מה שהתקיים רק בצורות התפתח אז לממדים ענקיים. באותו זמן, השרכים הקטנים שלנו היו עצים והם יצרו יערות עצומים. היונקים המפותחים המודרניים לא היו קיימים. לעומת זאת, חלק גדול של האנושות היה בשלב נמוך כזה של התפתחות, שאפשר לתארו רק כחייתי. מה שתואר כאן היה נכון רק לגבי חלק קטן של האנושות. היתר חיו את חייהם בחייתיות. בהופעה החיצונית ובדרך-החיים שלהם, בני-אדם חייתיים אלה היו שונים למדי מהקבוצה הקטנה. הם לא היו שונים במיוחד מהיונקים הנחותים יותר, אשר דמו להם בצורתם, בהיבטים מסוימים.

מן ההכרח לומר מילים ספורות נוספות על המשמעות של אתרי המקדשים אשר הוזכרו לעיל. מה שטופח שם לא היה באמת דת. אלה היו 'חכמה ואמנות אלוהיות'. אדם חש שמה שנמסר לו שם היה תשורה

ישירה של הכוחות הרוחיים-אוניברסליים. כאשר קיבל את התשורה הזאת, הוא ראה את עצמו כ'משרת' הכוחות האוניברסליים הללו. הוא חש את עצמו 'מטוהר' מכל מה שאינו רוחי. אם אדם רצה לדבר על דת בשלב זה של התפתחות המין האנושי, הוא היה מכנה אותה 'דת של הרצון'. הלך-הנפש וההתמסרות הדתיים טמונים בעובדה שהאדם שמר על הכוחות אשר ניתנו לו כ'סוד' מוחלט ואלוהי וניהל חיים שדרכם הוא טיהר את כוחו. בני-אדם שהיו ברשותם כוחות כאלה, זכו מאחרים ליחס של יראת-כבוד והערצה גדולות. ויראת-כבוד והערצה אלה לא נגרמו על-ידי חוקים או משהו דומה, אלא על-ידי הכוח הישיר שבני-אדם אלה הפעילו. כמובן, אלה שלא עברו התקדשות עמדו תחת ההשפעה המאגית של אלה אשר עברו התקדשות. היה גם טבעי שהאחרונים ראו את עצמם כאנשים חשובים מטוהרים. כי, במקדשים שלהם, הם השתתפו בהתבוננות ישירה בכוחות-הטבע הפעילים. הם הסתכלו אל תוך בית-המלאכה היוצר של הטבע. הם חוו איחוד עם הישויות אשר בונות את העולם עצמו. אפשר לכנות את התקשורת הזאת, התחברות לאלים. מה שמאוחר יותר התפתח כ'התקדשות', כ'מיסטריות', עלה מתוך אופן מקורי זה של תקשורת של בני-האדם עם האלים. בזמנים שלאחר מכן, תקשורת זו הייתה צריכה להשתנות, מפני שהדמיון האנושי, הרוח האנושית, לבשו צורות שונות.

חשיבות מיוחדת יש למשהו אשר התרחש במהלך ההתפתחות הלמורית, מעצם העובדה שהנשים חיו באופן אשר תואר לעיל. על-ידי כך, הן פיתחו כוחות אנושיים מיוחדים. כושר הדמיון שלהן אשר היה בברית עם הטבע, נעשה לבסיסה של התפתחות עילאית יותר של חיי-אידיאות. הן הכניסו את כוחות-הטבע לתוכן, היכן שהייתה להן השפעת-לוואי מאוחרת בנפש. כך נוצרו נבטי הזיכרון. עם הזיכרון נולדה גם היכולת ליצור את המושגים המוסריים הראשונים הפשוטים ביותר.

בהתחלה, התפתחות הרצון ביסוד הזכרי לא ידעה על כך דבר. האדם עקב באופן אינסטינקטיבי אחר האימפולסים של הטבע או אחר ההשפעות אשר נבעו מאלה אשר עברו התקדשות.

היה זה מתוך דרך-החיים של הנשים שהופיעו האידיאות הראשונות של 'טוב ורע'. שם, החלו לאהוב חלק מן הדברים אשר עשו רושם מיוחד על הדמיון ולתעב אחרים. בעוד שהשליטה שהיסוד הזכרי הפעיל כוונה יותר לעבר הפעולה החיצונית של כוחות הרצון, לעבר התמרון של כוחות-הטבע, מלבדה ביסוד הנקבי התפתחה פעולה דרך הנפש, דרך הכוחות הפנימיים-אישיים של האדם. התפתחות המין האנושי יכולה להיות מובנת בצורה נכונה על-ידי מי שלוקח בחשבון שההתקדמות הראשונה בחיי-הדמיון נעשתה על-ידי נשים. ההתפתחות הקשורה לחיי-הדמיון, לעיצוב הזיכרון, לעיצוב הרגלים, אשר הניחה את הזרעים לחיי-חוק, לסוג של מוסריות, באה מן הכיוון הזה. אם האדם ראה והפעיל את כוחות-הטבע, הרי שהאישה הייתה לפרשנית הראשונה שלהם. זו הייתה דרך-חיים חדשה ומיוחדת באמצעות החשיבה אשר התפתחה כאן. לדרך זו היה משהו אישי הרבה יותר מאשר לדרכם של הגברים. מוכרחים לדמות את דרך-החיים הזאת של הנשים גם כסוג של ראייה רוחית, אם כי היא הייתה שונה מקסם הרצון של הגברים. בנפשה,

האישה הייתה נגישה לסוג נוסף של כוחות רוחיים. האחרונים דיברו יותר אל יסוד הרגש של הנפש, פחות לרוחי שהאדם היה כפוף לו. כך, מן הגברים עלתה שם השפעה אשר הייתה יותר טבעית-אלוהית, מזו אשר עלתה מנשים, שהייתה יותר נפשית-אלוהית.

להתפתחות שהאישה עברה במהלך התקופה הלמורית הייתה התוצאה שעם הופעת גזע-המקור הבא – האטלנטי – הוטל עליה תפקיד חשוב. הופעה זו התרחשה תחת השפעתן של מהויות מפותחות מאוד, אשר היו בקיאות בחוקים של עיצוב גזעים ומסוגלות להנחות את הכוחות הקיימים של הטבע האנושי אל נתיבים כאלה שגזע חדש היה יכול להתהוות. ישויות אלה תוזכרנה באופן מיוחד בהמשך. לעת עתה, די לומר שהיו ברשותן חכמה ועוצמה על-אנושיות. עתה, הן בודדו קבוצה קטנה של מין אנושי למורי וייעדו אותן להיות האבות-הקדמונים של הגזע האטלנטי אשר עמד להופיע. האזור שבו הן עשו זאת, היה ממוקם באזור טרופי. תחת הכוונתן, הגברים של קבוצה זו אומנו לשלוט בכוחות-הטבע. הם היו חזקים מאוד וידעו כיצד להפיק מתוך האדמה את האוצרות המגוונים ביותר. הם יכלו לטפח את השדות ולהשתמש בפירותיהם לקיומם. הם נעשו לדמויות של רצון חזק דרך המשמעת שלהם היו כפופים. נפשם ולבם היו מפותחים במידה מועטה בלבד. לעומת זאת, הם היו מפותחים בקרב הנשים. זיכרון ודמיון וכל הקשור בהם אפשר היה למצוא בקרב האחרונות.

המנהיגים אשר הוזכרו לעיל גרמו לקבוצה להתחלק לקבוצות קטנות יותר. הם מינו את הנשים כאחראיות על ייסודן וארגונן של הקבוצות הללו. באמצעות זיכרונה, האישה רכשה את הכושר להפוך את ההתנסויות וההרפתקאות של העבר למועילות עבור העתיד. מה שנמצא מועיל אתמול, היא השתמשה בו היום ונוכחה לדעת שהוא יועיל גם מחר. לכן, מוסדות של חיים קהילתיים נבעו ממנה. תחת השפעתה, התפתחו המושגים של 'טוב ורע'. באמצעות חיי-החשיבה שלה, היא רכשה הבנה של הטבע. מתוך התבוננות בטבע, התפתחו בתוכה אותן אידיאות שעל-פיהן היא הכוינה את פעולות הגברים. המנהיגים ארגנו את הדברים בדרך כזו שדרך **נפשה** של האישה, הטבע המכוון, הכוח הנמרץ של הגבר, עודנו וטוהרו. כמובן, מוכרחים לראות בזה התחלה ילדותית. המילים של שפתנו מעלות בקלות רבה אידיאות אשר נלקחות מחיי ההווה.

דרך חיי-הנפש אשר ניעורו של הנשים, המנהיגים פיתחו תחילה את חיי-הנפש של הגברים. לכן, במושבה שתיארנו, השפעת הנשים הייתה גדולה מאוד. אדם, כאשר רצה לפרש את סימני הטבע, היה צריך לפנות אליהן לקבלת עצה. ברם, האופן כולו של חיי-הנפש שלהם עדיין נשלט על-ידי כוחות-הנפש האנושיים 'הנסתרים'. את הנושא לא מתארים במדויק, אלא רק בקירוב, כאשר מדברים על התבוננות סהרורית בקרב נשים אלה. בחלומות עילאיים מסוימים, סודות הטבע נתגלו להן והן קיבלו את הדחפים לפעולותיהן. הכול הומרץ עבורן והתגלה להן בכוחות ובהתגלויות נפשיים. הן השאירו את עצמן לאריגה

המסתורית של כוחות-הנפש שלהן. מה שהניע אותן לבצע את פעולותיהן היה 'קולות פנימיים' או מה שצמחים, בעלי-חיים, אבנים, משבי-רוח ועננים, לחישת העצים, וכן הלאה, סיפרו להן.

מתוך מצב זה של הנפש נוצרה מה שביכולתנו לכנות דת אנושית. הרוחי בטבע ובחיים האנושיים זכה לכבוד ולהערצה. נשים מסוימות הגיעו לעליונות מיוחדת מפני שמתוך מעמקים מסתוריים מיוחדים הן יכלו לפרש את מה שהעולם הכיל.

כך, היה יכול לקרות בקרב נשים כאלה שמה שחי בתוכן היה יכול להשתנות לסוג של שפה טבעית. כי, תחילתה של השפה כרוכה במשהו הדומה לשיר. אנרגיית החשיבה עברה שינוי לקול בר-שמיעה. הריתמוס הפנימי של הטבע הושמע משפתותיהן של נשים 'חכמות'. בני-אדם התכנסו סביב נשים כאלה ובמשפטים דמויי-השירים שלהן, הם חשו את התבטאויותיהם של כוחות עילאיים. עם דברים כאלה, החל הפולחן האנושי כלפי האלים.

עבור אותה תקופה, לא תיתכן שאלה של 'תחושה' במה שדובר. קול, טון וריתמוס נקלטו. איש לא דמיין לעצמו דבר כלשהו לצד אלה, אלא ספג בנפש את הכוח של מה שנשמע. התהליך כולו נמצא תחת הכוונתם של מנהיגים עילאיים. הם עוררו השראה בכוהנות 'החכמות' עם טונים וריתמוסים באופן כזה שעתה בלתי-אפשרי להמשיך לדון בו. כך, הייתה יכולה להיות להם השפעה מעדנת על נפשות בני-האדם. אפשר לומר שבדרך זו חיי-הנפש האמיתיים ניעורו לראשונה.

בתחום זה, הכרוניקה האקאשית מציגה מחזות יפים. אחד מהם יתואר כן. אנו נמצאים ביער, ליד עץ עצום. השמש בדיוק זרחה במזרח. העץ דמוי-הדקל, שעצים אחרים מסביבו נעקרו, מטיל צל גדול. הכוהנת, פניה פונות אל המזרח, נלהבת, יושבת על כסא העשוי מאובייקטים וצמחים טבעיים נדירים. לאט, בסדרה קצבית, קולות מוזרים ספורים הנשמעים באופן קבוע, יוצאים מפיה. גברים ונשים ספורים יושבים סביבה במעגלים, פניהם אבודות בחלומות, סופגים חיים פנימיים מתוך מה שהם שומעים.

אפשר לראות גם מחזות אחרים. במקום אשר סודר באותה צורה, כוהנת 'שרה' באופן דומה, אך בטונים שלה יש משהו עוצמתי יותר, חזק יותר. אלה העומדים סביבה, נעים בריקודים קצביים. כי, זו הייתה הדרך השנייה שבה 'נפש' נכנסה אל תוך המין האנושי. הריתמוסים המסתוריים שאדם שמע מן הטבע, חוקו על-ידי תנועות הגפיים. בזה, אדם חש **מאוחד** עם הטבע ועם הכוחות הפועלים בו.

המקום על האדמה שבו גבעול ראשי זה של גזע של בני-אדם אשר עמד להופיע, הותאם במיוחד למטרה זו. זה היה מקום שבו האדמה הסוערת, נעשתה שקטה למדי. ככלות הכול, לאדמה באותו זמן עדיין לא הייתה הדחיסות שהייתה לה מאוחר יותר. הקרקע הדקה עורערה בכל מקום על-ידי כוחות וולקניים אשר פרצו בזרמים קטנים או גדולים יותר. הרי-געש רבי-עוצמה היו קיימים כמעט בכל מקום והם פיתחו פעילות הרסנית רצופה. בני-אדם היו רגילים להתחשב בפעילות זו של אש בכל מה שהם עשו. הם השתמשו

באש זו גם בעבודותיהם והמצאותיהם. לעתים קרובות, המקצועות שלהם היו כאלה שאש הטבע שימשה כבסיס עבורם באותה דרך שבה אש מלאכותית משמשת כיום בעבודה אנושית.

היה זה דרך פעילות זו של אש וולקנית שהארץ הלמורית נחרבה. בעוד שלחלק של למוריה שממנו גזע-האב של בני-האדם האטלנטיים נועד להתפתח, היה מזג-אוויר חם, הרי שהוא היה באופן כללי ללא פעילות וולקנית.

הטבע האנושי היה יכול להתפתח כאן יותר בשקט ובשלווה מאשר באזורים אחרים של האדמה. החיים הנוודיים יותר של הזמנים הקדומים נעזבו והתרבו יישובי-הקבע.

אדם מוכרח לתאר לעצמו שבאותו זמן לגוף האנושי עדיין היו תכונות גמישות ונוחות מאוד לעיצוב. גוף זה עדיין שינה צורה בכל פעם שהחיים הפנימיים השתנו. לפני זמן לא רב, בני-האדם עדיין היו רבגוניים ביחס לצורתם החיצונית. באותו זמן, ההשפעה החיצונית של האזור ומזג-האוויר עדיין היו מכריעים ביחס לצורתם. רק במושבה אשר תוארה שגופו של האדם נעשה במידה הולכת וגוברת לביטוי של חיי-הנפש הפנימיים שלו. יתר על כן, למושבה זו היה גזע אנושי מתקדם מבחינה חיצונית ומעוצב באופן אצילי יותר. מוכרחים לומר שדרך הדברים שהם עשו, המנהיגים יצרו באמת לראשונה את מה שהינו הצורה האנושית האמיתית. הדבר קרה לאט ובהדרגה. זה קרה בדרך כזו שחיי-הנפש של האדם התפתחו ראשונים והגוף שעדיין היה רך ונוח-לעיצוב, התאים את עצמו לזה. זהו חוק בהתפתחות המין האנושי שלאדם, עם התקדמותו, יש פחות ופחות השפעה מעצבת על גופו הפיסי. למעשה, גוף אנושי פיסי זה קיבל צורה קבועה למדי רק עם התפתחות תכונת התבונה ועם התקשות הסלעים, המינרלים והעיצובים המתכתיים של האדמה הקשורים להתפתחות זו. כי, בתקופה הלמורית ואפילו בתקופה האטלנטית, אבנים ומתכות היו רכות הרבה יותר מאשר בתקופות מאוחרות יותר.

זה אינו עומד בסתירה מול העובדה שקיימים שם צאצאים של בני-האדם הלמורים והאטלנטיים האחרונים שכיום מציגים צורות קבועות באותה מידה כמו הגזעים האנושיים אשר נוצרו מאוחר יותר. שרידים אלה היו צריכים להתאים את עצמם לתנאים הסביבתיים של האדמה אשר השתנו וכך נעשו קשיחים יותר. זוהי בדיוק הסיבה לשקיעתם. הם לא השתנו מבפנים; תחת זאת, הפנים הפחות מפותח שלהם נעשה קשיח מבחוץ וכך נכפה עליו קיפאון. קיפאון זה הינו באמת נסיגה, כי גם החיים הפנימיים התנוונו מפני שהם לא יכלו להגשים את עצמם בתוך המבנה הגופני החיצוני והקשיח.

חיי בעלי-החיים היו כפופים לטרנספורמציה גדולה אף יותר. נדבר עוד על מיני בעלי-החיים אשר היו קיימים בתקופת התפתחותו של האדם ועל מקורם, וכן על התפתחותן של צורות חדשות של בעלי-חיים לאחר שהאדם כבר היה קיים. כאן נאמר רק שמיני בעלי-החיים הקיימים השתנו ללא הרף והתפתחו מינים חדשים. טרנספורמציה זו הייתה כמובן הדרגתית. הסיבות לטרנספורמציה זו טמונות בחלקן בשינוי מבנה הבית ואורח-החיים. לבעלי-החיים היה כושר הסתגלות מהיר בצורה יוצאת דופן לתנאים חדשים. הגוף

הנוח-לעיצוב שינה את איבריו במהירות באופן יחסי, כך שלאחר תקופה קצרה פחות או יותר, הצאצאים של מינים מסוימים של בעל-חיים דמו רק במעט לאבותיהם-הקדמונים. אותו דבר היה המקרה, אפילו במידה גדולה יותר, עם הצמחים. ההשפעה הגדולה ביותר על טרנספורמציות בני-האדם ובעלי-החיים בוצעה על-ידי האדם עצמו. זה היה נכון בין אם הוא הביא באופן אינסטינקטיבי אורגניזמים אל סביבה כזו שהם קיבלו צורות מסוימות ובין אם הוא הגשים זאת על-ידי ניסויים בגידול בעלי-חיים. ההשפעה המשנה של האדם על הטבע הייתה גדולה במידה עצומה, בהשוואה לתנאים כיום. זה היה המקרה במיוחד במושבה אשר תיארונו. כי שם המנהיגים הכוינו את הטרנספורמציה הזאת בדרך שבני-האדם לא היו מודעים לה. זה היה המקרה במידה כזו שכאשר בני-האדם עזבו את המושבה כדי לייסד את הגזעים האטלנטיים השונים, הם יכלו לקחת עמם ידיעה מפותחת מאוד על גידול בעלי-חיים וצמחים. עבודת הטיפוח באטלנטיס הייתה אז מיסודה תוצאה של הידיעה אשר הובאה אז. אך כאן, יש להדגיש שוב שלידעה הזאת היה אופי אינסטינקטיבי. במצב זה, הוא נשאר מיסודו בקרב הגזעים האטלנטיים הראשונים.

העליונות של הנפש הנקבית, אשר תוארה לעיל, הייתה חזקה במיוחד בתקופה הלמורית האחרונה והמשיכה אל תוך הזמנים האטלנטיים, שבמהלכם תת-הגזע הרביעי היה בהכנה. אבל, אין לחשוב שזה היה המקרה בקרב המין האנושי כולו. ברם, זה היה נכון ביחס לאותו חלק באוכלוסיה של האדמה שמאוחר יותר עלו ממנו הגזעים המתקדמים באמת. להשפעה זו הייתה תוצאה חזקה ביותר על כל מה שהינו 'לא-מודע' באדם. הפיתוח של מחוות קבועות מסוימות, השכלול של תפיסה חושית, הרגש כלפי היופי, חלק ניכר מהחיים הכלליים של תחושות ורגשות שהינם משותפים לכלל בני-האדם – כל זה מקורו בהשפעתה הרוחנית של האישה. אין זו הפרזה אם אדם יפרש את הדיווחים בדרך הבאה: "לעמים הנאורים יש צורה וביטוי גופניים, וכן יסודות מסוימים של חיים נפשיים-פיסיים, שהאישה הטביעה בהם."

בפרק הבא נחזור אל תקופות מוקדמות יותר של התפתחות המין האנושי, שבמהלכן אוכלוסיית האדמה עדיין השתייכה למין אחד בלבד. לאחר מכן, תתואר התפתחות שני המינים.

החלוקה למינים

בה במידה שהצורה האנושית באותם זמנים עתיקים, אשר תוארה בפרקים הקודמים, הייתה שונה מן הצורה של האדם בן-זמננו, מגיעים לתנאים שונים יותר אם מרחיקים עוד לאחור בהיסטוריית המין האנושי. כי, רק במהלך הזמן שצורות הגבר והאישה התפתחו מצורה בסיסית עתיקה שבה לישויות אנוש לא הייתה לא צורת גבר ולא צורת אישה, אלא שתי הצורות בו-זמנית. מי שרוצה ליצור אידיאה על תקופות רחוקות במידה עצומה של העבר, מוכרח להשתחרר לגמרי מן התפיסות הרגילות אשר נלקחות ממה שהאדם רואה סביבו.

הזמנים שאנו מסתכלים בהם עתה, נמצאים איכשהו לפני אמצע התקופה שבפרקים הקודמים כונתה למורית. באותם זמנים, הגוף האנושי היה עדיין מורכב מחומרים רכים וברי-עיצוב. גם הצורות האחרות של האדמה היו עדיין רכות וברות-עיצוב. בניגוד למצבה אשר התקשה מאוחר יותר, האדמה הייתה עדיין במצב של זרימה, של נוזל. היות שהנפש האנושית באותו זמן התגלמה בחומר, היא הייתה יכולה להתאים את החומר הזה אליה במידה רבה יותר מאשר בזמנים מאוחרים יותר. שהנפש לובשת גוף זכרי או נקבי, נובע מן העובדה שהתפתחותו של טבע ארצי חיצוני כופה עליה גוף זה או אחר. בעוד שהמהויות החומריות עדיין לא נעשו קשיחות, הנפש הייתה יכולה לכפות על המהויות הללו שתצייתנה לחוקיה. היא הפכה את הגוף לרושם של טבעה שלה. אך, כאשר הנפש נעשתה דחוסה יותר, היא הייתה צריכה להשלים עם החוקים אשר הוטבעו בחומר זה על-ידי טבע ארצי חיצוני. כל עוד הנפש הייתה עדיין יכולה לשלוט בחומר, היא עיצבה את גופה לא כגבר ולא כאישה, אלא תחת זאת נתנה לו תכונות אשר חבקו את שניהם באותו זמן. כי, הנפש היא זכרית ונקבית בעת ובעונה אחת. היא נושאת בקרבה את שני היסודות: היסוד הזכרי הקשור למה שמכונה **רצון** והיסוד הנקבי הקשור למה שמכונה **דמיון**.

העיצוב החיצוני של האדמה הסתיים בכך שהגוף קיבל צורה חד-צדדית. הגוף הזכרי קיבל צורה אשר מותנית ביסוד הרצון; הגוף הנקבי, לעומת זאת, נושא את חותם הדמיון. כך קורה שהנפש בעלת שני המינים, הנפש הזכרית-נקבית, שוכנת בגוף בעל מין אחד, גוף זכרי או גוף נקבי. במהלך התפתחותו, הגוף קיבל צורה אשר מוגדרת על-ידי הכוחות הארציים החיצוניים, כך שלא התאפשר עוד לנפש למזוג את האנרגיה הפנימית שלה כולה אל תוך גוף זה. הנפש הייתה צריכה לשמור בתוכה משהו מן האנרגיה הזאת והייתה יכולה לתת לחלק ממנה לזרום אל תוך הגוף.

אם ממשיכים עם הכרוניקה האקאשית, מתבררים הדברים הבאים. בתקופה עתיקה מופיעות בפנינו צורות אנושיות רכות, ברות-עיצוב ושונות למדי מן המאוחרות יותר. הן עדיין נושאות בתוכן את טבע הגבר ואת טבע האישה במידה שווה. במהלך הזמן, המהויות החומריות נעשות דחוסות יותר; הגוף האנושי מופיע בשתי צורות: האחת מתחילה לדמות לצורה הבאה של גבר והשנייה לצורת אישה. כאשר הבדל זה עדיין לא הופיע, כל ישות אנושית הייתה יכולה להפיק מתוכה ישות אנושית אחרת. ההתעברות לא הייתה תהליך חיצוני, אלא משהו אשר התרחש בתוך הגוף האנושי עצמו. בכך שהוא נעשה זכרי או נקבי, איבד הגוף את האפשרות הזאת של התעברות-עצמית. היה עליו לפעול עם גוף אחר כדי להפיק ישות אנושית חדשה.

החלוקה למינים מתרחשת כאשר האדמה נכנסת לשלב מסוים של הגדלת דחיסותה. דחיסות החומר מרסנת חלק מכוח ההפריה. אותו חלק של כוח זה שעדיין פעיל, זקוק להשלמה חיצונית דרך הכוח הנגדי של ישות אנושית אחרת. ברם, הנפש מוכרחה לשמור על חלק מן האנרגיה המוקדמת שלה בתוכה, הן בגבר והן באישה. היא אינה יכולה להשתמש בחלק הזה בעולם הפיסי החיצוני.

חלק זה של אנרגיה מוכוון עתה לעבר פנים האדם. הוא אינו יכול לעלות אל החיצוני; לכן, הוא משתחרר עבור איברים פנימיים.

כאן, מופיעה נקודה חשובה בהתפתחות המין האנושי. קודם לכן, מה שמכונה רוח, כושר החשיבה, לא היה יכול למצוא מקום באדם. כי, כושר זה לא היה מוצא איברים להפעלת תפקודיו. הנפש הפעילה את האנרגיה שלה כולה כלפי החיצוני, כדי לבנות את הגוף. אך עתה, האנרגיה של הנפש, שאינה מוצאת שום שימוש חיצוני, יכולה להתחבר לאנרגיה הרוחית ודרך חיבור זה מתפתחים בגוף אותם איברים שמאוחר יותר עושים את האדם לישות חושבת. כך, האדם היה יכול להשתמש בחלק מן האנרגיה שבה השתמש לפני כן להפקת ישויות כמו הוא עצמו, כדי לשכלל את טבעו שלו. הכוח שבאמצעותו המין האנושי יוצר לעצמו מוח-חושב זהה לזה שבאמצעותו האדם עיבר את עצמו בזמנים קדומים. מחיר החשיבה הוא מיניות חד-צדדית. בכך שהישות האנושית לא עיברה עוד את עצמה, אלא דווקא על-ידי כך שהאחת עיברה את השנייה, ישויות אנוש יכולות להפנות פנימה חלק מן האנרגיה שלהן ועל-ידי כך להיעשות יצורים חושבים. כך, הגוף הזכרי והגוף הנקבי מייצגים התגלמות חיצונית לא-מושלמת של הנפש, אך על-ידי כך הם נעשים מושלמים יותר מבחינה פנימית.

טרנספורמציה זו של האדם מתרחשת לאט ובהדרגה. אט אט, מופיעות הצורות הצעירות יותר, בעלות מין אחד, זכרי או נקבי, לצד הצורות הישנות בעלות שני המינים.

שוב, זהו סוג של הפריה המתרחשת באדם כאשר הוא נעשה ליצור חדור רוח. האיברים הפנימיים, היכולים להיבנות על-ידי עודף האנרגיה של הנפש, מופרים על-ידי הרוח. לכשעצמה, הנפש דו-צדדית: זכרית-נקבית. בזמנים קדומים, היא גם עיצבה את גופה על הבסיס הזה. מאוחר יותר, היא תוכל לעצב את גופה רק בדרך כזו שעבור החיצוני היא תפעל יחד עם גוף אחר; על-ידי כך, הנפש עצמה מקבלת את הכושר

לפעול יחד עם הרוח. עבור החיצוני, האדם, מעתה ואילך, מופרה מבחון; עבור הפנימי, מבפנים, על-ידי הרוח. אפשר לומר שלגוף הזכרי יש עתה נפש נקבית ולגוף הנקבי – נפש זכרית. חד-צדדיות זו של האדם מפוצה בהפריה על-ידי הרוח. חד-הצדדיות מבוטלת. הן הנפש הזכרית בגוף נקבי והן הנפש הנקבית בגוף זכרי נעשות שוב בעלות שני מינים בהפריה על-ידי הרוח. לכן, הגבר והאישה שונים בצורתם החיצונית; מבחינה פנימית, חד-הצדדיות הרוחית שלהם מתעגלת לכדי כוליות הרמונית. מבחינה פנימית, רוח ונפש מתמזגות ליחידה אחת. על הנפש הזכרית שבאישה, פעולת הרוח נקבית ולכן עושה אותה זכרית-נקבית; על הנפש הנקבית שבגבר, פעולת הרוח זכרית ולכן עושה גם אותה זכרית-נקבית. המיניות הכפולה של האדם הסתלקה מן העולם החיצוני, היכן שהיא התקיימה בתקופה הקדם-למורית, אל תוך פנימיותו.

אפשר לראות שלמהות הפנימית העילאית של הישות האנושית אין שום קשר לגבר או לאישה. ברם, השוויון הפנימי נובע מנפש זכרית באישה, ובהתאמה מנפש נקבית בגבר. האיחוד עם הרוח יוצר לבסוף שוויון; אך, עובדה היא שלפני כינונו של שוויון זה, היה הבדל אשר היה כרוך בסוד של הטבע האנושי. הבנתו של סוד זה הינה בעלת חשיבות גדולה עבור כל מדע של מיסטריות. זהו המפתח לסודות-חיים חשובים. **לעת עתה, איננו רשאים להרים את המסך המסתיר את הסוד הזה...**

כך, האדם הפיסי התפתח ממיניות כפולה למיניות אחת, להפרדה בין זכר ונקבה. בדרך זו, האדם נעשה לישות רוחית מן הסוג שהוא מהווה עתה. אבל, אין להניח שכל הישויות אשר היו ברשותן הכרה, לא היו לפני כן בקשר עם האדמה. כאשר עוקבים אחר הכרוניקה האקאשית, אכן נראה שבתקופה הלמורית הראשונה, האדם הפיסי המאוחר יותר, בשל מיניותו הכפולה, היה ישות שונה לחלוטין מזו שמציינים כיום כאדם. הוא לא היה יכול לחבר רשמים חושיים כלשהם למחשבות; הוא לא חשב. חייו היו חיי דחפים. נפשו ביטאה את עצמה רק ביצרים, בתשוקות, בתאוות חייתיות וכן הלאה. תודעתו הייתה **דמוית-חלום**; הוא חי בקהות-חושים.

אך, בין אותם בני-אדם היו ישויות אחרות. גם אלה, כמובן, היו בעלות מיניות כפולה. כי, בשלב ההתפתחות הארצית באותה תקופה, גוף אנושי זכרי או נקבי לא היה יכול להתהוות. התנאים החיצוניים לשם כך לא היו קיימים עדיין. אבל, היו ישויות אחרות אשר יכלו לרכוש ידיעה וחכמה על אף מיניותן הכפולה. זה התאפשר מפני שהן עברו התפתחות שונה למדי בעבר רחוק יותר. התאפשר לנפשן להיות מופרות על-ידי הרוח בלי להמתין תחילה להתפתחותם של איברים פנימיים בגוף הפיסי של האדם. באמצעות המוח הפיסי, הנפש של האדם המודרני יכולה לחשוב רק על מה שהוא קלט מבחוץ דרך החושים הפיסיים. זהו המצב שאליו הובילה התפתחות הנפש האנושית. הנפש האנושית הייתה צריכה להמתין להופעתו של מוח שנעשה למתווך עם הרוח. בלי מעקף זה, נפש זו הייתה נשארת חסרת-רוח. היא הייתה נעצרת בשלב של תודעה דמוית-חלום. זה היה שונה בקרב הישויות העל-אנושיות אשר הוזכרו לעיל. בשלבים קודמים, הנפש שלהן פיתחה איברים שאינם זקוקים למשהו פיסי כדי ליצור קשר עם הרוח.

הידיעה והחכמה שלהן נרכשו **באופן על-חושי**. ידיעה כזו מכונה **אינטואיטיבית**. האדם המודרני מגיע לאינטואיציה כזו רק בשלב מאוחר יותר של התפתחותו; אינטואיציה זו מאפשרת לו ליצור קשר עם הרוח בלי תיווך חושי. עליו לבצע מעקף דרך עולם המהות החושית. מעקף זה מכונה **ירידת הנפש האנושית אל תוך החומר** או באמירה נפוצה יותר, **נפילת האדם**.

כתוצאה מהתפתחות שונה ומוקדמת יותר, הישויות העל-אנושיות לא היו צריכות לקחת חלק בירידה זו. היות שנפשן כבר הגיעה לשלב עילאי יותר, התודעה שלהן לא הייתה דמוית-חלום, אלא ברורה באופן פנימי. הדרך שבה הן רכשו ידיעה וחכמה הייתה דרך של **ראייה רוחית** שלא נזקקה כלל לחושים או לאיבר של חשיבה. החכמה שעל-פיה העולם בנוי קרן ישירות אל תוך הנפש שלהן. לכן, הן יכלו להיות למנהיגות של האנושות הצעירה שעדיין הייתה שקועה בקהות-חושים. הן נשאו **חכמה בראשיתית**, לקראת ההבנה שרק עתה המין האנושי נאבק לרכשה לאורך המעקף אשר הוזכר לעיל. הן היו שונות ממי שמכנים כיום 'אדם' מעצם העובדה שהחכמה קרנה עליהן כפי שאור-השמש קורן עלינו, כתשורה חופשית **מלמעלה**. ה'אדם' היה בעמדה שונה. היה עליו לרכוש חכמה בעזרת פעולת החושים ואיבר החשיבה. מלכתחילה, היא לא ניתנה לו כתשורה חופשית. היה עליו **להשתוקק** אליה. רק כאשר **התשוקה** לחכמה חייתה באדם שהוא רכש אותה באמצעות החושים ואיבר החשיבה שלו. כך, אימפולס חדש היה צריך להתעורר בנפש: **התשוקה, הכמיהה לידיעה**. בשלביה המוקדמים יותר, לנפש האנושית לא הייתה יכולה להיות כמיהה זו. האימפולסים של הנפש הוכוונו אך ורק לעבר התגבשות במה שלבש צורה מבחינה חיצונית – במה שהתרחש בתוכה כחיים דמויי-חלום – אך לא לעבר הכרה של העולם החיצוני, אף לא לעבר ידיעה. היה זה עם החלוקה למינים שהאימפולס לידיעה מופיע לראשונה.

הישויות העל-חושיות קלטו חכמה בדרך של ראייה רוחית רק מפני שלא הייתה להן את התשוקה אליה. הן חיכו עד שהחכמה קרנה עליהן, כפי שאנו ממתנימים לאור-שמש, שאיננו יכולים להפיק בלילה, אלא מוכרח להגיע אלינו בבוקר בכוחות עצמו.

הכמיהה לידיעה מופקת מעצם העובדה שהנפש מפתחת איברים פנימיים, מוח וכן הלאה, שבאמצעותם היא רוכשת ידיעה. זוהי תוצאה של הנסיבה שחלק מן האנרגיה של הנפש אינו מוכוון עוד כלפי חוץ, אלא פנימה. ברם, הישויות העל-אנושיות שלא ביצעו את ההפרדה הזאת של כוחות רוחיים, מכווינות את האנרגיה כולה של נפשן כלפי חוץ. לכן, אותו כוח נגיש להן מבחינה חיצונית עבור הפריה על-ידי הרוח, שה'אדם' מפנה פנימה למען פיתוחם של איברי הכרה.

עתה, אותו כוח שבאמצעותו ישות אנושית אחת פונה החוצה כדי לפעול יחד עם ישות אנושית **אחרת** הוא **אהבה**. הישויות העל-אנושיות הכוונו את אהבתן כולה כדי לתת לחכמה האוניברסלית לזרום אל תוך נפשן. ברם, ה'אדם' יכול להכווין רק חלק ממנה כלפי חוץ. ה'אדם' נעשה חושי וכך אהבתו נעשתה חושנית. הוא מרחיק מן העולם החיצוני את אותו חלק מטבעו שהוא מפנה למען התפתחותו הפנימית. וכך מופיע מה

שמכנים **אנוכיות**. כאשר הוא נעשה גבר או אישה בגוף הפיסי, ה'אדם' היה יכול להתמסר רק עם חלק מישותו; עם החלק השני הוא הפריד את עצמו מן העולם שמסביבו. הוא נעשה אנוכי. ופעולתו כלפי חוץ נעשתה אנוכית; גם שאיפתו להתפתחות נעשתה אנוכית. הוא אהב מפני שהוא **השתוקק** ובאופן דומה הוא חשב מפני שהוא **השתוקק** לחכמה.

האוהבים אהבה חובקת-כל, חסרי-האנוכיות, המנהיגים, הישויות העל-אנושיות, ניצבו מול האדם, שעדיין היה אנוכי באופן ילדותי.

הנפש, שבקרב הישויות הללו, אינה שוכנת בגוף זכרי או נקבי, היא בעצמה זכרית-נקבית. היא אוהבת בלי **תשוקה**. כך, הנפש התמימה של האדם אהבה לפני החלוקה למינים, אך באותו זמן היא לא הייתה יכולה ל**הבין**, מפני שהיא עדיין הייתה בשלב נמוך, שלב של תודעת-חלום. הנפש של הישויות העל-אנושיות גם אוהבת באופן הזה, ברם, עם **הבנה** בשל התפתחותה המתקדמת. ה'אדם' מוכרח לעבור דרך אנוכיות כדי להגיע שוב לחוסר-אנוכיות בשלב עילאי יותר, שבו הוא ישתלב עם תודעה בהירה לחלוטין.

המשימה של הישויות העל-אנושיות, של המנהיגים הגדולים, הייתה שהם יטביעו באדם הצעיר את טבעם, טבע **האהבה**. הם יכלו לעשות זאת רק עבור אותו חלק של האנרגיה הרוחית אשר מכוונת כלפי חוץ. כך, **האהבה החושנית** הופקה. לכן, היא תוצאה של פעילות הנפש בגוף זכרי או נקבי. אהבה חושנית הפכה לכוחה של ההתפתחות האנושית הפיסית. אהבה זו מחברת בין הגבר והאישה בה במידה שהם ישויות פיסיות. על אהבה זו מתבססת התקדמותה של האנושות הפיסית.

היה זה רק על אהבה זו שלישויות העל-אנושיות הייתה שליטה. אותו חלק של האנרגיה של הנפש האנושית המכוונת פנימה ונועדה ליצור הכרה על-ידי המעקף דרך החושים – אותו חלק נסוג מן הכוח של **אותן** ישויות על-אנושיות. ברם, הן עצמן מעולם לא ירדו אל תוך הפיתוח של איברים פנימיים תואמים. הן יכלו לעטוף את האימפולס כלפי החיצוני באהבה, מפני שהאהבה הפועלת כלפי החיצוני הייתה חלק מטבען. בשל כך, נפערה תהום ביניהן ובין המין האנושי הצעיר. הן יכלו לשתול באדם אהבה, בהתחלה בצורה חושית; הן לא יכלו לתת ידיעה, כי הידיעה שלהן מעולם לא ביצעה את המעקף דרך האיברים הפנימיים שהאדם פיתח עתה. הן לא יכלו לדבר בשום שפה שיצור בעל מוח היה יכול להבין.

האיברים הפנימיים במוזכרים לעיל הבשילו לפני כן למען קשר עם הרוח, רק באותו שלב של הוויית-קיום ארצית הנמצאת באמצע התקופה הלמורית; אבל, הם כבר עוצבו בצורה לא-שלמה, בשלב מוקדם הרבה יותר של התפתחות. כי, הנפש כבר עברה דרך התגלמויות פיסיות בזמנים קודמים. היא חייתה בחומר דחוס, לא על האדמה, אלא על גופים שמימיים אחרים. פרטים על כך יימסרו מאוחר יותר. לעת עתה, נאמר רק שהישויות הארציות חיו קודם לכן על כוכב-לכת אחר, היכן שהן התפתחו, בהתאמה עם התנאים השוררים, עד לנקודה שבה הן היו בהגיען לאדמה. הן פשטו את החומרים של כוכב-לכת קודם זה כמו בגד וברמת ההתפתחות שאליה הן הגיעו, הן היו לנבטים נפשיים טהורים בעלי כושר קליטה, חישה וכן

הלאה – בקיצור, ניהול אותם חיים דמויי-חלום אשר נשארו ייחודיים להן בשלבים הראשונים של הוויית-קיומן הארצית.

המהויות העל-אנושיות אשר הוזכרו לעיל, כמנהיגות בתחום האהבה, כבר היו כה מושלמות על כוכב-הלכת הקודם, שהן לא היו צריכות לרדת כדי לפתח את הניצנים של אותם איברים פנימיים.

אבל, היו ישויות אחרות, לא כל-כך מפותחות כמו מנהיגות אלה של האהבה, שעל כוכב-הלכת הקודם עדיין נספרו בין 'בני-האדם', אך באותה תקופה הקדימו אותם. כך, בתחילת התהוותה של האדמה, הן התקדמו יותר מבני-האדם, אך עדיין היו בשלב שבו הידיעה הייתה מוכרחה להירכש באמצעות איברים פנימיים. ישויות אלה היו בעמדה מיוחדת. הן היו מפותחות במידה רבה מדי כדי שתוכלנה לעבור דרך הגוף האנושי הפיסי, זכרי או נקבי, אך, לעומת זאת, לא היו מפותחות מדי כדי שתוכלנה לפעול באמצעות ראייה רוחית מלאה כמו מנהיגות האהבה. הן עדיין לא היו יכולות להיות **ישויות של אהבה**; הן לא יכלו עוד להיות 'בני-אדם'. כך, הן רק יכלו להמשיך את התפתחותן כישויות על-אנושיות למחצה, שבה הן קיבלו את עזרתם של בני-אדם. הן יכלו לדבר עם יצורים בעלי מוח בשפה שהאחרונים היו יכולים להבין. בכך, האנרגיה של הנפש האנושית, אשר הייתה מופנית פנימה, הומרצה והיא הייתה יכולה להתחבר לידיעה ולחכמה. כך קרה שחכמה מסוג אנושי הופיעה לראשונה על-פני האדמה. 'הישויות העל-אנושיות למחצה' המוזכרות לעיל יכלו להשתמש בחכמה אנושית זו כדי לרכוש לעצמן את אותה מושלמות שעדיין הייתה חסרה להן. באופן זה, הן נעשו לממריצות החכמה האנושית. לכן, מכנים אותן **נושאות האור** (לוציפר). כך, למין האנושי הצעיר היו שני סוגים של מנהיגות: ישויות של אהבה וישויות של חכמה. הטבע האנושי הגיע לאיזון בין אהבה וחכמה כאשר קיבל את צורתו הנוכחית על אדמה זו. על-ידי ישויות האהבה, הוא הומרץ להתפתחות פיסית; על-ידי ישויות החכמה – למושלמות של הטבע הפנימי. כתוצאה של ההתפתחות הפיסית, האנושות מתקדמת מדור לדור, יוצרת שבטים וגזעים חדשים; דרך התפתחות פנימית, אינדיבידואלים גדלים לקראת שלמות פנימית, נעשים בני-אדם יודעים וחכמים, אמנים, טכנאים וכן הלאה. המין האנושי הפיסי צועד מגזע אחד למשנהו; כל גזע מעביר את התכונות הנתונות לתפיסה חושית לגזע הבא אחריו דרך התפתחות פיסית. כאן, חוק התורשה שולט. הילדים נושאים בתוכם את המאפיינים הפיסיים של אבותיהם. מעבר לזה טמון תהליך של שלמות רוחית-נפשית אשר יכול להתרחש אך ורק על-ידי פיתוח הנפש עצמה.

עם זה, אנו ניצבים לפני החוק של פיתוח הנפש במהלכה של הוויית-קיום ארצית. פיתוח זה קשור

לחוק ולמיסטריות של **לידה ומוות**.

התקופות האחרונות לפני החלוקה למינים

עתה, נתאר את מצבו של האדם לפני חלוקתו לזכר ונקבה. באותו זמן, הגוף היה מורכב מחומר בר-עיצוב. לרצון הייתה שליטה גדולה על חומר זה מזו שהייתה לו מאוחר יותר. כאשר האדם נפרד ממהותו ההורית, הוא הופיע כאורגניזם ברור באמת, אם כי לא-שלם. המשך התפתחותם של האיברים התרחש מחוץ למהות ההורית. הרבה ממה שמאוחר יותר הבשיל בתוך אורגניזם האם הובא באותו זמן להשלמה מחוצה לו על-ידי כוח שדמה לכוח הרצון שלנו. על-מנת ליצור בשלות חיצונית כזאת, טיפולה של הישות ההורית היה נחוץ. האדם הביא לעולם איברים מסוימים אשר הושלכו מאוחר יותר. אחרים, שהיו לא-שלמים למדי בהופעתו הראשונה, התפתחו בצורה שלמה יותר. לתהליך כולו היה משהו שאפשר להשוותו להופעה מתוך תצורת-ביצה והשלכתה של קליפת הביצה, אך כאן אין לחשוב על קליפת ביצה מוצקה.

לגוף האדם היה דם חם. יש לציין זאת במפורש, כי כפי שיוצג בהמשך, אף בזמנים מוקדמים יותר זה היה שונה. ההבשלה אשר התרחשה מחוץ לאורגניזם האם, קרתה תחת ההשפעה של חום מוגבר, אשר גם סופק מבחוץ. אבל, אין לחשוב, בשום פנים ואופן, שאדם-ביצה – כפי שיכונה לשם קיצור – דגר. התנאים של חום ואש על האדמה באותם זמנים, היו שונים מאלה אשר שררו בזמנים מאוחרים יותר. באמצעות כוחותיו, האדם היה יכול לתחום אש או חום במרחב מסוים. הוא היה יכול, כביכול, לרכז חום. כך, הוא היה בעמדה שבה היה יכול לספק לאורגניזם הצעיר את החום לו היה זקוק להבשלתו.

האיברים המפותחים ביותר של האדם באותו זמן, היו איברים של תנועה. האיברים החושיים בימינו היו עדיין לא-מפותחים למדי. המתקדמים ביותר שביניהם היו איברי השמיעה ותחושת קור וחום, חוש המגע; חישת האור השתרכה רחוק מאחור. האדם בא לעולם עם חושי השמיעה והמגע; חישת האור התפתחה איכשהו מאוחר יותר.

כל אשר נאמר כאן ישים על התקופות האחרונות לפני החלוקה למינים. חלוקה זו התרחשה לאט ובהדרגה. הרבה לפני התרחשותה הממשית, ישויות אנוש התפתחו כבר בדרך כזו שאינדיבידואל אחד היה נולד עם מאפיינים זכריים יותר ואינדיבידואל אחר – עם מאפיינים נקביים יותר. ברם, כל ישות אנושית החזיקה גם את המאפיינים המיניים המנוגדים, כך שהפריה-עצמית הייתה אפשרית. אך, האחרונה לא הייתה יכולה להתקיים תמיד, מפני שהיא הייתה תלויה בהשפעות התנאים החיצוניים בעונות מסוימות. ביחס לדברים רבים, האדם היה תלוי, באופן כללי ובמידה רבה, בתנאים חיצוניים כאלה. לכן, היה עליו לווסת את כל המנהגים שלו בהתאמה עם תנאים חיצוניים כאלה, למשל, בהתאמה עם מסלול השמש והירח. אך,

הויסות שלו לא נעשה באופן מודע במובן המודרני, אלא בוצע באופן כזה שמוכרחים לכנותו **אינסטינקטיבי**. בזה אנו כבר מציינים את חיי-הנפש של האדם באותם זמנים.

את חיי-הנפש האלה בלתי-אפשרי לתאר כחיים פנימיים אמיתיים. פעילויות ותכונות פיסיות ונפשיות היו עדיין נפרדות בקפדנות. החיים החיצוניים של הטבע עדיין נחו על-ידי הנפש. כל הפרעה בסביבה פעלה בחוזקה על חוש השמיעה במיוחד. כל הפרעה באוויר, כל תנועה, 'נשמעה'. בתנועותיהם, הרוח והמים דיברו לאדם ב'שפה רהוטה'. באופן זה, תפיסה של הפעילות המסתורית של הטבע חדרה אותו. פעילות זו הדהדה בנפשו. פעילותו שלו הייתה הד של הרשמים הללו. הוא ביצע טרנספורמציה ברשמי הקול אל תוך פעילותו שלו. הוא חי בתוך תנועות צליליות כאלה וביטא אותן באמצעות רצונו. בדרך זו, הוא הומרץ לכל עבודות היומיום שלו.

הוא היה מושפע פחות מן ההשפעות הפועלות על המגע. אך, גם הן מילאו תפקיד חשוב. הוא 'חש' את הסביבה בגופו ופעל בהתאם. מהשפעות כאלה על המגע, הוא היה יכול לומר מתי וכיצד עליו לפעול. מהן הוא ידע היכן לנוח. בהן הוא זיהה ונמנע מסכנות אשר איימו על חייו. בהתאמה עם ההשפעות הללו, הוא ייסת את צריכת המזון שלו.

יתר חיי-הנפש התנהלו באופן שונה למדי מאלה בתקופות מאוחרות יותר. בנפש חיו **תמונות** של אובייקטים חיצוניים, לא מושגים שלהן. למשל, כאשר אדם עבר ממרחב קר יותר למרחב חם יותר, תמונה צבעונית מסוימת עלתה בנפשו. אך, לתמונה צבעונית זו לא היה שום קשר לאיזשהו אובייקט חיצוני. היא נבעה מכוח פנימי שהיה קרוב לרצון. תמונות כאלה מילאו את הנפש ללא הרף. אפשר להשוות זאת אך ורק לרשמי-חלום זורמים של האדם. באותם זמנים, התמונות לא היו חריגות לגמרי, אלא התקדמו על-פי חוק. לכן, ביחס לשלב זה של המין האנושי, יש לדבר על תודעת-תמונות ולא על תודעת-חלומות. לרוב, תמונות צבעוניות מילאו את התודעה הזאת. אך, אלה לא היו הסוג היחיד. כך, האדם נדד בעולם ובאמצעות חושי השמיעה והמגע שלו, הוא לקח חלק במאורעות של עולם זה; אך, בחיי-הנפש שלו, עולם זה השתקף בתמונות שהיו שונות מאוד ממה שהתקיים בעולם החיצוני. שמחה וצער נקשרו לתמונות של הנפש במידה פחותה יותר מאשר המקרה כיום עם האידיאות של בני-האדם אשר משקפות את רשמיהם מהעולם החיצוני. נכון שתמונה אחת עוררה שמחה, אחרת – אי-שביעות-רצון, אחת – שנאה, אחרת – אהבה; אך, לרגשות הללו היה אופי חיוור הרבה יותר.

לעומת זאת, רגשות חזקים ניעורו על-ידי משהו אחר. באותם זמנים, האדם היה פעיל הרבה יותר מאשר בזמנים מאוחרים יותר. הכול בסביבתו וכן התמונות בנפשו, דרבנו אותו לפעילות, לתנועה. כאשר פעילותו הייתה יכולה להתקדם בלי מעצורים, הוא חווה הנאה, אך כאשר פעילותו עוכבה באיזושהי דרך, הוא חש אי-שביעות-רצון ואי-נוחות. היעדרותם או נוכחותם של מעצורים מול הרצון שלו, הן שהגדירו את תוכן תחושותיו, את שמחתו וכאבו. שמחה זו או כאב זה, שוחררו שוב בנפשו בעולם של תמונות חיות.

תמונות בהירות, ברורות ויפות חיו בתוכו כאשר הוא היה יכול להיות חופשי לגמרי בפעולותיו; תמונות קודרות ובעלות צורה מעוותת הופיעו בנפשו כאשר תנועותיו עוכבו.

עד כאן תואר האדם הממוצע. בקרב אלה אשר פיתחו סוג של ישויות על-אנושיות, חיי-הנפש היו שונים. לחיי-הנפש שלהם לא היה אופי אינסטינקטיבי זה. באמצעות חושי השמיעה והמגע שלהן, הן קלטו מיסטריות עמוקות יותר של הטבע, אותן הן יכלו לפרש באופן מודע. במשב הרוח, ברשרוש העלים, החוקים, **החכמה** של הטבע, התגלו להן. התמונות בנפשן לא רק ייצגו מחשבות על העולם החיצוני, אלא היו דמיונות של הכוחות הרוחיים של העולם. הן לא קלטו אובייקטים חושיים, אלא מהויות רוחיות. למשל, כאשר האדם הממוצע חווה פחד, תמונה קודרת ומכוערת עלתה בנפשו. באמצעות תמונות כאלה, הישות העל-אנושית קלטה מידע והתגלויות על אודות המהויות הרוחיות של העולם. תהליכי הטבע לא הופיעו בפניו כתלויים בחוקי טבע דוממים, כפי שהם מופיעים בפני המדען בימינו, אלא דווקא כמעשים של ישויות רוחיות. המציאות החיצונית עדיין לא הייתה קיימת, כי לא היו שום חושים חיצוניים. אבל, ממשות רוחית הייתה נגישה לישויות העילאיות. הרוח קרנה בהן כפי שכיום אור-השמש קורן אל תוך העין הפיסית של האדם. בישויות הללו, ההכרה הייתה מה שאפשר לכנות **ידיעה אינטואיטיבית** במלוא מובן המילה. עבורן, לא היו שום שילובים ושום הרהורים, אלא תפיסה ישירה של פעילותן של ישויות רוחיות. לכן, אינדיבידואלים על-אנושיים אלה יכלו לקלוט מסרים מעולם הרוח ישירות אל תוך הרצון שלהם. הם הכווינו באופן מודע בני-אדם אחרים. הם קיבלו את משימותיהם מעולם הרוחות ופעלו בהתאם.

כאשר הגיע הזמן שבו המינים הופרדו, ישויות אלה ראו בזה את משימתן לפעול על החיים החדשים בהתאמה עם המשימה שלהן. ויסות החיים המיניים נבע מהן. כל מה שקשור להתרבות המין האנושי, נבע מהן. בזה הן פעלו באופן מודע למדי, אך בני-האדם האחרים יכלו רק לחוש את ההשפעה הזאת כאינסטינקט שהושתל בהם. אהבה מינית הושתלה באדם על-ידי העברה ישירה של מחשבה. בהתחלה, כל התגלויותיה היו בעלות אופי אצילי ביותר. הכול בתחום זה אשר קיבל אופי מכוער, מגיע מזמנים מאוחרים יותר, כאשר בני-האדם נעשו עצמאיים יותר וכאשר הם השחיתו אימפולס שבמקורו היה טהור. בזמנים עתיקים אלה, לא היה שום סיפוק מהדחף המיני לכשעצמו. אז, הכול היה מעשה של הקרבה למען המשכיות הוויית-הקיום האנושית. הרבייה נתפסה כעניין מקודש, כמעשה שהאדם חב לעולם. כוהנים אשר העלו קרבנות היו המנהלים והסדרנים בתחום זה.

מסוג שונה היו ההשפעות של הישויות העל-אנושיות למחצה. ישויות אלה לא היו מפותחות לנקודה שבה הן היו מסוגלות לקלוט את ההתגלויות של עולם הרוח בצורה טהורה לחלוטין. בד בבד עם הרשמים האלה של עולם הרוח, התוצאות של האדמה המוחשית גם עלו בין התמונות של הנפש שלהן. הישויות העל-אנושיות באמת לא קלטו שום רשמים של שמחה וכאב דרך העולם החיצוני. הם נמסרו במלואם להתגלויות של כוחות רוחיים. החכמה זרמה לעברן כפי שאור זורם לעברן של ישויות חושיות; הרצון

שלהן לא הוכוון למהו מסוים, אלא פעל בהתאמה עם חכמה זו. בפעולה זו טמונה השמחה הגדולה ביותר שלהן. חכמה, רצון ופעילות הרכיבו את טבען. זה היה שונה בקרב המהויות העל-אנושיות למחצה. הן חשו את הדחף לקלוט רשמים מבחוץ ועם הסיפוק מהדחף הזה הן קשרו בין שמחה ומפח-נפש, אי-שביעות-רצון. בזה, הן היו שונות מן המהויות העל-אנושיות. עבור מהויות אלה, רשמים חיצוניים לא היוו דבר מלבד הוכחות של התגלויות רוחיות. הן היו יכולות להסתכל בעולם בלי לקבל דבר מעבר להשתקפות שהן כבר קיבלו מן הרוח. הישויות העל-אנושיות למחצה למדו משהו חדש ולכן הן יכלו להיות מנהיגות של בני-האדם כאשר בנפשות אנושיות תמונות בלבד הפכו לדמיונות ולמושגים של אובייקטים חיצוניים. זה קרה כאשר חלק מן האנרגיה המפרה הקודמת של האדם הופנה פנימה, בזמן שבו התפתחו מהויות עם מוחות. עם המוח, האדם קיבל גם את הכושר להפוך רשמים חושיים חיצוניים לכדי מושגים.

לכן, מן ההכרח לומר שעל-ידי ישויות על-אנושיות למחצה, האדם הובא אל הנקודה של הכוונת טבעו הפנימי לעבר העולם החושי החיצוני. הוא לא היה רשאי לפתוח את התמונות של נפשו ישירות להשפעות רוחיות טהורות. הכושר להנציח את הוויית-הקיום מסוגו, הושלל בו כדחף אינסטינקטיבי על-ידי ישויות על-אנושיות. מבחינה רוחית, בהתחלה היה עליו להמשיך סוג של הוויית-קיום של חלום, אלמלא הישויות העל-אנושיות היו מתערבות. דרך השפעתן, התמונות של נפשו הוכונו לעבר העולם החושי החיצוני. הוא נעשה לישות אשר הייתה מודעת לעצמה בעולם החושים. בכך, קרה שהאדם היה יכול להכווין באופן מודע את פעולותיו בהתאמה עם התרשמויותיו מעולם החושים. קודם לכן, הוא פעל מתוך סוג של אינסטינקט. הוא הוקסם מסביבתו החיצונית ומהכוחות של אינדיבידואלים עילאיים יותר אשר פעלו עליו. עתה, הוא החל לעקוב אחר הדחפים והפיתויים של תפיסותיו. עם זאת, בחירה חופשית התאפשרה לאדם. זו הייתה ההתחלה של טוב ורע.

בטרם נמשיך בכיוון זה, ייאמר משהו על סביבתו של האדם על האדמה. בנוסף לאדם, התקיימו בעלי-חיים שמהסוג שלהם, היו באותו שלב של התפתחות כמו האדם. על-פי האידיאות העכשוויות, היו מסווגים אותם כזוחלים. מלבדם, התקיימו צורות נחותות יותר של חיים של בעל-חיים. בין האדם ובעלי-החיים היה הבדל יסודי. בשל גופו שעדיין היה בר-עיצוב, האדם היה יכול לחיות רק באותם אזורים של האדמה שעדיין לא עברו לצורה החומרית המוצקה ביותר. ובאזורים הללו חיו עמו אורגניזמים של בעלי-חיים בעלי גוף פלסטי דומה. אך, באזורים אחרים חיו בעלי-חיים שכבר היו ברשותם גופים דחוסים ואף פיתחו מיניות נפרדת וחושים. בהמשך יוסבר מהיכן הם באו. בעלי-חיים אלה לא יכלו להתפתח עוד, מפני שגופם קלט את החומריות הדחוסה הזאת מוקדם מדי. מינים מסוימים שלהם נעלמו, אחרים הנציחו את סוגם עד לנקודה של צורות בנות-זמננו. האדם היה יכול להשיג צורות עילאיות יותר מפני שנשאר בתחומים אשר תאמו למצבו באותו זמן. בכך, גופו נשאר גמיש ורך עד כדי כך שהיה יכול לפתח את האיברים אשר

עמדו להיות מופרים על-ידי הרוח. עם התפתחות זו, גופו החיצוני הגיע לנקודה שבה הוא היה יכול לעבור לחומריות דחוסה יותר ולהיות מעטפת מגנה עבור האיברים הרוחיים העדינים יותר.

ברם, לא כל הגופים האנושיים הגיעו לנקודה הזאת. אחדים התקדמו יותר. אלה הומרצו תחילה על-ידי הרוח. אחרים לא הומרצו. אילו הרוח הייתה חודרת אותם, הם היו מתפתחים רק באופן פגום, כתוצאה מן האיברים הפנימיים, שעדיין היו לא-מושלמים. לכן בהתחלה, ישויות אנוש אלה נאלצו להמשיך את התפתחותן בלי הרוח. סוג שלישי הגיע לנקודה שבה אימפולסים רוחיים חלשים יכלו לפעול בהן. הן ניצבו בין שני הסוגים האחרים. הפעילות המנטלית שלהן נשארה עמומה. כוחות רוחיים עילאיים יותר היו צריכים להובילן. כל המעברים האפשריים התקיימו בין שלושת הסוגים הללו. עתה, התפתחות נוספת הייתה אפשרית רק בכך שחלק מן הישויות האנושיות השיג צורות עילאיות יותר על חשבון האחרות. תחילה, חסרות-התודעה היו צריכות להינטש. התמזגות עמן לשם התרבות, הייתה דוחפת את הישויות המפותחות יותר מטה אל רמתן. כל דבר שהוקדשה לו מחשבה, הופרד מהן. על-ידי זה, האחרונות ירדו יותר ויותר לרמה של חייתיות. כך, לצד האדם התפתחו בעלי-חיים דמויי-אדם. האדם השאיר חלק מאחיו מאחור על הנתיב שלו, כדי שהוא עצמו יוכל להתעלות גבוה יותר. תהליך זה לא הגיע, בשום פנים ואופן, לסופו. בקרב בני-האדם בעלי חיים מנטליים עמומים, אלה אשר עמדו איכשהו גבוה יותר, יכלו להתקדם רק אם הם התעלו כדי להתחבר עם בני-אדם עילאיים יותר, והרחיקו את עצמם מאלה שהיו חדורים פחות ברוח. רק כך שהם יכלו לפתח גופים שהיו מתאימים לקליטת הרוח האנושית השלמה. לאחר פרק זמן מסוים, ההתפתחות הפיסית הגיעה לסוג של נקודת-עצירה, בכך שכל דבר המונח מעל לגבול מסוים, נשאר אנושי. בינתיים, תנאי-החיים על האדמה השתנו בדרך כזו שדחיפה נוספת כלפי מטה לא הייתה מפיקה עוד יצורים דמויי-בעלי-חיים, אלא כאלה שלא היו יכולים עוד לחיות. מה שנדחף כלפי מטה אל תוך עולם בעלי-החיים נעלם או המשיך להתקיים בבעלי-החיים העילאיים השונים. לכן, יש להתייחס לבעלי-החיים הללו כישויות אשר היו מוכרחות לעצור בשלב מוקדם יותר של התפתחות אנושית. הם לא שמרו על הצורה שהייתה להם בזמן הפרדתם, אלא עברו מרמה גבוהה לרמה נמוכה יותר. כך, הקופים הם בני-האדם של עידן עבר אשר נסוגו לאחור. כפי שפעם האדם היה מושלם פחות ממה שהוא כיום, כך פעם הם היו מושלמים יותר ממה שהם עתה.

מה שנשאר בתחמו של האנושי, עבר תהליך דומה, אך במסגרת גבולות אנושיים אלה. לשבטים פראיים רבים יש להתייחס כצאצאים מנוונים של צורות אנושיות שפעם היו מפותחות יותר. הן לא שקעו לרמה של חייתיות, אלא רק לזו של פראיות.

החלק האלמותי של האדם הוא הרוח. הדבר הוצג כאשר הרוח נכנסה אל תוך הגוף. קודם לכן, הרוח השתייכה לתחומים אחרים. היא הייתה יכולה להתחבר לגוף רק כאשר האחרון הגיע לרמה מסוימת של

התפתחות. רק כאשר מבינים לגמרי כיצד התחברות זו נוצרה, אז מבינים את משמעותם של לידה ומוות ויכולים להבין את טבעה של הרוח הנצחית.

התקופה ההיפרבוראית והתקופה הפולרית

הקטעים הבאים מן הכרוניקה האקאשית חוזרים לאחור לתקופות אשר מקדימות את אשר תואר בפרקים האחרונים. לאור האידיאות המטריאליסטיות של תקופתנו, הסיכון שאנו לוקחים עם המסרים **האלה** הוא אולי גדול יותר מהסיכון הקשור למה שתואר בקטעים הקודמים. כאשר אדם יודע כמה רחוק מלקחת את הדברים הללו ברצינות יכול להיות משהו אשר קיבל את הכשרתו המדעית במובן של ימינו, אז רק התודעה שאדם מספר עליה בצורה מהימנה, בהתאמה עם התנסות רוחית, יכולה להוביל אדם לכתוב עליהם. כאן, לא נאמר דבר אשר לא נבחן בזהירות עם האמצעים שמדע הרוח מספק. המדען צריך רק להיות סובלני כלפי מדע הרוח כפי שהאחרון סובלני כלפי דרך החשיבה המדעית.⁴ ברם, עבור אלה הנוטים אל הנושאים הללו של מדע הרוח, ברצוני לתת הערה מיוחדת ביחס לקטעים אשר משוחזרים כאן. נושאים חשובים במיוחד יידונו בהמשך. וכל זה משתייך לתקופות רחוקות בעבר. פענוח הכרוניקה האקאשית אינו בדיוק קל בתחום זה. מחבר הספר הזה אינו טוען, בשום פנים ואופן, שיש להאמין בו אמונה עיוורת. הוא רק רוצה למסור את מה שמאמציו הטובים ביותר אפשרו לו לגלות. הוא יקבל בברכה כל תיקון המבוסס על ידיעה הולמת. הוא חש כורח לדבר על המאורעות הללו ביחס להתפתחות המין האנושי, כי סימני הזמנים דורשים זאת. יתר על כן, היה צורך לתאר כאן תקופת זמן ארוכה בקווים כלליים כדי לתת מבט כללי. פרטים נוספים על דברים רבים שרק מוזכרים עתה, יימסרו בהמשך.

רק עם קושי שהכתבים בכרוניקה האקאשית יכולים להיות מתורגמים לשפת הדיבור שלנו. הם נמסרים בקלות רבה יותר בשפת הסימנים שמשמשים בה בבת-ספר של המיסטריות, אך התקשורת בשפה זו עדיין אסורה. לכן, הקורא מתבקש לגלות סובלנות כלפי מה שהינו מעורפל וקשה להבנה, ולהיאבק לרכישת הבנה, בדיוק כפי שהמחבר נאבק למען צורת הצגה מובנת באופן כללי. קשיים רבים בקריאה יפוצו כאשר אדם יתבונן במיסטריות העמוקות, בחידות האנושיות החשובות, אשר מוזכרות כאן. ככלות הכול, ידיעה-עצמית אמיתית של האדם היא תוצאה של 'רישומים אקאשיים' אלה, שעבור מדען הרוח מהווים ממשויות באותה ודאות שבה הרים ונהרות מהווים ממשויות עבור העין האנושית. כמובן, טעות בהתרשמות אפשרית, הן כאן והן שם.

⁴ השווה עם תפיסות-עולם ותפיסות-חיים במאה התשע-עשרה, שם הראיתי, כך אני חושב, שביכולתי להעריך את ההשקפה המדעית-מטריאליסטית.

יש לציין שבפרק זה נדונה רק התפתחותו של האדם. במקביל לה, כמובן, מתנהלת זו של ממלכות הטבע האחרות: המינרלים, הצמחים ובעלי-החיים. הפרקים הבאים ידונו בהן. לאחר מכן, ידובר רבות על מה שיבהיר את הדיון הנוגע לאדם. לעומת זאת, יהיה בלתי-אפשרי לדבר על התפתחותן של ממלכות ארציות כמובן של מדע הרוח, כל עוד לא תוארה ההתקדמות ההדרגתית של האדם.

*

אם עוקבים אחר התפתחות האדמה לאחור, רחוק יותר ממה שנעשה בפרקים הקודמים, מגיעים לתנאים החומרניים המעודנים במידה גוברת והולכת של כוכב-הלכת שלנו. החומרים שמאוחר יותר נעשו מוצקים, היו מוקדם יותר במצב נוזלי, מוקדם עוד יותר במצב גזי ודמוי-אדים, ובעבר רחוק אף יותר במצב מעודן ביותר (אתרי). הטמפרטורה ההולכת ויורדת גרמה להתקשותם של חומרים. כאן, עלינו לחזור לאחור אל המצב האתרי המעודן ביותר של החומרים של משכננו הארצי. האדם נכנס בפעם הראשונה לאדמה בתקופה זו של התפתחותה. קודם לכן, הוא השתייך לעולמות אחרים אשר ידונו מאוחר יותר. כאן יתואר רק זה אשר בא קודם. הוא היה מכונה העולם האסטרלי או **עולם-הנפש**. הישויות של עולם זה לא הובילו להוויית-קיום גופנית (פיסית) חיצונית. אף לא האדם. הוא כבר פיתח את תודעת-התמונות אשר הוזכרה בפרק קודם. היו לו רגשות ותשוקות. אך, כל זה היה סגור בגוף-נפש. אדם כזה היה יכול להיות בר-תפיסה רק לעינו של הרוואה הרוחי.

למעשה, לישויות אנוש המפותחות יותר באותו זמן הייתה ראייה רוחית, אף על פי שהיא הייתה עמומה ודמוית-חלום. היא לא הייתה ראייה רוחית מודעת-לעצמה.

ישויות אסטרליות אלה הן כמובן מסוים האבות-הקדמונים של האדם. מה שכיום מכונה 'אדם' נושא בתוכו את הרוח המודעת-לעצמה. רוח זו התאחדה עם הישות אשר התפתחה מן האב-הקדמון האסטרלי, בערך באמצע התקופה הלאמורית. איחוד זה צוין כבר בפרקים הקודמים. בתיאור מהלך ההתפתחות של אבותיו-הקדמונים של האדם עד לאותה תקופה שאחריה נעקוב כאן, הנושא יידון שוב בהרחבה.

האבות-הקדמונים הנפשיים או האסטרליים של האדם הועברו אל האדמה האתריית או המעודנת. בתיאור גס, הם כביכול ינקו את החומר המעודן לתוכם, כמו ספוג. על-ידי כך שהוחדר בהם חומר, הם פיתחו גופים אתריים. הייתה להם צורה אליפטית מוארכת שבה הגפיים ואיברים אחרים שנועדו להיווצר מאוחר יותר, כבר צוינו על-ידי גוונים מעודנים של החומר. כל התהליכים בגוש זה של חומר היו כימיים-פיסיים טהורים, אך הם ווסתו ונשלטו על-ידי הנפש.

כאשר גוש כזה של חומר הגיע לגודל מסוים, הוא התפצל לשני גושים, כאשר כל אחד מהם דמה לצורה שממנה יצא, ובו התרחשו אותם תהליכים כמו בגוש המקורי.

כל צורה חדשה הייתה חדורה בנפש כמו הישות-האם. זה היה מעצם העובדה שלא היה מספר מסוים של נפשות אנושיות אשר עלו על הזירה הארצית, אלא דווקא סוג של עץ נפשי אשר היה יכול להפיק אינספור נפשות נפרדות מן השורש המשותף שלו. כפי שצמח גדל בכל פעם מחדש מתוך אינספור זרעים, כך חיי-הנפש הופיעו באינספור הנבטים אשר הופקו על-ידי החלוקות אשר נמשכו. נכון שמן ההתחלה היה מספר מוגבל של **סוגים** של נפשות שעליהן נדבר בהמשך. אך, בתוך הסוגים הללו, ההתפתחות התקדמה באופן אשר תיארונו. כל סוג של נפש הוציא אינספור נצרים.

עם כניסתן אל תוך החומריות הארצית, חל שינוי חשוב בתוך הנפשות עצמן. כל עוד הנפשות לא היו קשורות למשהו חומרי, שום תהליך חומרי חיצוני לא היה יכול לפעול עליהן. כל פעולה עליהן הייתה מטבע נפשי טהור, מטבע של ראייה רוחית. כך, הן היו שותפות בחיים של כל דבר הקשור לנפש בסביבתן. כל מה שהתקיים באותו זמן נחוה בדרך זו. הפעולות של אבנים, צמחים ובעלי-חיים, אשר התקיימו אז רק כצורות אסטרליות (דמויות-נפש), נחו כהתנסויות נפשיות פנימיות.

עם ההופעה על-פני האדמה, התווסף משהו חדש לחלוטין. תהליכים חומריים חיצוניים השפיעו על הנפש אשר הופיעה עתה בלבוש חומרי. בהתחלה, היו אלה רק תהליכי-תנועה בעולם חומרי-חיצוני זה אשר הפיקו תנועות בתוך הגוף האתרי. כפי שכיום אנו קולטים את רטט האוויר כקול, ישויות אתריות אלה קלטו את הרטטים של המהות האתרית אשר הקיפה אותן. ישות כזו הייתה מיסודה איבר נפרד של שמיעה. חוש זה התפתח ראשון. אבל, מזה אפשר לראות שאיברים נפרדים של שמיעה התפתחו רק מאוחר יותר.

עם הצפיפות הגדלה והולכת של החומר הארצי, הישות הרוחית איבדה בהדרגה את היכולת לעצב את החומר הזה. רק הגופים אשר כבר עוצבו, היו יכולים להפיק את הדומה להם מתוך עצמם. סוג חדש של הפריה הופיע. הישות-הבת הופיעה כצורה קטנה יותר במידה ניכרת מישות-האם ורק בהדרגה הגיעה לגודלה של האחרונה. בעוד שקודם לכן לא היו שום איברי רבייה, הרי שעתה הם הופיעו.

ברם, בזמן הזה אין מדובר עוד רק בתהליך כימי-פיסי המתרחש בצורות הללו. תהליך כימי-פיסי כזה לא היה יכול לבצע עתה רבייה. בשל הגדלת דחיסותו, החומר החיצוני אינו עוד כזה שהנפש יכולה להעניק לו חיים בלי תיווך. לכן, חלק מסוים בתוך הצורה מבודד. חלק זה נלקח מן ההשפעות הישירות של החומר החיצוני. רק הגוף מחוץ לחלק מבודד זה, נשאר חשוף להשפעות הללו. הוא נמצא באותו מצב שבו הגוף כולו היה שרוי בו. בחלק אשר הופרד, היסוד הנפשי ממשיך לפעול. כאן, הנפש נעשית לנושאת עיקרון-החיים, המכונה בספרות התיאוסופית **פראנה**. כך, האב-הקדמון הגופני של האדם הופיע עם שני איברים. האחד הוא הגוף הפיסי, העטיפה הפיסית. הוא כפוף לחוקים הכימיים והפיסיים של העולם שמסביב. השני הוא סך כל האיברים אשר כפופים לעיקרון-החיים המיוחד.

חלק מפעילות הנפש משתחרר באופן הזה. לפעילות הזאת אין עוד שליטה כלשהי על החלק הפיסי של הגוף. חלק זה של הפעילות הנפשית פונה עתה פנימה ומעצב חלק מן הגוף כאיברים מיוחדים. בכך,

מתחילים חיים פנימיים של הגוף. הגוף אינו לוקח עוד חלק ברטטים של העולם החיצוני, אלא מתחיל לקלוט אותם בתוכו כהתנסויות מיוחדות. זוהי נקודת-ההתחלה של התפיסה. בהתחלה, תפיסה זו מופיעה כסוג של חוש מגע. האורגניזם **חש** את תנועות העולם החיצוני; הלחץ שמהויות מפעילות, וכן הלאה. ההתחלות של תפיסתם של חום וקור גם מופיעות.

עם זאת, מגיעים לשלב חשוב בהתפתחות המין האנושי. ההשפעה הישירה של הנפש הורחקה מן הגוף הפיסי. האחרון מתמסר לחלוטין לעולם הפיסי והכימי של החומר. הוא מתפורר ברגע שבו הנפש אינה יכולה עוד לשלוט בו עם פעילותה. כתוצאה מכך, מתרחש מה שמכונה 'מוות'. בהקשר עם התנאים הקודמים, לא הייתה יכולה להיות שום שאלה של מוות. כאשר התרחשה חלוקה, צורת האם כולה המשיכה להתקיים בצורות של הבנות. כי, בהן האנרגיה הנפשית כולה אשר עברה טרנספורמציה, פעלה כפי שפעלה קודם בצורת האם. בחלוקה לא נשאר דבר אשר לא כלל נפש. עתה, המצב משתנה. ברגע בו לנפש לא יכולה להיות עוד שום שליטה על הגוף הפיסי, האחרון נעשה כפוף לחוקים הכימיים והפיסיים של העולם החיצוני, כלומר הוא מתפורר. כפעילות של הנפש נשאר רק מה שפועל ברבייה ובחיים הפנימיים המפותחים. משמעות הדבר היא שצאצאים מופקים על-ידי כוח הרבייה ובאותו זמן צאצאים אלה מקבלים עודף של אנרגיה מעצבת-איברים. בעודף זה, הישות הנפשית מתחיה מחדש ללא הרף. כפי שקודם לכן, בזמן החלוקה, הגוף כולו היה מלא בפעילות נפשית, כך איברי הרבייה והתפיסה מלאים עתה בה. כך, אנו עוסקים בהתגשמות **מחדש** של חיי-הנפש באורגניזם הבת המתפתח מחדש.

בספרות התיאוסופית, שני השלבים הללו של התפתחות האדם מתוארים כשני גזעי-המקור הראשונים של אדמתנו. הראשון מכונה הגזע הפולרי והשני – הגזע ההיפרבוראי.

יש לדמיין שהעולם בר-התפיסה של אבות-קדמונים אלה של האדם היה עולם כללי ולא ברור למדי. רק שניים מסוגי התפיסה כיום כבר הופרדו: חוש השמיעה וחוש המגע. מפאת השינויים אשר התרחשו בגוף וכן בסביבה הפיסי, הצורה האנושית בכללותה לא הייתה עוד מסוגלת להיות, אפשר לומר, 'אוזן'. חלק מיוחד של הגוף המשיך להיות מסוגל להדהד ברטטים מעודנים. הוא סיפק את הצורה החומרית שאיבר השמיעה **שלנו** פיתח בהדרגה. ברם, יתר הגוף כולו המשיך להיות איבר של מגע.

אפשר לראות שעד לנקודה זו התהליך כולו של התפתחות האדם קשור לשינוי בתנאי הטמפרטורה של האדמה. החום בסביבתו של האדם הוא אשר הביאו לרמה שתיארנו. אך עתה, הטמפרטורה החיצונית הגיעה לנקודה שבה המשך ההתקדמות של הצורה האנושית לא התאפשר עוד. בתוך האורגניזם, נגד המשך קירור האדמה, מתחילה עתה פעולת-נגד. האדם מתחיל להפיק את מקור החום שלו. עד לנקודה זו, הוא היה שותף לטמפרטורת סביבתו. עתה, מתפתחים בו איברים המאפשרים לו ליצור את דרגת החום הנחוצה לחייו. קודם לכן, החומרים הנעים בחופשיות, אשר עברו דרכו, היו תלויים בסביבה בהיבט זה. עתה, הוא היה יכול לפתח בעצמו חום עבור החומרים הללו. כך, הוא השיג דרגה גבוהה הרבה יותר של עצמאות

כישות פיסית מזו שהייתה ברשותו קודם לכן. החיים הפנימיים בכללותם נעשו פעילים יותר. התפיסה הייתה עדיין תלויה לגמרי בהשפעותיו של העולם החיצוני. בהיותו חדור בחום שלו עצמו, הגוף רכש חיים פנימיים פסיים עצמאיים. עתה, לנפש היה בסיס בתוך הגוף שעליו הייתה יכולה לפתח חיים שלא היו עוד השתתפות גרידא בחיים של העולם החיצוני.

דרך התהליך הזה, חיי-הנפש נמשכו אל תוך תחום הארצי-חומרי. לפני כן, תשוקות, השתוקקויות, תאוות, שמחה וצער של הנפש יכלו רק להיות מופקים על-ידי משהו שהיה בעצמו דמוי-נפש. מה שבא מישות נפשית אחרת עורר סימפטיה או סלידה בנפש, עורר תאוות וכן הלאה. לשום אובייקט פסי חיצוני לא הייתה יכולה להיות השפעה כזאת. עתה, התאפשר רק שלאובייקטים חיצוניים כאלה תהיה משמעות עבור הנפש. כי, האחרונה חוותה את שיפור החיים הפנימיים, אשר נייערו כאשר הגוף הפיק את החום שלו עצמו, כמשהו נעים, ואת ההפרעה של חיים פנימיים אלה כמשהו לא-נעים. אובייקט חיצוני המתאים לקידום הרווחה הפיסית, אפשר היה להשתוקק לו, לרצות אותו. מה שבספרות התיאוסופית מכונה קאמה – גוף התאוות – נקשר לאדם הארצי. האובייקטים של החושים יכלו להפוך עתה לאובייקטים של השתוקקות. באמצעות גוף המשאלות שלו, האדם נכבל להוויית-הקיום הארצית.

עובדה זו עולה בקנה אחד עם מאורע גדול ביקום, שעמו היא קשורה באופן סיבתי. עד לנקודה זו, לא הייתה שום הפרדה חומרית בין שמש, אדמה וירח. בהשפעתם על האדם, שלושה אלה היוו גוף אחד. עתה, ההפרדה בוצעה; החומריות העדינה יותר, הכוללת כל דבר שקודם לכן אפשר לנפש לפעול באופן מידי ומפיח חיים, הפריד את עצמו כשמש; החלק המחוספס ביותר נפרד כירח; והאדמה, ביחס לחומריותה, ניצבה באמצע בין השניים האחרים. הפרדה זו, כמובן, לא הייתה פתאומית; דווקא התהליך כולו התקדם בהדרגה, בעוד שהאדם התקדם משלב של התרבות על-ידי חלוקה לשלב אשר תואר אחרון. אכן, היה זה באמצעות התהליכים האוניברסליים אשר הוזכרו עתה שהתקדמה התפתחות זו של האדם. השמש הייתה הראשונה להוציא את החומר מתוך הגוף השמימי המשותף. בכך, התאפשר ליסוד הנפשי להפיח חיים בחומר הארצי אשר נותר, בלי תיווך. לאחר מכן, הירח החל לעצב את עצמו. כך, האדמה נכנסה אל תוך המצב אשר אפשר את כושר התפיסה אשר אופיין לעיל.

אור וחשיכה פעלו על האדם כתחושות מעורפלות. למשל, בתנאים מסוימים הוא חווה את האור כנעים, כמקדם את חייו הפיסיים, והוא שאף אליו, חתר אליו. באותו זמן, חיי-הנפש שלו המשיכו להתקיים בתמונות דמויות-חלום. בחיים אלה, תמונות צבעוניות שלא היה להן קשר ישיר לאובייקטים חיצוניים הופיעו ונעלמו. האדם עדיין קשר את התמונות הצבעוניות הללו להשפעות רוחיות. תמונות ברורות הופיעו בפניו כאשר הוא הושפע מהשפעות נפשיות נעימות, תמונות קודרות כאשר הוא הושפע מהשפעות נפשיות לא-נעימות.

עד עתה, מה שנגרם על-ידי ההתפתחות של חום גופני, תואר כ'חיים פנימיים'. אבל, אפשר לראות שאלה לא היו חיים פנימיים במובן ההתפתחות המאוחרת יותר של המין האנושי. הכול מתקדם בשלבים, כולל התפתחותם של החיים הפנימיים. כמו הכוונה בפרק הקודם, חיים פנימיים אמיתיים אלה מתחילים רק עם ההפריה על-ידי הרוח, כאשר האדם מתחיל לחשוב על מה שפועל עליו מבחוץ.

כל מה שתואר כאן מראה כיצד האדם גדל אל תוך המצב אשר תואר בפרק הקודם. ביסודו של דבר, האדם כבר נע בתקופה אשר אופיינה שם כאשר הוא מתאר את הדבר הבא: הנפש לומדת יותר ויותר להחיל על הוויית-קיום גופנית חיצונית את מה שהיא חוותה וקשרה רק לדמוי-נפש. עתה, זה קורה עם התמונות הצבעוניות. כפי שקודם רושם נעים של משהו דמוי-נפש נקשר לתמונה זוהרת בנפש, כך עתה רושם קורן של אור מבחוץ נקשר לתמונה כזאת. הנפש מתחילה לראות את האובייקטים שמסביבה בצבעים. זה היה קשור להתפתחותם של כלים חדשים של ראייה. בשלבים קודמים, עבור התפיסה של אור וחשיכה, לגוף הייתה עין שאינה קיימת עוד כיום. שתי העיניים התפתחו כאשר הנפש החלה לקשור בצורה אינטימית יותר את רשמי האור מבחוץ לחייה שלה. עם זאת, כושר התפיסה של דמוי-הנפש בסביבה, נעלם. הנפש נעשתה, יותר ויותר, לראי של העולם החיצוני. העולם החיצוני הועתק אל תוך הנפש כתמונה.

עם זאת, התרחשה החלוקה למינים. מצד אחד, הגוף האנושי נפתח אך ורק להפריה על-ידי ישות אנושית אחרת; מצד שני, התפתחו שם 'איברי-הנפש' הפיסיים שבאמצעותם רשמי החושים של העולם החיצוני השתקפו בתוך הנפש.

עם זאת הוכנה כניסת הרוח החושבת אל תוך הגוף האנושי.

ראשית האדמה הנוכחית – יציאת השמש

עתה, נעקוב אחר הכרוניקה האקאשית לאחור, אל אותו עבר רחוק שבו הייתה התחלתה של האדמה הנוכחית שלנו. את המונח 'אדמה' יש להבין כאותו מצב של כוכב-הלכת שלנו שבו היא יכולה לתמוך במינרלים, צמחים, בעלי-חיים ובני-אדם בצורתם היום. כי, למצב זה קדמו מצבים אחרים שבהם ממלכות הטבע אשר הוזכרו עתה התקיימו בצורות שונות במידה ניכרת. מה שמכנים עתה אדמה, עבר שינויים רבים לפני שהיה יכול להיות לנושא עולמות המינרלים, הצמחים, בעלי-החיים ובני-האדם הנוכחיים. מינרלים, למשל, התקיימו גם במצבים הקודמים, אבל הם נראו שונים למדי מאלה כיום. מצבי עבר אלה יידונו בהמשך. עתה, נפנה את תשומת-לבנו רק לאופן שבו המצב הקודם השתנה למצב הנוכחי.

במידה מסוימת, אפשר לחשוב על טרנספורמציה כזאת על-ידי כך שמשוויים אותה למעבר של צמח דרך שלב של זרע. דמיינו לעצמכם צמח עם שורשים, גבעול, עלים, פרחים ופרי. הוא מכניס לתוכו חומרים מסביבתו ומפריש אחרים. אך, כל דבר בתוכו שהינו חומר, צורה ותהליך, נעלם מלבד הזרע הקטן. החיים מתפתחים על-ידי מעבר דרכו ובשנה החדשה הוא יצמח שוב באותה צורה. כך, כל דבר אשר התקיים על אדמתנו במצבו הקודם, נעלם, רק כדי להופיע שוב במצבו הנוכחי. ביחס למצב הקודם מה שאפשר לכנות מינרלים, צמחים ובעלי-חיים, נעלם, כמו שבצמח, בשורשים, בגבעול וכן הלאה, נעלם. שם וגם כאן, נותר שלב נבטי שממנו הצורה הישנה מתפתחת מחדש. הכוחות אשר יגרמו לצורה החדשה להופיע, טמונים בזרע.

בתקופה שבה דנים כאן, אנו עוסקים בסוג של זרע-אדמה. הוא כלל בתוכו את הכוחות אשר הובילו אל האדמה בימינו. כוחות אלה נרכשו דרך מצבים מוקדמים יותר. ברם, על זרע-האדמה הזה אין לחשוב כזרע חומרי, כמו זה של צמח. הוא דווקא היה בעל מאפיין נפשי. הוא היה מורכב מאותה מהות מעודנת, ברת-עיצוב, ניידת, המכונה בספרות האוקולטית **אסטרלית**.

בנבט אסטרלי זה של האדמה, קיימים בהתחלה רק ניצנים אנושיים. אלה הניצנים של הנפשות האנושיות המאוחרות יותר. כל דבר במצבים הקודמים שכבר היה קיים כמינרל, צמח או בעל-חיים נסוג אל תוך הניצנים האנושיים הללו, התמזג עמם. לפני שהאדם מגיע אל האדמה, הוא מהווה נפש, ישות אסטרלית. ככזה, הוא מופיע על האדמה. האחרונה מתקיימת במצב של חומריות מעודנת ביותר, שבספרות האוקולטית מכונה **אתר מעודן ביותר**. מהיכן באה אדמה אתרית זו, יתואר בפרקים הבאים.

הישויות האנושיות האסטרליות משתלכות עם האתר הזה. הן מטביעות את טבען באתר הזה כדי שיוכל להפוך לדמות של הישות האנושית האסטרלית. במצב ראשוני זה, אנו עוסקים באדמה אתרית אשר מורכבת באמת רק מבני-אדם אתריים אלה, בהיותה רק תלכיד שלהם. למעשה, הגוף האסטרלי או הנפש של האדם נמצא ברובו **מחוץ** לגוף האתרי ומארגן אותו מבחוץ. למדען הרוח, האדמה מופיעה בערך כדלקמן. היא כדור שלחילופין מורכב מאינספור כדורים אתריים קטנים – בני-אדם אתריים – ומוקף על-ידי מעטפת אסטרלית בדיוק כפי שהאדמה הנוכחית מוקפת על-ידי מעטפת אוויר. זה במעטפת אסטרלית זו (אטמוספירה) שבני-האדם האסטרליים חיים ומשם הם פועלים על דמותם האתרית. הנפשות האנושיות האסטרליות יוצרות איברים בדמותן האתרית ומפיקות בהם חיים אנושיים אתריים. בתוך האדמה כולה מתקיים רק מצב אחד של חומר, אתר חי מעודן. בספרים תיאוסופיים, אנושות ראשונה זו מכונה גזע-המקור הראשון – **הגזע הפולרי**.

המשך התפתחותה של האדמה מתרחש בכך שמתוך מצב **אחד** של חומר, מתפתחים **שניים**. חומריות דחוסה יותר מופרשת, כביכול, ומשאירה מאחור חומריות דלילה יותר. החומריות הדחוסה יותר דומה לאוויר הנוכחי שלנו; הדלילה יותר היא זו אשר גורמת ליסודות כימיים להתפתח מתוך מהות קודמת שלא הובדלה. לצד אלה, שארית מהחומריות הקודמת, האתר החי, ממשיכה להתקיים. רק חלק ממנה עובר טרנספורמציה לכדי מצבים המכונים חומריים. עתה, אנו עוסקים בשלוש מהויות בתוך האדמה הפיסית. בעוד שהישויות האנושיות האסטרליות במעטפת האדמה פעלו לפני כן רק על סוג אחד של חומריות, הרי שעתה הן מוכרחות לפעול על שלושה סוגים. הן פועלות עליהם בדרך הבאה: מה שבהתחלה נעשה דמוי-אוויר, מתנגד לפעילותן. הוא אינו מקבל כל דבר אשר נוכח באופן לא-מפותח בבני-האדם האסטרליים השלמים. כתוצאה מכך, האנושות האסטרלית מוכרחה להתחלק לשתי קבוצות. קבוצה אחת פועלת על החומריות דמוית-האוויר ויוצרת בה דמות של החומריות משני הסוגים; היא יכולה ליצור דמות של עצמה המורכבת מהאתר החי ומהסוג השני של אתר אשר מביא את החומרים הכימיים היסודיים לידי התהוות. אתר זה יכולה כאן **האתר-הכימי**. ברם, קבוצה שנייה זו של בני-אדם אסטרליים רכשה את הכושר העילאי שלה, רק על-ידי היפרדותה מחלק מהטבע האסטרלי – הקבוצה הראשונה – ודנה אותה לסוג נחות יותר של עבודה. אילו שמרה בתוכה את הכוחות אשר מבצעים את העבודה הנחותה הזאת, היא לא הייתה מתעלה גבוה יותר. כאן אנו עוסקים בתהליך הכרוך בפיתוח העילאי יותר על חשבון משהו אחר, אשר מופרד ממנה. בתוך האדמה הפיסית, מופיעה עתה התמונה הבאה. שני סוגים של מהויות התהוו. ראשית, מהויות בעלות גוף דמוי-אוויר שהישות האסטרלית המשתייכת לו, פועלת עליו מבחוץ. ישויות אלה הן דמויות-בעלי-חיים. הן יוצרות ממלכה ראשונה של בעלי-חיים. לבעלי-החיים האלה יש צורות, שאילו היינו מתארים אותן כאן, הן היו עושות על המין האנושי בימינו רושם של צורות מוזרות מאוד. צורתן – יש לזכור שצורה זו מבוססת רק על מהות דמוית-אוויר – אינה דומה לשום צורה של בעלי-חיים הקיימים כיום.

יש להם, לכל היותר, דמיון רחוק לקונכיות של שבלולים מסוימים הקיימים בימינו. לצד הצורות הללו של בעלי-החיים, ההתפתחות של האדם הפיסי מתקדמת. האדם האסטרלי, אשר התעלה עתה גבוה יותר, מפיק דמות פיסית של עצמו, המורכבת משני סוגים של חומר: **אתר-החיים והאתר-הכימי**. כך, עוסקים כאן באדם המורכב מגוף אסטרלי החודר אט-אט אל תוך גוף אתרי, שלחילופין מורכב משני סוגים של אתר: אתר-חיים ואתר-כימי. באמצעות אתר-החיים, דמות פיסית זו של האדם מקבלת את הכושר להתרבות, לגרום לישויות מסוגה לצאת ממנה. באמצעות אתר-הכימי, היא מפתחת כוחות מסוימים אשר זהים לכוחות הנוכחיים של משיכה ודחייה כימיות. בכך, דמות זו של האדם נמצאת בעמדה למשוך אליה חומרים מסוימים מן הסביבה ולשלבם בתוכה, בהפרישה אותם מאוחר יותר באמצעות כוחות הדחייה. את החומרים הללו, כמובן, אפשר לקחת רק מממלכת בעלי-החיים המתוארת לעיל ומממלכת האדם. זה מהווה התחלתה של תזונה. כך, דמויות ראשונות אלה של האדם ניזונו מבעלי-חיים ובני-אדם.

מלבד הישויות הללו, הצאצאים של הישויות המוקדמות יותר, המורכבות אך ורק מאתר-החיים, ממשיכות להתקיים, אך הן מתנוונות היות שעליהן להסתגל לתנאים הארציים החדשים. לאחר שהן עברו טרנספורמציות רבות, ישויות חד-תאיות של בעלי-חיים מתפתחות מהן וכן התאים שמאוחר יותר ירכיבו את האורגניזמים החיים המורכבים יותר.

לאחר מכן, מתרחש התהליך הבא. החומריות דמוית-האוויר מתחלקת לשניים, כאשר אחת נעשית דחוסה יותר, מימית, והשנייה נשארת דמוית-אוויר. גם האתר-הכימי מתחלק לשני מצבים של חומר; האחד נעשה דחוס יותר ויוצר את מה שנכנה כאן **אתר-האור**. הוא מעניק למהויות המחזיקות בו, נהירות של זהב. לעומת זאת, חלק מן האתר-הכימי ממשיך להתקיים כפי שהוא.

עתה, אנו עוסקים באדמה פיסית המורכבת מן הסוגים הבאים של חומר: מים, אוויר, אתר-האור, האתר-הכימי ואתר-החיים. כדי שהמהויות האסטרליות תוכלנה לפעול על סוגים אלה של חומר, מתרחש תהליך אחר שבאמצעותו העילאי יותר מתפתח על חשבון הנחות יותר, אשר מופרד ממנו. על-ידי כך, מופקות המהויות הפיסיות של הסוג הבא. ראשית, אלה שגופן הפיסי מורכב ממים ואוויר. עתה, מהויות אסטרליות גסות אשר פוצלו, פועלות על אלה. כך, נוצרת קבוצה חדשה של בעלי-חיים מחומריות גסה יותר מאלה המוקדמים יותר.

לקבוצה חדשה נוספת של מהויות פיסיות יש גוף המורכב מאוויר ואתר-האור, מעורבבים עם מים. אלה מהויות דמויות-צמחים, אשר בצורתן שונות מאוד מן הצמחים בימינו. לבסוף, הקבוצה החדשה השלישית מייצגת את האדם מאותה תקופה. גופו הפיסי מורכב משלושה סוגים של אתר: אתר-האור, האתר-הכימי ואתר-החיים. אם לוקחים בחשבון שצאצאים של הקבוצות הישנות גם ממשיכים להתקיים, אפשר להעריך את מגוון הישויות החיות שהיו כבר באותו שלב של הוויית-קיום ארצית.

עתה, מופיע מאורע קוסמי חשוב. השמש מתנתקת. בכך, כוחות מסוימים פשוט עוזבים את האדמה. כוחות אלה מורכבים מחלק ממה שעד כה התקיים על האדמה באתר-החיים, באתר-הכימי ובאתר-האור. כוחות אלה כביכול נסוגו מן האדמה. בכך, חל שינוי קיצוני בקבוצות של ישויות ארציות שקודם לכן החזיקו בכוחות הללו בתוכן. כולן חוו טרנספורמציה. חלק מכוחות אתר-האור שלהן נלקח מהן. אז, הן יכלו להתפתח כאורגניזמים רק כאשר כוח האור, אשר הוצא מהן, פעל עליהן מבחוץ. כך, הצמחים היו נתונים להשפעתו של אור-השמש.

משהו דומה קרה עם הגופים האנושיים. מאז ואילך, אתר-האור שלהם גם היה צריך לפעול יחד עם אתר-האור של השמש כדי להיות מוכשרים לחיים. אך, לא רק אותן ישויות אשר איבדו את אתר-האור, הושפעו; גם האחרות הושפעו. כי, בעולם הכול פועל הדדית. גם אותן צורות של בעלי-חיים שלא החזיקו אתר-אור בתוכם, נחשפו לקרינה של ישויות מאותו סוג כמוהן על האדמה והתפתחו תחת קרינה זו. עתה, הן אף הושפעו ישירות מן השמש החיצונית.

הגוף האנושי במיוחד פיתח איברים פתוחים לאור-שמש, כלומר הניצנים הראשונים של עיניים אנושיות.

התוצאה של יציאה זו של השמש הייתה הגדלה נוספת של הצפיפות החומרית של האדמה. חומר מוצק התפתח מנוזל; באופן דומה, אתר-האור נפרד כסוג נוסף של אתר-אור, ולאחר הנותן לגופים את הכושר להגדיל טמפרטורה. עם זאת, האדמה הייתה לישות אשר פיתחה חום בתוכה. כל הישויות שלה היו כפופות להשפעת החום. ביסוד האסטרלי, תהליך דומה לתהליכים הקודמים היה צריך להתרחש שוב; ישויות מסוימות התפתחו לרמה גבוהה יותר על חשבון אחרות. התפצלה קבוצה של ישויות אשר היו מתאימות היטב לפעול על חומריות מוצקה גסה. עם זאת, התפתח השלד המוצק של **ממלכת המינרלים** של האדמה. בהתחלה, ממלכות הטבע העילאיות יותר לא פעלו על שלד מינרלי קשיח זה. כך, על האדמה מתקיימת ממלכת מינרלים מוצקה וממלכת צמחים שיש לה מים ואוויר כחומריות הדחוסה ביותר שלה. בממלכה האחרונה, דרך המאורעות שתיארנו, גוף-האוויר נעשה דחוס יותר לכדי גוף-מים. שם התקיימו גם בעלי-חיים בעלי צורות מגוונות ביותר, חלקן עם גוף-מים ואחרות עם גוף-אוויר. הגוף האנושי עצמו נעשה כפוף לתהליך של הגדלת צפיפות. הוא דחס את הגופניות המרוכזות שלו עד לנקודה של מימיות. אתר-החום אשר התפתח לאחרונה, זרם דרך גוף-מים זה. זה נתן לגופו מהות שאפשר אולי לכנות דמוית-גז. מצב חומרי זה של הגוף האנושי מתואר ביצירות על מדע המיסטריות כמו מצב של **ערפל האש**. עתה, האדם התגלם בגוף זה של ערפל אש.

עם זאת, בחינת הכרוניקה האקאשית הגיעה לנקודה מסוימת זמן קצר לפני האסון הקוסמי אשר נגרם על-ידי יציאת הירח מן האדמה.

יציאת הירח

מוכרחים להיות ברורים ביחס לעובדה שרק מאוחר יותר שהאדם קיבל את החומריות הדחוסה שיש ברשותו כיום, והוא השיג אותה באופן הדרגתי מאוד. אם נרצה ליצור אידיאה של גופניותו ברמת ההתפתחות הנדונה, הרי שהדרך הטובה ביותר לעשות זאת היא על-ידי כך שנדמיין אותה כמו אדי מים או ענן התלוי באוויר. אבל, אידיאה זו, כמובן, ניגשת למציאות בדרך חיצונית לחלוטין. עבור ענן האש, ה'אדם' חי ומאורגן מבפנים. ברם, בהשוואה למה שהאדם נעשה מאוחר יותר, יש לדמיינו בשלב הזה כמו במצב נפשי רדום ומודע רק באופן עמום מאוד. כל דבר שאפשר לכנותו, שכל, הבנה, תבונה, חסר בישות הזאת. היא צפה במקום לצעוד, היא נעה קדימה, לצד, לאחור, בכל הכיוונים, באמצעות איברים דמויי-גפיים. עבור היתר, נאמר כבר משהו על אודות הנפש של הישות הזאת.

ברם, אין לחשוב שהתנועות או הפעילויות החיוניות של הישות הללו, קרו באופן לא-הגייוני או לא-סדיר. להיפך, הן היו סדירות לגמרי. כל דבר אשר קרה, היו לו מובן ומשמעות. אך, הכוח המכווין של ההבנה לא היה בישויות עצמן. הן הוכוונו על-ידי הבנה אשר התקיימה מחוצה להן. ישויות עילאיות ובשלות יותר מהן, הקיפו והכווינו אותן. כי, התכונה החשובה והבסיסית או ערפל האש הייתה שברמת הוויית-הקיום שלהן אשר אפיינו, ישויות אנוש יכלו להתגלם בה, אך באותו זמן ישויות עילאיות יותר גם יכלו ללבוש גוף וליצור קשר הדדי מלא עם בני-אדם. האדם הביא את הדחפים, היצרים והתאוות שלו לנקודה שבה הם יכלו להתעצב בערפל האש. ברם, הישויות האחרות אשר הוזכרו, יכלו ליצור בתוך ערפל זה של אש באמצעות התבונה והפעילות השכלית שלהן. לישויות הללו היו תכונות עילאיות יותר שבאמצעותן הן הגיעו לתחומים העילאיים יותר. ההחלטות והדחפים שלהן נבעו מן התחומים הללו, אך ההשפעות הממשיות של ההחלטות האלה הופיעו בערפל האש. כל דבר שבני-האדם עשו על האדמה נבע מן החיבור הסדיר של גופו של ערפל האש לזה של ישויות עילאיות אלה.

אפשר לומר שהאדם שאף להתעלות. הוא נועד לפתח תכונות בערפל האש שבמובן אנושי היו עילאיות יותר מאלה אשר היו ברשותו קודם לכן. ברם, הישויות האחרות שאפו כלפי מטה, לעבר החומרי. הן היו בדרך להביא את הכוחות היוצרים שלהן לסבול צורות חומריות שצפיפותן הלכה וגדלה. עבורן, אין מדובר בהתדרדרות במובן הרחב של המילה. בנקודה זו, עלינו להיות ברורים. נדרשים כוח וכוח עילאיים כדי להכווין צורות דחוסות יותר של חומריות מאשר לשלוט באלה שהן דחוסות פחות. בתקופות מוקדמות יותר של התפתחותן, גם לישויות העילאיות האלה היה כוח מוגבל כמו זה של האדם כיום. כמו האדם בימינו, פעם הייתה להן שליטה רק על אשר התרחש 'בתוכן'. באותו זמן, חומר חיצוני גס לא ציית להן.

עתה, הן שאפו למצב שבו הן נועדו להכווין מאורעות חיצוניים באופן מאגי. כך, הן הקדימו את האדם בתקופה אשר תוארה. האדם שאף מעלה כדי שיוכל לגלם תחילה את ההבנה בחומר מעודן יותר, כך שמאוחר יותר יוכל לפעול על החיצוני; הן כבר שילבו את ההבנה בתוכן בתקופה מוקדמת יותר ועתה הן קיבלו כוח מאגי כדי לבטא בבהירות את ההבנה בעולם שמסביבן. האדם נע **כלפי מעלה** דרך השלב של ערפל האש; הן חדרו **כלפי מטה** דרך אותו שלב, לעבר התפשטות שליטתן.

אותם כוחות במיוחד שהאדם מכיר ככוחות של תאוותיו ודחפיו הנחותים יותר, יכולים להיות פעילים בערפל האש. האדם והישויות העילאיות משתמשים בכוחות הללו בשלב ערפל האש. כוחות אלה פועלים בתוך הצורה האנושית אשר תוארה לעיל בדרך כזו שהאדם יכול לפתח את האיברים המאפשרים לו לחשוב ובכך לפתח אישיות. לעומת זאת, כוחות אלה פועלים בישויות העילאיות יותר בשלב זה כך שהן יכולות להשתמש בהם באופן לא-אישי כדי לדאוג לפעולתה המתוכננת של האדמה. בדרך זו, צורות שהינן תמונות של כללי ההבנה, מגיעים להוויית-קיום על האדמה דרך הישויות הללו. דרך פעולת כוחות התאוה, איברים של הבנה אישית מתפתחים באדם; דרך אותם כוחות, ארגונים מלאי חכמה מתפתחים סביבו.

עתה, יש לדמיין שהתהליך הזה יהיה איכשהו מתקדם יותר; או דווקא עליו לדמות לעצמו את מה שכתוב בכרוניקה האקאשית ביחס לנקודת זמן מאוחרת יותר. באותו רגע, הירח יצא מן האדמה. מאורע זה חולל מהפכה גדולה. האובייקטים אשר מקיפים את האדם איבדו חלק גדול מחומם. על-ידי כך, אובייקטים אלה קיבלו חומריות גסה ודחוסה יותר. האדם מוכרח לחיות בסביבה קרה יותר. הוא יוכל לעשות זאת רק אם ישנה את החומריות שלו. להגדלת צפיפותו של החומר קשור שינוי צורה. כי, המצב של ערפל אש על האדמה הוחלף במצב שונה לחלוטין. כתוצאה מכך, הישויות העילאיות שתיארנו, אינן מחזיקות עוד ברשותן את ערפל האש כתווך לפעילותן. עתה, הן אינן יכולות עוד להפעיל את השפעתן על אותן פעילויות נפשיות של האדם אשר הרכיבו קודם לכן את שדה הפעולה העיקרי שלהן. הן רכשו שליטה על צורות האדם שהן בעצמן יצרו מערפל האש.

שינוי זה בהשפעה משתלב עם טרנספורמציה של הצורה האנושית. חציה האחד של צורה זו, יחד עם שני איברי התנועה, נעשים עתה לחציו התחתון של הגוף, המתפקד בעיקר בנושא התזונה והרבייה. חציה השני של צורה זו מופנה כביכול כלפי מעלה. שני איברי התנועה הנותרים נעשים לניצנים של הידיים. אותם איברים שקודם לכן שימשו לתזונה ולרבייה עוברים טרנספורמציה לכדי איברי דיבור וחשיבה. האדם הזדקף. זוהי התוצאה המיידית של יציאת הירח. עם הירח, נעלמו מן האדמה כל אותם כוחות שבאמצעותם, במהלך תקופת ערפל האש שלו, האדם עדיין היה יכול להפרות את עצמו וליצור ישויות כמו ישותו שלו, בלי השפעה חיצונית. חציו התחתון כולו – זה המכונה לעתים קרובות טבע נמוך – נעשה כפוף להשפעה היוצרת המבוססת על השכל של המהויות העילאיות יותר. לפני כן, מה שהמהויות הללו יכלו לווסת בתוך האדם, היות שרוב הכוחות יצאו עם הירח, עדיין היה משולב עם האדמה, עתה היה עליהן לסדר דרך

האינטראקציה בין שני המינים. לכן, מובן שהמתקדשים רואים בירח את הסמל של כוח ההתרבות. ככלות הכול, כוחות אלה מהווים חלק אינטגרלי ממנו, כביכול. הישויות העילאיות שתיארנו שיש להן קרבה לירח, הן, במובן מסוים, אלי ירח. לפני יציאת הירח ובאמצעות כוחו, הם פעלו בתוך האדם; לאחר מכן, כוחותיהם פעלו מבחוץ על ההתרבות של האדם. אפשר גם לומר שאותם כוחות רוחיים אציליים שלפני כן פעלו על האימפולסים העילאיים יותר של האדם באמצעות התווך של ערפל האש, ירדו עתה כדי להפעיל את כוחם בתחום ההתרבות. אכן, כוחות אציליים ואלוהיים מפעילים פעולה מווסתת ומסדרת בתחום זה. עם זאת, בוטאה תכנית חשובה של הדוקטרינה הסודית, כלומר לכוחות העילאיים, האלוהיים והאציליים יותר, יש משיכה – **לכאורה** – לכוחות הנחותים יותר של הטבע האנושי. המילה 'לכאורה' מוכרחה להיות מובנת כאן במלוא משמעותה. כי, זו תהיה תפיסה מוטעית לגמרי של אמיתות אוקולטיות אם מישוהו היה רואה משהו שפל בכוחות ההתרבות לכשעצמם. רק כאשר האדם משתמש לרעה בכוחות הללו, כאשר הוא כופה עליהם לשרת את התאוות והיצרים שלו, שיש בהם משהו משחית, אך לא כאשר הוא **מאציל** אותם באמצעות התובנה שטמון בהם כוח אלוהי-רוחי. אז, הוא יעמיד את הכוחות הללו לשרות התפתחות האדמה, ובאמצעות כוחות ההתרבות שלו, הוא יגשים את כוונותיהן של המהויות העילאיות אשר אפיינו. מדע המיסטריות מלמד שאת הנושא הזה כולו יש להאציל, יש להציבו תחת חוקים אלוהיים, אך אין להשפילו. האחרון יכול להיות רק תוצאה של עקרונות אוקולטיים אשר הובנו בדרך חיצונית טהורה ועוותו לכדי סגפנות אשר לא הובנה כהלכה.

נראה שבחציו השני, העליון, האדם פיתח משהו שלישויות העילאיות אשר תיארנו, אין שום השפעה. ישויות אחרות רוכשות עתה שליטה על חצי עליון זה. בשלבים מוקדמים יותר של התפתחותן, ישויות אלה התקדמו יותר מבני-האדם, אך לא כמו אלי ירח. הן לא יכלו להפעיל את כוחן בערפל האש. אך עתה, אותו משהו שהיה חסר להן קודם לכן, עוצב באיברים האנושיים של ההבנה דרך ערפל האש, שזמנם הגיע. מוקדם יותר, אלי ירח הגיעו להבנה המסוגלת לפעול באופן חיצוני. הבנה כבר התקיימה בהם, כאשר תקופת ערפל האש החלה. הם יכלו לפעול באופן חיצוני על הדברים של האדמה. בזמנים מוקדמים יותר, הישויות הנחותות שזה עתה הזכרנו, לא הגיעו להבנה כזאת הפועלת כלפי חוץ. לכן, זמנו של ערפל האש מצא אותן לא-מוכנות. ברם, עתה קיימת הבנה. היא קיימת בבני-האדם. ישויות אלה נאחזות בהבנה אנושית זו כדי לפעול על הדברים של האדמה באמצעותה. כפי שאלי ירח פעלו קודם לכן על האדם **כולו**, כך הם פעלו עתה רק על חציו התחתון, בעוד שההשפעה של המהויות הנחותות אשר הוזכרה עתה פועלת על חציו העליון. כך, האדם כפוף להנהגה כפולה. בחלקו התחתון, הוא כפוף לכוחם של אלי ירח; ברם, באישיותו המתפתחת, הוא כפוף להנהגתן של אותן מהויות המאוגדות תחת השם **לוציפר**, שמו של מנהיגן. כך, האלים הלוציפריים משלימים את התפתחותם על-ידי שימוש בכוחות ההבנה האנושיים אשר נייערו. קודם לכן, הם לא יכלו להגיע לרמה זו. באותו זמן, הם נותנים לאדם את הנטייה המוקדמת לחירות, לכוח ההבחנה בין 'טוב' ו'רע'.

בעוד שזוהי נכון שאיבר ההבנה האנושי עוצב לגמרי תחת הנהגתם של אלי ירח, אלים אלה היו משאירים אותו במנוחה; הם לא היו מעוניינים להשתמש בו. היו להם כוחות הבנה משלהם. בהתעניינותם, האלים הלוציפריים דאגו לפיתוח ההבנה האנושית ובהכוונתה כלפי הדברים של האדמה. על-ידי כך, עבור בני-האדם הם היו למורים של כל מה שאפשר להגשים באמצעות ההבנה האנושית. אבל, הם לא יכלו להיות שום דבר אחר מלבד **ממריצים**. הם לא יכלו לפתח הבנה בתוך עצמם, אלא רק באדם. כך, התפתחו שני כיווני פעילות על-פני האדמה. האחד נבע ישירות מאלי ירח והיה מוסת כחוק והגיוני מן ההתחלה. אלי ירח כבר שירתו את חניכיהם והיו עתה מעבר לאפשרות של טעות. האלים הלוציפריים אשר פעלו על בני-האדם היו צריכים למצוא את דרכם להארה כזאת. עם הדרכתם, האדם היה צריך ללמוד את החוקים של הווייתו. תחת הנהגתו של לוציפר, הוא עצמו היה צריך להיות אחד מן האלים.

כאן, עולה השאלה הבאה: אם המהויות הלוציפריות, בהתפתחותן, לא הגיעו לשלב הבריאה הנכונה בערפל האש, מהו השלב שבו הן נעצרו? לאיזו נקודה בהתפתחות האדמה עלה בידן להגיע עם אלי ירח? הכרוניקה האקאשית מוסרת מידע על כך. הן יכלו לקחת חלק בבריאה הארצית עד לנקודה שבה השמש יצאה מן האדמה. נראה שבעוד הן איכשהו ביצעו פחות עבודה מאשר אלי ירח עד לזמן הזה, הן אף-על-פי-כן השתייכו לצבא הבוראים האלוהיים. לאחר יציאת האדמה והשמש, החלה פעילות על האדמה – העבודה בערפל האש – שלה רק אלי ירח, אך לא הרוחות הלוציפריות, עברו הכנה. לכן, החלה תקופה של הפסקה והמתנה עבור הרוחות הללו. הרוחות הלוציפריות יכלו לעלות פעם נוספת משלב המנוחה שלהן כאשר הישויות האנושיות החלו לפעול למען ההתפתחות של איברי ההבנה שלהן, לאחר דעיכת ערפל האש הכללי. כי, יצירת ההבנה קשורה לפעילות השמש. הופעת ההבנה בטבע האנושי היא הצתתה של שמש פנימית. דברים אלה נאמרים לא רק במובן מטפורי, אלא גם במובן ממשי למדי. כאשר תקופת ערפל האש על האדמה הסתיימה, רוחות אלה מצאו בתוך האדם הזדמנות להתחיל מחדש את פעילותן הקשורה לשמש. עתה, מתברר מהיכן נובע השם לוציפר, **נושא האור**, ומדוע ישויות אלה מכונות במדע המיסטריות **אלי שמש**.

את כל הדברים הבאים אפשר להבין רק אם מסתכלים לאחור בתקופות אשר קדמו להתפתחות האדמה. זה ייעשה בפרקים הבאים של הכרוניקה האקאשית. כאן תוצג ההתפתחות שדרכה הישויות הקשורות לאדמה עברו על כוכבי-לכת אחרים לפני הופעתן על האדמה. נוסף על כך, נתוודע באופן מלא יותר לטבעם של אלי ירח ואלי שמש. במקביל, ההתפתחות של ממלכות בעלי-החיים, הצמחים והמינרלים, תתבהר כליל.

נקודות-מבט נחוצות

עתה, נתייחס להתפתחות האדם והמהויות הקשורות אליו בתקופה אשר קדמה לתקופה הארצית. כי, כאשר האדם החל לאחד את גורלו עם כוכב-הלכת שאנו מכנים 'אדמה', הוא כבר עבר סדרה של שלבי התפתחות שבמהלכם הוא הכין את עצמו, כביכול, להוויית-קיום ארצית. יש להבדיל בין שלושה שלבים כאלה המתוארים כשלושה שלבי התפתחות פלנטריים. השמות שמדע המיסטריות משתמש בהם עבור שלבים אלה הם: תקופות סטורן, שמש וירח. יובהר מן ההתחלה שלכינויים האלה אין שום קשר לגופים השמימיים בימינו אשר מכונים בשמות הללו באסטרונומיה הפיסית, אם כי במובן רחב יותר יש עמם קשר הידוע למיסטיקן מתקדם.

לעתים ייאמר שהאדם שכן בכוכבי-לכת אחרים לפני שהופיע על האדמה. אך, ב'כוכבי-לכת אחרים' אלה, יש להבין רק את המצבים ההתפתחותיים המוקדמים יותר של האדמה עצמה ותושביה. לפני שהפכה להיות 'אדמה', האדמה עם כל הישויות המשתייכות אליה עברו דרך שלושת המצבים של הוויית-הקיום סטורן, שמש וירח. סטורן, שמש וירח הם, כביכול, שלוש ההתגשמויות של האדמה בזמנים בראשיתיים. מה שבהקשר זה מכונה סטורן, שמש וירח אינו קיים עוד כיום ככוכב-לכת פיסית יותר מאשר ההתגשמויות הפיסיות הקודמות של ישות אנושית ממשיכות להתקיים לצד הנוכחית.

'התפתחות פלנטרית' זו של האדם ושל ישויות אחרות המשתייכות לאדמה תהיה נושא הדיונים הבאים שלנו מן הכרוניקה האקאשית. בזה, איננו מתכוונים לומר שלשלושת המצבים לא קדמו אחרים. אך, כל מה שקודם לשלושה מצבים אלה אבוד בחשיכה ולפי שעה המחקר של מדע המיסטריות אינו יכול להאירו. כי, מחקר זה אינו מבוסס על השערות, על חלומות בהקיץ במונחים של מושגים מופשטים, אלא על התנסות רוחית ממשית. כפי שעניינו הפיסית יכולה לראות בחוץ רק עד קו גבול מסוים ואינה יכולה לראות מעבר לקו האופק, כך העין הרוחית יכולה לראות רק עד לנקודה מסוימת בזמן. מדע המיסטריות מבוסס על התנסות והוא מסתפק בלהישאר במסגרת התנסות זו. רק בשימוש במושגים שאדם ירצה לגלות מה היה 'בראשית' העולם או 'מדוע באמת ברא האל את העולם'. עבור מדען הרוח, מדובר דווקא בלהבין שבשלב מסוים של הכרה, אדם כבר לא שואל עוד שאלות מן הסוג הזה. כל מה שהאדם צריך להגשמת גורלו על כוכב-הלכת שלנו מתגלה לו במסגרתה של התנסות רוחית. מי שמפלס את דרכו בסבלנות אל תוך ההתנסויות של מדעני רוח, יראה שבמסגרתה של התנסות רוחית יכול אדם לקבל תשובות מלאות לכל אותן

שאלות שהינן חיוניות עבורו. בפרקים הבאים, אדם יראה, למשל, כמה מלאה היא התשובה לשאלה הנוגעת ב'מקור הרוע', באותה מידה ביחס לכל דבר אחר שלאדם מוכרחה להיות השתוקקות לדעת אותו.

איננו מתכוונים לרמוז, בשום פנים ואופן, שהאדם לא יוכל לקבל, **לעולם**, הארה ביחס לשאלות על אודות 'מקור העולם' ונושאים דומים. **הוא יכול**. אבל, כדי להיות מסוגל לקבל הארה, הוא מוכרח תחילה לספוג את הידיעה המתגלה **במסגרתה** של התנסות רוחית קרובה יותר. אז, הוא יוכל להבין שהוא מוכרח לשאול שאלות באופן שונה מזה שנהג בו עד כה.

ככל שאדם מעמיק יותר במדע המיסטריות, כך הוא נעשה **צנוע** יותר. רק אז הוא יבין עד כמה מוכרח הוא להכין את עצמו ולהיות ראוי לתובנות מסוימות. לבסוף, גאווה ויהירות הופכות לשמות של תכונות אנושיות שאינן מתקבלות עוד על הדעת ברמה מסוימת של הכרה. כאשר אדם מבין מעט, הוא רואה עד כמה אינסופית היא הדרך העומדת לפתחו. באמצעות ידיעה, אדם רוכש תובנה על 'כמה מעט אדם יודע'. הוא אף מפתח רגש כלפי האחריות העצומה שהוא לוקח על עצמו כאשר הוא מדבר על הכרה על-חושית. אך, המין האנושי אינו יכול לחיות בלעדיה. ברם, מי שמפיץ ידיעה כזאת זקוק לענווה ולביקורת-עצמית אמיתית, שאיפה לידיעה-עצמית וזהירות מרבית.

הערות מן הסוג הזה נחוצות כאן, היות שעתה על האדם ליטול על עצמו עלייה לעבר ידיעה עילאית אף יותר מזו שמוצאים בפרקים הקודמים של הכרוניקה האקאשית.

למראות אשר יפתחו בפרקים הבאים לעבר עברו של האדם, יתווספו אחרים **בעתיד**. כי, העתיד יכול להתגלות בפני הכרה רוחית אמיתית, אם כי רק במידה שבה נחוץ הדבר לאדם כדי שיוכל להגשים את גורלו. מי שלא יהיה לו שום קשר למדע המיסטריות ומעמדת השיפוט של דעותיו המשוחדות פשוט ישגר כל דבר המגיע מאותו מדע אל תחום הדמיונות והחלומות – הוא יבין הכי פחות את הקשר הזה לעתיד. עם זאת, התייחסות הגיונית פשוטה יכולה להבהיר את הנדון כאן. אבל, התייחסויות הגיוניות כאלה מתקבלות רק כאשר הן עולות בקנה אחד עם הדעות המוקדמות של בני-האדם. דעות משוחדות הן אויבות רבות-עוצמה של ההיגיון.

אם מערבבים גופרית, חמצן ומימן בתנאים מוגדרים מסוימים, מן ההכרח שתופק חומצה גופריתית, על-פי חוק מחויב המציאות. תלמיד כימיה יכול **להזות מראש** מה שמוכרח להתרחש כאשר שלושת היסודות הללו מעורבבים בתנאים נתונים. כך, תלמיד כזה של כימיה הינו נביא בשדה המצומצם של העולם החומרי. נבואתו הייתה מתבררת כשגויה אם חוקי הטבע היו לפתע משתנים. עתה, מדען הרוח חוקר חוקים רוחיים שבהם הפיסיקאי או הכימאי חוקר חוקים חומריים. הוא עושה זאת באופן ובדייקנות הדרושים בתחום הרוחי. ברם, התפתחות המין האנושי תלויה בחוקים רוחיים גדולים אלה. כפי שחמצן, מימן וגופרית לא ישתלבו בעתיד באופן המנוגד לחוקי הטבע, כך בחיים הרוחיים לא יתרחש דבר שהינו מנוגד לחוקים רוחיים. מי שיודע את החוקים הרוחיים הללו, יכול להסתכל **בסדר של העתיד**.

השימוש בהשוואה זו עבור החיזוי הנבואי של הגורלות העומדים לבוא של המין האנושי, הינו בכוונה תחילה, מפני שמדע מיסטריות אמיתי מבין באמת את החיזוי הזה בדיוק במובן זה. עבור מי שיוצר אידיאה ברורה על הכרה זו של האוקולטיזם, ההתנגדות שחירות אנושית כלשהי נעשית בלתי-אפשרית מפני שמאורעות יכולים להיות חזויים במובן מסוים, נעשית חסרת-תוקף. מה שאפשר לחזות אותו הינו בהתאמה עם חוק. אבל, הרצון **אינו** מוגדר על-פי חוק. כפי שבטוח שבכל מקרה חמצן, מימן וגופרית משתלבים לכדי חומצה גופריתית רק על-פי חוק מוגדר, כך בטוח באותה מידה שייסודם של תנאים שעל-פיהם החוק יפעל, יכולים להיות תלויים ברצון האנושי. כך יהיה עם המאורעות העולמיים והגורלות האנושיים הגדולים של העתיד. כמדען רוח, אדם חוזה אותם מראש, אף על פי שהם נגרמים רק על-ידי הברירה האנושית. הוא חוזה מראש את מה שמוגשם על-ידי חירות האדם. הפרקים הבאים יראו שהדבר אפשרי.

ברם, מוכרחים להיות ברורים ביחס להבדל יסודי **אחד** בין חיזוי מאורעות באמצעות מדע פיסי וחיזוי מאורעות באמצעות הכרה רוחית. המדע הפיסי מבוסס על התובנות של ההבנה ולכן נבואתו מבוססת אך ורק על האינטלקט, הצריך להסתמך על שיפוטים, היקשים לוגיים, שילובים וכן הלאה. **נבואה באמצעות הכרה רוחית**, להיפך, נובעת מראייה או תפיסה עילאית ממשית. מדען הרוח מוכרח להימנע בקפדנות מלדמות לעצמו דבר כלשהו המבוסס רק על הרהורים, שילובים, השערות וכן הלאה. כאן, הוא מוכרח לנהוג על-פי ויתור מרחיק-לכת ולהיות ברור למדי שכל השערה, התפלספות אינטלקטואלית וכן הלאה, מהוות מכשול בפני ראייה אמיתית. פעילויות אלה משתייכות לגמרי לטבע הנחות של האדם, והכרה עילאית אמיתית מתחילה רק כאשר טבע זה מתעלה אל הטבע העילאי שבאדם. כאן, לא נאמר דבר נגד הפעילויות הללו שהינן לא רק מוצדקות לגמרי בתחומן, אלא הן המוצדקות היחידות. לכשעצמו, דבר אינו לא עילאי יותר ולא נחות יותר; הוא עילאי יותר או נחות יותר רק ביחס לדבר אחר. מה שהינו עילאי בהיבט אחד, יכול להיות נחות מאוד בהיבט אחר.

ברם, מה שמוכרח להיות מובן באמצעות ראייה, אינו יכול להיות מובן באמצעות הרהור בלבד או אפילו באמצעות השילובים המופלאים ביותר של האינטלקט. אדם יכול להיות מאוד 'שנון' במובן הרגיל של המילה, אך 'שנינות' זו לא תועיל לו כלל ביחס להכרת האמיתות העל-חושיות. הוא מוכרח אפילו לוותר עליה ולהתמסר אך ורק לראייה העילאית יותר. אז, הוא יקלוט דברים בלי חשיבתו 'השנונה', כפי שהוא קולט את הפרחים בשדות בלי שום הרהור. אין זה עוזר לאדם להרהר על הרושם של אדמת מרעה; שם, האינטלקט חסר-אונים. זה נכון גם ביחס לראייה בעולמות העילאיים.

מה שיכול להיאמר באופן נבואי בדרך זו על עתידו של האדם הינו הבסיס לכל האידיאלים בעלי משמעות מעשית, ממשית. כדי שיהיה להם ערך, אידיאלים מוכרחים להיות מושרשים עמוק בעולם הרוח כפי שחוקי טבע מושרשים עמוק בעולם הטבע. חוקי התפתחות מוכרחים להיות אידיאלים אמיתיים כאלה. אחרת, הם נובעים מהתלהבות משתפכת ודמיון שהינם חסרי-ערך, והם אינם יכולים להתגשם. במובן הרחב

יותר, כל האידיאלים הגדולים של היסטוריית העולם נבעו מהכרה בהירה. כי, בניתוח האחרון, כל האידיאלים הגדולים הללו נובעים מן המדענים הגדולים של הרוח או מתקדשים, והנחותים יותר אשר משתפים פעולה בהתפתחות האנושות מכווינים את עצמם או באופן מודע או – לעתים קרובות ביותר – **באופן לא-מודע** בהתאמה עם ההוראות של המדענים הרוחיים. כל דבר שהינו לא-מודע, מקורו מוכרח להיות, בסופו של דבר, במשהו מודע. בנאי העובד על בית 'באופן לא-מודע', מכווין את עצמו על-פי הנושאים שלהם מודעים אחרים אשר קבעו את המקום שעליו הבית ייבנה, הסגנון שלפיו ייבנה וכן הלאה. אך, קביעה זו של המקום והסגנון מבוססת על משהו שלהם המגדירים נשאים לא-מודעים, אך אחרים הינם או היו **מודעים**. אמן, למשל, יודע מדוע סגנון מסוים דורש קו ישר כאן, עקומה שם וכן הלאה. מי שמשמש בסגנון זה עבור ביתו אולי לא נעשה מודע ל-'מודע' זה.

זהו גם המקרה עם המאורעות הגדולים בהתפתחות העולם והמין האנושי. מאחורי אלה הפועלים בתחום מסוים, ניצבים פועלים עילאיים יותר, מודעים יותר, וכך סולם התודעה עולה ויורד מעלה-מטה.

מאחורי המוני בני-האדם ניצבים מציאים, אמנים, מדענים וכן הלאה. מאחוריהם ניצבים המתקדשים של מדע המיסטריות, ומאחוריהם ניצבות ישויות על-אנושיות. התפתחות העולם והמין האנושי נעשית מובנת רק אם נוכחים לדעת שהתודעה האנושית הרגילה הינה רק צורה **אחת** של תודעה, ושישנן צורות **עילאיות יותר ונחותות יותר** של תודעה. אבל, גם כאן אין להשתמש שלא כהלכה בביטויים 'עילאי יותר' ו-'נחות יותר'. יש להם משמעות רק ביחס לנקודה שבה האדם נעמד. אין זה שונה מ'ימין' ו'שמאל'. כאשר אדם עומד במקום מסוים, אובייקטים מסוימים עומדים בצד 'ימין' או בצד 'שמאל' שלו. אם הוא יזוז מעט ימינה, האובייקטים שקודם לכן היו בצד 'ימין', יימצאו עתה בצד שמאל. אותו דבר נכון ביחס לרמות התודעה שהינן 'עילאיות יותר' או 'נחותות יותר' מן התודעה האנושית הרגילה. כאשר האדם עצמו מתפתח גבוה יותר, הקשרים שלו לרמות התודעה האחרות משתנים. אך, שינויים אלה קשורים להתפתחותו. לכן, חשוב לציין כאן רמות אחרות של תודעה באמצעות דוגמאות.

כוורת או הקהילה המופלאה המגולמת בתל נמלים מספקת יסוד לציון כזה. שיתוף-הפעולה של סוגים שונים של חרקים (נקבות, זכרים, פועלים) מתקיים באופן שיטתי לחלוטין. את חלוקת המשימות בין הקטגוריות השונות אפשר לתאר רק כביטוייה של חכמה אמיתית. מה שקורה כאן הוא בדיוק תוצאה של תודעה כמו שהמוסדות של האדם בעולם הפיסי (טכנולוגיה, אמנות, מדינה וכן הלאה) מהווים תוצאה של תודעתו. ברם, את התודעה בבסיס הכוורת או קן הנמלים אין למצוא באותו עולם פיסי שבו מתקיימת התודעה האנושית הרגילה. כדי לתאר את המצב, אדם יכול לבטא את עצמו איכשהו כדלקמן. מוצאים אדם בעולם הפיסי. איבריו הפיסיים, המבנה שלו כולו, הם כאלה שבהתחלה הוא מחפש אחר תודעתו גם בעולם הפיסי. הדבר שונה עם הכוורת ותל הנמלים. כאן, יהיה זה שגוי למדי שנגביל את עצמנו לעולם הפיסי ביחס לתודעה הנדונה, כפי שנעשה במקרהו של האדם. לא, כאן מוכרחים לומר שכדי למצוא את העיקרון המארגן

של הכוורת או של תל הנמלים, איננו יכולים להגביל את עצמנו לעולם שבו הדבורים או הנמלים חיות בגופיהן הפיסיים. במקרה זה, את 'התודעה המודעת' יש לחפש ישירות בעולם אחר. אותה תודעה מודעת שבאדם חיה בעולם הפיסי; במקרה של מושבות אלה של בעלי-חיים, יש לחפש בעולם **על-חיושי**. אם עם תודעתו, האדם היה יכול להתעלות אל תוך עולם על-חיושי זה, הוא היה מסוגל לקבל את 'רוח הנמלה או הדבורה' בתודעה מלאה כישות-אחות שלו. **הרואה הרוחי אכן יכול לעשות זאת**. כך, בדוגמאות אשר ניתנו לעיל, אנו עומדים מול ישויות אשר הינן מודעות בעולמות אחרים ואשר מגיעות לעולם הפיסי רק באמצעות איבריהן הפיסיים – הדבורים והנמלים האינדיבידואליות. יתכן שתודעה כמו זו של הכוורת או של תל הנמלים התקיימה בעולם הפיסי בתקופות מוקדמות יותר של התפתחותה, כפי שתודעת האדם עושה עתה, אך לאחר מכן מתעלה ומשאירה מאחור בעולם הפיסי רק את איבריה הפעילים, כלומר הנמלים והדבורים האינדיבידואליות. למעשה, מהלך כזה של התפתחות יתרחש בעתיד ביחס לאדם. באופן מסוים, הוא כבר התרחש בקרב הרואים הרוחיים בהווה. שתודעת האדם המודרני מתפקדת בעולם הפיסי, נובע מן העובדה שחלקיקיה הפיסיים – המולקולות של המוח והעצבים – מתקיימים בקשר הדדי מוגדר למדי. מה שנדון בפירוט רב בהקשר אחר בספרי *ידעת העולמות העילאיים והדרכים לרכישתה*⁵, יצוין גם כאן בקצרה. במהלכה של ההתפתחות העילאית של האדם, הקשר הרגיל של מולקולות המוח מתפרק. אז, הן קשורות בצורה 'רופפת' יותר, כך שאת המוח של רואה רוחי אפשר להשוות בהיבט מסוים לתל נמלים, אף על פי שאת החלוקה בלתי-אפשרי להציג **מבחינה אנטומית**. בפעילויות שונות של העולם, תהליכים אלה מתרחשים בדרכים שונות. בעבר הרחוק, המולקולות האינדיבידואליות של תל הנמלים – כלומר הנמלים עצמן – היו קשורות בחוזקה, כפי שהמולקולות של המוח האנושי קשורות כיום. באותו זמן, התודעה אשר תאמה להן הייתה בעולם הפיסי, כמו התודעה של האדם כיום. כאשר התודעה האנושית תעבור בעתיד אל עולמות 'עילאיים יותר', הקשר בין החלקים החומריים בעולם הפיסי יהיה רופף כמו הקשר בין הנמלים האינדיבידואליות בימינו. מה שיתרחש בזמן מבחינה פיסיית בכל בני-האדם, כבר מתרחש כיום במוחו של הרואה הרוחי, אך לא קיים כלי של עולם החושים שהינו עדין במידה מספקת כדי להציג את ההתרופפות אשר נוצרת על-ידי התפתחות מקדימה זו. כפי שבקרב הדבורים נוצרות שלוש קטגוריות: מלכות, דבורים ופועלות, כך שלוש קטגוריות של מולקולות נוצרות במוחו של הרואה הרוחי, מולקולות שלמעשה מהוות ישויות אינדיבידואליות חיות ומובאות לשיתוף-פעולה מודע על-ידי 'תודעת הרואה הרוחי', אשר נמצאת בעולם עילאי יותר.

רמה אחרת של תודעה מוצגת על-ידי מה שבדרך-כלל מכונה **רוח-העם** או **רוח-הגזע**, בלי להציג על-ידי כך משהו מוגדר מאוד. עבור מדען הרוח, תודעה קיימת ביסוד ההשפעות המשותפות והחכמות

⁵ GA-10, הוצאת בדולח.

המופיעות בחיים המשותפים של החברים בעם או בגזע. באמצעות מחקר אוקולטי, אדם מגלה את התודעה הזאת בעולם אחר, כפי שהיה המקרה עם התודעה של כוורת או תל נמלים. ברם, לתודעת-עם או לתודעת-גזע זו אין שום איברים בעולם הפיסי; את האיברים הללו יש למצוא רק במה שמכונה העולם האסטרלי. כפי שתודעת-הכוורת פועלת דרך הדבורים הפיסיות, כך תודעת-העם פועלת באמצעות הגופים האסטרליים של הישיות האנושיות המשתייכות לעם. לכן, ברוחות עם וגזע אלה, האדם עומד מול סוגים של מהויות שהינן שונות למדי מאלה שבאדם או בכוורת. דוגמאות רבות נוספות היו נמסרות כדי להראות בבירור כיצד מהויות נחותות ועליונות קיימות ביחס לאדם. אבל, יש תקווה שמה שנמסר יספיק כדי להציג את נתיבי ההתפתחות האנושית המתוארת בפרקים הבאים. כי, התפתחות האדם עצמו יכולה להיות מובנת רק כאשר לוקחים בחשבון שהוא מתפתח יחד עם ישויות שתודעתן מתקיימת בעולמות שונים משלו. מה שקורה בעולמו שלו, תלוי גם באותן ישויות הקשורות לרמות אחרות של תודעה, ולכן יכול להיות מובן רק ביחס לעובדה זו.

על מקור האדמה

כפי שאדם אינדיבידואלי צריך לעבור דרך שלבים שונים לאחר לידתו, כפי שעליו לעלות מן הגיל הרך דרך הילדות וכך הלאה עד גיל הבגרות המלאה, כך מוכרח המין האנושי ככוליות לעבור תהליך דומה. האנושות התפתחה עד למצבה הנוכחי על-ידי כך שעברה דרך שלבים שונים. עם שיטותיו של הרואה הרוחי, אפשר להבדיל בין שלושת שלבי ההתפתחות העיקריים שהמין האנושי עבר לפני שהאדמה עוצבה ולפני שכדור זה נעשה לזירתה של אותה התפתחות. לכן, אנו עוסקים עתה בשלב הרביעי בחיים האוניברסליים העצומים של האדם. כי, עתה עלינו לתאר כאן את העובדות הרלוונטיות. ההסבר המעמיק יותר יופיע במהלך התיאור, בה במידה שהדבר אפשרי במילים של השפה הרגילה, כלומר בלי להיעזר בצורות הביטוי של מדע המיסטריות.

האדם היה קיים לפני שהייתה אדמה. אבל, אין לחשוב – כפי שכבר הוצע – שאולי הוא חי קודם לכן על כוכבי-לכת אחרים ואז בזמן מסוים נדד אל האדמה. דווקא, האדמה התפתחה יחד עם האדם. כפי שהאדם עבר דרך שלושת שלבי ההתפתחות העיקריים, כך גם האדמה לפני שהייתה לזו שאנו מכנים כיום 'אדמה'. לעת עתה, כפי שצוין לעיל, אדם מוכרח להשתחרר לגמרי מן המשמעות שהמדע המודרני קושר עם השמות 'סטורן', 'שמש' ו-'ירח', אם ברצונו לראות את ההסברים של מדען הרוח בתחום זה באורם הנכון. לעת עתה, אדם אינו צריך לקשור לשמות הללו שום משמעות אחרת מלבד זו אשר ניתנה להם ישירות במסרים הבאים.

לפני שהגוף השמימי שעליו מתנהלים חיי האדם נעשה ל'אדמה', היו לו שלוש צורות אחרות שאותן מכנים סטורן, שמש וירח. כך, אדם יכול לדבר על ארבעה כוכבי-לכת שעליהם מתנהלים ארבעת השלבים העיקריים של התפתחות המין האנושי: ירח, לפני כן שמש ומוקדם יותר סטורן. כפי שיופיע במסרים הבאים, מוצדק שאדם יניח את קיומם של שלושה שלבים עיקריים נוספים שהאדמה, או מדויק יותר לומר הגוף השמימי אשר התפתח עד לאדמה הנוכחית, עדיין צריכה לעבור. במדע המיסטריות, השלבים הללו קיבלו את השמות הבאים: יופיטר, ונוס ו-וולקן. כך, הגוף השמימי שעמו קשור הגורל האנושי, עבר דרך שלושה שלבים, נמצא עתה בשלב הרביעי ובעתיד יעבור דרך שלושה שלבים נוספים עד שכל הכשרים שיש לאדם יתפתחו, עד שיגיע אל שיא מושלמותו.

יש להבין שהתפתחות האדם והגוף השמימי שלו לא מתקדמת באותה הדרגתיות כמו למשל המעבר של ישות אנושית אינדיבידואלית דרך תקופת הינקות, ההתבגרות וכן הלאה, היכן שמצב אחד משתנה לאחר

בצורה לא-מורגשת, פחות או יותר. דווקא ישנן הפרעות מסוימות. מצב סטורן אינו עובר בבת-אחת לשלב שמש. בין התפתחות סטורן והתפתחות שמש, ובאופן דומה בין הצורות העוקבות של הגוף השמימי המאוכלס על-ידי האדם, ישנם מצבי-ביניים שאפשר להשוותם ללילה שבין שני ימים או למצב דמוי-השינה של זרע של צמח לפני שהוא מתפתח שוב לצמח שלם.

תוך חיקוי התיאורים מהמזרח של מצב עניינים זה, התיאוסופיה המודרנית מכנה שלב התפתחות שבו החיים מתקדמים מבחינה חיצונית – **מנוונתרא (Manvantara)** ומצב-ביניים של מנוחה – **פראליה (Pralaya)**. בהתאמה עם השימוש של מדע המיסטריות האירופי, אפשר להשתמש במונח **מחזור פתוח** עבור המצב הקודם ולעומת זאת, **מחזור נסתר** או **סגור** עבור המצב השני. אך, קיים שימוש נפוץ בשמות אחרים. סטורן, שמש, ירח, אדמה וכן הלאה הם מחזורים פתוחים ותקופות המנוחה שביניהם הן מחזורים סגורים.

יהיה זה שגוי למדי לחשוב שבתקופות המנוחה החיים בכללותם נעלמים, אף על פי שכיום אפשר להיתקל באידיאה זו בחוגים תיאוסופיים רבים. כפי שהאדם מפסיק לחיות, במידה מועטה, במהלך שנתו, כך באותה מידה מועטה חייו שלו ואלו של הגוף השמימי שלו נעלמים במהלך מחזור סגור (פראליה). מדובר רק בכך שתנאי החיים בתקופות המנוחה אינם יכולים להיתפס עם החושים אשר התפתחו במהלך המחזורים הפתוחים, כפי שבמהלך שנתו, האדם אינו קולט את אשר מתרחש סביבו. מדוע משתמשים בביטוי 'מחזור' עבור שלבי ההתפתחות, יתברר במידה מספקת במהלך הדיון הבא. רק מאוחר יותר שנוכל לדבר על תקופות הזמן העצומות אשר נחוצות עבור 'המחזורים' הללו.

אפשר למצוא חוט מקשר לאורך המחזורים על-ידי כך שנעקוב לרגע אחר התפתחות **התודעה** האנושית דרכם. כל היתר יכול לעלות בצורה הולמת מתוך התחשבות זו בתודעה.

התודעה שהאדם מפתח במהלך חייו על האדמה תכונה – בהתאמה עם מדע המיסטריות האירופי – **תודעת-יום בהירה**. האחרונה כרוכה בעובדה שדרך חושיו הנוכחיים האדם קולט את הדברים והישויות של העולם והוא יוצר מושגים ואידיאות ביחס לדברים ולישויות הללו בעזרת הבנתו ותבונתו. אז, הוא פועל בעולם החושים על-פי התפיסות, המושגים והאידיאות הללו. האדם עיצב את התודעה הזאת רק בשלב העיקרי הרביעי של התפתחותו הקוסמית; על סטורן, שמש וירח, היא עדיין לא הייתה קיימת. כתוצאה מכך, אפשר לתאר את שלושת שלבי ההתפתחות הקודמים כפיתוח מצבי תודעה נחותים יותר.

מצב התודעה הנחות ביותר עבר במהלך התפתחות סטורן; מצב שמש גבוה יותר, לאחר מכן תודעת-ירח ולבסוף זה של האדמה. את התודעות הקודמות הללו אפשר להבדיל מזו הארצית על-ידי שני מאפיינים: דרגת הבהירות והאזור שבו תפיסת האדם מתפשטת.

לתודעת-סטורן יש את דרגת הבהירות הנמוכה ביותר. היא עמומה לחלוטין. קשה לתת אידיאה מדויקת על עמימות זו, מפני שאפילו עמימות השינה איכשהו בהירה יותר מן העמימות של תודעה זו.

במצבים חריגים, המכונים מצבי טרנס עמוקים, האדם המודרני עדיין יכול להיסוג אל תוך מצב זה של תודעה. הרואה הרוחי במובנו של מדע המיסטריות יכול ליצור מושג נכון שלו. אך הוא, בשום פנים ואופן, אינו חי במצב זה של תודעה. להיפך, הוא מתעלה אל מצב עילאי יותר, שבהיבטים מסוימים דומה למצב התודעה המקורי. באדם הרגיל בשלב הארצי המודרני, מצב זה, שדרכו עבר פעם, נמחק על-ידי תודעת-היום הבהירה. ברם, 'מדיום' אשר שוקע בטרנס עמוק, מועבר חזרה אליו, כך שהוא קולט באותה דרך שבה כל בני-האדם קלטו במהלך תקופת סטורן. או במהלך הטרנס או לאחר התעוררות, מדיום כזה יכול לספר על התנסויות שהינן דומות לאלה של שלב סטורן. יש להיות זהיר ולומר שהן 'דומות', לא 'זהות', כי המאורעות אשר התרחשו על סטורן חלפו אחת ולתמיד; רק מאורעות שיש להם קרבה מסוימת אליהן עדיין מתרחשים בסביבתו של האדם. את אלה אפשר לתפוס רק באמצעות תודעת-סטורן.

כמו המדיום, הרואה הרוחי במובן דלעיל רוכש תודעת-סטורן כזאת, אך בנוסף הוא שומר על תודעת-היום הבהירה שלו, שלא הייתה ברשות האדם על סטורן, ואותה המדיום מאבד במצב של טרנס. רואה רוחי כזה אינו נמצא בתודעת-סטורן עצמה, אך הוא יכול ליצור מושג שלה. בעוד שתודעת-סטורן זו נחותה בדרגות ספורות לתודעה בימינו ביחס לבהירותה, הרי שהיא עליונה יותר מהשנייה ביחס למידה של מה שביכולתה לתפוס. בעמימותה, היא אינה יכולה לקלוט כל דבר המתרחש על גופה השמימי עד לפרט האחרון, אלא היא יכולה לראות את האובייקטים והישויות על גופים שמימיים אחרים הקשורים לסטורן. היא יכולה גם להשפיע בצורה מסוימת על האובייקטים והישויות הללו. (יש בקושי צורך לומר שראייה זו של גופים שמימיים אחרים שונה למדי מזו שהאדם המודרני יכול לקחת על עצמו באמצעות האסטרונומיה המדעית שלו. ראייה אסטרונומית זו מבוססת על תודעת-יום בהירה ולכן היא קולטת גופים שמימיים אחרים מבחוץ. לעומת זאת, תודעת-סטורן היא תחושה מיידית, התנסות של מה שמתרחש על גופים שמימיים אחרים. אדם אינו מדבר כלל בדייקנות, אלא במידה מסוימת, אם הוא אומר שתושב סטורן חווה אובייקטים ומאורעות של גופים שמימיים אחרים – ושלו – כפי שאדם בימינו חווה את לבו ואת הדופק שלו או משהו דומה בגופו שלו.)

תודעת-סטורן זו התפתחה לאט. כשלב העיקרי הראשון בהתפתחות המין האנושי, היא עברה דרך סדרה של תתי-שלבים, שבמדע המיסטריות האירופי מכונים **מחזוריים קטנים**. בספרות התיאוסופית, נהוג לכנות את המחזוריים הקטנים הללו **סבבים** ואת תתי-החלוקות – מחזוריים קטנים יותר – **כדורים**. בדיונים הבאים נדון במחזוריים קטנים אלה. למען בהירות גדולה יותר, נעקוב תחילה אחר שלבי ההתפתחות העיקריים. לעת עתה, נדבר רק על האדם, אף על פי שהתפתחותן של מהויות ואובייקטים נחותים ועליונים מתקדמת בו-זמנית עם התפתחותו שלו. מה שנוגע בהתפתחותן של מהויות אחרות יידון לאחר הדיון על התקדמות האדם.

כאשר התפתחותה של תודעת-סטורן הושלמה, הופיעה אחת מתקופות המנוחה הארוכות ביותר (פראליה) אשר הוזכרה לעיל. לאחר מכן, התפתחה מתוך הגוף השמימי של האדם מה שבמדע המיסטריות מכונה 'שמש'. על שמש, ישויות אנוש שוב עלו מתוך שנתן. תודעת-סטורן אשר התפתחה קודם לכן הייתה נוכחת בהן כנטייה מוקדמת. תחילה, הן התפתחו שוב מתוך נבט זה. אפשר לומר שעל שמש האדם חזר על מצב סטורן לפני שעלה למצב גבוה יותר. ברם, אין מדובר כאן בחזרה פשוטה, אלא בצורה אחרת. טרנספורמציות אלה של צורות יידונו מאוחר יותר כאשר נעסוק במחזורים הקטנים יותר. באותו זמן, ההבדלים בין החזרות האינדיבידואליות גם יתבררו. עתה, נתאר רק את התפתחות התודעה.

לאחר החזרה על מצב סטורן, מופיעה **תודעת-שמש** של האדם. זוהי תודעה איכשהו בהירה יותר מן התודעה הקודמת, אך, מצד שני, היא איבדה משהו ביחס לרוחב הראייה. בשינה העמוקה חסרת-החלומות בחייו הנוכחיים, לאדם יש מצב תודעה הדומה לזה שהיה לו פעם על שמש. ברם, מי שאינו רואה רוחי או מדיום אינו יכול לתפוס את האובייקטים והישויות התואמים לתודעת-שמש. עם הטרנס של מדיום המצומצם למצב זה ועם התודעה העילאית יותר של רואה רוחי אמיתי, המקרה כאן דומה למה שנאמר ביחס לתודעת-סטורן. היקפה של תודעת-שמש מוגבל לשמש ולגופים השמימיים הקשורים עמה קשר קרוב יותר. רק אותם ואת המאורעות שלהם שתושב שמש יכול לחוות – אם נשתמש שוב בדימוי שנעשה בו שימוש לעיל – כפי שהאדם בימינו חווה את דופק לבו. בדרך זו, תושב סטורן גם היה יכול לקחת חלק בחיים של אותם גופים שמימיים שלא השתייכו לתחום הקרוב של סטורן.

לאחר ששלב שמש עבר דרך המחזורים הקטנים ההולמים, גם הוא נכנס לתקופת מנוחה. מגוף שמימי זה האדם מתעורר להוויית-ירח שלו. לפני שעלה גבוה יותר, האדם שוב עובר דרך שלבי סטורן ושמש בשני מחזורים קטנים. לאחר מכן, הוא נכנס ל**תודעת-ירח** שלו. אדם יכול בקלות רבה יותר ליצור אידיאה של האחרונה, כי קיים דמיון מסוים בין שלב זה של תודעה ושינה מלאת-חלומות. יש לציין במפורש שכאן, שוב, אדם יכול לדבר רק על **דמיון**; לא על זהות. נכון שתודעת-ירח מורכבת מתמונות כמו אלה המופיעות בחלומות, אבל תמונות אלה תואמות לאובייקטים ולמאורעות מסביב לאדם בדרך דומה לאידיאות של תודעת-היום הבהירה הנוכחית. אך, הכול בהתאמה זו עדיין עמום, למעשה דמוי-תמונה. אדם יכול להציג לעצמו את מצב העניינים הזה בדרך הבאה. הניחו שישות-ירח מתקרבת לאובייקט, הבה נאמר מלח. (כמובן, באותו זמן לא היה מלח בצורתו הנוכחית, אך ככלות הכול, כדי להיות מובן, מוכרחים להישאר בתחום התמונות והדימויים.) ישות-ירח זו – המבשרת של האדם בימינו – אינה קולטת אובייקט עם הרחבה מרחבית וצבע וצורה מוגדרות מחוצה לה; תחת זאת, ההתקרבות לאובייקט זה יוצרת תמונה מסוימת – הדומה לתמונת-חלום – אשר תעלה כביכול בתוך ישות זו. לתמונה זו יש צבע מסוים אשר תלוי במאפייניו של האובייקט. אם האובייקט נעים לישות ומועיל לקיומה, הצבע הוא אור בניואנסים צהובים או ירוקים; אם האובייקט לא-נעים או כזה שמזיק לישות, יופיע ניואנס של צבע אדמדם, דמוי-דם. גם כיום, הרואה הרוחי

רואה בדרך הזאת, אלא שהוא מודע לגמרי במהלך ראייתו, בעוד שלתושב ירח הייתה תודעה עמומה, דמוית-חלום, בלבד. לתמונות אשר הופיעו 'בתוך' תושבים אלה, היה קשר מוגדר מאוד לסביבה. לא היה בהן דבר שרירותי. באמצעותן, אדם היה יכול להכווין את עצמו; אדם פעל תחת הרושם של התמונות הללו כפי שכיום אדם פועל על-פי ההתרשמות של רשמים חושיים.

ההתפתחות של תודעה דמוית-חלום זו – השלב העיקרי השלישי – הייתה משימתו של מחזור-ירח. לאחר שהירח עבר דרך המחזורים הקטנים ההולמים, תקופת מנוחה (פראליה) הופיעה שוב. לאחר מכן, האדמה הופיעה מתוך החשיכה.

האדמה ועתידה

השלב העיקרי הרביעי של ההתפתחות האנושית מתקיים על האדמה. זהו אותו מצב תודעה שבו האדם מוצא את עצמו, לעת עתה. אך, לפני שהגיע אליו, הוא ועמו האדמה כולה היו צריכים לחזור תחילה על השלבים סטורן, שמש וירח, בזה אחר זה, במחזורים קטנים יותר (המכונים סבבים בספרות התיאוסופית). האדם חי עתה במחזור הרביעי של האדמה. הוא כבר עבר את אמצע המחזור הזה. בשלב זה של תודעה, האדם אינו קולט עוד באופן דמוי-חלום את התמונות העולות בנפשו דרך השפעת סביבתו בלבד, אלא אובייקטים מופיעים בפניו 'בחוץ, במרחב'. על ירח וכן במהלך שלבי החזרה על האדמה, כאשר אובייקט מסוים התקרב אליו, עלתה בנפשו תמונה צבעונית. התודעה כולה הייתה מורכבת מתמונות, קולות וכן הלאה, אשר עלו ודעכו בנפש. רק עם הופעת מצב התודעה הרביעי שהצבע אינו מופיע עוד בנפש, אלא על אובייקט חיצוני בעל גבולות במרחב; הקול אינו עוד רק הדהוד פנימי של הנפש, אלא הדהוד של אובייקט במרחב. לכן, במדע המיסטריות מכנים את מצב התודעה הארצי הרביעי הזה, **תודעת-אובייקטים**. היא נוצרה לאט ובהדרגה במהלך ההתפתחות בדרך שאיברי-החישה הפיסיים הופיעו לאט וכך הפכו את תכונות-החישה המגוונות ביותר באובייקטים חיצוניים לברות-תפיסה. מלבד החושים שהינם כבר מפותחים, קיימים אחרים עדיין במצב נבטי אשר יתפתחו במלואם בתקופת אדמה הבאה ואשר יציגו את עולם החושים ברבגוניות גדולה יותר מכפי שהוא מוצג כיום. הצמיחה ההדרגתית של תודעת-אדמה זו תוארה בעמודים הקודמים ובדיונים הבאים תיאור זה יודגש בנקודות חיוניות ולו תתווספנה אחרות.

עולם הצבעים, עולם הקולות וכן הלאה, שהאדם המוקדם יותר קלט בתוכו, ניצבים מולו בחוץ במרחב במהלך חייו על האדמה. אך, מצד שני, עולם חדש מופיע בתוכו: עולם האידיאות או המחשבות בלתי-אפשרי לדבר על אידיאות ומחשבות ביחס לתודעת-ירח. האחרונה מורכבת אך ורק מתמונות שתיארנו. בערך באמצע התפתחות האדמה – אף על פי שמצב עניינים זה כבר היה בהכנה בתקופה מוקדמת יותר – התפתח באדם הכושר ליצור אידיאות ומחשבות ביחס לאובייקטים. כושר זה יוצר את הבסיס לזיכרון ולתודעה-עצמית. רק אדם היוצר מושגים יכול לפתח זיכרון של מה שהוא קלט; ורק אדם חושב מגיע לנקודה שבה הוא מבדיל את עצמו מסביבתו כישות עצמאית מודעת-לעצמה, שבה הוא מזהה את עצמו כ'אני'. שלושת השלבים הראשונים שתיארנו היו שלבי תודעה; השלב הרביעי אינו רק תודעה, אלא גם **תודעה-עצמית**.

אבל, בתוך התודעה-העצמית, כלומר בחיי המחשבות הנוכחיים, כבר מתפתח מערך אשר יוביל למצבי תודעה עילאיים יותר. האדם יעבור את שלבי התודעה הללו על כוכבי-הלכת הבאים, שאליהם האדמה תשתנה לאחר צורתה הנוכחית. אין זה מגוחך לומר משהו על מצבי תודעה עתידיים אלה, ועם זאת על החיים על כוכבי-הלכת הבאים. כי, כדבר ראשון, הרואה הרוחי – מסיבות מסוימות אשר תוזכרנה במקום אחר – מתקדם בהתפתחותו לפני חבריו. כך, אותם מצבי תודעה שהמין האנושי כולו מוכרח להשיג עם התקדמות ההתפתחות הפלנטרית, כבר מתפתחים בו בזמנים אלה. בתודעתו של הרואה הרוחי מוצאים תמונה של השלבים העתידיים של המין האנושי. יתר על כן, שלושת מצבי התודעה הבאים כבר קיימים עתה בכל בני-האדם במצבים נבטיים; ולמחקר של ראייה רוחית יש אמצעים לציין מה ינבע ממצבים נבטיים אלה.

כאשר נאמר שהרואה הרוחי כבר מפתח בתוכו את מצבי התודעה שאליהם יתקדם המין האנושי כולו בעתיד, יש להבין זאת עם הגבלה אחת. הרואה הרוחי, למשל, מפתח היום ראייה בעולם הרוח שבעתיד תופיע באדם בדרך פיסית. אך, מצב פיסית זה של האדם יהיה העתק מדויק של מצב רוחי מודרני תואם של הרואה הרוחי. האדמה עצמה תתפתח ולכן צורות שונות למדי מאלה הקיימות כיום תופענה בתושביה הפיסיים העתידיים; אך, צורות פיסיות אלה עוברות הכנה בצורות הרוחיות והנפשיות בימינו. למשל, מה שהרואה הרוחי רואה כיום בצורות של ענני אור וצבע סביב הגוף הפיסי האנושי כמה שמכונה **הילה**, ישתנה מאוחר יותר לכדי צורה פיסית; ואיברי-חישה שונים מאלה בימינו, ייתנו לאדם העתידי את הכושר לקלוט צורות אחרות. ברם, כבר כיום הרואה הרוחי רואה את התבניות הרוחיות של המהויות החומריות המאוחרות יותר עם חושיו הרוחיים (כמו למשל ההילה). **מבט אל העתיד** אפשרי עבורו, אף על פי שקשה מאוד לתת מושג על אופיו של מבט זה באמצעות שפת היומיום ומושגים אנושיים עכשוויים.

המושגים של מצב התודעה הנוכחי מעורפלים וחיוורים בהשוואה לאובייקטים הצבעוניים והמהדהדים של העולם החיצוני. לכן, האדם מדבר על מושגים כמשהו ש'אינו ממשי'. 'מחשבה גרידא' מושווית לאובייקט או לישות שהינם 'ממשיים' מפני שהם יכולים להיקלט באמצעות החושים. אך, מושגים ומחשבות נושאים בתוכם את הפוטנציאל להיעשות שוב ממשיים ודמויי-תמונה. אם כיום אדם מדבר על המושג 'אדום' בלי שעומד מולו אובייקט אדום, אז מושג זה הינו, כביכול, רק צללית של 'אדמומיות' ממשית. מאוחר יותר, האדם יגיע לנקודה שבה הוא לא רק יאפשר למושג המעורפל 'אדום' להופיע בנפשו, אלא היכן ש'אדום', כאשר הוא חושב 'אדום', יעמוד למעשה מולו. הוא יהיה מסוגל **ליצור** תמונות, לא רק מושגים. על-ידי זה, הוא יגשים משהו דומה למה שכבר התקיים עבור תודעת-ירח. אבל, התמונות לא תזרומנה בתוכו כמו חלומות, תחת זאת, הוא יעורר אותן בתודעה-עצמית מלאה, כפי שהוא מעורר מושגים. המחשבה על צבע תהיה הצבע עצמו; המושג של קול יהיה הקול עצמו וכן הלאה. בעתיד, עולם של תמונות יזרום בנפשו של האדם באמצעות כוחו שלו, בעוד שבמהלך הוויית-הקיום-ירח עולם כזה של תמונות מילא אותו, בלי

מעורבותו. בינתיים, האופי המרחבי של עולם האובייקטים החיצוני, לא ייעלם. הצבע העולה יחד עם תפיסת הצבע לא יהיה רק תמונה בנפש, אלא יופיע במרחב החיצוני. התוצאה של הדבר הזה תהיה שהאדם יהיה מסוגל לקלוט ישויות ואובייקטים מסוג עילאי יותר מאלה שבסביבתו הנוכחית. אלו הם אובייקטים וישויות מטבע נפשי-ורוחי מעודן יותר, לפיכך הם לא מתעטפים בצבעים אובייקטיביים שהינם ברי-תפיסה לאיברי-החישה הפיסיים הנוכחיים; ברם, אלה אובייקטים וישויות אשר יתגלו דרך הצבעים והקולות הרוחיים-נפשיים המעודנים יותר שהאדם העתידי יהיה מסוגל ליצור מתוך נפשו.

האדם מתקרב למצב שבו תהיה לו **תודעת-תמונות המודעת-לעצמה** ההולמת להתרשמויות כאלה. מצד אחד, ההתפתחות הבאה של האדמה תרומם את החיים הנוכחיים של מושגים ומחשבות למצב עילאי יותר, מעודן יותר ומושלם יותר; מצד שני, תודעת-תמונות המודעת-לעצמה תתפתח בהדרגה במהלך הזמן הזה. ברם, זו המוזכרת אחרונה תגיע לחיים מלאים באדם רק בכוכב-הלכת הבא, אליו האדמה תשתנה, המכונה **יופיטר** במדע המיסטריות. אז, האדם יהיה מסוגל לפתח יחסים עם ישויות אשר נסתרות לגמרי מן התפיסה החושית הנוכחית. יובן שלא רק שחיי התפיסה ישתנו לחלוטין, אלא פעולות, רגשות וכל קשר עם הסביבה, יעברו טרנספורמציה מלאה. בעוד שהאדם כיום יכול להשפיע באופן מודע רק על מהויות חושיות, הרי שבעתיד הוא יהיה מסוגל לפעול באופן מודע על עוצמות וכוחות מגוונים ביותר; הוא עצמו יקבל מה שעבורו תהיינה השפעות ברות-הכרה באופן מלא מתחומים שונים מאוד מאלו שבהווה. באותו שלב, לא תיתכן עוד שאלה כלשהי על לידה ומוות במובן הנוכחי. כי, 'המוות' מתרחש רק מפני שהתודעה צריכה להיות תלויה בעולם חיצוני שעמו היא יוצרת קשר דרך איברי-החישה הפיסיים. כאשר איברי-חישה פיסיים אלה מפסיקים לתפקד, כל קשר עם הסביבה פוסק. כלומר, האדם 'מת'. ברם, כאשר נפשו מתקדמת עד כדי כך שהיא לא קולטת את ההשפעות של העולם החיצוני דרך כלים פיסיים, אלא קולטת אותן דרך תמונות שהנפש יוצרת מתוכה, אז היא תגיע לנקודה שבה היא תוכל לווסת את הקשר עם הסביבה באופן עצמאי, כלומר חייה לא יופרעו נגד רצונה. היא תיעשה לשליטה של הלידה והמוות. כל זה יתלווה לתודעת-תמונות המודעת-לעצמה אשר תתפתח על יופיטר. מצב זה של הנפש מכונה גם **תודעה נפשית**.

מצב התודעה הבא שאליו האדם יתפתח בכוכב-לכת נוסף, **נוס**, נבדל מן הקודם רק מעצם העובדה שהנפש יכולה עתה ליצור לא רק תמונות, אלא גם אובייקטים וישויות. זה קורה **בתודעת-תמונות המודעת-לעצמה** או **תודעה על-נפשית**. באמצעות תודעת-תמונות, האדם יכול לתפוס משהו מישויות ואובייקטים על-חושיים וביכולתו להשפיע עליהם דרך ההתעוררות של תפיסת התמונות שלו. אך, כדי שזה יקרה, כלומר מה שהוא רוצה מישות על-חושית כזאת על-פי המרצתו, ישות זו מוכרחה להשתמש בכוחותיה שלה. כך, האדם הוא שליט התמונות והוא יכול להשפיע דרך התמונות הללו. אבל, הוא עדיין אינו שליט הכוחות עצמם. כאשר תודעת-האובייקטים המודעת-לעצמה שלו תהיה מפותחת, הוא יהיה גם שליט הכוחות היוצרים של עולמות אחרים. הוא לא רק יקלוט ישויות וישפיע עליהן, אלא הוא יברא בעצמו.

זהו מהלך התפתחות התודעה: בהתחלה היא מעומעמת; האדם אינו קולט דבר מאובייקטים וישויות אחרים, אלא רק את ההתנסויות הפנימיות (תמונות) של נפשו; לאחר מכן, מתפתחת התפיסה. לבסוף, התודעה התפיסתית עוברת טרנספורמציה לתודעה יוצרת. לפני שמצב האדמה עובר אל תוך חיי יופיטר – לאחר המחזור הארצי הרביעי – ישנם שלושה מחזורים קטנים יותר שמצב האדמה יצטרך לעבור. אלה משמשים לשכלול נוסף של תודעת-אדמה באופן אשר יתואר בפרקים הבאים, כאשר ההתפתחות של המחזורים הקטנים יותר ותתי-החלוקות שלהם תתואר עבור כל שבעת כוכבי-הלכת. לאחר תקופת מנוחה (פראליה), כאשר האדמה תשתנה ליופיטר וכאשר האדם יגיע אל כוכב-הלכת המוזכר אחרון, אז ארבעת המצבים הקודמים – סטורן, שמש, ירח ואדמה – יהיו מוכרחים לחזור על עצמם במהלך ארבעת המחזורים הקטנים יותר; ורק במהלך המחזור החמישי של יופיטר שהאדם יגיע לשלב אשר תואר לעיל **כתודעת-יופיטר הממשית**. באופן תואם, **תודעת-ונוס** תופיע במהלך המחזור השישי של ונוס.

עובדה אשר תמלא תפקיד מסוים בפרקים הבאים תצוין כאן בקצרה. היא נוגעת במהירות שבה מתרחשת ההתפתחות על כוכבי-הלכת השונים. כי, היא אינה זהה בכל כוכבי-הלכת. החיים מתקדמים במהירות המרבית על סטורן. על שמש, המהירות יורדת. היא ממשיכה לרדת על ירח והיא מגיעה למהירות הנמוכה ביותר על האדמה. על האדמה היא נעשית אטית יותר ויותר, עד לנקודה שבה מתפתחת תודעה-עצמית. ואז, המהירות מתחילה לעלות. לכן, האדם בימינו כבר עבר את הזמן של האיטיות הגדולה ביותר של התפתחותו. החיים החלו שוב להאיץ. על יופיטר תושג המהירות של ירח; על ונוס – זו של שמש. כוכב-הלכת האחרון שעדיין אפשר להחשיבו בסדרת הטרנספורמציות הארציות ולפיכך בא אחרי ונוס, מכונה במדע המיסטריות **וולקן**. על כוכב-הלכת זה, מושגת המטרה הזמנית של התפתחות המין האנושי. מצב התודעה שלתוכו האדם נכנס שם מכונה **אדיקות** או **תודעה-רוחית**. האדם יגיע אליו במחזור השביעי של וולקן לאחר חזרה על ששת השלבים הקודמים. אין הרבה שאפשר למסור בפומבי על החיים על כוכב-הלכת זה. במדע המיסטריות מדברים עליו בצורה כזו שנאמר: "אין נפש שעם חשיבתה עדיין כבולה לגוף פיס, תוכל לחשוב על וולקן והחיים עליו." כלומר רק תלמידי המיסטריות מסדר עילאי ביותר, אשר יכולים לעזוב את גופם הפיסי ולרכוש ידיעה על-חושית מחוצה לו, יכולים ללמוד משהו על וולקן.

שבעת שלבי התודעה מבוטאים כך במהלך התפתחות המין האנושי בשבע התפתחויות פלנטריות. בכל שלב, התודעה מוכרחה לעבור דרך שבעה מצבים נמוכים. אלה מתגשמים במחזורים הקטנים יותר אשר כבר הוזכרו. (בכתבים תיאוסופיים, שבעת המחזורים הללו מכונים סבבים.) מצבים אלה מכונים על-ידי מדע המיסטריות של המערב **מצבי חיים**, בניגוד למצבי תודעה עילאיים. או, אומרים שכל מצב תודעה נע דרך שבע **ממלכות**. על-פי חישוב זה, יש להבחין ב-7x7 בהתפתחות כולה של המין האנושי, כלומר ארבעים ותשעה מחזורים קטנים או ממלכות (על-פי השימוש התיאוסופי הנפוץ, סבבים.) ושוב, כל מחזור

קטן צריך לעבור דרך שבעה מחזורים קטנים יותר, המכונים **מצבי צורה** (בשפה תיאוסופית, כדורים).
עבור המחזור המלא של האנושות, זה מסתכם ב- 7x49 או 343 מצבי צורה שונים.
הדיונים הבאים העוסקים בהתפתחות זו, יראו שסקירה כוללת אינה מסובכת כפי שעשוי להיראות
בהתחלה עם אזכור המספר 343. יתברר כיצד האדם יכול באמת להבין את עצמו כאשר הוא יודע את
התפתחותו שלו.

חיי סטורן

באחד התיאורים הקודמים, ההתפתחות הגדולה של האנושות דרך שבעת שלבי התודעה מסטורן עד וולקן, הושוותה להתקדמות בחיים בין לידה ומוות, דרך תקופת הינקות, הילדות וכן הלאה, עד לזקנה. אפשר להרחיב עוד את ההשוואה הזאת. כפי שבקרב האנושות המודרנית, בני-אדם בגילאים שונים, לא רק מתקיימים אחד אחר השני, אלא גם מתקיימים זה לצד זה, כך הדבר עם התפתחות שלבי התודעה. האדם הזקן, האדם הבוגר או האישה הבוגרת, הנער, עוברים את החיים זה לצד זה. כך, האבות-הקדמונים של האדם התקיימו על סטורן לא רק כישויות בעלות תודעת-סטורן המעומעמת, אלא גם לצד אלה שכישויות כבר פיתחו את שלבי התודעה העילאיים יותר. כאשר התפתחות סטורן החלה, כבר התקיימו ישויות בעלות תודעת-שמש, אחרות בעלות תודעת-תמונות (תודעת-ירח), אלה בעלות תודעה הדומה לתודעה הנוכחית של האדם, ואז סוג רביעי של ישויות בעלות תודעת-תמונות (נפשית) מודעת-לעצמה, סוג חמישי של תודעת-אובייקטים (על-נפשית) מודעת-לעצמה וסוג שישי של תודעה יוצרת (רוחית). זה לא ממצה את סדרת הישויות כולה. לאחר שלב וולקן, האדם ימשיך להתפתח ויתעלה אל רמות תודעה עילאיות יותר. כפי שהעין החיצונית מסתכלת למרחקים המעורפלים האפרוריים, כך העין הפנימית של הרואה הרוחי רואה חמש צורות נוספות של תודעה, כרוחות מרוחקות, שתיאורן בלתי-אפשרי. בסך הכול, אפשר לדבר על **שנים-עשר** שלבים של תודעה.

האדם על סטורן היה מוקף באחד-עשר סוגים נוספים של ישויות. לארבעת העליונים היו משימות על שלבי התפתחות אשר קדמו לחיים של סטורן. כאשר חיים אלה החלו, הן כבר הגיעו לשלב עילאי כזה של התפתחות שהמשך קיומן היה בעולמות הנמצאים מעבר לממלכותיו של האדם. לכן, איננו יכולים ואיננו צריכים לדבר עליהן כאן.

ברם, הסוגים האחרים של ישויות – שבע ובנוסף האדם על סטורן – כולם עוסקים בהתפתחות האנושית. בזה הן פועלות ככוחות יוצרים, הממלאים את תפקידם בדרך אשר תואר בהמשך.

כאשר התפתחות סטורן החלה, הנעלות ביותר בקרב הישויות הללו כבר הגיעו לרמת תודעה שהאדם יגיע אליה רק לאחר חייו על וולקן, כלומר תודעה נעלה יוצרת (על-רוחית). גם הבוראות הללו היו צריכות לעבור פעם דרך השלבים של האדם. זה קרה על גופים שמימיים אשר קדמו לסטורן. ברם, הקשר של הישויות הללו עם התפתחות המין האנושי נמשך עד אמצע החיים של סטורן. מפאת גוף קרני-האור הנעלה

והמעודן שלהן, הן מכונות במדע המיסטריות **חיים קורנים** או **להבות קורנות**. היות שהמהות שממנה גוף זה היה מורכב דמתה לרצונו של האדם, הן מכונות גם **רוחות-רצון**.

רוחות אלה הן הבוראות של האדם על סטורן. מתוך גופן הן מוזגות את המהות אשר נעשית לנושאת תודעת-סטורן האנושית. תקופת ההתפתחות שבמהלכה זה מתרחש מכונה מחזור סטורן הקטן הראשון. (בשפת התיאוסופיה, זהו הסבב הראשון.) הגוף החומרי שהאדם מקבל בדרך הזאת הינו היסוד הראשון של גופו הפיסי המאוחר יותר. אפשר לומר שהנבט של הגוף הפיסי האנושי נשתל במהלך מחזור סטורן הראשון על-ידי רוחות-הרצון ובאותו זמן לנבט הזה הייתה תודעת-סטורן עמומה.

אחרי מחזור סטורן קטן ראשון זה באים שישה נוספים. במהלך המחזורים הללו, האדם אינו מגיע לרמה גבוהה של תודעה. אך, הגוף החומרי שקיבל מטופח יותר. הסוגים האחרים של ישויות אשר צוינו לעיל, לוקחים חלק בטיפוח זה בדרכים מגוונות ביותר.

לאחר רוחות-הרצון באות ישויות בעלות תודעה יוצרת (רוחית), דומה לזו שהאדם יגיע אליה על וולקן. הן מכונות **רוחות-החכמה**. מדע המיסטריות הכריסטיאני מכנה אותן **שליטים (קיריוטטס)**, בעוד שהוא מכנה את רוחות-הרצון **כתרים**. במהלך המחזור השני של סטורן, הן מקדמות את התפתחותן במידה מסוימת ובאותו זמן הן פועלות על הגוף האנושי בדרך כזו שמוטבע בו 'סידור חכם', מבנה שכלי. בדיוק רב יותר, עבודתן על האדם כבר החלה זמן קצר לאחר אמצע המחזור הראשון והיא מסתיימת בערך באמצע המחזור השני.

הסוג השלישי של רוחות בעלות תודעת-אובייקטים (על-נפשית) המודעת-לעצמה מכונה **רוחות-התנועה** או **רוחות-הפעילות**. במדע המיסטריות הכריסטיאני, הן מכונות **נסיכים (דינאמיס)**. (בספרות התיאוסופית מופיע הביטוי **מהאט Mahat** עבורן.) מאמצע מחזור סטורן השני ואילך, הן משתלבות עם התקדמות התפתחותן, טיפוח הגוף החומרי האנושי, שבו הן שותלות את כושר התנועה ופעילות נמרצת. משימה זו מגיעה לסיומה בערך באמצע מחזור סטורן השלישי.

לאחר נקודה זו, מתחילה פעולת הסוג הרביעי של הישויות המכונות **רוחות-הצורה**. יש להן תודעת-תמונות מודעת-לעצמה (תודעה-נפשית). התורה האזוטרית הכריסטיאנית מכנה אותן **כוחות (אכסוזיא)**. באמצעות עבודתן, הגוף החומרי האנושי, שקודם לכן היה סוג של ענן נייד, קיבל צורה פלסטית תחומה. פעילות זו של רוחות-הצורה מסתיימת סביב מחזור סטורן הרביעי.

לאחר מכן, מופיעה הפעילות של **רוחות-החשיכה**, המכונות גם **רוחות-האישיות** או **רוחות-העצמיות** (אנוכיות). הן שוכנות בגוף החומרי האנושי המעוצב כ-**נפשות** בדרך דומה לזו שבה הנפש האנושית שוכנת בגופה כיום. הן שותלות סוג של איברי-חישה במהלך התפתחות האדמה.

ברם, יש להבין ש'נבטים חושיים' אלה שונים באופן מהותי מן הכלים החושיים הנוכחיים של האדם. אדם האדמה לא היה יכול לקלוט באמצעות 'נבטים חושיים' אלה. עבורו, התמונות של הכלים החושיים מוכרחות לעבור תחילה דרך גוף אתרי מעודן יותר, היוצר על השמש, ודרך גוף אסטרי החב את קיומו להתפתחות ירח. (כל זה יתבהר בפרקים הבאים.) אבל, רוחות-האישיות יכולות לטפל בתמונות של 'הנבטים החושיים' דרך נפשן בדרך כזו שעם עזרתן, הן יכולות לקלוט אובייקטים חיצוניים, כפי שהאדם עושה במהלך התפתחותו הארצית. בעבודתן על הגוף האנושי, רוחות-האישיות עוברות דרך שלב האנושיות שלהן. כך, הן נעשות לאדם מאמצע מחזור סטורן הרביעי עד אמצע מחזור סטורן החמישי.

רוחות אלה שותלות בגוף האדם עצמיות, אנוכיות. היות שהן מגיעות לשלב האנושיות שלהן רק על סטורן, הן נשארות קשורות להתפתחות המין האנושי במשך זמן רב. כך, יש להן עבודה חשובה לבצע על האדם גם במחזורים העוקבים. עבודה זו תמיד פועלת כהרכבה עם האינדיבידואליות. ההתדרדרות של האינדיבידואליות לכדי אנוכיות מוכרחה להיות מיוחסת לפעילותן, בעוד שמצד שני הן המחוללות את עצמאותו של האדם. בלעדיהן, האדם לא היה נעשה, לעולם, מהות סגורה בתוך עצמה, אישיות. עבורו, התורה האזוטריה הכריסטיאנית משתמשת בביטוי **רוחות-בראשית (ארכאי)**, ובספרות התיאוסופית הן מכונות **אזורים**.

עבודתן של הרוחות הללו מוחלפת סביב אמצע מחזור סטורן החמישי בזו של **בני-האש**, שבשלב זה עדיין יש להם תודעת-תמונות מעומעמת, הדומה לתודעת-ירח של האדם. הם מגיעים לשלב האנושיות רק על כוכב-הלכת הבא, שמש. לכן, עבודתם כאן היא, במידה מסוימת, עדיין לא-מודעת ודמוית-חלום. אך, זה באמצעותם שפעילות 'הנבטים החושיים' מן המחזור הקודם מתעוררת לחיים. תמונות האור המופקות על-ידי **רוחות-האש** קורנות כלפי חוץ דרך נבטים חושיים אלה. על-ידי כך, האב-הקדמון של האדם מתעלה לסוג של מהות קורנת. בעוד שבמובן אחר החיים על סטורן חשוכים, הרי שהאדם קורן עתה בחשיכה הכללית.

לעומת זאת, רוחות-האישיות עדיין היו ערות להוויית-הקיום האנושית שלהן בחשיכה כללית זו.

הישות האנושית עצמה אינה יכולה להשתמש כלל בנהירות שלה על סטורן. הנהירות של הנבטים החושיים שלה לא הייתה יכולה לבטא דבר כלשהו בתוכה, אך דרכה לישויות נעלות יותר אחרות ניתנת האפשרות להתגלות לחיים על סטורן. דרך מקורות האור של האבות-הקדמונים של האדם, ישויות אלה מקרינות מטה משהו מטבען עד כוכב-הלכת. אלו הן ישויות נעלות מקרב אותן ארבע דרגות שעליהן נאמר לעיל שהן צמחו מעבר לכל קשר עם הוויית-הקיום האנושית בהתפתחותן. בלי כל כורח שהן תעשנה זאת, עתה הן מקרינות משהו מטבען מתוך **רצון חופשי**. תורה אזוטריה כריסטיאנית מדברת כאן על התגלות **השרפים, רוחות-האהבה**. מצב זה ממשיך להתקיים עד אמצע מחזור סטורן השישי.

לאחר מכן, מתחילה עבודתן של אותן ישויות שבשלב זה יש להן תודעה מעומעמת כמו זו שמוצאים באדם כיום כאשר הוא נמצא בשינה עמוקה חסרת-חלומות. ישויות אלה מכונות **בני-דמדומים, רוחות**

בין-הערביים. (בכתבים התיאוסופיים, הן מכונות **פיטריס ירחיים** או **ברהישאד-פיטריס**). הם מגיעים לשלב האנושיות רק על ירח. על האדמה, הם ואבותיהם, בני-האש, כבר צמחו אל מעבר לשלב האנושיות. על האדמה הם ישויות עילאיות יותר שהתורה האזוטרית הכריסטיאנית מכנה **מלאכים (אנגלוי)**. בני-דמדומים אלה מפתחים באב-הקדמון של האדם סוג של הבנה שבה, בתודעתו המעומעמת, הוא עדיין אינו יכול להשתמש. דרך הבנה זו, מהויות נעלות מתגלות שוב עתה, כפי שקודם לכן השרפים התגלו דרך הנבטים החושיים. דרך הגופים האנושיים, נמזגת עתה הבנה על כוכב-הלכת על-ידי אותן רוחות שהתורה האזוטרית הכריסטיאנית מכנה **כרובים**.

בערך באמצע מחזור סטורן השביעי, מתחילה פעילות חדשה. האדם הגיע עתה לנקודה שבה ביכולתו לפעול באופן לא-מודע על גופו החומרי. דרך פעילותו בעמימות המוחלטת של הוויית-הקיום סטורן, האדם מפיק את הנטייה הנבטית המוקדמת הראשונה אל **אדם-הרוח** האמיתי, אשר יגיע למלוא התפתחותו רק בסוף התפתחותו של המין האנושי. בספרות התיאוסופית, הוא מכונה **אטמא**. זהו האיבר העילאי ביותר של מה שמכונה המונדה של האדם. לכשעצמו, הוא יהיה מעומעם ולא-מודע למדי בשלב זה. אבל, כפי שהשרפים והכרובים מתגלים מתוך רצונם החופשי בשני השלבים האנושיים הקודמים, כך הכתרים מתגלים עתה, אותן ישויות שבתחילת הוויית-הקיום סטורן הקרינו את הגוף האנושי מתוך טבען. הנטייה הנבטית המוקדמת של אדם-הרוח (אטמא) נעשית חזרה לגמרי על-ידי הכוח של רוחות-הרצון הללו ושומרות על כוח זה לאורך כל שלבי ההתפתחות העוקבים. בתודעתו המעומעמת בשלב זה, האדם עדיין אינו יכול להבין דבר כלשהו על נטייה נבטית מוקדמת זו; אך, הוא ממשיך להתפתח ומאוחר יותר נטייה נבטית מוקדמת זו תתבהר לתודעתו. עבודה זו עדיין לא מסתיימת בסוף החיים על סטורן; היא ממשיכה אל מחזור שמש הראשון. יש לקחת בחשבון שהעבודה של הרוחות העילאיות יותר אשר תוארה כאן אינה חופפת להתחלתו וסופו של מחזור קטן (סבב), אלא ממשיכה מן האמצע של מחזור קטן אחד עד לאמצע של המחזור הקטן הבא. פעילותו הגדולה ביותר מתפתחת בתקופת **המנוחה בין המחזורים**. היא מתעצמת מאמצע המחזור (מנוונתרא Manvantara) ואילך, נעשית חזקה יותר באמצע תקופת המנוחה (פראליה) ואז דועכת בתקופת המנוחה הבאה. (בפרקים הקודמים כבר הוזכר שהחיים במהלך תקופת המנוחה אינם פוסקים בשום פנים ואופן).

מן הדברים דלעיל מתבהר גם באיזה מובן המדע האזוטרי הכריסטיאני אומר שבתחילת הזמנים, השרפים, הכרובים והכתרים היו הראשונים אשר התגלו.

עם זאת, עקבנו אחר המהלך של סטורן עד לזמן שבו חיו מתפתחים דרך תקופת מנוחה לאלה של שמש. על כך נדבר בדיונים הבאים.

*

למען הבהירות, נמסור כאן סיכום של העובדות המציינות את התפתחות כוכב-הלכת הראשון.

- (1) כוכב-לכת זה הוא כוכב-הלכת שעליו מתפתחת התודעה האנושית המעומעמת ביותר (תודעת-טרנס עמוקה). יחד עם זאת, מתפתח הניצן הראשון של הגוף הפיסי האנושי.
- (2) התפתחות זו עוברת דרך שבעה תתי-שלבים (מחזורים קטנים או סבבים). בכל אחד מן השלבים הללו, ישויות רוחיות עילאיות מתחילות את עבודתן על פיתוח הגוף האנושי, כלומר-
  - במחזור הראשון, רוחות-הרצון (כתרים)
  - במחזור השני, רוחות-החכמה (שליטים)
  - במחזור השלישי, רוחות-התנועה (נסיכים)
  - במחזור הרביעי, רוחות-הצורה (כוחות)
  - במחזור החמישי, רוחות-האישיות (ארכאי)
  - במחזור השישי, רוחות בני-האש (ארכאנגלוי)
  - במחזור השביעי, רוחות בני-הדמדומים (אנגלוי)
- (3) במחזור הרביעי, רוחות-האישיות מתעלות אל שלב האנושיות.
- (4) מן המחזור החמישי ואילך, מתגלים השרפים.
- (5) מן המחזור השישי ואילך, מתגלים הכרובים.
- (6) מן המחזור השביעי ואילך, מתגלים הכתרים, הבוראים האמיתיים של האדם.
- (7) דרך ההתגלות אשר הוזכרה אחרונה, מתפתחת במחזור השביעי של כוכב-הלכת הראשון, הנטייה המוקדמת אל אדם-הרוח (אטמא).

חיי שמש

לאחר העידן הקוסמי הגדול של סטורן אשר תואר בעמודים הקודמים, מופיע עידן שמש. ביניהם, משתרעת תקופת מנוחה (פראליה). במהלכה של תקופה זו, כל דבר אנושי אשר התפתח על סטורן מקבל אופי הניצב באותו קשר לאדם-שמש שעמד להתפתח כמו הקשר בין הזרע והצמח העולה ממנו. אדם-סטורן השאיר כביכול מאחור את הזרע שלו, השקוע בסוג של שינה שאחריה הוא יתפתח לכדי אדם-שמש.

האדם עובר עתה דרך שלב התודעה השני שלו על השמש. הוא דומה לאותו שלב שבו האדם שוקע כיום במהלכה של שינה שלווה וחסרת-חלומות. מצב זה, אשר עוצר את שלב הערות של האדם כיום, מהווה שארית, כביכול, זיכרון מתקופת ההתפתחות שמש. אפשר גם להשוותו לאותו מצב מעומעם של תודעה שבו עולם הצמחים מתקיים כיום. למעשה, בצמח מוכרחים לראות ישות של שינה.

על-מנת להבין את התפתחות המין האנושי, מוכרחים להבין שבמחזור גדול שני זה, השמש עדיין הייתה כוכב-לכת ורק מאוחר יותר היא התקדמה להוויית-קיום של כוכב-שבת. במובנו של מדע המיסטריות, כוכב-שבת הוא כוכב השולח כוחות-חיים לכוכב-לכת אחד או יותר, הממוקמים במרחק מסוים ממנו. במהלך המחזור השני זה לא היה המקרה עם השמש. באותו זמן, היא עדיין הייתה מאוחדת עם הישויות שלהן היא העניקה כוח. ישויות אלה – וגם האדם ברמת התפתחותו – עדיין חיו עליו. אדמה פלנטרית, מנותקת משמש וירח, עדיין לא הייתה קיימת. כל דבר בצורה של מהויות, כוחות וישויות המתקיים כיום על האדמה ובתוכה, וכל דבר המשתייך עתה לירח, עדיין היה בתוך שמש. הוא יצר חלק מן המהויות, הכוחות והישויות שלו. רק במהלך המחזור הגדול (השלישי) הבא הוא התנתק מן השמש שבמדע המיסטריות מכונה ירח. אין זה הירח הנוכחי, אלא מה שקדם לאדמתנו, התגלמותו (התגשמותו) הקודמת, כביכול. ירח זה הפך לאדמה שאחריה התנתק ממהותה והוציא את מה שמכנים כיום ירח. במחזור השלישי, שני גופים התקיימו במקום השמש הפלנטרית הקודמת, כלומר כוכב-השבת שמש והירח הפלנטרי שהתפצל. האדם והישויות האחרות אשר התפתחו כשותפיו של האדם במהלך השמש, הוצאו מן השמש יחד עם הירח. השמש הביאה לירח ישויות **מבחוץ** עם אותם כוחות שהן קיבלו קודם לכן ישירות ממנו כמקום משכנן.

לאחר המחזור השלישי (ירח), הופיעה תקופת מנוחה (פראליה) נוספת. במהלכה של תקופה זו, שני הגופים הנפרדים (שמש וירח) התאחדו ויחד הם עברו את מצב הזרע הרדום. בתקופת המחזור הרביעי, שמש וירח פלנטרי עלו תחילה מתוך חשכת השינה כגוף **אחד**. במהלך המחצית הראשונה של מחזור זה,

אדמתנו, יחד עם האדם וחבריו, התנתקו מן השמש. מעט יותר מאוחר היא התנתקה מן הירח הנוכחי, לכן התקיימו עתה שלושה איברים כצאצאיו של כוכב-הלכת שמש הקודם.

על כוכב-הלכת שמש, האדם והישויות האחרות אשר הוזכרו במהלך הדיון על סטורן, עברו שלב נוסף בהתפתחותם בעידן הקוסמי הגדול השני. הניצן של הגוף הפיסי המאוחר יותר של האדם, אשר התפתח בהדרגה על סטורן, עלה כמו צמח מהזרע בתחילת מחזור שמש. אך כאן הוא לא נשאר באותו מצב שבו היה קודם. הוא חדור בגוף שני, מעודן יותר, אך לכשעצמו חזק יותר – גוף אתרי. בעוד שגוף סטורן של האדם היה סוג של רובוט (חסר-חיים), הרי שעתה, באמצעות הגוף האתרי שבהדרגה חדר אותו לגמרי, הוא נעשה לישות מלאת-חיים. על-ידי כך, האדם נעשה לסוג של צמח. ברם, הופעתו אינה ההופעה של הצמחים בימינו. דווקא, בצורותיו הוא כבר איכשהו דומה לאדם בימינו. אבל, הניצן של הראש, כמו שורש הצמח כיום, מופנה כלפי מטה, כלפי מרכז השמש, והניצנים של הרגליים מופנים כלפי מעלה, כמו הפרחים של הצמח. לאורגניזם זה של אדם-צמח אין עדיין כושר תנועה רצונית.

אך, האדם מתפתח אל צורה זו במהלך המחזור הקטן (סבב) השני מתוך שבעה שזרכם השמש עוברת. כי, במשך הזמן של המחזור הראשון מבין המחזורים הקטנים הללו, אין עדיין שום גוף אתרי באורגניזם האנושי. כל דבר אשר קרה במהלך עידן סטורן, חוזר על עצמו בקצרה. גופו הפיסי של האדם עדיין שומר על אופיו האוטומטי, אך הוא איכשהו משנה את צורתו הקודמת. אילו היה עליו להישאר כפי שהיה על סטורן, הרי שהוא לא היה מסוגל לטפח גוף אתרי. הוא משתנה בדרך כזו שהוא יכול להיות נושא של גוף זה. במהלך ששת המחזורים הבאים, הגוף האתרי מתפתח עוד ועוד, ובאמצעות כוחותיו אשר פועלים על הגוף הפיסי, המוזכר אחרון גם מקבל בהדרגה צורה מושלמת יותר ויותר.

עבודת הטרנספורמציה אשר נעשית כאן על האדם, מבוצעת על-ידי הרוחות אשר כבר הוזכרו בהקשר עם האדם בדיוננו על התפתחות סטורן.

רוחות אלה אשר מכונות **חיים קורנים** או **להבות קורנות** (במדע האזוטרי הכריסטיאני, **כתרים**) אינן עומדות עוד על הפרק. הן ביצעו את עבודתן בהיבט זה במהלך המחצית הראשונה של מחזור סטורן הראשון. מה שאפשר לראות במהלך מחזור שמש הראשון (סבב) הוא עבודתן של **רוחות-החכמה (שליטים** או **קיריוטטס** בתורה האזוטריה הכריסטיאנית). הן התערבו בהתפתחות האדם סביב אמצע מחזור סטורן הראשון (ראה פרק קודם). עתה, הן ממשיכות את עבודתן במהלך המחצית הראשונה של מחזור שמש הראשון על-ידי חזרה בשלבים עוקבים על הסידור החכם של הגוף הפיסי. מעט יותר מאוחר, עבודה זו מתחברת לזו של **רוחות-התנועה (דינאמיס** בכריסטיאניות; **מהאט** בספרות התיאוסופית). על-ידי כך, אותה תקופה של מחזור סטורן חוזרת על עצמה ובמהלכה הגוף האנושי רוכש כושר תנועה. כך, הוא נעשה שוב נייד. באותה דרך, **רוחות-הצורה (אכסוזיאני)**, אלה של חשיכה (בכריסטיאניות **ארכאי**; בתיאוסופיה **אזורס**), לאחר מכן **בני-האש (ארכאנגלוי)** ולבסוף **רוחות בין-הערביים (אנגלוי, פיטריס ירחי)** חוזרים

על עבודתם בזה אחר זה. כך, אפייננו שש תקופות קטנות של המהלך הראשון של השמש (מפנה-השמש הראשון).

בתקופה הקטנה השביעית, **רוחות-החכמה** מתערבות שוב. בהיותן בתקופת העבודה הקודמת שלהן הן העניקו לגוף האנושי מבנה חכם, ועתה הן מעניקות לגפיים, אשר נעשו ניידות, את הכושר להפוך את תנועתן לתנועה מוכוונת-חכמה. לפני כן, רק המבנה היווה ביטוי של חכמה פנימית, עתה גם התנועה מהווה ביטוי כזה. עם זאת, מחזור שמש הראשון מגיע לסימו. הוא מורכב משבעה מחזורים קטנים עוקבים, שכל אחד מהם מהווה חזרה קצרה על מחזור סטורן (סבב סטורן). בספרות תיאוסופית, התרגלו לכנות את שבעת המחזורים הקטנים הללו אשר יוצרים סבב, כדור. (כך, סבב מתרחש בשבעה כדורים).

עתה, לאחר תקופת מנוחה (פראליה), לאחר מחזור שמש הראשון, מופיע מחזור שני. המחזורים הקטנים או הכדורים האינדיבידואליים יידונו בפרוטרוט מאוחר יותר; לעת עתה, נתקדם אל המהלך הבא של מחזור שמש. בסוף המחזור הראשון, הגוף האנושי כבר מוכן לקליטת הגוף האתרי, מפני שרוחות-החכמה העניקו לו את האפשרות של תנועה מלאת-חכמה.

ברם, בינתיים רוחות-חכמה אלה המשיכו להתפתח. באמצעות העבודה שהן ביצעו, הן נעשו מסוגלות למזוג את מהותן מתוך עצמן בדיוק כפי שלהבות מזגו את שלהן בתחילת מחזור סטורן ובכך נתנו לגוף הפיסי את בסיסו החומרי. המהות של רוחות-החכמה היא האתר, כלומר חכמה ניידת ומלאת-עוצמה, ובמילים אחרות, חיים. כך, הגוף האתרי או גוף-החיים של האדם הוא נביעתן של רוחות-החכמה. נביעה זו ממשיכה להתקיים עד בערך אמצע מחזור שמש השני, כאשר רוחות-התנועה יכולות להתחיל פעילות חדשה. לפני כן, עבודתן הייתה יכולה להתפשט רק עד לגוף הפיסי של האדם; עתה, הוא מועבר אל הגוף האתרי ושותל בו פעילות רבת-עוצמה. זה נמשך עד אמצע מחזור שמש השלישי. אז, מתחילה פעולת רוחות-הצורה. דרכן, הגוף האתרי שלפני כן הייתה לו רק ניידות דמוית-ענן, לובש צורה מוגדרת.

באמצע המהלך הרביעי של השמש, רוחות-צורה אלה מקבלות תודעה כמו זו שיש לאדם על **ונוס**, כוכב-הלכת השני שעליו הוא מופיע לאחר הוויית-קיומו הארצית. זוהי תודעה על-נפשית. רוחות אלה מגיעות אליה כפרי פעילותן במהלך השלישי והרביעי של השמש. על-ידי כך, הן רוכשות את הכושר לבצע טרנספורמציה על הנבטים החושיים אשר התפתחו במהלך תקופת סטורן ולאחריה, ואשר, עד הזמנים האלה, היו רק כלים פיסיים, לכדי **חוישים חיים** באמצעות האתר.

דרך תהליך דומה, רוחות-החשיכה (בכריסטיאניות, ארכאי; בתיאוסופיה, אזורס) הגיעו לרמתה של תודעה-נפשית, שהאדם יפתח רק על יופיטר כתודעת-תמונות מודעת-לעצמה. על-ידי כך, הן נעשות מסוגלות לפעול באופן מודע מתוך העולם האסטרלי. עתה, הגוף האתרי של ישות יכול להיות מושפע מן העולם האסטרלי. רוחות-החשיכה עשו זאת ביחס לגוף האתרי של האדם. עתה, הן שתלו בו את

רוח-העצמיות (עצמאות ואנוכיות), כפי שהן עשו קודם לכן בגוף הפיסי. אפשר לראות כיצד רוחות אלה הקנו אנוכיות לכל איבריה של המהות האנושית, בזה אחר זה.

באותו זמן, בני-האש הגיעו לשלב תודעה שהאדם בימינו מחזיק כתודעת-ערות. אפשר לומר עליהם שהם יכולים להיעשות בני-אדם. עתה, הם יכולים להשתמש בגוף הפיסי האנושי עבור סוג של קשר עם העולם החיצוני. באופן דומה, רוחות-האישיות השתמשו בגוף הפיסי מאמצע מחזור סטורן הרביעי ואילך. אך, הן השתמשו בנבטים החושיים עבור סוג של התרשמות. ברם, טבעם של בני-האש הוא כזה שהם מוזגים את חום נפשם אל תוך סביבתם. עתה, הגוף הפיסי האנושי מתקדם עד כדי כך שביכולתם לעשות זאת באמצעותו. החום שלהם פועל בערך כמו החום של תרנגולת על ביצה, שעליה היא דוגרת, כלומר יש לו כוח מעורר-חיים. כל דבר מכוח מעורר-חיים זה השוכן באדם ובחבריו, הושטל בגוף האתרי באותה תקופה על-ידי בני-האש. כאן אנו עוסקים במקורו של אותו חום שהינו תנאי להתרבות של כל הישויות החיות. מאוחר יותר, יתבהר מהו סוג הטרנספורמציה שכוח זה של חום עבר כאשר הירח יצא מן השמש.

בערך באמצע המחזור החמישי, בני-האש התפתחו רחוק כל-כך שהיה ביכולתם להחזיר לגוף האתרי את הכושר שהם הפעילו קודם לכן באמצעות הגוף הפיסי האנושי. עתה, הם סייעו לרוחות-האישיות בעבודה על גוף אתרי זה, שעל-ידי כך נעשה למחולל פעילות ההתרבות.

בתקופה זו, הם עוזבים את הגוף הפיסי לבני-בין-הערביים. בינתיים, אלה המוזכרים אחרונים רכשו תודעת-תמונות עמומה כמו זו שהייתה לאדם על ירח. על סטורן, הם העניקו לאב-הקדמון של האדם סוג של איבר של הבנה. עתה, הם ממשיכים לפתח את הכלים הפיסיים של הרוח האנושית, בהם היא תשתמש באופן מודע בשלבים מאוחרים יותר של התפתחותה. על-ידי כך, דרך הגוף האנושי, השרפים כבר יכולים להתגלות על השמש לפני אמצע המחזור החמישי באופן שלם יותר מזה שהתאפשר על סטורן.

מאמצע המהלך השישי של השמש ואילך, האדם עצמו התקדם רחוק עד כדי כך שביכולתו לעבוד באופן לא-מודע על גופו הפיסי. בהיבט זה, הוא מסייע לבני-בין-הערביים. דרך פעילות זו בעמסום, הוא יוצר את הנטייה הנבטית הראשונה להווייה הרוחית החיה שאותה מכנים רוח-החיים (בודהי). רק בשלבים מאוחרים יותר של התפתחותו הוא ייעשה מודע לרוח-חיים זו. כפי שמחזור סטורן השביעי ואילך, הכתרים מזגו מרצונן את כוחם אל תוך הנטייה אל אדם-הרוח, אשר נוצר באותו זמן, כך הכרוכים מוזגים עתה את חכמתם, שמעתה ואילך נשמרת עבור רוח-החיים של האדם לאורך כל שלבי ההתפתחות העוקבים. מאמצע המהלך השביעי של שמש ואילך, הנבט של אדם-הרוח (אטמא), אשר נוצר כבר על סטורן, מופיע שוב. הוא משתלב עם רוח-החיים ועל-ידי כך מתהווה המונדה החיה (אטמא-בודהי).

כאשר האדם פועל באופן לא-מודע על גופו הפיסי, בזמן הזה בני-בין-הערביים משתלטים על מה שמוכרח להיעשות עתה על הגוף האתרי כדי לפתחו הלאה. בהיבט זה, הם באים אחרי בני-האש. הם מקרינים את התמונות של תודעתם אל תוך גוף אתרי זה ועל-ידי כך, בסוג של מצב דמוי-חלום, הם נהנים

מכוח הרבייה של גוף זה, אשר הומרץ לחיים על-ידי בני-האש. בכך, הם מכינים את התפתחות ההנאה בכוח זה, שמאוחר יותר (על ירח) מופיע באדם ובחבריו.

על סטורן, נוצר הגוף הפיסי של האדם. באותו זמן, הוא היה חסר-חיים לחלוטין. גוף חסר-חיים כזה מכונה מינרל על-ידי מדע המיסטריות. למינרל אנושי זה לא הייתה הצורה של מינרל בימינו. מינרלים כפי שהם קיימים כיום, עדיין לא היו קיימים באותם זמנים.

כפי שהוצג, מינרל אנושי זה אשר הופיע מחדש מתוך חשכת השינה כמו מתוך נבט, ניעור לחיים על השמש. הוא נעשה לצמח אנושי; האדם עבר דרך ממלכת הצמחים.

אבל, לא כל המינרלים האנושיים מתעוררים לחיים באופן הזה. זה לא היה יכול לקרות, כי אדם-צמח היה זקוק לבסיס מינרלי עבור חייו. כפי שכיום לא ייתכנו שום צמחים בלי ממלכת מינרלים שממנה הם מטמיעים את החומרים שלהם, כך היה על שמש ביחס לאדם-צמח. למען המשך התפתחותו, המוזכר אחרון היה צריך להשאיר מאחור חלק מן הניצנים האנושיים, ברמה של מינרלים. היות שעל השמש, התנאים היו שונים למדי מאלה שהיו על סטורן. מינרלים אלה אשר הושלכו לאחור קיבלו צורות שונות למדי מאלה שהיו על סטורן. כך, לצד ממלכת הצמחים האנושית התהוותה ממלכה שנייה, ממלכת מינרלים מיוחדת. אפשר לראות שהאדם מתעלה אל ממלכה עילאית יותר על-ידי כך שהוא משליך חלק משותפיו לממלכה נחותה יותר. נראה את התהליך הזה חוזר על עצמו פעמים רבות בשלבי ההתפתחות הבאים. הוא תואם לחוק יסודי של התפתחות.

*

כאן, לשם הבהירות, ניתן סיכום של עובדות ההתפתחות על שמש:

(א) השמש היא כוכב-הלכת שעליו מתפתח מצב התודעה האנושי השני, זה של שינה חסרת-חלומות. הגוף הפיסי האנושי מתעלה אל סוג של הוויית-קיום של צמח על-ידי שילובו של גוף אתרי בתוכו.

(ב) התפתחות זו עוברת דרך שבעה תתי-שלבים (מחזורים קטנים או סבבים).

1) במחזור הראשון מבין המחזורים הללו, יש חזרה על שלבי ההתפתחות של סטורן, ביחס לגוף הפיסי, בצורה איכשהו שונה.

2) בסופו של המחזור הראשון, מתחילה מזיגת הגוף האתרי על-ידי רוחות-החכמה.

3) באמצע המחזור השני, מתחילה עבודתן של רוחות-התנועה על גוף זה.

4) באמצע המחזור השלישי מתחילה פעילותן של רוחות-הצורה על הגוף האתרי.

5) מאמצע המחזור הרביעי ואילך, גוף זה מקבל עצמיות דרך רוחות-האישיות.

(6) בינתיים, הגוף הפיסי התפתח רחוק כל-כך באמצעות הפעילות של הכוחות אשר פעלו עליו מאז תקופות מוקדמות יותר, שמהמתזור הרביעי ואילך, רוחות-האש יכולות להתעלות דרכו אל אנושיות.

(7) מאמצע המתזור החמישי, רוחות-האש אשר עברו קודם לכן דרך שלב האנושיות, משתלטות על העבודה על הגוף האתרי. באותו זמן, בני בין-הערביים פעילים בגוף הפיסי.

(8) בערך באמצע המתזור השישי, העבודה על הגוף האתרי מועברת אל בני בין-הערביים. האדם עצמו פועל עתה על הגוף הפיסי.

(9) במהלך המתזור השביעי, מתהווה המונדה אשר ניעורה לחיים.

החיים על הירח

בעידן האוניברסלי ירח, אשר בא אחרי עידן שמש, האדם מפתח את שלב התודעה השלישי מתוך השבעה. הראשון התפתח במהלך שבעת מחזורי סטורן, השני במהלך התפתחות שמש; שלושת האחרים יתהוו על כוכבי-הלכת הבאים. את מצב התודעה של אדם-סטורן בלתי-אפשרי להשוות לאיזשהו מצב תודעה של האדם בימינו, מפני שהוא היה מעומעם יותר מזה של שינה חסרת-חלומות. ברם, את תודעת-שמש אפשר להשוות למצב זה של שינה חסרת-חלומות או לתודעה הנוכחית של עולם הצמחים השרוי בשינה. אך, בכל המקרים הללו, עוסקים רק בקווי דמיון. יהיה זה שגוי למדי לחשוב שבעידנים האוניברסליים הגדולים משהו יחזור על עצמו באופן זהה לחלוטין.

יש להבין זאת כך אם משווים את תודעת-ירח לתודעה שעמה יש לה דמיון מסוים, כלומר לתודעת-שינה מלאת-חלומות. האדם משיג את התודעה המכונה תודעת-תמונות על הירח. הדמיון ביניהן כרוך בכך שהן בתודעת-ירח והן בתודעת-חלומות, עולות בתוך ישות תמונות שיש להן קשר מסוים לאובייקטים ולישויות של העולם החיצוני. אבל, לתמונות הללו אין דמיון לאובייקטים ולישויות כמו באדם בימינו בהיותו ער. תמונות-החלום הן הדימויים של התנסויות היום או ביטויים סמליים של מאורעות בסביבתו של החולם או של מה שמתרחש בפנימיותו של האדם החולם. קל לתת דוגמאות של שלושה סוגים אלה של התנסויות של חלום. ראשית, כל אחד מכיר את אותם חלומות שאינם מהווים דבר מלבד תמונות מבולבלות של התנסויות היומיום בהיותן מרוחקות פחות או יותר. דוגמא של הסוג השני היא אם החולם חושב שהוא קולט רכבת חולפת ואז עם התעוררותו הוא נוכח לדעת שתקתוק השעון לידו הוא אשר נתפס בתמונת-חלום זו. דוגמא של הסוג השלישי היא שנראה למישהו שהוא נמצא בחדר שבו בעלי-חיים מפלצתיים התייצבו על התקרה ועם התעוררותו מן החלום הזה הוא נוכח לדעת שזה היה כאב הראש שלו אשר בא לידי ביטוי בדרך הזאת.

אם מישהו רוצה לקבל מושג על תודעת-ירח על בסיסן של תמונות-חלום מבולבלות, עליו להבין שבעוד שהאופי דמוי-התמונה גם נוכח שם, הרי ששולטת סדירות מלאה במקום בלבול ושרירותיות. נכון שלתמונות של תודעת-ירח יש אפילו פחות דמיון מאשר תמונות-החלום לאובייקטים שאליהם הן קשורות, אך מצד שני קיימת תאימות מלאה בין תמונה ואובייקט. בהווה, בהתפתחות האדמה, המושג הוא דמיון של האובייקט שלו; כך למשל, המושג 'שולחן' הוא דמיון של השולחן עצמו. אין זה המקרה עם תודעת-ירח. הניחו, למשל, שאדם-ירח ניגש לאובייקט שעבורו הוא מהנה או מועיל. אז, עולה בנפשו תמונה צבעונית

בעלת גוון בהיר; כאשר משהו מזיק או מציק מתקרב אליו, הוא רואה תמונה מעורפלת ואפלה. המושג אינו דמיון, אלא סמל של האובייקט התואם לו בדרך מוגדרת וסדירה. לפיכך, ישות בעלת מושגים סמליים יכולה לכוון את חייה בהתאמה עמם.

לכן, החיים הפנימיים של האב-הקדמון של האדם התנהלו בתמונות בעלות אופי נדיף, לא-קבוע וסמלי, במשותף עם חלומות בימינו, אך נבדלים מחלומות אלה באופיים הסדיר לגמרי.

הבסיס להתפתחותה של תודעת-תמונות זו באבות-הקדמונים של האדם על הירח היה עיצובו של איבר שלישי, נוסף לגוף הפיסי ולגוף האתרי. איבר שלישי זה מכונה גוף אסטרי.

ברם, עיצוב זה נוצר רק במחזור ירח הקטן השלישי – המכונה סבב ירח השלישי. את שני הסבבים הראשונים של הירח יש לראות רק כחזרה על אשר התרחש על סטורן ועל שמש. אך, אין לחשוב על חזרה זו כהתגשמות מחדש של כל המאורעות אשר התרחשו על סטורן ועל שמש. מה שחוזר על עצמו, כלומר התפתחותם של גוף פיסי וגוף אתרי, כפוף באותו זמן לטרנספורמציה כזו שבמחזור ירח השלישי שני האיברים הללו של טבע האדם יכולים להתאחד עם הגוף האסטרי, איחוד שלא היה יכול להתבצע על שמש.

למעשה, בתקופת ירח השלישית התהליך כבר מתחיל בערך באמצע התקופה השנייה שבה רוחות-התנועה מוזגות את היסוד האסטרי של טבען אל תוך הגוף האנושי. במהלך המחזור הרביעי – מאמצע המחזור השלישי ואילך – רוחות-הצורה מעצבות את הגוף האסטרי הזה בדרך כזו שצורתו והמבנה שלו כולו יכולים לפתח תהליכים פנימיים. לתהליכים האלה יש אופי של מה שבבעלי-חיים ובאדם בהווה מכונה יצר, תשוקה או טבע של תאבון. מאמצע מחזור ירח הרביעי ואילך, בעידן ירח החמישי, רוחות-האישיות מתחילות את משימתן העיקרית: הן מחדירות עצמיות אל תוך הגוף האסטרי, כפי שהן עשו בעידנים הקוסמיים הקודמים ביחס לגוף הפיסי ולגוף האתרי. אך, כדי שהגוף הפיסי והגוף האתרי יתקדמו רחוק עד כדי כך שיוכלו לטפח גוף אסטרי עצמאי, בזמן אשר צוין, כלומר באמצע מחזור ירח הרביעי, עליהן להינשא תחילה אל נקודה זו על-ידי הרוחות המעצבות בשלבי ההתפתחות הבאים. זה מתרחש באופן הבא. הגוף הפיסי מובא לבשלות הנחוצה במהלך הראשון של הירח (סבב) על-ידי רוחות-התנועה, בשני – על-ידי רוחות-הצורה, בשלישי – על-ידי רוחות-האישיות, ברביעי – על-ידי רוחות-האש ובחמישי – על-ידי רוחות-הדמדומים. לשם דיוק, עבודה זו של רוחות-הדמדומים מתבצעת מאמצע מחזור ירח הרביעי ואילך, כך שבאותו זמן רוחות-האישיות עסוקות בגוף האסטרי. אותו דבר קורה עם רוחות-הדמדומים ביחס לגוף הפיסי.

ביחס לגוף האתרי, המקרה הוא כדלקמן. תכונותיו הנחוצות מוטבעות בו על-ידי רוחות-החכמה במהלך הראשון של הירח, בשני – על-ידי רוחות-התנועה, בשלישי – על-ידי רוחות-הצורה, ברביעי – על-ידי רוחות-האישיות ובחמישי – על-ידי רוחות-האש. לשם דיוק, פעילות זו של רוחות-האש מתרחשת

במקביל עם עבודתן של רוחות-האישיות על הגוף האסטרלי, כלומר מאמצע המהלך הרביעי של הירח והלאה אל תוך החמישי.

אם מתייחסים לאב-הקדמון של האדם כפי שהתפתח על הירח באותו זמן, יש לומר את הדברים הבאים: החל מאמצע מחזור ירח הרביעי, האדם מורכב מגוף פיסי שבו בני-הדמדומים מבצעים את עבודתם, מגוף אתרי שבו רוחות-האש מבצעות את עבודתן ולבסוף מגוף אסטרלי שבו רוחות-האישיות מבצעות את עבודתן.

שרוחות-הדמדומים פועלות על הגוף הפיסי של האדם בתקופה זו של התפתחות, משמעו שהן מתעלות עתה לרמה של **אנושיות**, כפי שעשו רוחות-האישיות באותו מחזור על סטורן ורוחות-האש על שמש. יש לדמיין שהנבטים החושיים של הגוף הפיסי, שעד אותו זמן המשיכו להתפתח, רוחות-הדמדומים יכולות לעשות בהם שימוש מאמצע המהלך הרביעי של הירח ואילך כדי לקלוט אובייקטים ומאורעות חיצוניים על הירח. רק על האדמה שהאדם יתפתח רחוק עד כדי כך שמאמצע המחזור הרביעי ואילך, הוא יוכל להשתמש בחושים הללו. מצד שני, בערך באמצע המהלך החמישי של הירח, הוא מגיע לנקודה שבה הוא יכול לפעול **באופן לא-מודע** על הגוף הפיסי. דרך פעילות זו בעמימות תודעתו, הוא יוצר לעצמו את הנטייה הנבטית הראשונה למה שמכונה **עצמיות-הרוח**. עצמיות-רוח זו תגיע להתפתחותה המלאה במהלך ההתפתחות הבאה של המין האנושי. באיחודו עם **אטמא**, **אדם-הרוח** ועם **בודהי**, **רוח-החיים**, הם אלה שייצרו מאוחר יותר את החלק העילאי והרוחי של האדם. כפי שעל סטורן **הכתרים** או **רוחות-הרצון** חדרו את אדם-הרוח וכפי שעל שמש **הכרובים** מילאו את רוח-החיים בחכמה, כך עתה **השרפים** מגשימים זאת עבור עצמיות-הרוח. הם חודרים אותה ועל-ידי כך שותלים בה כושר שבשלבם מאוחרים יותר של התפתחות – על האדמה – ייעשה לאותו כושר המשגה של האדם שבאמצעותו, כישות חושבת, הוא יוכל ליצור קשר עם העולם הסובב אותו.

מאמצע המהלך השישי של הירח ואילך, מופיעה שוב רוח-החיים, ומאמצע המהלך השביעי ואילך, מופיע שוב אדם-הרוח, ואלה מתאחדים עם עצמיות-הרוח, כך שבסוף עידן ירח כולו, הוכן האדם-העילאי. לאחר מכן, יחד עם כל מה שהתפתח על הירח, המוזכר אחרון עובר תקופת מנוחה (פראליה) בתוך שינה, כדי להמשיך את מהלך התפתחותו על כוכב-הלכת אדמה.

בעוד שמאמצע מחזור ירח החמישי והלאה אל תוך השישי, האדם פועל על גופו הפיסי בעמימות, הרי שרוחות-הדמדומים עסוקות בגופו האתרי. כפי שהוצג, דרך עבודתן על הגוף הפיסי בתקופה (סבב) הקודמת, עתה הן הכינו את עצמן לסייע לרוחות-האש בגוף האתרי, שלחילופין לוקחות על עצמן מרוחות-האישיות את העבודה על הגוף האסטרלי. באותם זמנים, רוחות-אישיות אלה התעלו אל ספירות עילאיות יותר.

עבודתן של רוחות-הדמדומים על הגוף האתרי משמעה שהן קושרות את מצבי התודעה שלהן לתמונות של תודעת הגוף האתרי. על-ידי כך, הן שותלות בתמונות הללו את השמחה והכאב אשר נגרמים על-ידי דברים. על שמש, זירת פעילותן התואמת עדיין הייתה הגוף הפיסי בלבד. לפיכך, שמחה וכאב היו קשורים אך ורק לתפקודיו של גוף זה ולמצביו. עתה, זה משתנה. שמחה וכאב נקשרים עתה לסמלים אשר עולים בגוף האתרי. בתודעה האנושית המעומעמת, רוחות-הדמדומים חוו עולם של רגשות. זהו אותו עולם של רגשות שהאדם יחווה בתודעת-אדמה שלו.

באותו זמן, רוחות-האש פעילות בגוף האסטרלי. הן מאפשרות לו לנהל תפיסה ותחושה פעילות של הסביבה. שמחה וכאב, כמו אלה שהופקו בגוף האתרי על-ידי רוחות-הדמדומים באופן שתואר עתה, שיש להן אופי לא-פעיל (סביל); הן מציגות את עצמן כהשתקפויות לא-פעילות של העולם החיצוני. אך, מה שרוחות-האש מפיקות בגוף האסטרלי הם רגשות חיים, אהבה ושנאה, זעם, פחד, אימה, סערת רגשות, יצרים, דחפים וכן הלאה. היות שרוחות-האישיות החדירו קודם לכן בגוף האסטרלי הזה את טבען, רגשות אלה מופיעים עתה עם אופי של אינדיבידואליות, של נפרדות. עתה, אדם מוכרח לדמות לעצמו כיצד האב-הקדמון של האדם היה בנוי על הירח באותו זמן. יש לו גוף פיסי שבאמצעותו, ובעמימות, הוא מפתח רוח-עצמיות. יש לו גוף אתרי שבאמצעותו רוחות-הדמדומים חשות שמחה וכאב; ולבסוף, יש לו גוף אסטרלי, שעל-ידי רוחות-האש הוא מונע על-ידי דחפים, רגשות ותשוקות. אבל, לשלושה איברים אלה של אדם-ירח עדיין חסרה לגמרי תודעת-אובייקטים. בגוף האסטרלי, תמונות עולות ונעלמות, ובהן לוחטים הרגשות אשר נמנו לעיל. כאשר תודעת-האובייקטים החושבת מופיעה על האדמה, גוף אסטרלי זה הינו הנושא או הכלי של החשיבה המושגית. ברם, עתה היא מתפתחת על הירח בעצמאות מלאה. לכשעצמה, היא פעילה יותר כאן, נרגשת יותר מאשר מאוחר יותר על האדמה. אם מישהו ירצה לאפיינו, הוא יוכל לומר שזהו אדם-בעל-חיים. לכשעצמו, הוא נמצא ברמה גבוהה יותר מבעלי-החיים בימינו על האדמה. יש לו תכונות של חיותיות בדרך מלאה יותר. בהיבט מסוים, אלה תכונות פראיות ומשולחות רסן יותר מתכונות בעלי-החיים בימינו. לכן, בשלב זה של קיומו, אדם יכול לכוונת ישות שבהתפתחותה ניצבת באמצע הדרך בין בעלי-חיים בימינו ובין האדם, אדם. אילו האדם היה ממשיך להתקדם בקו ישר לאורך נתיב זה של התפתחות, הוא היה נעשה ישות פראית חסרת-מעצורים. התפתחות האדמה מציגה ריכוך, אילוץ, אופי חייטי באדם. זה נעשה על-ידי התודעה החושבת.

אילו האדם היה מכונה אדם-צמח היות שהתפתח על השמש, אז את האדם על הירח אפשר היה לכוונת אדם-בעל-חיים. שהמוזכר אחרון יכול להתפתח, מניח מראש שגם הסביבה משתנה. הוצג שאדם-צמח של השמש היה יכול להתפתח רק מפני שנוסדה ממלכת מינרלים עצמאית לצד הממלכה של אדם-צמח זה. במהלך שני עידני ירח (סבבים) הראשונים, שתי ממלכות מוקדמות אלה, ממלכת הצמחים וממלכת המינרלים, עולות שוב מתוך החשיכה. הן השתנו רק בכך ששתיהן נעשו איכשהו גסות ודחוסות יותר.

במהלך עידן ירח השלישי, חלק מממלכת הצמחים מתנתק. הוא אינו לוקח חלק במעבר לגסות. על-ידי כך, היא מספקת את המהות שממנה יכול להתעצב הטבע החייתי של האדם. טבע חייתי זה שבאיחודו עם הגוף האתרי המעוצב באופן עילאי יותר ועם הגוף האסטרלי אשר פותח לאחרונה, מפיק את הטבע התלת-איברי של האדם שאותו תיארונו לעיל. עולם הצמחים כולו אשר נוצר על שמש לא היה יכול להתפתח לכדי חייתיות. כי, בעלי-חיים זקוקים לצמחים למען קיומם. עולם הצמחים הוא הבסיס של עולם בעלי-החיים. כפי שאדם-שמש היה יכול להתעלות רק לצמח על-ידי השלכת חלק מחבריו מטה אל תוך ממלכת מינרלים גסה יותר, כך זהו המקרה עתה עם אדם-בעל-חיים של הירח. חלק מן הישויות שעל השמש עדיין היה להן אותו טבע של צמח כמו שלו, הוא משאיר מאחור ברמה של ממלכה דמוית-צמחים גסה יותר. כפי שהאדם-בעל-חיים של הירח אינו כמו בעלי-החיים בימינו, אלא דווקא ניצב באמצע הדרך בין בעל-החיים והאדם בהווה, כך גם המינרל של הירח ניצב בין המינרל והצמח בהווה. המינרל של הירח הוא משהו דמוי-צמח. סלעי הירח אינם אבנים במובן כיום; יש להם אופי חי, מלבלב, צומח. באופן דומה, לצמח הירח יש אופי מסוים של חייתיות.

לאדם-בעל-חיים של הירח אין עדיין עצמות מוצקות. השלד שלו עדיין סחוסני. טבעו כולו רך בהשוואה לזה בהווה. לפיכך, גם הניידות שלו שונה. התנועה שלו אינה הליכה, אלא דווקא דילוג, אפילו ציפה. זה היה יכול להיות המקרה מפני שלירח באותם זמנים לא הייתה אטמוספירה אווירית, דלילה, כמו זו של האדמה הנוכחית, אלא המעטפת שלה צפופה יותר במידה ניכרת, אפילו דחוסה יותר מהמים בימינו. הוא נע לפניו ולאחור, מעלה ומטה, ביסוד צמיגי זה. ביסוד זה חיו גם המינרלים ובעלי-החיים שמהם הוא הפיק את מזונו. ביסוד זה היה כלול גם הכוח שמאוחר יותר על האדמה הועבר כולו לישויות עצמן – כוח ההפריה. באותו זמן, האדם עדיין לא היה מפותח בצורה של שני מינים, אלא של מין אחד בלבד. הוא היה בנוי מן האוויר המימי שלו. אך, היות שכל דבר בעולם התקיים בשלבי מעבר, בתקופות ירח האחרונות, מיניות כפולה כבר התפתחה בישויות אדם-בעל-חיים ספורות כהכנה לקראת המצב המאוחר יותר של האדמה.

מחזורי ירח השישי והשביעי מציגים סוג של דעיכה של כל התהליכים שתיארנו, אבל גם של ההתפתחות של סוג של מצב בשל יתר על המידה, עד שהכוליות תיכנס לתקופת מנוחה (פראליה) על-מנת לעבור במצב של שינה אל תוך הוויית-הקיום של האדמה.

ההתפתחות של הגוף האסטרלי האנושי קשורה לתהליך קוסמי מסוים שמן ההכרח לתארו כאן. לאחר תקופת המנוחה אשר באה אחרי העידן הקוסמי שמש, כאשר המוזכר אחרון מתעורר שוב ועולה מן החשיכה, אז כל דבר אשר חי על כוכב-הלכת המתפתח, עדיין מאכלס אותו ככוליות. אך, שמש זו המתעוררת-מחדש היא אף-על-פי-כן שונה ממה שהייתה לפני כן. מהותה אינה זוהרת עוד לפני ולפנים, כפי שהייתה קודם לכן; עתה, יש לה חלקים קודרים יותר. אלה נפרדים מן ההמון ההומוגני, כביכול. מהמחזור (סבב) השני ואילך, חלקים אלה מופיעים יותר ויותר כמו איבר עצמאי; על-ידי כך, גוף השמש נעשה

דמוי-ביסקוויט. הוא מורכב משני חלקים: אחד גדול יותר במידה ניכרת ושני קטן יותר, שעדיין קשורים זה לזה בחוליה מקשרת. במחזור השלישי, שני הגופים הללו נפרדים לגמרי. שמש וירח מהווים עתה שני גופים והמוזכר אחרון חג סביב המוזכר ראשון במסלול מעגלי. יחד עם הירח, כל הישויות שהתפתחותן תוארה כאן, עוזבות את השמש. ההתפתחות של הגוף האסטרלי לבדו מתרחשת על הירח שהנתק. התהליך הקוסמי שאפיינו הוא התנאי המוקדם להמשך ההתפתחות אשר תוארה לעיל. כל עוד הישויות המשתייכות לאדם סופגות את כוחותיהן מהמשכן השמשי שלהן, התפתחותן אינה יכולה להגיע לשלב שתיארנו. במחזור (סבב) הרביעי, הירח הוא כוכב-לכת עצמאי ומה שתואר ביחס לאותה תקופה מתרחש על כוכב-לכת ירח זה.

*

כאן, שוב נציג את התפתחותם של כוכב-הלכת ירח והישויות שלו בצורה מתמצתת וברורה.

- (1) הירח הוא אותו כוכב-לכת שעליו האדם מפתח תודעת-תמונות עם אופייה הסמלי.
- (2) במהלך שני המחזורים (סבבים) הראשונים, התפתחות הירח של האדם עוברת הכנה דרך סוג של חזרה על תהליכי סטורן ושמש.
- (3) במחזור השלישי, הגוף האסטרלי האנושי מתהווה על-ידי מזיגה של רוחות-התנועה.
- (4) בו-זמנית עם תהליך זה, הירח מתנתק מגוף השמש המאוחד אשר התעורר מחדש ומסתובב סביב יתר השמש. ההתפתחות של הישויות הקשורות לאדם מתרחשת עתה על הירח.
- (5) במחזור הרביעי, רוחות-הדמדומים מאכלסות את הגוף הפיסי האנושי ועל-ידי כך הן מתעלות לרמה של אנושיות.
- (6) רוחות-האישיות מחדירות עצמאות אל תוך הגוף האסטרלי המתפתח.
- (7) במחזור החמישי, האדם מתחיל לפעול בעמימות על גופו הפיסי. בכך, רוח-העצמיות מצטרפת למונדה שכבר קיימת.
- (8) בגוף האתרי של האדם, סוג של שמחה וכאב מתפתחים במהלך הוויית-הקיום ירח, שהינם בעלי אופי סביל. לעומת זאת, בגוף האסטרלי מתפתחים רגשות של זעם, שנאה, יצרים, תאוות וכן הלאה.
- (9) אל שתי הממלכות הקודמות, ממלכת הצמחים וממלכת המינרלים, אשר מושלכות מטה אל רמה נחותה יותר, מצטרפת ממלכת בעלי-החיים שבה האדם עצמו מתקיים בזמן זה.

*

לקראת סוף העידן האוניברסלי כולו, הירח מתקרב יותר ויותר לשמש וכאשר מתחילה תקופת המנוחה (פראליה), שוב השניים מתאחדים לכדי כוליות, אשר עוברת אז דרך שלב של שינה כדי להתעורר בעידן אוניברסלי חדש, עידן האדמה.

חיי האדמה

בפרקים הקודמים הוצג כיצד נוצרו בזה אחר זה המרכיבים אשר בונים את מה שמכונה 'הטבע הנמוך של האדם' – הגוף הפיסי, הגוף האתרי והגוף האסטרלי. תואר גם כיצד, עם הופעתו של גוף חדש, הישנים מוכרחים לעבור טרנספורמציה כדי שייעשו לנושאים ולכלים של הגוף אשר נוצר מאוחר יותר. התקדמות התודעה האנושית קשורה גם להתקדמות זו. כל עוד לאדם הנמוך יש גוף פיסי בלבד, יש לו רק תודעה עמומה לחלוטין, שאינה שקולה אפילו לזו של שינה חסרת-חלומות בהווה, אף על פי שעבור האדם בימינו מצב זה של תודעה המוזכר אחרון הוא למעשה מצב 'לא-מודע' של תודעה. עם הופעת הגוף האתרי, האדם רוכש את התודעה שהינה תודעתו בשינה חסרת-חלומות. עם עיצובו של הגוף האסטרלי, מופיעה תודעת-תמונות עמומה, בהיותה דומה, אך לא זהה, לזו שהאדם מייחס לעצמו בעודו חולם. המצב הרביעי הנוכחי של תודעה של אדם-אדמה, יתואר עתה.

מצב תודעה נוכחי זה מתפתח בעידן האוניברסלי הגדול הרביעי של האדמה אשר בא אחרי העידנים סטורן, שמש וירח.

על סטורן, הגוף הפיסי של האדם התפתח בשלבים ספורים. באותו זמן, הוא לא היה יכול להיות נושא הגוף האתרי. המוזכר אחרון התווסף רק במהלך עידן שמש. במקביל, במחזורי שמש הבאים הגוף הפיסי עבר טרנספורמציה כך שהיה יכול להיות נושא הגוף האתרי או במילים אחרות שהגוף האתרי היה יכול לתפקד בגוף הפיסי. במהלך התפתחות ירח, התווסף הגוף האסטרלי ושוב הגוף הפיסי והגוף האתרי עברו טרנספורמציה כזו שהם יכלו לספק נושאים וכלים הולמים עבור הגוף האסטרלי אשר הופיע אז. כך, על הירח, האדם מורכב מגוף פיסי, גוף אתרי וגוף אסטרלי. באמצעות הגוף האתרי, מתאפשר לו לחוש שמחה וכאב; באמצעות הגוף האסטרלי הוא מהווה ישות עם רגשות, זעם, שנאה, אהבה וכן הלאה.

כפי שהוצג, רוחות עילאיות יותר פועלות באופן נמרץ על האיברים השונים של ישותו. על הירח, הגוף האתרי קיבל את כשרי השמחה והכאב מרוחות-הדמדומים; הרגשות הושטלו בגוף האסטרלי על-ידי רוחות-האש.

באותו זמן, התרחש דבר נוסף במהלך שלושת המחזורים הגדולים על סטורן, שמש וירח. במהלך מחזור סטורן האחרון, אדם-הרוח (אטמא) נוצר בעזרתן של רוחות-הרצון (כתרים). במהלך מחזור שמש שלפני האחרון, רוח-החיים (בודהי) הצטרף אליו בסיועם של הכרובים. במהלך המחזור השלישי ממחזור ירח האחרון, עצמיות-הרוח (מאנס) התאחדה עם השניים האחרים בעזרת השרפים. כך, נוצרו למעשה שני

מקורות של האדם במהלך שלושת המחזורים הגדולים הללו: אדם נחות המורכב מגוף פיסני, גוף אתרי וגוף אסטירלי, ואדם עילאי המורכב מאדם-הרוח, רוח-החיים ועצמות-הרוח. בהתחלה, הטבע הנחות והטבע העילאי של האדם עלו על נתיבים נפרדים.

התפתחות האדמה משמשת לחיבור שני המקורות הנפרדים של האדם.

אבל תחילה, לאחר המחזור הקטן השביעי, הוויית-הקיום ירח כולה נכנסת לסוג של מצב של שינה (פראליה). בכך, הכול מתערבב יחד, כביכול, לכדי גוש הומוגני. גם השמש והירח, אשר היו נפרדים במחזור הגדול האחרון, שוב מתמזגים במהלך מחזורי ירח האחרונים.

כאשר הכול עולה שוב ממצב השינה, תחילה מוכרחים לחזור על עצמם היסודות של מצב סטורן במהלכו של מחזור קטן ראשון, מצב שמש במהלכו של מחזור קטן שני ומצב ירח במהלכו של מחזור קטן שלישי. במהלכו של מחזור שלישי זה, הישויות שעל הירח, אשר נפרדו מן השמש, מקבלות בערך את אותן צורות קיום שכבר היו להן על הירח. שם, האדם הנחות מהווה ישות-ביניים בין האדם בימינו ובעל-חיים. הצמחים ניצבים באמצע הדרך בין טבע בעל-החיים וטבע הצמח של ימינו; והמינרלים, בחציים בלבד נושאים את האופי חסר-החיים שלהם בימינו, בעוד שעבור השאר הם עדיין צמחים-למחצה.

במהלך החצי השני של מחזור שלישי זה, משהו אחר נמצא כבר בהכנה. המינרלים מתקשים, הצמחים מאבדים בהדרגה את האופי החייתי של כושר החישה שלהם, ומתוך המינים האחידיים של אדם-בעל-חיים מתפתחים שני סוגים. אחד מהם נשאר ברמה של חייתיות, בעוד שהשני נהיה כפוף לחלוקת הגוף האסטירלי לשני חלקים. הגוף האסטירלי מתפצל לחלק נחות הממשיך להיות נושא הרגשות, וחלק עילאי יותר המגיע לעצמאות מסוימת כך שיוכל להפעיל סוג של שליטה על האיברים הנחותים יותר – הגוף הפיסני, הגוף האתרי והגוף האסטירלי הנחות. עתה, רוחות-האישיות אוהזות בגוף אסטירלי עילאי יותר זה ושותלות בו את אותה עצמאות שהזכרנו ועם זאת גם אנוכיות. רק בגוף האסטירלי האנושי הנחות שרוחות-האש מגשימות עתה את עבודתן, בעוד שבגוף האתרי פעילות רוחות-הדמדומים, ובגוף הפיסני מתחילה את עבודתה אותה מהות שאפשר לתאר כאב-הקדמון האמיתי של האדם. זוהי אותה מהות אשר יצרה את אדם-הרוח בעזרת הכתרים על סטורן, את רוח-החיים בסיוע הכרובים על השמש ואת רוח-העצמות יחד עם השרפים על הירח.

אך עתה זה משתנה. הכתרים, הכרובים והשרפים מתעלים לספירות עילאיות יותר, והאדם העילאי מקבל עתה את עזרתן של רוחות-החכמה, רוחות-התנועה ורוחות-הצורה. עתה, אלה מתאחדים עם רוח-העצמות, רוח-החיים ואדם-הרוח. בסיוען של מהויות אלה, הכוח האנושי אשר אופיין לעיל, מפתח את גופו הפיסני במהלך החצי השני של מחזור אדמה השלישי. אלה רוחות-הצורה הפועלות כאן בדרך המשמעותית ביותר. הן כבר יוצרות את הגוף הפיסני האנושי כך שיהיה לסוג של מבשר של הגוף האנושי המאוחר יותר של המחזור הרביעי (הנוכחי או הסבב הרביעי).

בגוף האסטרלי של הישויות החייתיות אשר הושארו מאחור, אלה רוחות-האש אשר נשארות פעילות באופן בלעדי, בעוד שבגוף האתרי של הצמחים, אלה רוחות-הדמדומים אשר נשארות פעילות. מצד שני, רוחות-הצורה משתתפות בטרנספורמציה של ממלכת המינרלים. הם מקשיחים את המוזכרת אחרונה, כלומר שותלים בה צורות קשיחות וקבועות.

ברם, אין לחשוב שתחום הפעילות של הרוחות אשר הזכרנו היה מוגבל רק למה שאופיין. תמיד, הכוונה היא לכיוונים העיקריים של פעילויותיהן; בדרך של כפיפות כל הישויות הרוחיות משתתפות בכל מקום. כך, בזמן אשר צוין, לרוחות-הצורה יש גם תפקודים מסוימים שעליהן לבצע בגופים הפיסי, הצמחי והחייתי, וכן הלאה.

לאחר שכל זה התרחש, בערך לקראת סוף מחזור אדמה השלישי, כל המהויות – כולל שמש וירח – שוב מתמזגות ואז עוברות דרך שלב קצר יותר של שינה (פראליה קטנה). באותו זמן, הכול נעשה שוב לגוש אחיד (כאוס) ובסופו של שלב זה, מתחיל מחזור אדמה הרביעי שבו אנו נמצאים עתה.

בהתחלה, כל אשר התהווה בממלכות המינרלים, הצמחים, בעלי-החיים והאדם, מתחיל להתנתק מן הגוש האחיד בצורה של נבט. תחילה, יכולים לעלות מחדש כנבטים **עצמאיים** רק אותם אבות-קדמונים אנושיים שעל הגופים האסטרליים העילאיים שלהם רוחות-האישיות פעלו במחזור הקטן הקודם. כל הישויות האחרות של ממלכות המינרלים, הצמחים ובעלי-החיים עדיין לא מנהלות כאן הוויית-קיום עצמאית. בשלב זה, הכול עדיין נמצא במצב רוחי עילאי המכונה מצב **חסר-צורה** או **ארופא** (Arupa). בשלב ההתפתחות הנוכחי, רק המחשבות האנושיות הנעלות – למשל, אידיאלים מתמטיים ומוסריים – ארוגות מאותה מהות אשר הייתה הולמת לכל הישויות בשלב שאנו מתארים. מה שהינו נחות יותר מאבות-קדמונים אנושיים אלה, יכול להופיע רק כפעילותה של ישות עילאית יותר. בעלי-החיים מתקיימים רק כמצבי תודעה של רוחות-האש, הצמחים כמצבי תודעה של רוחות-הדמדומים. למינרלים יש קיום כפול בחשיבה. תחילה, הם מתקיימים כנבטי-מחשבות באבות-הקדמונים האנושיים, ולאחר מכן כמחשבות בתודעתן של רוחות-הצורה. גם האדם העילאי מתקיים בתודעתן של רוחות-הצורה.

בהדרגה, הכול נדחס. אך, בשלב הבא הצפיפות עדיין לא מגיעה לצפיפותן של מחשבות. ברם, בשלב זה, ישויות בעלי-החיים שמקורן במחזור הקודם, יכולות להופיע. הן מתנתקות מתודעתן של רוחות-האש ונעשות ישויות-מחשבה עצמאיות. שלב זה מכונה שלב **מעוצב** או **רופא** (Rupa). האדם מתקדם בו בה במידה שגוף החשיבה חסר-הצורה והעצמאי עטוף על-ידי רוחות-הצורה בגוף הבנוי מחומר מחשבה גם יותר ומעוצב. בעלי-החיים כישויות עצמאיות, בנויות אך ורק מחומר זה.

עתה, מתרחשת הידחסות נוספת. את המצב אשר מושג עתה אפשר להשוות למה שממנו ארוגות התפיסות של תודעת-התמונות דמויות-החלום. מכנים זאת, השלב האסטרלי.

האב-הקדמון האנושי שוב מתקדם. נוסף לשני המרכיבים האחרים, ישותו לובשת גוף המורכב מהחומר אשר אופיין עתה. יש לו גרעין פנימי חסר-צורה של ישות, גוף-מחשבה וגוף אסטרלי. בעלי-החיים לובשים גוף אסטרלי דומה והצמחים עולים מן התודעה של רוחות-הדמדומים כמהויות אסטרליות עצמאיות. בהמשך מהלך ההתפתחות, ההידחסות מתקדמת עתה אל אותו מצב המכונה פיס. בהתחלה, אנו עוסקים במצב הפיסי המעודן ביותר, בזה של אתר מעודן ביותר. מרוחות-הצורה, האב-הקדמון האנושי מקבל את הגוף האתרי המעודן ביותר כתוספת למרכיביו המוקדמים יותר. הוא מורכב מגרעין מחשבה חסר-צורה, גוף מחשבה מעוצב, גוף אסטרלי וגוף אתרי; לבעלי-החיים יש גוף מחשבה מעוצב, גוף אסטרלי וגוף אתרי; לצמחים יש גוף אסטרלי וגוף אתרי; המינרלים מופיעים כאן תחילה כצורות אתריות עצמאיות. בשלב זה של התפתחות, אנו עוסקים בארבע ממלכות: ממלכת מינרלים, ממלכת צמחים, ממלכת בעלי-חיים וממלכת האדם. ברם, לצד אלה, במהלך ההתפתחות עד לנקודה זו, התהוו שלוש ממלכות נוספות. בזמן שבו בעלי-החיים התנתקו מרוחות-האש בשלב החשיבה, רוחות-האישיות גם התנתקו ממהויות מסוימות מתוך עצמן. אלה מורכבות מחומר מחשבה לא-מוגדר אשר מתכנס, מתפזר באופן דמוי-ענן וכך ממשיך לזרום. בלתי-אפשרי לדבר עליהן כמהויות עצמאיות, אלא רק כגוש כללי לא-סדיר. זוהי הממלכה האלמנטרית הראשונה. בשלב האסטרלי, משהו דומה מתנתק מרוחות-האש. הוא מורכב מתמונות מעורפלות או פנטומים הדומים לתפיסות של תודעת-התמונות דמוית-החלום. הן יוצרות את הממלכה האלמנטרית השנייה. בתחילת השלב הפיסי, מהויות דמויות-תמונות לא-מוגדרות מתנתקות בסופו של דבר מרוחות-הדמדומים. גם להן אין שום עצמאות, אבל הן יכולות להפגין כוחות הדומים לתאוות ולרגשות של בני-אדם ובעלי-חיים. רגשות תוססים ולא-עצמאיים אלה יוצרים את הממלכה האלמנטרית השלישית. לישויות שניתנה להן תודעת-תמונות דמוית-חלום או תודעת-תמונות מודעת, יצירות אלה של הממלכה האלמנטרית השלישית ברות-תפיסה כאור זורם, כפתיית צבע, כריח, כטעם, כטונים וקולות, אך את ההתרשמויות הללו יש לדמיינן כדמויות-פנטום.

לכן, יש לדמיינן את האדמה, כאשר היא מתעבה כגוף אתרי מעודן מתוך המבשר האסטרלי שלה, כגוש של חומר אתרי מינרלי בסיסי ושל צמחים, בעלי-חיים וישויות אנוש אתריות. במלאם את מרווחי-הביניים כביכול, ובחדרם את הישויות האחרות, נמצאים היצורים של הממלכות האלמנטריות.

אדמה זו מאוכלסת על-ידי המהויות הרוחיות העילאיות יותר, שבדרכים המגוונות ביותר פעילות בממלכות שהזכרנו. הן יוצרות קהילה רוחית, כביכול, מדינה רוחית ומקום משכנן ובית-המלאכה שלהן, על האדמה, שאותה הם נושאים עמם כפי שחילוון נושא את קונכייתו. בכל זה יש לזכור שמה שנפרד כיום מן האדמה כשמש וירח, עדיין מאוחד לגמרי עם האדמה. רק מאוחר יותר ששני הגופים השמימיים יתנתקו מן האדמה.

בשלב הזה, לאדם העילאי (אדם-הרוח, רוחי-החיים, עצמיות-הרוח; אטמא, בודהי, מאנס) אין עדיין שום עצמאות. הוא עדיין מהווה איבר של המדינה הרוחית ולעת עתה הוא כבול לרוחות-הצורה כפי שיד אנושית כבולה לאורגניזם אנושי כאיבר התלוי בו.

בזה, עקבנו אחר עיצוב האדמה עד לתחילת מצבה הפיסי. בדברים הבאים, נראה כיצד הכול במצב הזה ממשיך להתפתח. ההתפתחות הקודמת תעבור אז אל תוך מה שכבר נאמר בפרקים הקודמים של הכרוניקה האקאשית על אודות התקדמות האדמה.

מצבי התפתחות כמו אלה אשר הוזכרו כאן כמצבים של חסר-צורה, מעוצב, אסטרלי ופיסי, שבכך מהווים הבדלים במחזור קטן (סבב), מכונים בכתבים תיאוסופיים, כדורים. לכן, בהיבט זה מדברים על ארופא, רופא, כדור אסטרלי וכדור פיסי. אחדים התייחסו לשם זה כשגוי. אבל, כאן לא נדבר עוד על נושאים של מונחים. אכן, השמות אינם החשובים, אלא זווקא הדברים עצמם. מוטב להשתדל לתאר את המוזכרים אחרונים בצורה הטובה ביותר האפשרית מאשר לדאוג הרבה מאוד לשמות אשר נבעו מעולם החושים ולכן אפשר לדבר רק באמצעות דימויים.

*

תיאור ההתפתחות של עולם האדם הובא לנקודה שבה האדמה מגיעה לתחילת ההידחסות הפיסית שלה. עתה, אדם צריך לדמות לעצמו את מצב ההתפתחות של עולם זה של האדם בשלב הזה. מה שמאוחר יותר מופיע כשמש, ירח ואדמה עדיין מאוחד בגוף אחד יחיד. לגוף זה יש חומר אתרי מעודן בלבד. רק בחומר הזה שהישויות אשר תופענה מאוחר יותר כבני-אדם, בעלי-חיים, צמחים ומינרלים, תתקיימנה. למען המשך התקדמות ההתפתחות, הגוף השמימי האחד מוכרח להתפצל תחילה לשניים, כאשר אחד מהם ייעשה מאוחר יותר שמש, בעוד שהשני כולל את האדמה ואת הירח המאוחרים יותר, בצורה שהינה עדיין אחידה. רק מאוחר יותר שתהליך של חלוקה יתרחש גם בגוף השמימי אשר הוזכר אחרון; מה שהופך לירח בזמנו מסולק והאדמה לבדה נשארת כמקום המשכן של האדם והיצורים החברים שלו.

תלמיד הספרות התיאוסופית מוכרח להבין באופן ברור שהתפצלות הגוף השמימי האחד לשניים התרחשה בתקופה שבה ספרות זו מניחה את התפתחותו של מה שמכונה הגזע האנושי העיקרי השני. האבות-הקדמונים האנושיים של גזע זה מתוארים כצורות בעלות גופים אתריים מעודנים. אך, אין לחשוב שהן היו יכולות להתפתח על אדמתנו הנוכחית לאחר שהיא כבר נפרדה מן השמש וסילקה את הירח. לאחר היפרדות זו, גופים אתריים כאלה לא היו עוד אפשריים.

אם עוקבים אחר התפתחות המין האנושי באותו מחזור שאליו התיאור שלנו הגיע עתה ואשר מוביל אותנו אל ההווה, אז נעשים מודעים לסדרה של מצבים עיקריים, כשמצבנו הוא המצב העיקרי החמישי.

התיאורים הקודמים מתוך הכרוניקה האקאשית כבר עסקו במצבים הללו. כאן, נחזור רק על מה שנחוץ להמשך העמקת הדיון.

המצב העיקרי הראשון מציג את האבות-הקדמונים האנושיים כמהויות אתריות מעודנות. הספרות התיאוסופית הרגילה מכנה באופן איכשהו לא-מדויק את המהויות הללו, הגזע העיקרי הראשון. מצב זה ביסודו ממשיך להתקיים במהלך התקופה השנייה, שבה ספרות זו מניחה את קיומו של גזע עיקרי שני. עד שלב זה של התפתחות, שמש, ירח ואדמה עדיין מהווים גוף שמימי אחד. עתה, השמש מתפצלת כגוף עצמאי. על-ידי כך, היא לוקחת את אותם כוחות שבאמצעותם האבות-הקדמונים האנושיים היו יכולים להתקיים במצבם האתרי. עם היפרדות השמש, מתרחשת הידחסות הצורות האנושיות ואלה של חבריו של האדם. יצורים אלה מוכרחים עתה להסתגל למקום משכנם החדש, כביכול.

אך, בשום פנים ואופן שאלה רק הכוחות החומריים אשר מורחקים ממקום משכנם. מהויות רוחיות שעליהן נאמר שהן יצרו קהילה רוחית על הגוף השמימי האחד שתיארנו, גם עוזבות באותו זמן. קיומן נשאר קשור באופן אינטימי יותר לשמש מאשר לגוף השמימי שהשמש סילקה מתוכה. אילו מהויות אלה היו נשארות מאוחדות עם הכוחות שמאוחר יותר מתפתחים על האדמה ועל הירח, הן עצמן לא היו יכולות להתפתח הלאה אל הרמות המתאימות להן. להמשך ההתפתחות הזאת, הן היו זקוקות למקום משכן חדש. הוא ניתן להן על-ידי השמש לאחר שהיא – כביכול – טוהרה מכוחות האדמה והירח. בשלב שבו ישויות אלה נמצאות עתה, הן יכולות לפעול על כוחות האדמה והירח רק מבחוץ, מהשמש.

אפשר לראות את הסיבה להיפרדות שתיארנו. עד אותו זמן, מהויות מסוימות שהינן עילאיות יותר מן האדם, עברו את התפתחותן על הגוף השמימי האחד אשר אופיין לעיל; עתה, הן דורשות חלק ממנו לעצמן ומשאירות את היתר לאדם וליצורים החברים שלו.

התוצאה של התפצלות השמש הייתה מהפכה קיצונית בהתפתחות האדם והיצורים החברים שלו. הם נפלו כביכול מרמה עילאית של קיום לרמה נמוכה יותר. הם היו מוכרחים לעשות זאת, כי הם איבדו את הקשר הישיר שלהם עם אותן ישויות. הם היו מגיעים למבוי סתום בהתפתחותם אלמלא היו מתרחשים מאורעות אוניברסליים אחרים, שבאמצעותם ההתקדמות הייתה מומרצת מחדש וההתפתחות הייתה מוכוונת אל ערוצים שונים למדי.

עם הכוחות שמאוחדים עתה בירח שהתפצל ובאותו זמן עדיין היו קיימים בתוך האדמה, התקדמות נוספת הייתה בלתי-אפשרית. המין האנושי בימינו לא היה יכול להיווצר עם הכוחות הללו, אלא, תחת זאת, רק סוג של ישות שבה רגשות של זעם, שנאה וכן הלאה אשר התפתחו במהלך המחזור הגדול השלישי, הוויית-קיום ירח, היו מתעצמים לנקודה של הקיצוני והחייתי.

במהלך תקופה מסוימת, זה היה למעשה המקרה. התוצאה המיידית של התפצלות השמש הייתה הופעתו של המצב העיקרי השלישי של האבות-הקדמונים של האדם, שבספרות התיאוסופית מתואר כגזע

העיקרי השלישי, הלמורי. שוב, הכינוי 'גזע' למצב זה של התפתחות איננו כינוי מוצלח במיוחד. כי, במובן ממשי, את האבות-הקדמוניים האנושיים מאותם זמנים בלתי-אפשרי להשוות למה שמכנים כיום 'גזע'. מוכרחים להיות ברורים לגמרי ביחס לעובדה שהצורות האבולוציוניות של העבר הרחוק וכן אלה של העתיד, אינן שונות לגמרי מאלה כיום שהכינויים הנוכחיים שלנו יכולים לשמש אך ורק כתחליפים ובאמת לאבד כל משמעות ביחס לתקופות רחוקות אלה.

למעשה, אפשר להתחיל לדבר על 'גזעים' רק בהקשר עם ההתפתחות המושגת בערך בשליש השני של המצב העיקרי השלישי אשר צוין לעיל (הלמורי). רק אז שנוצרים מה שכיום מכנים 'גזעים'. אופי זה של גזע נשמר בתקופתה של ההתפתחות האטלנטית ועוד יותר במצב העיקרי החמישי. אך, כבר בסוף העידן החמישי שלנו, המילה 'גזע' שוב מאבדת כל משמעות. בעתיד, המין האנושי יתחלק לחלקים כאלה שבלתי-אפשרי יהיה לכנותם 'גזעים'. בהיבט זה, הספרות התיאוסופית הרגילה גרמה לבלבול רב. זה מופיע במיוחד בספר *הבודהיזם האזוטרי* מאת סינט, הספר שמצד שני היה הראשון שהפיץ את השקפת-העולם התיאוסופית בזמנים האחרונים. בספר זה, ההתפתחות האוניברסלית מתוארת כמו אם, לאורך המחזורים הקוסמיים, 'הגזעים' תמיד חזרו על עצמם באותה דרך. אך, אין זה בשום פנים ואופן כך. מה שראוי להיקרא 'גזע' גם מתהווה ונכחד. יש להשתמש בביטוי 'גזע' אך ורק לפרק זמן מסוים בהתפתחות המין האנושי. לפני כן ולאחר מכן, ישנן צורות אבולוציוניות שהינן משהו שונה לחלוטין מ'גזעים'.

רק מפני שפענוח אמיתי של הכרוניקה האקאשית מאפשר לאדם להעיר הערה כזאת שהעזנו להעירה כאן. בזה, המפענח יודע שהוא נמצא בהסכמה מלאה עם מחקר אוקולטי-רוחי אמיתי. אחרת, לא היה עולה בדעתו להביע התנגדויות כאלה נגד הספרים הראויים לשבח של הספרות התיאוסופית. הוא אף עשוי להעיר את ההערה המיותרת למדי שההשראות של המורים הגדולים המוזכרות בספר *בודהיזם אזוטרי* אינן עומדות בסתירה עם מה שתואר כאן, אלא שאי-ההבנה נוצרה רק מעצם העובדה שמחבר אותו ספר תרגם בדרכו שלו את חכמת ההשראות הללו, שקשה לבטאה, לשפה אנושית יומיומית מודרנית.

המצב העיקרי השלישי של התפתחות המין האנושי מציג את עצמו כמצב שבו 'הגזעים' התהוו לראשונה. מאורע זה נוצר על-ידי היפרדות הירח מן האדמה. היפרדות זו לוותה בהופעתם של שני המינים. התיאורים של הכרוניקה האקאשית מפנים שוב ושוב אל מצב זה של התפתחות המין האנושי. כאשר האדמה, בהיותה עדיין מאוחדת עם הירח, התנתקה מן השמש, מין זכרי ומין נקבי עדיין לא היו קיימים במין האנושי. כל ישות אנושית שילבה את שני המינים בגופה שעדיין היה מעודן ביותר.

ברם, יש לזכור שאבות-קדמונים אנושיים אלה בעלי מין כפול היו ברמה נמוכה של התפתחות בהשוואה לאדם בימינו. הדחפים הנחותים פעלו בעוצמה אינסופית ועדיין לא היה קיים משהו מן ההתפתחות הרוחית. שהמוזכרת אחרונה הומרצה ועל-ידי כך הדחפים הנחותים יותר הוגבלו בגבולות מסוימים, קשור לעובדה שבאותו זמן שבו האדמה והירח נפרדו, המוזכרת ראשונה נכנסה לתחום השפעתם של גופים

שמימיים אחרים. שיתוף-פעולה משמעותי ביותר זה של האדמה עם גופים שמימיים אחרים, המפגש שלה עם כוכבי-לכת זרים, באותה תקופת זמן שהספרות התיאוסופית מכנה למורית, יתואר בפרק נוסף על הכרוניקה האקאשית.

אותו מהלך של התפתחות יתואר שוב, אך מנקודת-מבט שונה. זה נעשה מסיבה ברורה למדי. בלתי-אפשרי להתבונן באמיתות על העולמות העילאיים מהיבטים רבים מדי. יש להבין שמהיבט אחד כלשהו אפשר לתת תיאור דל ביותר בלבד. וכאשר מסתכלים באותו דבר מהיבטים מגוונים ביותר, הרשמים שמקבלים בדרך הזאת רק משלימים זה את זה בהדרגה כדי ליצור **תמונה** חיה יותר ויותר. רק תמונות כאלה, לא מושגים יבשים וסכמתיים, יכולות לסייע לאדם הרוצה לחזור אל תוך העולמות העילאיים. ככל שהתמונות תהיינה חיות וצבעוניות יותר, כך אפשר יהיה לקוות להתקרב יותר אל הממשות העילאית.

ברור שאלה התמונות מן העולמות העילאיים אשר עוררו חוסר-אמון בבני-אדם רבים כיום. האדם מסתפק בתיאורים וסיווגים מושגיים – עם שמות רבים ככל האפשר – של **הדווכאן**, של התפתחות כוכבי-הלכת וכן הלאה; אך, זה נעשה קשה יותר כאשר מישו מעז לתאר את העולמות העל-חושיים כפי שתייר מתאר נופים של דרום-אמריקה. עם זאת, יש להבין שרק באמצעות תמונות חדשות וחיות שהאדם מקבל משהו מועיל, לא באמצעות תרשימים ושמות מתים.

האדם הארבע-איברי של האדמה

בתיאור זה, נתייחס לאדם כנקודת-המוצא שלנו. כפי שהוא חי על האדמה, האדם בהווה מורכב מגוף פיסי, גוף אתרי או גוף-חיים, גוף אסטרלי ו'אני'. בטבע אנושי ארבע-איברי זה יש את הנטיות להתפתחות עילאית יותר. ה'אני', מיוזמתו שלו, מבצע טרנספורמציה לגופים הנחותים ועל-ידי כך משלב אותם בחלקים העילאיים יותר של הטבע האנושי. ההאצלה וההיטהרות של הגוף האסטרלי על-ידי ה'אני' גורמת להתפתחות עצמיות-הרוח; הטרנספורמציה של הגוף האתרי או גוף-החיים יוצרת את רוח-החיים; והטרנספורמציה של הגוף הפיסי יוצרת את אדם-הרוח האמיתי. בתקופה הנוכחית של התפתחות האדמה, הטרנספורמציה של הגוף האסטרלי נמצאת במלוא התקדמותה; הטרנספורמציות המודעות של הגוף האתרי ושל הגוף הפיסי משתייכות לזמנים מאוחרים; לעת עתה, היא החלה רק בקרב מתקדשים – אלה אשר התאמנו במדע הרוח ותלמידיהם.

טרנספורמציה תלת-איברית זו של האדם היא טרנספורמציה מודעת; קדמה לה טרנספורמציה פחות או יותר לא-מודעת במהלך ההתפתחות הקודמת של האדמה. זה בטרנספורמציה לא-מודעת זו של הגוף האסטרלי, הגוף האתרי והגוף הפיסי שהאדם מוכרח לחפש אחר מקור הנפש-התחושתית, הנפש-האינטלקטואלית ונפש-התודעה.

האדם מוכרח להבהיר לעצמו איזה גוף משלושת הגופים של האדם (פיסי, אתרי ואסטרלי) הינו, בדרכו, המושלם ביותר. הוא עלול להתפתות בקלות ולהתייחס לגוף הפיסי כנחות ביותר ולכן כמושלם הכי פחות. ברם, בזה, הוא ישגה. נכון שהגוף האסטרלי והגוף האתרי יגיעו בעתיד לדרגה גבוהה של מושלמות, אך לעת עתה הגוף הפיסי מושלם יותר **בדרכו** משני הגופים הללו בדרכם. רק מפני שלאדם יש את הגוף הפיסי הזה במשותף עם ממלכת הטבע הנחותה ביותר על האדמה, ממלכת המינרלים, תיתכן הטעות אשר הזכרנו. כי, לאדם יש גוף אתרי במשותף עם ממלכת הצמחים העילאית יותר וגוף אסטרלי עם ממלכת בעלי-החיים.

עתה, נכון שהגוף הפיסי של האדם מורכב מאותם חומרים וכוחות הקיימים בממלכת המינרלים הרחבה יותר, אך האופן שבו חומרים וכוחות אלה פועלים אלה על אלה בגוף האנושי הוא ביטוי של חכמה ומושלמות במבנה. במהרה, אדם ישתכנע בדבר אמיתותה של טענה זו, אם ייקח על עצמו לחקור את המבנה הזה לא רק עם האינטלקט היבש, אלא עם הנפש המרגישה שלו כולה. אדם יכול לקחת כל חלק של הגוף הפיסי האנושי כמושא להתבוננותו, למשל החלק העליון של עצם הירך. אין זה גוש אמורפי של חומר, אלא

הוא מתחבר באופן הפיקחי ביותר, עם קרניים זעירות המופצות בכיוונים שונים. אין שום מיומנות הנדסית מודרנית היכולה לבנות גשר או משהו דומה עם חכמה כזאת. כיום, דברים כאלה עדיין נמצאים מחוץ לתחום השגתה של החכמה האנושית המושלמת ביותר. העצם בנויה באופן חכם זה כך שעל-ידי סידור הקרניים הזעירות כושר הנשיאה הנחוץ לתמיכה בפלג הגוף האנושי העליון יושג עם כמות מזערית ביותר של חומר. נעשה שימוש בכמות מזערית ביותר של חומר כדי להשיג את התוצאה הגדולה ביותר האפשרית במונחים של כוח. לנוכח מלאכת מחשבת של ארכיטקטורה טבעית כזו, אדם יכול רק לשקוע בהתפעלות. לא פחות, אדם יכול להתפעל מהמבנה הפלאי של המוח או הלב האנושיים, או מכוליותו של הגוף הפיסי האנושי. יש להשוות זאת עם דרגת המושלמות שהגוף האסטרלי, למשל, השיג בשלב הנוכחי של התפתחות המין האנושי. הגוף האסטרלי הוא גוף הנושא הנאה וסלידה, תאוות, דחפים, תשוקות וכן הלאה. אך, מה שתוקף את הגוף האסטרלי הזה פועל נגד הסידור החכם של הגוף הפיסי! חלק גדול מן החומרים הממריצים שהאדם צורך הם רעלים עבור הלב. מזה אפשר לראות שהפעילות אשר מפיקה את המבנה הפיסי של הלב מתקדמת באופן חכם יותר מאשר פעילות הגוף האסטרלי, המנוגדת לחכמה זו. נכון שבעתיד הגוף האסטרלי יתקדם אל חכמה עילאית עוד יותר; ברם, לעת עתה, הוא אינו מושלם **בדרכו שלו** כמו הגוף הפיסי. אפשר היה להראות משהו דומה שהיה נכון עבור הגוף האתרי וכן עבור ה'אני', אותה ישות שמרגע לרגע מוכרחה להיאבק תוך כדי גישוש למען חכמה דרך טעות ואשליה.

אם משווים את רמות המושלמות של חלקי הישות האנושית, נגלה בקלות שבהווה הגוף הפיסי הינו בדרכו המושלם ביותר, שהגוף האתרי מושלם פחות, שהגוף האסטרלי מושלם עוד פחות והחלק המושלם הכי פחות של האדם בהווה בדרכו הוא ה'אני'. דבר זה נובע מן העובדה שבמהלך ההתפתחות הפלנטרית של מקום המשכן של האדם, על הגוף הפיסי עבדו במשך הזמן הרב ביותר. מה שהאדם כיום נושא כגופו הפיסי, חי לאורך כל שלבי ההתפתחות של סטורן, שמש, ירח ואדמה, עד לשלב הנוכחי של המוזכרת אחרונה. כל הכוחות של גופים פלנטריים אלה פעלו בזה אחר זה על גוף זה, כך שבהדרגה הוא נעשה מסוגל להגיע לדרגת המושלמות הנוכחית שלו. כך, זהו החלק **העתיק ביותר** של המהות האנושית בת-ימינו.

הגוף האתרי, כפי שהוא מופיע עתה באדם, כלל לא היה קיים במהלך תקופת סטורן. הוא התווסף במהלך התפתחות השמש. לפיכך, הכוחות של ארבעת הגופים הפלנטריים לא פעלו עליו כמו על הגוף הפיסי, אלא רק שלושה, כלומר שמש, ירח ואדמה. לכן, רק בתקופת התפתחות עתידית הוא יוכל להיעשות מושלם בדרכו כפי שהגוף הפיסי הינו עתה. הגוף האסטרלי התחבר לגוף הפיסי ולגוף האתרי רק במהלך תקופת ירח, וה'אני' עשה זאת רק במהלך תקופת אדמה.

אדם מוכרח לדמות לעצמו שהגוף הפיסי האנושי הגיע לשלב מסוים של התפתחותו על סטורן, והתפתחות זו נישאה הלאה על שמש בדרך כזו שמאותו זמן ואילך, הגוף הפיסי היה יכול להיות נושא הגוף האתרי. על סטורן, גוף פיסי זה הגיע לנקודה שבה הוא היה מנגנון מורכב ביותר, שלא היה בו דבר חי.

לבסוף, מורכבות מבנהו גרמה להתפוררותו. כי, מורכבות זו הגיעה לדרגה כזאת שגוף פיסי זה לא היה יכול עוד להחזיק את עצמו רק באמצעות הכוחות המינרליים אשר פעלו בו. דרך קריסה זו של הגופים האנושיים שסטורן החל להתדרדר.

מממלכות הטבע הנוכחיות – כלומר מממלכת המינרלים, מממלכת הצמחים, מממלכת בעלי-החיים ומממלכת האדם – לסטורן היה רק את המוזכרת אחרונה. מה שהאדם מכיר כיום כבעלי-חיים, צמחים ומינרלים עדיין לא היה קיים על סטורן. מארבע מממלכות הטבע הנוכחיות, על גוף שמימי זה רק האדם בגופו הפיסי היה קיים ולמעשה גוף פיסי זה היה סוג של מינרל מורכב. הממלכות האחרות התהוו מפני שלא כל הישויות היו יכולות להגיע להתפתחות מלאה על הגופים השמימיים הבאים. כך, רק חלק מן הגופים האנושיים שהתפתחו על סטורן, הגיעו ליעד הסופי של סטורן. אותם גופים אנושיים אשר הגיעו אל היעד הזה התעוררו, כביכול, להוויית-קיום חדשה בצורתם הישנה במהלך תקופת שמש, וצורה זו הייתה חדורה בגוף אתרי. על-ידי כך הם התפתחו לרמה גבוהה יותר של מושלמות. הם היו לסוג של בני-אדם-צמחים. ברם, אותו חלק של גופים אנושיים שלא היו מסוגלים להגיע ליעד הסופי של התפתחות על סטורן, היו צריכים להמשיך במהלך תקופת שמש את מה שהם לא השלימו קודם לכן, אלא בתנאים גרועים יותר במידה ניכרת מאלה שהיו קיימים עבור התפתחות זו על סטורן. כך, על שמש התהוותה מממלכת טבע נוספת לממלכת האדם.

תהיה זו טעות להאמין שכל האיברים בגוף האנושי בימינו כבר החלו להתפתח על סטורן. אין זה המקרה. דווקא, אלה האיברים החושיים בגוף האנושי שמקורם בזמנים עתיקים אלה. הניצנים הראשונים של העיניים, האוזניים וכן הלאה הם אלה שיש להם מקור מוקדם, ניצנים אשר נוצרו על סטורן באותה דרך שבה גבישים חסרי-חיים נוצרים עתה על האדמה; האיברים התואמים אשר השיגו אז את צורתם הנוכחית על-ידי כך שהם ביצעו, שוב ושוב, טרנספורמציה על עצמם לקראת מושלמות גדולה יותר בכל אחת מן התקופות הפלנטריות הבאות. על סטורן, היו כלים פיסיים ושום דבר אחר. על שמש, הם עברו טרנספורמציה, מפני שגוף אתרי או גוף-חיים חדר אותם. על-ידי כך הם הוכנסו אל תוך תהליך-חיים. הם היו לכלים פיסיים **חיים**. להם התווספו אותם חלקים של הגוף הפיסי האנושי שאינם יכולים להתפתח כלל מלבד תחת השפעתו של גוף אתרי – איברי הצמיחה, התזונה והרבייה. כמובן, הניצנים הראשונים של האיברים הללו, היות שהתפתחו על שמש, שוב אינם דומים במושלמותם לצורה שיש להם כיום.

האיברים העילאיים ביותר שהגוף האנושי רכש באותו זמן על-ידי פעולת הגומלין בין הגוף הפיסי והגוף האתרי, היו אלה שבהווה התפתחו לכדי **בלוטות**. לכן, הגוף הפיסי האנושי על שמש מהווה מערכת בלוטות שבה מוטבעים איברי חישה ברמת התפתחות תואמת

ההתפתחות נמשכה על הירח. לגוף הפיסי ולגוף האתרי מתווסף הגוף האסטרלי. על-ידי כך, הניצן הראשון של מערכת עצבים משתלב עם גוף החושים של הבלוטות. אפשר לראות שהגוף הפיסי האנושי

נעשה מורכב יותר ויותר בתקופות ההתפתחות הפלנטריות הבאות. על הירח, הוא מורכב מעצבים, בלוטות וחושים. מאחורי החושים מתקיים תהליך דו-איברי של טרנספורמציה ומושלמות, בעוד שהעצבים נמצאים בשלב הראשון שלהם. אם מתבוננים באדם-ירח ככוליות, הרי שהוא מורכב משלושה חלקים: גוף פיסי, גוף אתרי וגוף אסטרלי. הגוף הפיסי בעל שלושה חלקים; החלוקה שלו היא תוצאה של פעולת הכוחות של סטורן, שמש וירח. הגוף האתרי מחולק לשניים. יש בו רק את השפעת הפעולה של שמש וירח. והגוף האסטרלי עדיין מהווה חלק אחד. רק כוחות ירח פעלו עליו.

על-ידי קליטת הגוף האסטרלי על הירח, האדם הוכשר לחיים של חישה, של פנימיות מסוימת. בתוך גופו האסטרלי, הוא יכול ליצור **תמונות** של המתרחש בסביבתו. בהיבט מסוים, את התמונות הללו יש להשוות לתמונות-חלום של התודעה האנושית בימינו, אבל הן חיות וצבעוניות יותר והדבר החשוב ביותר הוא שהן מתייחסות למאורעות בעולם החיצוני, בעוד שתמונות-חלום בימינו הן רק הדים של חיי היומיום או אחרת הן השתקפויות **מעורפלות** של מאורעות פנימיים או חיצוניים. התמונות של תודעת-ירח תאמו לגמרי למה שהן היו קשורות אליו באופן חיצוני. הניחו, למשל, שאדם-ירח כפי שאופיין עתה, בהיותו מורכב מגוף פיסי, גוף אתרי וגוף אסטרלי, התקרב לאדם-ירח אחר. נכון שהוא לא היה יכול לקלוט את המוזכר אחרון כאובייקט מרחבי, כי זה התאפשר רק בתודעת-אדמה של האדם; אך, בגופו האסטרלי הייתה עולה תמונה שבצבעה וצורתה הייתה מבטאת במדויק אם האדם השני ידידותי או לא כלפי אדם-ירח זה, בין אם יהיה מועיל לו ובין אם מסוכן. כתוצאה מכך, אדם-ירח היה יכול לווסת את התנהגותו בהתאמה מלאה עם התמונות אשר עלו בתודעת-התמונות שלו. תמונות אלה היוו עבורו אמצעי להתמצאות. הכלי הפיסי, שהגוף האסטרלי היה זקוק לו כדי להיות בקשר עם ממלכות הטבע הנמוכות, היה מערכת העצבים, בהיותה משולבת בגוף הפיסי.

כדי שהטרנספורמציה של האדם המתוארת כאן תתרחש במהלך תקופת ירח, העזרה של מאורע אוניברסלי כביר הייתה נחוצה. השתלבות הגוף האסטרלי והתפתחותה של מערכת עצבים בגוף הפיסי התאפשרו רק מעצם העובדה שמה שהיה קודם לכן גוף **אחד, שמש, התפצל לשניים – שמש ו-ירח**. הראשון התקדם למצב של כוכב-שבת, השני נשאר כוכב-לכת – כמו השמש – והחל לחוג סביב השמש, שממנה התפצל. על-ידי כך, טרנספורמציה משמעותית התרחשה בכל דבר אשר חי על שמש וירח. כאן, לעת עתה נעקוב אחר תהליך זה של טרנספורמציה רק בה במידה שהדבר נוגע לחיים על הירח. האדם, בהיותו מורכב מגוף פיסי וגוף אסטרלי, נשאר מאוחד עם הירח כאשר התפצל מן השמש. בכך, הוא נכנס למצבי-קיום חדשים לחלוטין. כי, הירח לקח עמו רק חלק מן הכוחות שהיו בשמש, וחלק זה פעל עתה על האדם מתוך גופו השמימי; השמש שמרה על החלק השני של הכוחות בתוכה. חלק זה נשלח עתה מחוץ לירח ולכן גם לתושביו, בני-האדם. אילו הקשר הקודם היה ממשיך להתקיים, אם כל כוחות השמש היו ממשיכים להגיע אל האדם מזירת הפעילות שלו, אותם חיים פנימיים המתגלים בהופעתן של תמונות הגוף

האסטרלי לא היו יכולים להתפתח. כוח השמש המשיך את פעילותו בגוף הפיסי ובגוף האתרי **מבחוץ**; הוא כבר פעל בשניהם קודם לכן. אבל, הוא שחרר חלק משני הגופים הללו עבור השפעות אשר נבעו מן הירח, הגוף השמימי אשר נוצר לאחרונה כתוצאה של ההתפצלות. כך, על הירח, האדם נמצא תחת השפעה דו-איברית; זו של השמש וזו של הירח. יש לייחס להשפעת הירח שמתוך הגוף הפיסי והגוף האתרי התפתחו אותם חלקים אשר אפשרו את הטבעתו של הגוף האסטרלי. גוף אסטרלי יכול ליצור תמונות רק כאשר כוחות השמש מגיעים אליו מבחוץ ולא מכוכב-הלכת שלו. השפעות הירח ביצעו טרנספורמציה לניצני החושים ולאיברי הבלוטות בדרך כזו שמערכת העצבים הייתה יכולה להשתלב בהם; והשפעות השמש גרמו לכך שהתמונות שמערכת העצבים הייתה הכלי שלהן, תאמו למאורעות של הירח החיצוני באופן אשר תואר לעיל.

ההתפתחות הייתה יכולה להימשך באופן הזה רק עד לנקודה מסוימת. אם נקודה זו הייתה נחצית, אדם-ירח היה מתקשה בחיי-התמונות הפנימיים שלו ועל-ידי כך הוא היה מאבד כל קשר עם השמש. כאשר הזמן הגיע, השמש שוב קלטה את הירח, כך ששניהם שוב היו לגוף אחד לזמן מה. האיחוד נמשך עד שהאדם התקדם רחוק מספיק כך שהתקשותו, אשר הייתה צריכה להתרחש על הירח, הייתה נמנעת על-ידי שלב חדש של התפתחות. כאשר זה קרה, התרחשה הפרדות חדשה, אך הפעם הירח לקח עמו כוחות שמש שאותם לא קיבל לפני כן. בכך, קרה שהפרדות נוספת התרחשה לאחר זמן מה. מה שהתפצל אחרון מן השמש היה גוף שמימי שכלל בתוכו את כל הכוחות והישויות אשר חיו עתה על האדמה ועל הירח. כך, האדמה עדיין כללה בתוכה את הירח אשר חג סביבה עתה. אילו האחרון היה נשאר בתוכה, הוא לעולם לא היה יכול להיות הזירה של התפתחות אנושית כלשהי, כולל הנוכחית. הכוחות של הירח הנוכחי היו צריכים להיות מסולקים והאדם היה צריך להישאר בזירה הארצית המטוהרת ולהמשיך שם את התפתחותו. בדרך זו, שלושה גופים שמימיים התפתחו מתוך שמש-קדומה. הכוחות של שניים מן הגופים השמימיים הללו, השמש החדשה והירח החדש, נשלחים אל האדמה, ולפיכך אל תושביה, מבחוץ.

על-ידי התקדמות זו בהתפתחות הגופים השמימיים התאפשר שלתוך הטבע האנושי התלת-איברי, כפי שעדיין היה על הירח, השתלב **החלק הרביעי**, ה'אני'. השתלבות זו הייתה קשורה לשכלול הגוף הפיסי, הגוף האתרי והגוף האסטרלי. שכלול הגוף הפיסי היה כרוך בכך שמערכת הלב השתלבה בו כזו אשר מכינה דם חם. כמובן, מערכת החושים, מערכת הבלוטות ומערכת העצבים היו צריכות לעבור טרנספורמציה בדרך כזו שבאורגניזם האנושי הן היו תואמות למערכת אשר נוספה אחרונה, זו של הדם החם. איברי החושים עברו טרנספורמציה כזו שמתוך תודעת-התמונות גרידא של הירח-הקדום, הייתה יכולה להתפתח תודעת-אובייקטים המאפשרת לתפוס אובייקטים **חיצוניים** ואשר נמצאת ברשות האדם כיום מרגע התעוררותו בבוקר עד לרגע הירדמותו בערב. על ירח-קדום, החושים עדיין לא היו פתוחים לסביבה

החיצונית; תמונות התודעה עלו מבפנים, ובדיוק פתיחה זו של החושים לסביבה החיצונית היא הישגה של התפתחות האדמה.

הוזכר לעיל שלא כל הגופים האנושיים אשר נוצרו על סטורן הגשימו את יעדם אשר נקבע שם עבורם, ועל השמש, לצד ממלכת האדם בצורתה באותם זמנים, התפתחה ממלכת טבע שנייה. יש להבין שבכל אחד משלבי ההתפתחות העוקבים – שמש, ירח ואדמה – תמיד היו ישויות שלא עמדו ביעדיהן ועל-ידי כך התהוו ממלכות הטבע הנמוכות. ממלכת בעלי-החיים, הקרובה ביותר לאדם, כבר נשארה מאחור על סטורן, אך פיצתה באופן חלקי על ההתפתחות בתנאים הלא-נוחים על שמש ועל ירח, כך שבעודה על האדמה היא לא הייתה מפותחת כמו האדם; בחלקה, עדיין היה לה הכושר לקלוט דם חם כפי שהוא עשה. כי דם חם לא היה קיים באף לא אחת מממלכות הטבע לפני תקופת האדמה. בעלי-החיים בעלי דם קר כיום וצמחים מסוימים התהוו מפני שישויות מסוימות של ממלכת שמש הנמוכה לא הגיעו לשלב שאליו הגיעו הישויות האחרות של ממלכה זו. ממלכת המינרלים הנוכחית הייתה האחרונה להתהוות, למעשה רק במהלך תקופת אדמה.

האדם הארבע-איברי של האדמה קולט מן השמש והירח את ההשפעות של אותם כוחות אשר נשארו מחוברים לגופים השמימיים הללו. מן השמש, מגיעים אליו אותם כוחות אשר מקדמים התפתחות, צמיחה והתהוות; מן הירח, מגיעים כוחות ההתקשות והעיצוב. אילו האדם היה ניצב רק תחת השפעת השמש, הוא היה מתמוסס בתהליך מהיר מאוד של צמיחה. זוהי הסיבה לכך שקודם לכן, לאחר פרק זמן הולם, היה עליו לעזוב את השמש ולקבל האטה של התהליך המהיר מאוד שלו על הירח-הקדום אשר התפצל. אבל, אילו היה נשאר מחובר באופן קבוע לאחרון, האטה זו של צמיחתו הייתה מקשיחה אותו לכדי צורה מאובנת. לכן, הוא התקדם אל התפתחות האדמה, שבה שתי ההשפעות מאזנות זו את זו בדרך הולמת. באותו זמן, מושגת הנקודה שבה משהו עלילאי יותר – הנפש – משתלב כמהות פנימית בישות האנושית הארבע-איברית.

בצורתו, בפעילויותיו, בתנועותיו וכן הלאה, הגוף הפיסי הינו הביטוי והתוצאה של המתרחש בחלקים האחרים – בגוף האתרי, בגוף האסטרלי וב'אני'. בתיאורים מתוך הכרוניקה האקאשית אשר מסרנו עד לנקודה זו, התברר כיצד, במהלך ההתפתחות, חלקים אחרים אלה של המהות האנושית, התערבו בהדרגה בעיצובו של הגוף הפיסי. במהלך התפתחות סטורן, אף לא אחד מחלקים אחרים אלה היה מחובר לגוף הפיסי האנושי. אך, ההתחלה הראשונה של התפתחותו נעשתה באותו זמן. ברם, אין לחשוב שהכוחות אשר פעלו מאוחר יותר על הגוף הפיסי מתוך הגוף האתרי, הגוף האסטרלי וה'אני', לא פעלו עליו כבר במהלך תקופת סטורן. הם פעלו כבר באותו זמן, אך, במובן מסוים מבחון, לא מבפנים. החלקים האחרים עדיין לא נוצרו, עדיין לא התאחדו עם הגוף הפיסי האנושי כמהויות אינדיבידואליות; אך, הכוחות שמאוחר יותר השתלבו בהם פעלו כביכול מן הסביבה – האטמוספירה – של סטורן ויצרו את ההתחלה הראשונה של גוף זה. התחלה זו עברה אז טרנספורמציה על השמש מפני שחלק מאותם כוחות יצרו עתה את הגוף האתרי

האנושי הנפרד ופעלו על הגוף הפיסי לא עוד רק מבחוץ, אלא מבפנים. אותו דבר קרה על הירח ביחס לגוף האסטרלי. על האדמה, הגוף הפיסי עבר טרנספורמציה בפעם הרביעית בכך שהוא נעשה למקום המשכן של ה'אני', אשר פועל עתה בתוכו.

אפשר לראות שלעיניו של מדען הרוח, הגוף הפיסי אינו משהו קשיח, משהו קבוע בצורתו ובאופן פעולתו. הוא עובר תהליך קבוע של טרנספורמציה. וטרנספורמציה כזאת מתרחשת גם בתקופת אדמה הנוכחית של התפתחות הגוף. אפשר להבין את החיים האנושיים רק אם נמצאים בעמדה ליצור מושג של טרנספורמציה זו.

התייחסות לאיברים האנושיים מנקודת-מבטו של מדע הרוח, מראה שהם נמצאים בשלבים שונים מאוד של התפתחות. בגוף האנושי ישנם איברים שבצורתם הנוכחית נמצאים בדעיכה, אחרים בהתפתחות עולה. בעתיד, הראשונים יאבדו, יותר ויותר, מחשיבותם לאדם. זמן הפריחה של תפקודם נמצא מאחוריהם; הם יתנוונו ולבסוף ייעלמו מן הגוף האנושי.

איברים אחרים נמצאים בהתפתחות עולה; הם כוללים הרבה ממה שנמצא עתה במצב נבטי, כביכול. בעתיד, הם יתפתחו לכדי צורות מושלמות יותר עם תפקוד עילאי יותר. בין האיברים הראשונים משתייכים, למשל, אלה המשמשים לרבייה, להולדת ישויות דומות. בעתיד, תפקודם יעבור לאיברים אחרים והם עצמם ישקעו לתוך חוסר-משמעות. יבוא זמן שבו הם יהיו נוכחים בגוף האנושי במצב מנוון ואז יהיה צורך להתייחס אליהם רק כראיות להתפתחות הקודמת של האדם.

איברים אחרים, כמו למשל הלב ועיצובים סמוכים, נמצאים בהיבט מסוים בתחילת התפתחותם. מה שטמון בהם עתה במצב נבטי יגיע לשיא פריחתו רק בעתיד. כי, לתפיסתו של מדע הרוח, הלב והקשר שלו למה שמכונה מחזור הדם נראים כמשהו שונה למדי ממה שהפיסולוגיה המודרנית, שבהיבט זה תלויה לגמרי במושגים מכניים-מטריאליסטיים, רואה בהם. בעשותו זאת, מדע הרוח הזה מצליח לשפוך אור על עובדות אשר ידועות היטב למדע המודרני, אך עבורן עם האמצעים העומדים לרשותו, המוזכר אחרון אינו יכול לתת דבר כלשהו הדומה להסבר מספק. האנטומיה מראה שבמבנה שלהם השרירים של הגוף האנושי הם משני סוגים. ישנם אלה שהחלקים הקטנים ביותר שלהם הם רצועות חלקות וישנם אלה שהחלקים הקטנים ביותר שלהם מציגים תילום אלכסוני. עתה, באופן כללי השרירים החלקים הם אלה שבתנועותיהם בלתי-תלויים ברצון האנושי. למשל, השרירים החלקים של המעי דוחפים את ציפת המזון קדימה בתנועות סדירות, שעליהן לרצון האנושי אין שום השפעה. אותם שרירים הנמצאים בקשתית העין, גם חלקים שרירים אלה גורמים לתנועות שבאמצעותן אישון העין מתרחב כאשר המוזכר אחרון חשוף לכמות קטנה של אור ומתכווץ כאשר אור רב זורם אל תוך העין. גם התנועות הללו בלתי-תלויות ברצון האנושי. לעומת זאת, אותם שרירים אשר מתווכים תנועות תחת השפעת הרצון האנושי, הינם מתולמים. למשל, השרירים שבאמצעותם הזרועות והרגליים נעות. הלב, שככלות הכול הוא גם שריר, הינו חריג במצב כללי זה.

בתקופה הנוכחית של ההתפתחות האנושית, הלב בתנועותיו אינו כפוף לרצון, עם זאת הוא שריר מתולם אלכסונית. מדע הרוח מציין את הסיבה לכך. הלב לא יישאר תמיד כפי שהוא כיום. בעתיד, יהיו לו צורה ותפקוד שונים למדי. הוא בדרך להיעשות שריר רצוני. בעתיד, הוא יבצע תנועות שיהיו ההשפעות של דחפי הנפש הפנימיים של האדם. הוא כבר מצביע על החשיבות שתהיה לו בעתיד, כאשר תנועות הלב תהוונה במידה רבה ביטוי של הרצון האנושי כמו עם הנפת יד או התקדמות הרגליים כיום.

תפיסה זו של הלב קשורה לתובנה מקיפה של מדע הרוח על הקשר של הלב למה שמכונה מחזור הדם. תורת החיים המכנית-מטריאליסטית רואה בלב סוג של משאבה, אשר מניע את הדם בגוף באופן סדיר. כאן, הלב הוא הגורם לתנועת הדם. התובנה של מדע הרוח מראה משהו שונה למדי. עבור תובנה זו, זרימת הדם, ניידותו הפנימית בכללותה, מהוות ביטוי ותוצאה של תהליכים נפשיים. הנפש היא הגורם להתנהגות הדם. כאשר מחוירים כתוצאה מרגשות של פחד, כאשר מסמיקים מהשפעתן של רגשות של בושה, אלו תוצאות גסות של תהליכים נפשיים בדם. אבל, כל דבר המתרחש בדם מהווה רק ביטוי של המתרחש בחיי הנפש. ברם, הקשר בין זרימת הדם ודחפי הנפש הוא קשר מסתורי עמוק. תנועות הלב אינן הסיבה, אלא התוצאה של זרימת הדם.

בעתיד, על-ידי תנועות רצוניות, הלב יישא את אשר מתרחש בנפש האנושית אל העולם החיצוני.

איברים אחרים הנמצאים בהתפתחות עולה באופן דומה, הם איברי הנשימה בתפקודם ככלי דיבור. לעת עתה, בעזרתם האדם יכול לבצע טרנספורמציה במחשבותיו לכדי גלי אוויר. בכך, הוא מטביע בעולם החיצוני את מה שהוא חווה בפנימיותו.

הוא הופך את התנסויותיו הפנימיות לכדי גלי אוויר. תנועה גלית זו של האוויר היא תרגום של המתרחש בתוכו. בעתיד, הוא ייתן, בדרך הזאת, צורה חיצונית לחלקים גדולים יותר ויותר של ישותו הפנימית. התוצאה הסופית בכיוון זה תהיה שבאמצעות איברי הדיבור שלו אשר הגיעו לשיא מושלמותם, הוא יפיק סוג אחר של איבר. כך, איברי הדיבור בהווה כוללים בתוכם את איברי הרבייה העתידיים במצב נבטי. העובדה שמוטציה (שינוי הקול) מתרחשת באינדיבידואל הזכרי בתקופת ההתבגרות היא תוצאה של הקשר המסתורי בין כלי הדיבור וכלי הרבייה.

אפשר להתייחס לגוף הפיסי האנושי כולו בדרך זו מנקודת-המבט של מדע הרוח. הכוונה הייתה לתת כאן דוגמאות ספורות. במדע הרוח, הן האנטומיה והן הפיסיולוגיה קיימות. האנטומיה והפיסיולוגיה בהווה תצטרכנה להיות מופרות על-ידי האנטומיה והפיסיולוגיה של מדע הרוח בעתיד לא רחוק כל-כך והן אפילו תשתנינה לגמרי לכדי המוזכרות אחרונות.

בתחום זה, מתברר במיוחד שתוצאות כמו אלה אשר הוצגו לעיל, אל להן להיבנות רק על בסיס היקשים, השערות כמו מסקנות מהקבלות, אלא מוכרחות לנבוע ממחקר אמיתי של מדע הרוח. מן ההכרח להדגיש זאת, כי קורה די בקלות שברגע שבו הם רכשו תובנות מסוימות, חסידים נלהבים של מדע הרוח

ממשיכים לסובב את האידיאות שלהם בחלל ריק. אין פלא שרק פירות הדמיון מופקים בדרך זו ולמעשה הם קיימים בשפע בתחומים אלה של מחקר.

למשל, אדם היה יכול להסיק, מן התיאור אשר ניתן לעיל, את המסקנה הבאה. היות שאיברי הרבייה האנושיים בצורתם הנוכחית יהיו הראשונים לאבד את חשיבותם, הם היו הראשונים לקבלה בעבר ולפיכך הם האיברים העתיקים ביותר של הגוף האנושי. בדיוק הניגוד של הדברים הללו, נכון. הם היו האחרונים לקלוט את צורתם הנוכחית ויהיו הראשונים לאבדה שוב.

הדברים הבאים מתייצבים בפני המחקר הרוחי-מדעי. על שמש, הגוף הפיסי האנושי נע, בהיבט מסוים, כלפי מעלה לרמה של הוויית-קיום של צמח. באותו זמן, הוא היה חדור רק בגוף אתרי. על הירח, הוא לבש את האופי של גוף חייתי, מפני שהיה חדור בגוף אסטרלי. אך, לא כל האיברים לקחו חלק בטרנספורמציה זו לכדי אופי חייתי. חלקים ספורים נשארו ברמה של צמח. על האדמה, לאחר השתלבות ה'אני', כאשר הגוף האנושי התעלה אל צורתו הנוכחית, חלקים ספורים עדיין נשאו אופי ברור של צמח. אבל, אל לנו לחשוב שאיברים אלה נראו בדיוק כמו הצמחים בימינו. איברי הרבייה נמנים בין האיברים הללו. בתחילת התפתחות האדמה, הם עדיין הציגו אופי של צמח. זה היה ידוע לחכמת המיסטריות העתיקות. האמנות העתיקה ביותר אשר שמרה הרבה מאוד מן המסורות של המיסטריות, מציגה דו-מיניים עם איברי רבייה דמויי צמח-עלה. אלו הם המבשרים של האדם שעדיין היה להם סוג עתיק של איברי רבייה (אשר היו דו-מיניים). למשל, אפשר לראות זאת בבירור בדמות הדו-מינית באוסף בגבעת הקפיטולין שברומא. כאשר בוחנים את הנושאים הללו, מבינים גם, למשל, את הסיבה האמיתית לנוכחותו של עלה-תאנה על חוה. אדם יקבל הסברים אמיתיים להיצגים עתיקים רבים, בעוד שפירושים מודרניים מהווים, ככלות הכול, רק תוצאה של חשיבה שאינה נישאת אל מסקנתה. נעיר רק בדרך אגב שהדמות הדו-מינית אשר הוזכרה לעיל, מציגה נספחים אחרים של צמחים. כאשר זה נעשה, עדיין התקיימה המסורת שבכל עבר רחוק, איברים אנושיים מסוימים השתנו מבעלי אופי של צמח לבעלי אופי חייתי.

כל השינויים הללו של הגוף האנושי הם רק ביטוי של כוחות טרנספורמציה הטמונים בגוף האתרי, בגוף האסטרלי וב'אני'. הטרנספורמציות של הגוף הפיסי האנושי מלוות את הפעולות של החלקים העילאיים יותר של האדם. לכן, אפשר להבין את המבנה והפעילות של גוף אנושי זה רק אם קולטים את הכרוניקה האקאשית, אשר מציגה כיצד מתרחשים השינויים של החלקים הרוחיים והמנטליים יותר של האדם. כל דבר פיסי וחומרי מוצא את הסברו באמצעות הרוחי. אם חוקרים את הרוחי, נשפך אור אפילו על עתידו של הפיסי.

תשובות לשאלות

אם נועדנו לרכוש כשרים חדשים לאורך התגשמויות חוזרות-ונשנות בגזעים הבאים זה אחר זה, אם בנוסף דבר ממה שהנפש רכשה דרך התנסות לא יאבד מן המאגר שלה, כיצד מסבירים שבמין האנושי כיום לא נשאר דבר מן הכשרים של הרצון, הדמיון והשליטה בכוחות הטבע אשר התפתחו מאוד באותן תקופות?

זוהי עובדה שמהכשרים שהנפש רכשה במעבר דרך שלב של התפתחות, דבר לא אובד. אבל, כאשר כושר חדש נרכש, זה שנרכש קודם לכן לובש צורה חדשה. הוא אינו מתגלה עוד באופיו שלו, אלא כבסיס לכושר חדש. אצל בני האטלנטים, למשל, זה היה כושר הזיכרון אשר נרכש. אכן, האדם המודרני יכול ליצור רק מושג דל מאוד על מה שהזיכרון של האדם האטלנטי היה יכול להגשים. אך, כל מה שמופיע כמושגים חיים בגזע החמישי שלנו, נרכש באטלנטיס רק באמצעות הזיכרון. המושגים של מרחב, זמן, מספר וכן הלאה היו מציבים קשיים מסדר שונה למדי אם האדם המודרני היה מחויב להיות הראשון לרכשם. כי, הכושר שאדם מודרני זה נועד לרכוש הוא הבנה של צירופים. ההיגיון לא היה קיים בקרב בני האטלנטים. אך, כל כוח נפשי אשר נרכש לפני כן, היה מוכרח להיסוג, בצורתו שלו, להיות שקוע מתחת לסף התודעה כדי שכוח חדש ירכש. למשל, אם בונה היה לפתע הופך לישות חושבת, הרי שהיה עליו לשנות את הכושר שלו לבניית המבנים שלו באופן אינטואיטיבי ובמיומנות, למשהו אחר.

לבני האטלנטים היה גם, למשל, כושר שליטה בכוח-החיים בדרך מסוימת. הם בנו את המכונות המופלאות שלהם באמצעות כוח זה. אך, מצד שני, לא היה להם דבר מן הכישרון לספר סיפורים שהיה ברשות בני-האדם של גזע-המקור החמישי. להם אין עדיין לא מיתוסים ולא סיפורי-אגדות. הכוח השולט בחייהם של בני האטלנטים הופיע לראשונה אצל חברי הגזע שלנו תחת מסווה של מיתולוגיה. בצורה זו, הוא היה יכול להיות הבסיס לפעילות האינטלקטואלית של הגזע שלנו. הממציאים הגדולים בקרבנו הם התגשמויות של 'רואים רוחיים' של בני האטלנטים. בהשראות הגאוניות שלהם מתגלה מה שכבסיס שלו מהווה משהו אחר, משהו שהיה כמו כוח מפיק-חיים בהם במהלך ההתגשמות האטלנטית שלהם. ההיגיון, ידיעת הטבע, הטכנולוגיה וכן הלאה שלנו צומחות מתוך יסוד אשר הונח באטלנטיס. למשל, אם מהנדס היה יכול לשנות את כושר השילוב שלו, היה מתקבל משהו שהיה בכוחו של האטלנטי. תורת המשפט הרומית כולה הייתה כוח רצון אשר עבר טרנספורמציה בזמנים קודמים. בזה, רצון זה לכשעצמו נשאר ברקע ובמקום שהוא ילבש צורות, הוא שינה את עצמו לכדי צורות של מחשבות אשר מתגלות במושגים משפטיים. המובן האסתטי של היוונים בנוי על הבסיס של הפעלה ישירה של כוחות שבקרב בני האטלנטים

התגלו בגידול מופלא של תצורות של צמחים ובעלי-חיים. באימינציה של פידיאס חי משהו שהאטלנטי השתמש בו ישירות עבור הטרנספורמציה של ישויות חיות ממשיות.

מה הקשר של מדע הרוח, התיאוסופיה, לאלה המכונים מדעים נסתרים?

מדעים נסתרים תמיד היו קיימים. הם טופחו בבתי-ספר המכונים בתי-ספר של המיסטריות. רק מי שעבר מבחנים מסוימים היה יכול ללמוד מהם משהו. תמיד נמסר לו רק מה שהלם את כשריו האינטלקטואליים, הרוחניים והמוסריים. כך היה צריך להיות, כי כאשר נעשה בהם שימוש כהלכה, התובנות העילאיות הן המפתח לכוח אשר מוכרח להוביל לשימוש לרעה בידיו של מי שלא עבר הכנה. חלק מן התורות היסודיות של מדע המיסטריות נעשו מובנות על-ידי מדע הרוח. הסיבה לכך טמונה בתנאים השולטים בימינו. ביחס להתפתחות ההבנה, המין האנושי כיום, עם חבריו המתקדמים יותר, התקדם לנקודה שבה, במקום או במאוחר, ירכוש בכוחות עצמו מושגים שקודם לכן היוו חלק מידיעת הנסתר. אך, הוא ירכוש את המושגים הללו בצורה מנוונת, מזיקה, צורה של קריקטורה. לכן, חלק מאלה אשר התקדשו בידיעת הנסתר, החליטו למסור חלק ממנו לקהל הרחב. כך, אפשר יהיה לאמוד התקדמות אנושית המתרחשת במהלך התפתחות התרבות, עם אמת-המידה של חכמה אמיתית. ידיעת הטבע שלנו, למשל, מובילה לאידיאות על הסיבות לדברים. אך, בלי העמקה באמצעות מדע המיסטריות, אידיאות אלה יכולות להיות רק עיוותים. הטכנולוגיה שלנו מתקרבת לשלבי התפתחות היכולים רק לתרום לתועלת המין האנושי, אם נפשות בני-האדם עברו העמקה במובנה של תפיסת-החיים הרוחית-מדעית. כל עוד לבני-האדם לא היה דבר מידיעת טבע וטכנולוגיה מודרנית, הצורה שבה התורות הנעלות נמסרו בתמונות דתיות באופן אשר דיבר אך ורק לרגש, הייתה מועילה. כיום, המין האנושי זקוק לאותן אמיתות בצורה המבוססת על השכל. השקפת-העולם של מדע הרוח אינה התפתחות שרירותית, אלא נובעת מתובנה על העובדה ההיסטורית אשר הוזכרה עתה.

ברם, גם כיום, חלקים מסוימים של ידיעת הנסתר יכולים להימסר רק לאלה אשר עוברים את מבחני ההתקדשות. מסוגלים יהיו להשתמש בחלק אשר יצא לאור רק אלה שלא יגבילו את עצמם לציפון חיצוני שלו, אלא יטמיעו באמת את הדברים הללו באופן פנימי ויעשו אותם לתוכן ולעיקרון המנחה של חייהם. אין מדובר בשליטה בתורות של מדע הרוח עם הבנה, אלא בהחדרת רגשות, אמוציות, בחיים בכללותם. רק על-ידי החדרה כזו שלומדים משהו על אמיתותן. אחרת, הן נשארות משהו שאפשר 'להאמין בו או לא'. כאשר הן תהיינה מובנות כהלכה, האמיתות של מדע הרוח תספקנה לאדם יסוד אמיתי לחייו, תאפשרנה לו לזהות את ערכו, את מעמדו ואת מהותו, ותעננה לו את ההתלהבות הגדולה ביותר לחיים. כי, האמיתות הללו מאירות אותו ביחס לקשר שלו לעולם שמסביבו; הן מציגות לו את מטרותיו העילאיות, את גורלו האמיתי. הן עושות זאת בדרך התואמת לדרישות ההווה, כך שהוא אינו צריך להישאר לכוד בסתירה בין

אמונה וידיעה. אדם יכול להיות מדען מודרני ומדען של הרוח בו-זמנית. אך, מוכרח הוא להיות האחד או השני במובן אמיתי.

דעות קדומות העולות מתוך המדע האמור (1904)

זה בהחלט נכון שהרבה בחיים האינטלקטואליים בהווה מקשה על האדם הרוצה לחפש אחר האמת כדי לקבל תובנות רוחניות-מדעיות (תיאוסופיות). ומה שנאמר במאמרים על שאלות חיוניות על התנועה התיאוסופית, יכול להילקח כציון הסיבות הקיימות במיוחד למחפש האמת המצפוני בהיבט זה. טענות רבות של מדען הרוח מוכרחות להופיע דמיוניות לגמרי בפני מי שבוחר אותן אל מול המסקנות המסוימות שהוא חש מחויב להסיק ממה שהוא נתקל בו כעובדות של המחקר של מדעי הטבע. לזה מתווספת העובדה שמחקר זה יכול להצביע על ברכות ענקיות שהוא העניק וממשיך להעניק למען התקדמות האנושות. איזו השפעה מהממת מופקת כאשר אישיות הרוצה לראות השקפת-עולם הבנויה אך ורק על-סמך תוצאותיו של מחקר זה, יכול להביע את המילים המרשימות:

"כי שם קיימת תהום בין שתי תפיסות-חיים קיצוניות אלה: אחת על עולם זה בלבד והשנייה על השמים. אבל, עד היום, עקבות של גן-עדן, של חיי המתים, של אל אישי, לא נמצאו בשום מקום על-ידי המדע האנושי, על-ידי אותו מדע שאין להזיזו מעמדתו, החוקר ומפרק כל דבר, שאינו נרתע ממסתורין, הבוחן את השמים שמעבר לכוכבים של הערפיליות, המנתח את האטומים הזעירים ביותר של תאים חיים ואף של גופים כימיים, המפרק את החומר של השמש, ההופך את האוויר לנוזל, שבקרוב יעביר מסרים באמצעות תקשורת אלחוטית מקצה אחד של העולם לקצהו השני, הרואה כבר כיום מבעד לגופים לא-שקופים, המציג צוללות ומטוסים, הפותח בפנינו אופקים חדשים באמצעות רדיום ותגליות אחרות; מדע זה, לאחר שהראה את הקשר האמיתי בין כל הישויות החיות לבין עצמן ואת שינויי הצורה ההדרגתיים שלהן, מושך כיום את האיבר של הנפש האנושית, המוח, אל תחום המחקר החודרני שלו."⁶

הוודאות שבה אדם הושב שאפשר לבנות על בסיס כזה מסגירה את עצמה במילים שפורל מצרף להערות אשר צוטטו לעיל:

"בהתקדמות מתפיסת-חיים מוניסטית, שרק היא לוקחת בחשבון את כל העובדות המדעיות, אנו שמים את העל-טבעי בצד ופונים אל ספרו של הטבע."

⁶ מתוך חיים ומוות מאת פרופ' אוגוסט פורל, מינכן 1908, עמ' 3.

כך, המחפש הרציני אחר האמת מתמודד עם שני דברים המציבים מכשולים ניכרים בדרך של כל רמז שעשוי להיות לו על אמיתות המסרים של מדע הרוח. אם חי בו רגש למסרים כאלה, גם אם הוא חש בכך שהם מבוססים היטב באמצעות היגיון עדין יותר, הוא יכול להיות מונע לדיכוי דחפים כאלה כאשר עליו לומר לעצמו שני דברים. ראשית, הסמכויות המכירות את עוצמתן של עובדות מפורשות, לוקחות בחשבון שכל דבר 'על-חושני' נובע אך רק מחלומות בהקיץ ומאמונות תפלות לא-מדעיות. כדבר שני, על-ידי כך שאני מתמסר לנושאים נעלים אלה, אני מסתכן בכך שאיעשה לאדם לא-מעשי בלי שום תועלת בחיים. כי, כל דבר אשר מוגשם בחיים המעשיים, מוכרח להיות מושרש היטב ב'קרקע המציאות'.

לא כל אלה המוצאים את עצמם בדילמה כזו, יגלו שיהיה קל לפלס את דרכם על-ידי מימוש הדרך שבה חומרים עומדים באמת ביחס לשתי הנקודות שציטטנו. אילו הם יכלו לעשות זאת, ביחס לנקודה הראשונה, הם היו רואים, למשל, את הדבר הבא: תוצאות מדע הרוח אינן עומדות בסתירה, בשום מקום, עם המחקר העובדתי של מדעי הטבע. בכל מקום שבו מסתכלים בקשר בין השניים באופן **בלתי-משוחד**, מתברר משהו שונה למדי עבור תקופתנו. יוצא שמחקר עובדתי זה מנווט לקראת מטרה שאינה נמצאת בשום פנים ואופן בעתיד רחוק והוא יביא אותה להרמוניה מלאה עם מה שמחקר רוחי מאמת בתחומים מסוימים ממקורותיו העל-חושיים. מתוך מאות מקרים אשר היו יכולים להיות מוצגים כראיות לטענה זו, נצטט כאן אחת אופיינית.

בהרצאותיי על התפתחות האדמה והימין האנושי, צוין שהאבות-הקדמונים של בני-האדם המתורבתים בימינו חיו באזור של האדמה אשר היה ממוקם פעם באותו חלק של פני שטח האדמה שכיום תפוס על-ידי חלק גדול מן האוקיינוס האטלנטי. במאמרים, מן הכרוניקה האקאשית, היו אלה דווקא התכונות הנפשיות-רוחיות של אבות-קדמונים אטלנטיים אלה אשר צוינו. בהצגות בעל-פה, תואר לעתים קרובות כיצד נראו פני שטח האדמה בקרקע האטלנטית הקדומה. נאמר שבאותו זמן האוויר היה רווי אדי מים. האדם חי בערפל מימי, שבאזורים מסוימים מעולם לא נישא אל הנקודה שבה האוויר היה נקי לגמרי. את השמש והירח בלתי-אפשרי היה לראות כפי שהם כיום, אך הם היו מוקפים בהילה צבעונית. חלוקה של גשם ואור-שמש, כפי שקורה כיום, לא הייתה קיימת באותו זמן. אפשר לבחון, בראייה על-חושית, את הקרקע הקדומה הזאת; התופעה של קשת בשמים לא הייתה קיימת באותו זמן. היא הופיעה רק בתקופה האחר-אטלנטית. האבות-הקדמונים שלנו חיו בארץ של ערפל. עובדות אלה אומתו על-ידי התבוננות על-חושית טהורה ומן ההכרח לומר שהחוקר הרוחי עושה את המיטב כדי לוותר על כל המסקנות המבוססות על הידיעה שלו על מדעי הטבע, כי דרך מסקנות כאלה החוש הפנימי הבלתי-משוחד שלו על מחקר רוחי יובל בקלות לכדי טעות. עם התבוננויות כאלה, על האדם להשוות עתה אידיאות מסוימות שאליהן מדעני טבע חשים את עצמם מונעים בהווה. כיום, ישנם מדענים המוצאים את עצמם נכפים על-ידי עובדות להניח שבתקופה מסוימת של התפתחותה, האדמה הייתה מוקפת בגוש דמוי-ענן. הם מצביעים על כך שגם בהווה

שמים מעוננים עולים על שמים לא-מעוננים כך שהחיים עדיין נמצאים במידה רבה תחת ההשפעה של אור-השמש אשר נחלשת על-ידי היווצרותם של עננים. לפיכך בלתי-אפשרי לומר שהחיים לא היו יכולים להתפתח תחת מעטה העננים של אותם זמנים אטלנטיים. הם גם מצביעים על כך שאותם אורגניזמים שאפשר להתייחס אליהם כעתיקים ביותר בעולם הצמחים, הם מסוג כזה המתפתח גם בלי אור-שמש ישיר. כך, בין הצורות של עולם צמחים קדום זה, אותם צמחי-מדבר הזקוקים לאור-שמש ישיר ואוויר יבש, אינם נוכחים. וכן ביחס לעולם בעלי-החיים, מדען, הילגארד, הצביע על כך שהעיניים הענקיות של בעלי-חיים אשר נכחדו, למשל איכטיוזאוריה, מציינות שבזמן אור עמום היה מוכרח להתקיים על האדמה. אינני מתכוון להתייחס להשקפות כאלה כהשקפות שאינן זקוקות לתיקון. הן מעניינות את החוקר הרוחי פחות דרך מה שהן טוענות מאשר דרך הכיוון אשר נכפה על מחקר עובדתי. אפילו כתב-העת קוסמוס, המאמץ פחות או יותר את נקודת-המבט של הקל, הוציא לאור לפני זמן מה מאמר הראוי להתייחסות שכתוצאה מעובדות מסוימות על עולם הצמחים ועולם בעלי-החיים, ציין את האפשרות של יבשה אטלנטית קדומה.

אם מישהו היה מחבר מספר גדול יותר של נושאים כאלה, הוא היה יכול להראות בקלות כמה באמת מדעי הטבע נעים בכיוון שבעתיד יגרום לו להצטרף לזרם שבהווה כבר נושא את מימי המעינות של מחקר רוחי. בלתי-אפשרי להדגיש במידה רבה מדי שמחקר רוחי אינו נמצא בשום מקום בסתירה עם העובדות של מדעי הטבע. היכן שמתנגדיו רואים סתירה כזו, הדבר אינו קשור לעובדות, אלא לדעות שיריבים אלה גיבשו לעצמם כאשר הם מאמינים שהן בהכרח נבעו מן העובדות. אך, לאמיתו של דבר, אין קשר קלוש ביותר בין דעתו של פורל אשר צוטטה לעיל, למשל, והעובדות של כוכבי הערפיליות, טבע התאים, הפיכת האוויר לנוזל וכן הלאה. דעה זו אינה מציגה דבר מלבד אמונה שרבים יצרו מתוך צורך להאמין, הדבקה בממשי-חושי ואשר מניחה בצד את העובדות. אמונה זו מסנוורת מאוד את האדם בימינו. היא מפתה אותו לחוסר-סובלנות פנימית מסוג מיוחד למדי. חסידיה מסתנוורים עד לנקודה שבה הם מתייחסים לדעתם כ'מדעית' היחידה ומייחסים את השקפותיהם של אחרים אך ורק לדעות קדומות ולאמונות תפלות. כך, מוזר הדבר כאשר אדם יכול לקרוא את המשפטים הבאים בספר על תופעות חיי הנפש אשר יצא לאור לאחרונה תחת הכותרת: הפסיכולוגיה בקווים כלליים:

"כעזרה נגד החשיכה הבלתי-ניתנת להדירה של העתיד והעוצמה שאין להתגבר עליה של כוחות עוינים, הנפש יוצרת לעצמה דת. כמו בהתנסויות אחרות הכרוכות בבורות או אי-יכולת, תחת הלחץ של אי-ודאות והאימה של סכנות גדולות, אפשר למצוא כאן רעיונות על הדרך שבה יש לעזור, כאשר הם נכפים על האדם באופן טבעי באותה דרך שבה אדם חושב על מים בהיותו בסכנת אש, על החבר המועיל בסכנת הקרב."

"בשלבים הנמוכים יותר של התרבות, היכן שהאדם עדיין חש את עצמו חסר-אונים למדי ומוקף סכנות מרושעות בכל צעד ושעל, תחושת הפחד, ובהתאמה, האמונה ברוחות רעות ובדמונים רעים,

שולטות לגמרי. לעומת זאת, בשלבים הגבוהים יותר, היכן שתובנה בשלה יותר על הקשר ההדדי בין הדברים וכוח גדול יותר עליהן, מפיקים ביטחון-עצמי מסוים ותקוות חזקות יותר, תחושת ביטחון בכוחות בלתי-נראים מתייצבת בקדמת הבמה ועמה האמונה ברוחות טובות ונדיבות. אך, באופן כללי, פחד ואהבה, זה לצד זה, נשארים באופן קבוע טיפוסיים לרגש של האדם כלפי האלים שלו, מלבד העובדה שהקשר ביניהם משתנה בהתאם לנסיבות." –

"אלו הם השורשים של הדת... הפחד והמצוקה הם האימהות שלה ואף על פי שבאופן עקרוני היא מונצחת על-ידי סמכות ברגע בו היא התהוותה, עדיין היה עליה להיכחד לפני זמן רב היות שהיא לא נולדה מחדש מתוך שני אלה."

הכול בטענות הללו הוזה והושלך לכדי אי-סדר ואי-סדר זה מואר מנקודות-מבט שגויות. יתר על כן, מי שדוגל בדעה זו איתן בהכרתו שדעתו מוכרחה להיות אמת מחייבת באופן כללי. קודם כל, התוכן של תפיסות דתיות מבולבל עם טבעם של רגשות דתיים. **התוכן** של תפיסות דתיות נלקח מתחומם של העולמות העל-חושיים. הרגש הדתי, למשל, פחד ואהבה של מהויות על-חושיות, נעשה לבוראו של תוכן זה בלי להרבות בדברים נוספים, ומניחים את ההנחה בלי היסוס שאין משהו ממשי התואם לתפיסות הדתיות. אפילו לא מתייחסים כאפשרות רחוקה לכך שהייתה יכולה להיות **התנסות** אמיתית של עולמות על-חושיים והרגשות של פחד ואהבה נאחזים אז במציאות אשר ניתנת על-ידי התנסות זו, כפי שאיש אינו חושב על מים כאשר הוא נמצא בסכנת אש, על החבר המועיל בסכנת הקרב, אם הוא לא הכיר קודם לכן את המים ואת החבר. על-פי השקפה זו, מכריזים שמדע הרוח חולם בהקיץ מפני שהופכים את הרגש הדתי לבורא המהויות שמתייחסים אליהן פשוט כלא-קיימות. דרך זו של חשיבה חסרה לגמרי את התודעה שאפשר לחוות את תוכנו של העולם העל-חوشي, כפי שאפשרי לחושים החיצוניים לחוות את העולם הרגיל של החושים.

הדבר המוזר אשר קורה לעתים קרובות עם השקפות כאלה הוא שהן משתמשות בסוג של היקש לוגי כדי לתמוך באמונה **שלהן**, אותה הן מציגות כמוטעית אצל יריבותיהן. למשל, ביצירה אשר הוזכרה לעיל מאת פורל, מופיע המשפט הבא:

"האם איננו חיים פי מאה באופן אמיתי יותר, חם יותר ומעניין יותר, כאשר אנו מתבססים על האגו ומוצאים את עצמנו שוב בנפשות של צאצאינו, במקום בפטה מורגנה הקרה והמעורפלת של שמים היפותטיים בין השירים ותרועות החוצרה ההיפותטיים של מלאכים וארכי-מלאכים משוערים, שאיננו יכולים לדמות לעצמנו ולכן אין להם שום משמעות עבורנו."

אבל, מה הקשר בין מה שאדם מוצא חם יותר ומעניין יותר והאמת? אם נכון שאל לו לאדם להקיש חיים רוחיים מתוך פחד ותקווה, אז האם נכון להתכחש לחיים רוחיים אלה מפני שמוצאים אותם 'קרים' ו'לא-מעניינים'? ביחס לאותן אישיותות הטוענות שהן עומדות על "הקרקע המוצקה של עובדות מדעיות", החוקר הרוחי מצוי בעמדה הבאה. הוא אומר להם: מה שאתם מפיקים בדרכן של עובדות כאלה מגיאולוגיה,

פליאונטולוגיה, ביולוגיה, פיסיולוגיה וכן הלאה, מוכחש על ידי. נכון שרבות מטענותיכם זקוקות לתיקון על-ידי עובדות אחרות. אך, תיקון כזה יתבצע על-ידי מדעי הטבע עצמם. מלבד זאת, אני אומר 'כן' למה שהינך מקדם. לא עולה בדעתי להיאבק בכך כאשר אתה מקדם עובדות. אך, העובדות שלך מהוות רק חלק מן המציאות. החלק השני כולל עובדות רוחניות, שדרכן ההתרחשות של העובדות החושיות נעשית מובנת. עובדות אלה אינן היפותזות, לא משהו שאדם אינו יכול לדמות לעצמו, אלא משהו אשר חי ונחויה על-ידי מחקר רוחי. מה שאתה מקדם מעבר לעובדות שהבחנת בהן אינו, בלי שתיווכח בכך, משהו אחר מלבד הדעה שאותן עובדות רוחיות אינן יכולות להתקיים. למעשה, אינך מקדם דבר כהוכחה לטענתך מלבד שעובדות רוחיות כאלה אינן ידועות לך. מזה אתה מסיק שהן אינן קיימות ואלה הדורשים לדעת משהו עליהן, חולמים ובעלי-חזיונות. החוקר הרוחי אינו לוקח ממך אפילו את החלק הקטן ביותר של עולמך; הוא רק מוסיף לו. אבל, אינך שבע-רצון מזה שעליו לפעול בדרך הזאת; אתה אומר – אף על פי שלא תמיד באופן ברור – אל לו ל'אדם' לדבר על דבר כלשהו מלבד על מה שאנו מדברים; אנו דורשים לא רק שימסור לנו רק את מה שאנו יודעים עליו משהו, אלא אנו דורשים שכל מה שעליו איננו יודעים דבר, יוכרז כפרי-דמיון חסר-ערך. אדם הרוצה שיהיה לו איזשהו קשר ל'היגיון' כזה, אינו יכול לקבל עזרה לעת עתה. עם היגיון זה, הוא עשוי להבין את המשפט: "ה'אני' שלנו חי בעבר ישירות באבות-הקדמונים האנושיים שלנו, והוא ימשיך לחיות בצאצאים הישירים והעקיפים שלנו."⁷ אלא שעליו להוסיף: "המדע מוכיח זאת, כפי שנעשה ביצירה זו. כי, במקרה הזה, המדע אינו 'מוכיח' דבר, מלבד אמונה הכבולה לעולם החושים, המציבה את הדוגמה: מה שאין ביכולתי לדמות לעצמי, אין להתייחס אליו כאשליה; ומי שחוטא נגד טענתי, חוטא נגד המדע האמיתי.

מי שיודע את התפתחות הנפש האנושית מוצא זאת לא-מובן למדי שרוחות בני-האדם מסתנוורות לעת עתה מן ההתקדמות העצומה של מדעי הטבע וכיום הם אינם יכולים למצוא את דרכם בין הצורות שבהן אמיתות גדולות נמסרות באופן מסורתי. מדע הרוח מוסר צורות כאלה חזרה למין האנושי. לדוגמה, הוא מציג כיצד ימי הבריאה המתוארים בתנ"ך, מציגים דברים שהינם גלויים לעינו של הרואה הרוחי. רוח הכבולה לעולם החושים מגלה שימי הבריאה סותרים את תוצאות הגיאולוגיה וכן הלאה. בהבנת האמיתות העמוקות של ימי בריאה אלה, מדע הרוח רחוק מלגרום להן להתנדף כ'שירה של מיתוסים' גרידא ומהפעלת שיטות הסבר אלגוריות או סמליות מאיזשהו סוג. כיצד הוא מתקדם אינו ידוע לאלה שעדיין מדברים בבלבול על הסתירה בין ימי בריאה אלה והמדע. יתר על כן, אין לחשוב שמחקר רוחי מוצא את הידיעה שלו בתנ"ך. יש לו שיטות משלו, הוא מגלה אמיתות באופן בלתי-תלוי בכל המסמכים ואז מזהה אותן באחרונים. דרך זו נחוצה למחפשים רבים בימינו אחר האמת. כי, הם דורשים שלמחקר רוחי יהיה אותו אופי שיש

⁷ מתוך חיים ומוות מאת פרופ' אוגוסט פורל, מינכן 1908, עמ' 21.

למדעי הטבע. ורק היכן שלא מזהים את אופיו של מדע זה של הרוח, שהאדם מתבלבל כאשר מדובר בתמיכה בעובדות של העולם העל-חושי מתוך דעות אשר נראות מבוססות על מדעי הטבע. הלך-רוח כזה אפילו נחזה מראש על-ידי אדם בעל נפש חמה, שלא היה מסוגל למצוא את התוכן העל-חושי של מדע הרוח. לפני כמעט שמונים שנה, אישיות זו, שליירמאכר, כתב ללוק הצעיר יותר:

"כאשר אתה לוקח בחשבון את המצב הנוכחי של מדעי הטבע, כיצד הוא לובש, עוד ועוד, את הצורה של תיאור חובק-כל של היקום, מהי הרגשתך ביחס למה שהעתיד יביא, אל לי לומר עבור התיאולוגיה שלנו, אלא עבור הכריסטיאניות של האונגליונים שלנו? ... אני חש שעלינו ללמוד להסתדר בלי הרבה ממה שרבים עדיין רגילים להתייחס אליו כקשור באופן בלתי-נפרד לטבעה של הכריסטיאניות. אל לי לדבר אפילו על יצירת ששת הימים, אלא על **מושג הבריאה**, כפי שהיא בדרך-כלל מפורשת... כמה זמן היא תהיה מסוגלת לעמוד מול כוחה של השקפת-עולם אשר נוצרה על בסיסה של הסקת מסקנות מדעית שאיש אינו יכול להתעלם ממנה? ... מה עומד לקרות, חבר יקר? לא אראה הפעם וביכולתי לשכב לישון בשקט; אך, אתה, ידידי, ובני-דורך, מה בכוונתכם לעשות?"⁸

בבסיס הטענה הזאת טמונה הדעה ש'הסקת המסקנות המדעית' היא תוצאה נחוצה של העובדות. אילו זה היה כך, אז 'איש' לא היה יכול להתעלם ממנה ומי שהרגש שלו מתקרב לעולם העל-חושי יכול לקוות שיתאפשר לו 'לשכב לישון בשקט' לנוכח המתקפה של המדע על העולם העל-חושי. הניבוי של שליירמאכר התממש, כל עוד 'הסקת המסקנות המדעית' התבססה בחוגים רחבים. אך, באותו זמן, כיום קיימת אפשרות להתוודע לעולם העל-חושי באותו אופן 'מדעי' כמו הקשרים ההדדיים של עובדות חושיות. מי שמתוודע למדע הרוח בדרך שהינה אפשרית בהווה, יהיה מוגן על ידו מאמונות תפלות רבות, וייעשה מסוגל להכניס את העובדות העל-חושיות אל תוך מאגר המושגים שלו, ועל-ידי כך לשלול מעצמו את האמונה התפלה שפחד ומצוקה יצרו את העולם העל-חושי הזה.

מי שמסוגל לפלס את דרכו אל השקפה זו, לא יירתע עוד מן האידיאה שהוא עלול להתנכר למציאות ולחיים המעשיים בכך שיעסוק במדע הרוח. אז, הוא יבין עד כמה מדע הרוח האמיתי אינו עושה את החיים דלים יותר, אלא עשירים יותר. הוא לבטח לא יוליך אותו שולל להמעטת ערכם של טלפונים, רכבות ומטוסים; אך, בנוסף, הוא יראה דברים מעשיים אחרים רבים שממשיכים להתעלם מהם כיום, כאשר מאמינים רק בעולם החושים ולכן מזהים רק חלק מן האמת במקום לזהות את כולה.

*

⁸ מתוך מחקרים תיאולוגיים וביקורת מאת אולמן ואומברייט, 1829, עמ' 489.

רשימת ספרים בהוצאת בדולח

רשימת הספרים בהוצאת בדולח מופיעה באתר:

<https://bdolah-books.wixsite.com/bdolah-books>